

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

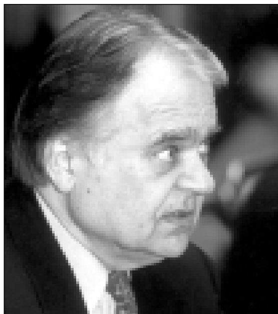

Учора «чорнобильці» пікетували Міністерство з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, вимагаючи збереження соціальних програм і відставки міністра.

Свято — привід говорити про проблеми

12 березня Голова ВР Володимир Литвин зустрівся із суддею Федерального апеляційного суду США Богданом Футеєм. Пан Богдан народився в Україні. За дивним збігом обставин його день народження — 28 червня — став днем прийняття української Конституції. До речі, в її підготовці пан Футей брав активну участь. Нинішня зустріч з главою парламенту стосувалася судової реформи. «Днями ми відсвяткували 80-річчя Верховного Суду України. — сказав Володимир Литвин. — Поки що свято — привід поговорити про проблеми, осмислити хід судової реформи, наскільки судова система стала ближче до людини». Пан Футей зауважив, що до нього часто звертаються інвестори зі скаргами, що судові рішення не втілюються в життя. Литвин погодився, що така проблема справді є, «особливо це стосується майнових питань і господарських справ. Бувають випадки, коли після апеляції ухвалюють рішення діаметрально протилежні».

Але співрозмовники говорили і про здобутки. Зокрема, про підписання Президентом Цивільного і Господарського кодексів. Сторони зійшлися на думці, що тексти кодексів ще потребують уточнень. Володимир Литвин зауважив, що до 1 січня 2004 року, коли вони наберуть чинності, є час. Тож його слід використати, «щоб доопрацювати документи, не ламаючи їх цілісності».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Допомагати чи ні...

Польщу відвідала делегація двох комітетів Верховної Ради: з питань європейської інтеграції та у закордонних справах. Відбулися зустрічі в Сеймі, Сенаті, міністерстві закордонних справ. Українські депутати обговорили з польськими колегами питання майбутнього вступу Польщі до Євросоюзу, а також стан євроінтеграційних процесів в Україні. За словами заступника голови Комітету ВР у закордонних справах Сергія Бичкова, поляки наші успіхи оцінювали критично. Зокрема, стосовно процесу наближення України до Світової організації торгівлі. Втім, як зазначив Борис Тарасюк, у Польщі не дискутують, чи виступати їй адвокатом українських євроінтеграційних прагнень. Ідеться лише про те, як краще Варшава може допомогти Україні здійснити свої офіційно продекларовані наміри.

(Закінчення на 29-й стор.).

Я ВАМ ПИШУ...

Хто багатіє селянською копійкою?

Живемо у Хмельницькій області, а молоко від своєї корови здавали на маслозавод «Світ», що в Гощанському районі Рівненщини. За 2001 та 2002 роки за здане молоко, а це 284 літри, завод з нами не розрахувався. Літр молока оцінюють в 30—35 копійок. Для заводу гроші невеликі, а для нас це значна сума. Борг обіцяють сплатити, але коли це буде? Нам радять звертатися до суду, а мені, вісімдесятирічному, це не під силу.

Борис ВОЛОШЕНЮК.

Лісна
Ізяславського району Хмельницької області.

ВАЛЕНТИНА АНТОНІВНА — МАТИ–ГЕРОЇНЯ. ХОЧА ТАКОГО ЗВАННЯ У НАС НЕМАЄ

Хоча й не всі з сімейства Горяних, яке налічує нині з невістками та онуками 21 душечку, а таки зібралися, щоб сфотографуватися. Саме прийшла зі шкільних батьківських зборів мати сімейства — гарна жінка Валентина Антонівна. Притяг з лісу останню в той день в'язанку сухих дрів глава сім'ї Микола Антонович. Дорослі вже сини на хвильку відволіклися від звичної повсякденної роботи.

(Закінчення на 14-й стор.).

Фото із домашнього альбому.

У НОМЕР

Мазая викликали?

Зима цього року була холодна і снігова. Тож не дивно, що мешканці багатьох регіонів України, не цілком довіряючи прогнозам синоптиків про м'яку весну, з острахом чекають відлиги. Так, танення снігу завтовшки до 40 сантиметрів може спричинити повінь на Полтавщині. В обласному центрі вже створюють спеціальний штаб. У зоні особливої уваги перебувають населені пункти на березі Ворскли та мости. З людьми проводять роз'яснювальну роботу, вишукано потрібні плавзасоби і транспорт, визначено місця евакуації населення. Особливу тривогу викликає можливе підтоплення стратегічних комунікацій південної частини Полтави: електростанцій, котелень, газових і телефонних мереж, **повідомляє наш власний кореспондент Григорій ГРИНЬ**.

(Закінчення на 4-й стор.).

Весна: можливі загострення

Цього тижня епідемія грипу пішла на спад. Приміром, у Запоріжжі, Вінниці, Харкові спостерігалося зниження кількості хворих одразу вдвічі. Хоча розслаблятися рано: можливо, що небезпечний вірус знову дасть про себе знати. Поки що нинішній епідемічний сезон забрав шість життів.

(Закінчення на 4-й стор.).

Черга — за парламентом

Прем'єр-міністр України Віктор Янукович заявив, що програму дій уряду буде винесено для розгляду в парламент наступного понеділка, 17 березня, **повідомляє «Інтерфакс-Україна»**.

На сьогодні програма вже практично готова і в ній враховано пропозиції, що надійшли з усіх регіонів України.

Глава уряду поставив завдання перед віце-прем'єрами і міністрами домовлятися з парламентськими фракціями, профільними комітетами про зустрічі для обговорення програми уряду.

«Якщо треба буде внести уточнення, ми їх внесемо. І якщо парламент дасть згоду, розглянемо програму наступного тижня», — наголосив він.

«Оздоровлює» вулиця...

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Денне засідання 11 березня

Якою гострою є ця проблема у нашому суспільстві, свідчить невмолима статистика, дані котрої було наведено під час дня уряду, присвяченого обговоренню заходів Кабінету Міністрів з організації оздоровлення дітей влітку 2003 року.

Цифри прикро вражають: усього в 2002 році організованими формами оздоровлення було охоплено 1 млн. 985 тис. дітей, що становить 28 відсотків загальної кількості дітей шкільного віку. Отож як провести літо решті 72 відсоткам хлопчиків і дівчаток — проблема татусів, матусь, бабусь і... вулиці. Нарікання невдоволених батьків на те, що більшість дітей під час літніх канікул «никаються» самі по собі, не «притягнуті за вуха», як це пояснюють окремі можновладці, а сувора реальність.

З доповіді голови Державного комітету у справах сім'ї та молоді Валентини Довженко та співдоповіді голови Комітету ВР з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму Катерини Самойлик парламентарії дізналися про конкретні кроки та наміри уряду щодо поліпшення організації відпочинку та оздоровлення дітей у 2003 році. Відзначалося те нове, що запроваджено у цій справі. Зокрема, під егідою держкомітету розроблено відповідні програми для міністерств з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, охорони здоров'я, освіти і науки, внутрішніх справ, транспорту, які найбільше причетні до організації літнього відпочинку дітей. Обов'язковими стануть тендери для визначення закладів, що оздоровлюватимуть дітей за кошти державного бюджету. У держкомітеті створено банк даних про всю мережу дитячих оздоровчих закладів України, узагальнено інформацію про заплановане фінансування літнього оздоровлення малечі, пільгові категорії дітей, які оздоровлюватимуться за рахунок державного та місцевих бюджетів. У бюджетах усіх рівнів, в тому числі центральних органів виконавчої влади, акумулюються кошти на літній відпочинок дітей. На початок березня в обласних, міських та районних бюджетах на зазначені цілі вже передбачено 93,6 млн. гривень, додатково планується залучити ще майже 80,0 млн. грн.

Парламентарії, відзначаючи своєчасність обговорення цього питання, були одностайні: проблеми з організацією літнього відпочинку та оздоровлення дітей надзвичайно серйозні. Передусім йдеться про скорочення, закриття багатьох таборів літнього відпочинку, перепрофілювання дитячих оздоровниць, приватизацію та продаж таких закладів, дорожнечу путівок у санаторії, через що євпаторійські оздоровниці, наприклад, цілорічно заповнені на 30—50 відсотків, тощо. Заходи, що вживаються, лише почасти поліпшать становище, але не розв'яжуть всіх проблем з дитячим відпочинком. У проекті постанови ВР, Кабінету Міністрів України пропонується, зокрема, до початку літнього сезону 2003 року запровадити державне замовлення на оздоровлення дітей-інвалідів, сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та з багатодітних і малозабезпечених сімей. Ще одне питання — про можливість надання дитячим оздоровчим закладам пільг з оплати енергоносіїв, комунально-побутових, медичних, транспортних та торговельних послуг. Також пропонується скасувати в бюджетному законодавстві статтю, яка позбавила дитячі оздоровчі заклади, що є бюджетними, права на звільнення від сплати земельного податку.

Генеральна прокуратура України має перевірити факти невиправданого закриття, ліквідації, перепрофілювання та продажу дитячих оздоровчих закладів.

Анатолій КАРАСЬ.

ФОТОФАКТ

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

Протягом дня майже чотириста дітей відвідують дитячу поліклініку міста Вишневого, що в Київській області. Маленьких пацієнтів приймають вісім лікарів-педіатрів. На знімку: медсестра Ольга Василенко проводить прийом.

ОФІЦІЙНО

Постанова Центральної виборчої комісії

Про визнання Станецького Г. С. обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі

Верховна Рада України постановою від 6 березня 2003 року № 587-IV достроково припинила повноваження народного депутата України Табачника Дмитра Володимировича, обраного 31 березня 2002 року в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі від виборчого блоку політичних партій «За Єдину Україну!», у зв'язку з особистою заявою про складення ним депутатських повноважень.

Враховуючи зазначене та результати виборів народних депутатів України, внесених до протоколу Центральної виборчої комісії від 15 квітня 2002 року «Про результати виборів народних депутатів України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі 31 березня 2002 року», відповідно до частини восьмої статті 76, частини першої статті 81 Закону України «Про вибори народних депутатів України», керуючись статтями 11, 12 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Визнати обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі Станецького Геннадія Станіславовича, 1960 року народження, освіта вища, проживає в м. Києві, заступника голови Української державної корпорації промисловості будівельних матеріалів «Укрбудматеріали», безпартійного, включеного до виборчого списку кандидатів у народні депутати України від виборчого блоку політичних партій «За Єдину Україну!» під № 41.

2. Цю постанову опублікувати в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

Заступник Голови Центральної виборчої комісії М. ДЕМЯНЕНКО.

м. Київ, 11 березня 2003 року.
№ 11.

Постанова Центральної виборчої комісії

Про визнання Ларіна С. М. обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі

Верховна Рада України постановою від 6 березня 2003 року № 588-IV достроково припинила повноваження народного депутата України Кириленка Івана Григоровича, обраного 31 березня 2002 року в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі від виборчого блоку політичних партій "За Єдину Україну!", у зв'язку з особистою заявою про складення ним депутатських повноважень.

Враховуючи зазначене та результати виборів народних депутатів України, внесених до протоколу Центральної виборчої комісії від 15 квітня 2002 року «Про результати виборів народних депутатів України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі 31 березня 2002 року», відповідно до частини восьмої статті 76, частини першої статті 81 Закону України «Про вибори народних депутатів України», керуючись статтями 11, 12 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Визнати обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі Ларіна Сергія Миколайовича, 1962 року народження, освіта вища, проживає в м. Києві, голову Донецької обласної громадської організації «Фонд підтримки правової реформи», члена Партії регіонів, включеного до виборчого списку кандидатів у народні депутати України від виборчого блоку політичних партій «За Єдину Україну!» під № 42.

2. Цю постанову опублікувати в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

Заступник Голови Центральної виборчої комісії М. ДЕМЯНЕНКО.

м. Київ, 11 березня 2003 року.
№ 12.

Настав час поважати одне одного

Вітання від Голови Верховної Ради Володимира Литвина в день народження отримав Красилівський район на Хмельниччині, який у ці дні святкує 80-ліття. Як водиться, на таке поважне свято запрошують і поважних гостей. Красилівчани були раді вітати Володимира Литвина, якого супроводжували майже всі народні обранці від Хмельниччини.

Району й справді є що показати і розказати. Своєрідною візитною карткою стало для нього спільне україно-німецьке підприємство «Арсенюк і Штефанік», котре за січ років діяльності інвестувало в економіку району майже 15 мільйонів гривень. Власники демонстрували можливості станції технічного обслуговування, автомобілі фірми «Рено», котрими торгують на нашому ринку. Не без гордості повідомили, що лише за минулий рік підприємство, де працює менш як дві сотні осіб, відрахувало до бюджетів всіх рівнів майже три мільйони гривень.

Та одним із найпотужніших платників податків у районі стало дочірнє підприємство ЗАТ «Оболонь—Красилівське», вклад якого до казни торік становив майже двадцять мільйонів гривень. І надалі «Оболонь» планує вкладати кошти у розвиток хмельницької економіки. Народний депутат Олександр Слободян повідомив, що підприємство хоче побудувати ще й солодовий завод у Чемеровецькому районі.

Віктору Кравчуку, директору СТОВ «Діброва», що в селі Волиця, теж було що показати. Є тут і свої млин, і крупорушка. Молоком, сметаною, сирами та маслом власного виробництва товариство успішно торгує в районному та обласному центрах. А у м'ясному цеху виготовляють понад тридцять видів ковбас. Усе це дається непросто. Волицю не обминають усі ті негаразди, що стримують сьогодні розвиток села. І щоб хоч трохи полегшити працю селян цього товариства, Володимир Литвин зробив їм подарунок. До машинного парку господарства додався новесенький трактор від Голови Верховної Ради. Що й казати, справді достойний, а головне — надзвичайно потрібний подарунок.

Але ще більше подарункам від Голови ВР тішилися вихованці центру ранньої реабілітації дітей-інвалідів у дошкільному закладі №4. До малюків, які там не просто підліковуються, а вчаться жити, спілкуватися ровесниками і навколишнім світом, гості прийшли з яскравими іграшками.

А в територіальному центрі обслуговування пенсіонерів та інвалідів подарунки отримував і Володимир Литвин. До Світлого Воскресіння бабусі вишили рушничків. Їх і подарували гостеві.

Проте не обійшлося й без обговорення найгарячіших проблем. Зустрічаючись із студентами та викладачами Хмельницького інституту регіонального управління та права, Володимир Литвин зазначив: нинішня сесія буде для парламенту непроста. Бо треба розглянути мало не тисячу законопроектів. Окрім того, з початком осені на всіх чекатиме дуже бурхливе політичне життя, пов'язане із початком президентських перегонів. А до цього ще й треба провести політичну реформу. Але, як зазначив Голова, всі ці процеси не повинні відсторонити владу від вирішення нагальних життєвих питань. І головними мають стати прийняття зрозумілого, прозорого і поміркованого Податкового кодексу, пенсійного законодавства та низки законодавчих рішень, зумовлених вимогами Ради Європи. Тільки тоді можна буде вести мову про зняття моніторингу з України. Ми вже набралися достатньо сили, аби стояти без милиць, зауважив Голова ВР.

Відповідаючи на запитання, Володимир Михайлович зазначив, що у ставленні до парламенту сьогодні спостерігається парадоксальна ситуація. З одного боку, виборці повинні довіряти тим, кого самі й вибрали. З другого — рейтинг найвищого законодавчого органу залишається доволі низьким. Отож на часі навчитися народу і депутатам поважати одне одного.

А от знайти пояснення, чому закони, котрі приймає ВР, бувають доволі низької якості, не завжди просто. Не секрет, що більшість конституційних статей ще й не працювали сповна, відзначив Володимир Михайлович. Але ж парламентарії змушені діяти і приймати закони, виходячи із вимог сьогодення і розрахунків уряду. А ці розрахунки не завжди точні. Так, жоден уряд не зацікавлений у збільшенні доходної частини бюджету. Що вона менша, то легше її виконувати. А саме у збільшенні доходної частини закладене розв'язання багатьох проблем. Тільки не варто сподіватися, що всі їх можна вирішити одночасно. Треба визначити на рік-другий пріоритетні галузі, тоді і справді можна було б позбавитися багатьох проблем, переконаний Володимир Литвин.

І студентів, і викладачів найбільше хвилювали молодіжні проблеми, можливості підтримки вітчизняної науки та створення таких умов, котрі припинили б відплив інтелектуальних кадрів з країни.

Учена рада вузу прийняла рішення про присвоєння Голові ВР Володимиру Литвину звання почесного доктора Хмельницького інституту регіонального управління та права за вагомий внесок у державотворчий процес.

Ірина КОЗАК.

У НОМЕР

Історія «на дотик»

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

Директор видавничого дому «Альтернатива» Микола ШПАКОВАТИЙ представляє книгу «Україна: XX століття»

Перше в новітній історії України системне видання — 15-томник «Україна крізь віки» за редакцією академіка Валерія Смолія здійснює видавничий дім «Альтернатива».

У парламентській бібліотеці відбулася презентація двотомника цієї серії «Україна: XX століття», автори — Володимир Литвин, Валерій Смолій, Микола Шпаковатий.

Усі історичні катаклізми двадцятого століття не оминули української землі. Дві світові війни, що прокотилися Україною, революція і громадянська війна, три голодомори, класові й національні репресії, депортації і чистки торкнулися фактично кожної української родини.

Автори двотомного видання «Україна: XX століття» дослідили й відобразили всі ці глибокі й неоднозначні процеси. «Україна: XX століття» — це і енциклопедія, і водночас публіцистична праця. Це — історія «на дотик». Варто лише зазначити таку деталь: у двотомнику наведено короткі біографії 173 видатних діячів української історії та 311 персоналій, які тією чи тією мірою причетні до української історії.

Двотомник багато ілюстрований. Видання стане окрасою бібліотек, збагатить книжковий науковий фонд України, наголошувалося на презентації.

Вл. інф.

КОНСТИТУЦІЙНЕ СУДОЧИНСТВО

Із Рішення Конституційного Суду України

від 27 лютого 2003 року № 4-рп/2003 у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положень статті 5 Закону України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» (справа про ветеранів органів внутрішніх справ)

Конституційний Суд України розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положень статті 5 Закону України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» від 24 березня 1998 року № 203/98-ВР у редакції Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів військової служби та їх соціальний захист» від 5 квітня 2001 року № 2373-ІІІ (Відомості Верховної Ради України, 1998, № 40—41, ст. 249; 2001, № 17, ст. 730).

Заслухавши суддю-доповідача О. Мироненка та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України, зокрема, встановив: суб'єкт права на конституційне подання — Міністерство внутрішніх справ України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням щодо офіційного тлумачення положень статті 5 Закону України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист», зокрема стосовно з'ясування кола осіб, що визнаються ветеранами органів внутрішніх справ на підставі зазначеної статті, згідно з якою ветеранами військової служби і ветеранами органів внутрішніх справ визнаються громадяни України:

1) які бездоганно прослужили на військовій службі і в органах внутрішніх справ 25 і більше років у календарному або 30 та більше років у пільговому обчисленні (з яких не менше 20 років становить вислуга у календарному обчисленні) і звільнені в запас або у відставку відповідно до законодавства України або колишнього Союзу РСР чи держав СНД;

2) інваліди І та ІІ груп, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби чи під час виконання службових обов'язків з охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю;

3) інваліди І та ІІ груп, інвалідність яких настала внаслідок захворювання, одержаного в період проходження військової служби і служби в органах внутрішніх справ, і які мають вислугу військової служби і служби в органах внутрішніх справ 20 років і більше;

4) військові пенсіонери, нагороджені медаллю «Ветеран Збройних Сил СРСР» за законодавством колишнього Союзу РСР.

Практична потреба в офіційному тлумаченні обгрунтовується різним розумінням кола осіб, які підпадають під поняття «ветеран органів внутрішніх справ», Комітетом Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, з одного боку, та Міністерством внутрішніх справ України — з другого.

На думку названого комітету, викладену у листі № 06-20/3-85 від 11 квітня 2002 року, ветеранами органів внутрішніх справ визнаються лише особи, які звільнені зі служби в органах внутрішніх справ після 1 січня 2002 року — дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів військової служби та їх соціальний захист», що, в свою чергу, було зумовлено часом введення в дію Закону України «Про Державний бюджет України на 2002 рік». Комітет обгрунтовує свою позицію, посилаючись на принцип необоротності дії у часі законів та інших нормативно-правових актів.

Це призвело, як вважає Міністерство внутрішніх справ, до порушення прав частини колишніх працівників органів внутрішніх справ, що звільнені в запас або у відставку до 1 січня 2002 року, оскільки через відсутність статусу ветерана органів внутрішніх справ вони позбавлені можливості користуватися пільгами, передбаченими Законом України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист». На думку міністерства, на підставі статті 5 зазначеного закону ветеранами органів внутрішніх справ визнаються усі звільнені в запас або у відставку відповідно до законодавства України або колишнього Союзу РСР, чи держав СНД незалежно від часу їх звільнення зі служби.

Конституційний Суд України, з'ясовуючи зміст положення статті 5 Закону України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист», виходить передусім з конституційних принципів і норм, зокрема проголошення України соціальною державою (стаття 1 Конституції України) тощо. Служба в органах внутрішніх справ передбачає низку специфічних властивостей, що має компенсуватися наявністю підвищених гарантій соціальної захищеності, тобто комплексом організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення добробуту саме цієї категорії громадян і під час проходження служби в органах внутрішніх справ, і після звільнення в запас або у відставку (Рішення Конституційного Суду України від 6 липня 1999 року № 8-рп/99).

За Законом України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» набуття статусу ветерана органів внутрішніх справ не пов'язується з часом звільнення особи зі служби в цих органах. З тексту статті 5 закону очевидно, що ветеранами органів внутрішніх справ визнаються особи за умови наявності таких фактів: громадянство України; бездоганна служба; 25 і більше років вислуги у календарному або 30 та більше років у пільговому обчисленні (з яких не менше 20 років становить вислуга у календарному обчисленні); звільнення в запас або у відставку (а) відповідно до законодавства України, (б) відповідно до законодавства колишнього Союзу РСР, (в) відповідно до законодавства держав СНД. З цих положень саме норма «звільнені в запас або у відставку відповідно до законодавства... колишнього Союзу РСР» буквально дає відповідь на спірне питання. У разі звільнення працівників органів внутрішніх справ після 1 січня 2002 року окремі нормативні акти колишнього СРСР іноді застосовуються лише для обчислення вислуги років (у тому числі на пільгових умовах), а сам акт звільнення в запас або у відставку здійснюється виключно на основі законодавства України або (в окремих випадках) держав СНД.

Отже, припис статті 5, що тлумачиться, стосовно звільнення в запас або у відставку відповідно до законодавства колишнього Союзу РСР свідчить, що законодавець мав на увазі і тих громадян, які звільнилися з органів внутрішніх справ до 1 січня 2002 року. Отже, статус ветерана органів внутрішніх справ за умови наявності всіх інших названих вище підстав надається незалежно від часу виходу працівника цих органів у запас або у відставку.

Конституційний Суд України також дійшов висновку, що посилання на необоротність дії у часі законів і інших нормативно-правових актів при вирішенні питання про визнання громадян України ветеранами органів внутрішніх справ і надання їм установлених пільг є помилковим. Якщо факти громадянства України, бездоганної служби протягом 25 і більше років у календарному або 30 та більше років у пільговому обчисленні (з яких не менше 20 років становить вислуга у календарному обчисленні) та звільнення у запас або відставку відповідно до законодавства України або колишнього Союзу РСР чи держав СНД вже мали місце на час набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів військової служби та їх соціальний захист», тобто на 1 січня 2002 року, то, якщо інше не зазначено законодавцем, вони обов'язково підпадають під дію цього закону.

На підставі викладеного Конституційний Суд України вирішив:

1. В аспекті порушених у конституційному поданні питань положення статті 5 Закону України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» слід розуміти так, що громадяни України визнаються ветеранами органів внутрішніх справ за наявності умов, передбачених зазначеною статтею, незалежно від часу їх звільнення в запас або у відставку з органів внутрішніх справ.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскарженим.

ФОТОФАКТ

У столиці відкрито меморіальну дошку Любові Забашті на будинку, де жила українська письменниця. В урочистостях брали участь начальник головного управління культури і мистецтв Києва Олександр Биструшкін, народний депутат України Володимир Яворівський.

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

АКТУАЛЬНО

Підсумки підбито. Що далі?

Відсвяткувавши 80-річчя Верховного Суду України, судді разом із представниками ради суддів та Державної судової адміністрації вчора підбивали підсумки стану здійснення правосуддя у 2002 році та визначалися із завданнями на поточний рік.

Сьогоднішнім суддям довелося жити та працювати у визначний час зміни законодавства, коли приймаються нові кодекси, діє новий закон «Про судоустрій». Загалом реформа судової системи принесла позитивні зрушення, і вже можна констатувати, що серед громадян зросла довіра до судової гілки влади. Але це зумовило й додаткове навантаження на суддів. Якщо 2001 року суди розглянули 2,5 млн. справ, то у 2002-му їх кількість зросла до 4 млн. Це, в свою чергу, спричиняє додаткове навантаження на суддів. Так, суддя місцевого суду в середньому розглядає 99 справ на місяць, Верховного Суду — 29. Отже, однією з найбільших проблем залишається кадрове питання — на сьогодні вакантна 1641 посада.

Як завжди, обговорювали й питання матеріально-технічного забезпечення судів. Сподіваємося, поліпшать матеріально-технічний стан судів нові регіональні програми з виконання ЗУ «Про судоустрій», на розвиток яких уже голови обласних та місцевих органів виконавчої влади вживатимуть заходів для виділення коштів на підтримку та забезпечення місцевих та апеляційних судів. Найголовніше, щоб у наступному році, підбиваючи підсумки, можна було сказати, що всіх цих проблем уже немає.

Наталя ГЕЛЕТКО.

Права депутатів — незаперечні

Учора Конституційний Суд України оприлюднив рішення у справі за конституційним поданням Національного банку України стосовно офіційного тлумачення права депутатів та комітетів Верховної Ради України звертатися із запитами та зверненнями до Національного банку. В аспекті конституційного подання КС підтвердив право народного депутата на сесії ВРУ звертатися із запитом до Голови Національного банку про надання інформації, яка становить банківську таємницю, а також про здійснення наглядових дій та застосування заходів впливу до банків та осіб, які охоплюються наглядовою діяльністю Нацбанку. Також КС роз'яснив право депутатів звертатися до Національного банку або його посадових осіб з письмовою пропозицією про надання інформації, яка безпосередньо пов'язана з депутатською діяльністю. Водночас КС розтлумачив право комітетів ВРУ звертатися до Національного банку з приводу інформації, яка пов'язана з законопроектною роботою, підготовкою і попереднім розглядом питань, віднесених до повноважень ВРУ. КС також зобов'язав Голову та посадовців Національного банку давати офіційну відповідь на запити та звернення, що надходять від депутатів та комітетів ВРУ. Висновок остаточний, оскарженню не підлягає.

Наталія ХОМЕНКО.

Подія державного виміру

Святкування 80-річчя Верховного Суду України, за визначенням Голови Верховної Ради України Володимира Литвина, стало подією державного виміру. Верховний Суд України — найвища інстанція в судовій системі України, до якої може звернутися по захист своїх прав кожна людина. З участю суддів Верховного Суду України підготовлено проекти Цивільного, Сімейного, Господарського, Митного кодексів, які вже прийнято Верховною Радою України. ВРУ та ВСУ працюють і працюватимуть далі разом для прийняття рішень, спрямованих на удосконалення судочинства в Україні. Саме так оцінив роль суддів Володимир Литвин у своєму виступі на урочистому засіданні, присвяченому ювілею, яке щойно пройшло в Києві. В. Литвин побажав суддям успіху в подальшій судовій практиці, він сподівається на співпрацю з КМУ, спрямовану на підвищення заробітної плати працівникам судової системи. Прем'єр-міністр України Віктор Янукович разом з київським міським головою Олександром Омельченко пообіцяли в березні 2003 року розв'язати проблему приміщення для ВСУ. Від імені Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України деякі судді ВСУ були відзначені державними нагородами.

Світлана ВОРОНІНА.

Я маю намір підтримувати

У зв'язку з так званими сенсаційними публікаціями в окремих засобах масової інформації щодо взаємовідносин моїх та Генерального прокурора України С. Піскуна зобов'язаний заявити таке. Під час вирішення питання про призначення Генеральним прокурором України С. Піскуна мною ця кандидатура була підтримана, і в подальшому я маю намір підтримувати молодого керівника на цій посаді. Однією з форм для досягнення мети — усунення та попередження недоліків — була використана критика, публічно висловлена у Верховній Раді України.

Генеральний прокурор України С. Піскун з розумінням сприйняв критичні зауваження і запевнив, що ним буде вжито всіх заходів з усунення порушень у діяльності підвідомчого відомства та щодо відповідальності винних у цьому осіб.

Вважаю, що за такого ставлення до критичних зауважень і намірів виправити становище щодо порушених мною питань ситуацію можна вважати вичерпаною.

Водночас викликає подив те, що представники деяких засобів масової інформації мої критичні зауваження на окремі недоліки в роботі наглядового відомства і реакцію Генерального прокурора України використали з метою створення обставин для загострення відносин між колишнім і нинішнім керівниками.

**Михайло ПОТЕБЕНЬКО,
народний депутат України.**

ФОТОФАКТ

Фото Олексія ШИБАНОВА (Укрінформ).

До 15 березня в Київському міжнародному виставковому центрі триватиме спеціалізована виставка «Меблеві технології, комплектувальні, текстиль 2003». У ній бере участь близько 300 учасників, що презентують національні експозиції і стенди Румунії, Польщі, Італії, Німеччини та інших держав.

Весна: можливі загострення

ЕПІДЕМІЯ

(Початок на 1-й стор.).

Попередні підсумки епідемії грипу неспроста підбивали в столичному ВАТ «Фармак». Стратегія підприємства —виробництво якісних безпечних ліків за доступними цінами. Серед них і нові, що убезпечують від грипу та інших вірусних інфекцій, препарати «Евказолін» та «Піновіт», і «Амізон», що вже зарекомендував себе, упаковка якого коштує трохи більш як три гривні. Застосування останнього, за словами головного епідеміолога Міністерства охорони здоров'я Аркадія Фролова, дає можливість удвічі-втричі скоротити розвиток ускладнень після грипу. Яскраво виражені ускладнення — особливість нинішнього епідемічного сезону. Страждають передусім органи дихання: хворих надовго вкладають у ліжко бронхопневмонія, запалення легенів. Фахівці пов'язують це з двома основними моментами.

Перший — наш ослаблений стан. Сучасна людина, особливо в екологічно неблагополучному середовищі, має близько 300 різних проявів імунодефіцитів. Це і є той хиткий грунт, на якому розвиваються ускладнення.

Щоб зміцнити імунну систему, люди в білих халатах радять вживати, особливо дітям, екстракт елеутерокока. Можна — ехінацею. Якщо нормальний тиск — «Дібазол». Хоча зміцнять організм і тривалі прогулянки на свіжому повітрі.

Другий — цього року завдав удару вірус групи В/«Гонконг», який несе затяжні тривалі ускладнення. Він не проявлявся з 1990 року. Саме до нього в населення й немає імунітету. Хоча до вакцини його внесли, та тільки в нашій країні щорік прищеплюють лише 400—500 тисяч осіб.

Багатьох фахівців, пролунало на прес-конференції, дивує сама методика підрахунку померлих від грипу. В США в період епідемії середньої інтенсивності йде із життя 20—40 тисяч осіб. Річ у тім, що там сумують і смерті внаслідок інфаркту, онкологічних захворювань, гіпертонії, інших хвороб, якщо їх загострення спричинено грипом. За словами А. Фролова, в цій статистиці треба навести порядок. «Коли інформують: від грипу померло шість осіб — це дурниця. Помирають десятки тисяч. Не було б грипу, не було б смерті. Просто треба казати про першопричину і про результат».

Валерій ДРУЖЕНКО.

На знімку: в шостому класі столичної школи-інтернату № 19, як і в багатьох інших загальноосвітніх навчальних закладах, після грипозного карантину надолужують згаяне. Дітлахів радує, що в Міністерстві освіти та науки обіцяють не скорочувати ні весняні, ні літні канікули у зв'язку з вимушеними прогулами.

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

Мазая викликали?

СТИХІЯ

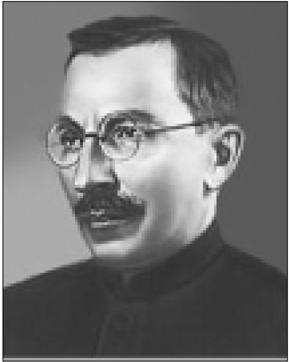
(Початок на 1-й стор.).

Не менш серйозна ситуація і в Миколаївській області. Тут підтоплення загрожує 239 населеним пунктам. І хоча нині рівень води в річках області нижче небезпечних позначок, у разі різкого потепління в Інгулі він підвищиться до 2—2,5, у Південному Бузі — до 3, у Синюсі — до 3,5, а в Чорному Ташлику — до 4 метрів. Як наслідок — сім населених пунктів області можуть бути затоплені цілком. Водночас, **передає наш власний кореспондент Олена ІВАШКО,** підтоплення селища Аляуди в обласному центрі пов'язано із загрозою екологічного забруднення — у зоні можливого затоплення перебуває автозаправна станція. Ситуація погіршується і через те, що в Миколаєві забита зливова каналізація, а з вулиць не прибрано більш як 170 тонн піску, висипаного під час ожеледиці нинішньої зими. Не готова важка техніка, не на всіх ставках і водосховищах очищено водовідвідні канали, не створено запаси мішків з піском для зміцнення дамб.

Підвищення рівня води в річках та озерах очікується і в Донецькій області, **попереджає ForUm.** В облдержадміністрації проводяться наради з керівниками відповідних відомств і головами місцевих адміністрацій населених пунктів, яким загрожує паводок. Проте стихія не чекатиме цілковитої готовності до її відбиття. А мешканців підтоплених будинків навряд чи задовольнять виправдання на кшталт: «зима була снігова, а весна настала несподівано». Наприклад, на Львівщині вже підтоплено 109 дворів і 15 приватних будинків у місті Рава-Руська, селах Потелич і Себелиня Жовківського району та Тщанець Мостиського району. Нині тут відкачують воду з підвальних приміщень, також ведеться розчищення канав і труб, **інформує «Оглядач».** Очікується, в результаті проведення цих заходів обстановка стабілізується.

ДАТИ

Педагог від Бога

13 березня ц. р. великому радянському педагогу і письменнику, філософу, економісту й Людині Антону Макаренку виповнилось би 115 років. До цього поважного віку він міг би дожити, якби його серце не розірвалося на 52 році (01.04.1939 р.).

Із 32 років педагогічної діяльності Антон Семенович, уродженець теперішнього райцентру Білопілля на Сумщині, 16 років пропрацював у школі вчителем російської мови, літератури, креслення, малювання, історії, вихователем. З 1920 по 1935-й очолював спочатку колонію для безпритульних і неповнолітніх правопорушників («дефективних» — так називали їх у ті часи), а потім трудову колонію імені Дзержинського. До речі, саме тут було відкрито перший радянський завод електродрилів, що був солідним конкурентом зарубіжних монополістів, і завод фотоапаратів «ФЕД».

Спадщина педагога-письменника, чий досвід, за оцінкою ЮНЕСКО, і сьогодні залишається неперевершеним в історії світової педагогіки, на жаль, на Батьківщині невідома.

Його «Педагогічну поему», «Книжку для батьків» перекладено багатьма мовами. Методи виховання використовують учені зі світовим ім'ям. А в нашій сучасній школі часом винаходять ведосипед.

Цікаво, як теперішні вчителі ставляться до заборони старшокласникам триматися за поручні сходів і дозволу з'їжджати по них — молодшим? А це ж один з нюансів макаренківської педагогіки. А його головний постулат про те, що без колективізму і водночас без опертя на особистість неможливо досягти успіхів у виховній роботі, привертав і привертає увагу педагогів багатьох країн.

Так, особистість Макаренка, таку ж яскраву, як і трагічну, десятиріччями канонізували, йому приписували досягнення інших чудових педагогів, керівників комун (наприклад, Іоніна, Погребинського), фальсифікували його праці. Та внесок Антона Семеновича у світову й вітчизняну педагогіку унікальний. Про це свідчить хоч би той факт, що 1988 рік рішенням ЮНЕСКО було проголошено роком Антона Макаренка.

Іван ІЛЛЯШ.

Леся Гонгадзе ховатиме свого сина

Позавчора на прес-конференції генеральний секретар міжнародної правозахисної організації «Репортери без кордонів», офіційний представник Лесі та Мирослави Гонгадзе Робер Менар підтвердив попередню інформацію: швейцарська експертиза «таращанського тіла» остаточно довела, що воно належить українському журналістові Георгію Гонгадзе.

За її висновками, вірогідність материнства Лесі Гонгадзе до тіла, що ідентифікується, становить 99,991 відсотка. Експертизу проводила зав. лабораторії Лозаннського інституту судово-медичних досліджень Кончіта Брандт з участю представника Генпрокуратури України, українського експерта та представника «Репортерів без кордонів» французького вченого Жана Ріволе.

— Віднині я вважаю, що заперечувати належність цього тіла Георгію Гонгадзе буде нечесно, — наголосив пан Менар.

(Нагадаю, з усіх проведених експертиз лише одна, німецька, заперечувала цей факт. Свого часу «ГУ» докладно про це розповідав. Однак є припущення, що фрагменти «таращанського тіла» були підмінені іншим трупним матеріалом: це і призвело до «німецької плутанини». Сподіваємось, слідство доведе, хто «гостював» у холодильнику колеги Гії — Олени Притули, яка зберігала у себе фрагменти таращанської «знахідки»).

Мама Георгія нарешті одержала відповідь на своє розпачливе запитання: кого я маю ховати? Відповідь страшну, але однозначну: вона має ховати свого єдиного сина. Пані Леся підтвердила оглядачеві «ГУ»: «Я не сумніваюся в тому, що знайдене під Таращею тіло належить Георгію, і готова його поховати. Я виконаю свій християнський обов'язок». Водночас Леся Гонгадзе збирається скористатися і материнським правом: подати до суду на винних у смерті сина. Визначивши «ганебність ролі» колишнього Генпрокурора М. Потебенька у розслідуванні «справи Гонгадзе», вона «не хотіла б звалювати на нього всю відповідальність. Він лише слухняний виконавець чужих вказівок. До того ж стара і хвора людина». Крім того, пані Леся не виключає, що Михайла Олексійовича може спіткати ... гостра серцева недостатність: «На кожного є свій КамАЗ чи інфаркт...» Судитися вона збирається з Леонідом Кучмою.

Тим часом «репортери» не мають претензій до нинішньої слідчої групи ГПУ, яка розслідує справу про вбивство журналіста Гонгадзе. Робер Менар переконаний, що слідство просунулося значно далі з того часу, коли Станіслав Піскун сформував нову команду. Генсек репортерів узагалі вважає, що в цій трагічній історії може бути поставлена логічна крапка. «За наявності політичної волі можна сподіватися, що слідство буде завершено і винних знайдуть». Головне, щоб «влада дала можливість спокійно провести слідство і не втручалася в нього, як це було раніше».

Робер Менар поділився із журналістами однією з двох відомих йому «таємниць слідства». Втім, вона і без закордонного «репортера» дійшла до репортерів вітчизняних: основною версією, яку розглядає Генеральна прокуратура, є версія про причетність до вбивства працівників міліції. «Були люди, котрі могли вбити кого завгодно, якщо ця людина заважала, —обережно натякнув на «засвічених орлів» Р. Менар. — Важко уявити, що ці люди діяли без прикриття керівництва». Другу інформацію про хід слідства, якою він володіє, генсек повідомити відмовився, лише запевнив: «Якщо я бачитиму, що знову поведуть нечесну гру, я про це заявлю».

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фото УНІАН.

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 749. Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду)

1. У договорі довічного утримання (догляду) можуть бути визначені всі види матеріального забезпечення, а також усі види догляду (опікування), якими набувач має забезпечувати відчужувача.

2. Якщо обов'язки набувача не були конкретно визначені або у разі виникнення потреби забезпечити відчужувача іншими видами матеріального забезпечення та догляду спір має вирішуватися відповідно до засад справедливості та розумності.

3. Набувач зобов'язаний у разі смерті відчужувача поховати його, навіть якщо це не було передбачено договором довічного утримання (догляду).

Якщо частина майна відчужувача перейшла до його спадкоємців, витрати на його поховання мають бути справедливо розподілені між ними та набувачем.

Стаття 750. Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом

1. Набувач може бути зобов'язаний забезпечити відчужувача або третю особу житлом у будинку (квартирі), який йому переданий за договором довічного утримання (догляду).

У цьому разі в договорі має бути конкретно визначена та частина помешкання, в якій відчужувач має право проживати.

Стаття 751. Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача

1. Матеріальне забезпечення, яке щомісячно має надаватися відчужувачу, підлягає грошовій оцінці. Така оцінка підлягає індексації у порядку, встановленому законом.

Стаття 752. Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду)

1. У разі неможливості подальшого виконання фізичною особою обов'язків набувача за договором довічного утримання (догляду) з підстав, що мають істотне значення, обов'язки набувача можуть бути передані за згодою відчужувача члену сім'ї набувача або іншій особі за їхньою згодою.

2. Відмова відчужувача у наданні згоди на передання обов'язків набувача за договором довічного утримання (догляду) іншій особі може бути оскаржена до суду. У цьому разі суд бере до уваги тривалість виконання договору та інші обставини, які мають істотне значення.

Стаття 753. Заміна майна, яке було передане набувачеві за договором довічного утримання (догляду)

1. Набувач та відчужувач можуть домовитися про заміну речі, яка була передана за договором довічного утримання (догляду), на іншу річ.

У цьому разі обсяг обов'язків набувача може бути за домовленістю сторін змінений або залишений незмінним.

Стаття 754. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду)

1. Набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного утримання (догляду), укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину.

2. На майно, передане набувачу за договором довічного утримання (догляду), не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача.

3. Втрата (знищення), пошкодження майна, яке було передане набувачеві, не є підставою для припинення чи зменшення обсягу його обов'язків перед відчужувачем.

Стаття 755. Припинення договору довічного утримання (догляду)

1. Договір довічного утримання (догляду) може бути розірваний за рішенням суду:

1) на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання набувачем своїх обов'язків, незалежно від його вини;

2) на вимогу набувача.

2. Договір довічного утримання (догляду) припиняється зі смертю відчужувача.

Стаття 756. Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду)

1. У разі розірвання договору довічного утримання (догляду) у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов'язків за договором, відчужувач набуває право власності на майно, яке було ним передане, і має право вимагати його повернення.

У цьому разі витрати, зроблені набувачем на утримання та (або) догляд відчужувача, не підлягають поверненню.

2. У разі розірвання договору у зв'язку з неможливістю його подальшого виконання набувачем з підстав, що мають істотне значення, суд може залишити за набувачем право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого він належно виконував свої обов'язки за договором.

Стаття 757. Правові наслідки смерті набувача

1. Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду) переходять до тих спадкоємців, до яких перейшло право власності на майно, що було передане відчужувачем.

Якщо спадкоємець за заповітом відмовився від прийняття майна, що було передане відчужувачем, право власності на це майно може перейти до спадкоємця за законом.

2. Якщо у набувача немає спадкоємців або вони відмовилися від прийняття майна, переданого відчужувачем, відчужувач набуває право власності на це майно. У цьому разі договір довічного утримання (догляду) припиняється.

Стаття 758. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача

1. У разі припинення юридичної особи-набувача з визначенням правонаступників до них переходять права та обов'язки за договором довічного утримання (догляду).

2. У разі ліквідації юридичної особи-набувача право власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду), переходить до відчужувача.

Якщо в результаті ліквідації юридичної особи-набувача майно, що було передане їй за договором довічного утримання (догляду), перейшло до її засновника (учасника), до нього переходять права та обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду).

Глава 58
НАЙМ (ОРЕНДА)

§ 1. Загальні положення про найм (оренду)

Стаття 759. Договір найму

1. За договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк.

2. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору найму (оренди).

Стаття 760. Предмет договору найму

1. Предметом договору найму може бути річ, яка визначена індивідуальними ознаками і яка зберігає свій первісний вигляд при неодноразовому використанні (неспоживна річ).

Законом можуть бути встановлені види майна, що не можуть бути предметом договору найму.

2. Предметом договору найму можуть бути майнові права.

3. Особливості найму окремих видів майна встановлюються цим Кодексом та іншим законом.

Стаття 761. Право передання майна у найм

1. Право передання майна у найм має власник речі або особа, якій належать майнові права.

2. Наймодавцем може бути також особа, уповноважена на укладення договору найму.

Стаття 762. Плата за користування майном

1. За користування майном з наймача справляється плата, розмір якої встановлюється договором найму.

Якщо розмір плати не встановлений договором, він визначається з урахуванням споживчої якості речі та інших обставин, які мають істотне значення.

2. Плата за користування майном може вноситися за вибором сторін у грошовій або натуральній формі. Форма плати за користування майном встановлюється договором найму.

3. Договором або законом може бути встановлено періодичний перегляд, зміну (індексацію) розміру плати за користування майном.

4. Наймач має право вимагати зменшення плати, якщо через обставини, за які він не відповідає, можливість користування майном істотно зменшилася.

5. Плата за користування майном вноситься щомісячно, якщо інше не встановлено договором.

6. Наймач звільняється від плати за весь час, протягом якого майно не могло бути використане ним через обставини, за які він не відповідає.

Стаття 763. Строк договору найму

1. Договір найму укладається на строк, встановлений договором.

2. Якщо строк найму не встановлений, договір найму вважається укладеним на невизначений строк.

Кожна із сторін договору найму, укладеного на невизначений строк, може відмовитися від договору в будь-який час, письмово попередивши про це другу сторону за один місяць, а у разі найму нерухомого майна — за три місяці. Договором або законом може бути встановлений інший строк для попередження про відмову від договору найму, укладеного на невизначений строк.

3. Законом можуть бути встановлені максимальні (граничні) строки договору найму окремих видів майна.

Якщо до спливу встановленого законом максимального строку найму жодна із сторін не відмовилася від договору, укладеного на невизначений строк, він припиняється зі спливом максимального строку договору.

Договір найму, строк якого перевищує встановлений законом максимальний строк, вважається укладеним на строк, що відповідає максимальному строку.

Стаття 764. Правові наслідки продовження користування майном після закінчення строку договору найму

1. Якщо наймач продовжує користуватися майном після закінчення строку договору найму, то, за відсутності заперечень наймодавця протягом одного місяця, договір вважається поновленим на строк, який був раніше встановлений договором.

Стаття 765. Передання майна наймачеві

1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві майно у користування негайно або у строк, встановлений договором найму.

Стаття 766. Правові наслідки непередання майна наймачеві

1. Якщо наймодавець не передає наймачеві майно, наймач має право за своїм вибором:

1) вимагати від наймодавця передання майна і відшкодування збитків, завданих затримкою;

2) відмовитися від договору найму і вимагати відшкодування завданих йому збитків.

Стаття 767. Якість речі, переданої у найм

1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві річ у комплекті і у стані, що відповідають умовам договору найму та її призначенню.

2. Наймодавець зобов'язаний попередити наймача про особливі властивості та недоліки речі, які йому відомі і які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна наймача або інших осіб або призвести до пошкодження самої речі під час користування нею.

3. Наймач зобов'язаний у присутності наймодавця перевірити справність речі. Якщо наймач у момент передання речі в його володіння не переконається у її справності, річ вважається такою, що передана йому в належному стані.

Стаття 768. Гарантія якості речі, переданої у найм

1. Наймодавець може гарантувати якість речі протягом всього строку найму.

2. Якщо у речі, яка була передана наймачеві з гарантією якості, виявляться недоліки, що перешкоджають її використанню відповідно до договору, наймач має право за своїм вибором вимагати:

1) заміни речі, якщо це можливо;

2) відповідного зменшення розміру плати за користування річчю;

3) безоплатного усунення недоліків речі або відшкодування витрат на їх усунення;

4) розірвання договору і відшкодування збитків, які були йому завдані.

Стаття 769. Права третіх осіб на річ, передану у найм

1. Передання речі у найм не припиняє та не змінює прав на неї третіх осіб, зокрема права застави.

2. При укладенні договору найму наймодавець зобов'язаний повідомити наймача про всі права третіх осіб на річ, що передається у найм. Якщо наймодавець не повідомив наймача про всі права третіх осіб на річ, що передається у найм, наймач має право вимагати зменшення розміру плати за користування річчю або розірвання договору та відшкодування збитків.

Стаття 770. Правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої у найм

1. У разі зміни власника речі, переданої у найм, до нового власника переходять права та обов'язки наймодавця.

2. Сторони можуть встановити у договорі найму, що у разі відчуження наймодавцем речі договір найму припиняється.

Стаття 771. Страхування речі, переданої у найм

1. Передання у найм речі, що була застрахована наймодавцем, не припиняє чинності договору страхування.

2. Договором або законом може бути встановлений обов'язок наймача укласти договір страхування речі, що передана у найм.

Стаття 772. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі

1. Наймач, який затримав повернення речі наймодавцеві, несе ризик її випадкового знищення або випадкового пошкодження.

Стаття 773. Користування річчю, переданою у найм

1. Наймач зобов'язаний користуватися річчю відповідно до її призначення та умов договору.

2. Якщо наймач користується річчю, переданою йому у найм, не за її призначенням або з порушенням умов договору найму, наймодавець має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

3. Наймач має право змінювати стан речі, переданої йому у найм, лише за згодою наймодавця.

Стаття 774. Піднайм

1. Передання наймачем речі у користування іншій особі (піднайм) можливе лише за згодою наймодавця, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму.

3. До договору піднайму застосовуються положення про договір найму.

Стаття 775. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм

1. Наймачеві належить право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані ним у результаті користування річчю, переданою у найм.

Стаття 776. Ремонт речі, переданої у найм

1. Поточний ремонт речі, переданої у найм, провадиться наймачем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Капітальний ремонт речі, переданої у найм, провадиться наймодавцем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом.

Капітальний ремонт провадиться у строк, встановлений договором. Якщо строк не встановлений договором або ремонт викликаний невідкладною потребою, капітальний ремонт має бути проведений у розумний строк.

3. Якщо наймодавець не провів капітального ремонту речі, що перешкоджає її використанню відповідно до призначення та умов договору, наймач має право:

1) відремонтувати річ, зарахувавши вартість ремонту в рахунок плати за користування річчю, або вимагати відшкодування вартості ремонту;

2) вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

Стаття 777. Переважні права наймача

1. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, після спливу строку договору має переважне право перед іншими особами на укладення договору найму на новий строк.

Наймач, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору найму на новий строк, зобов'язаний повідомити про це наймодавця до спливу строку договору найму у строк, встановлений договором, а якщо він не встановлений договором, — в розумний строк.

Умови договору найму на новий строк встановлюються за домовленістю сторін. У разі недосягнення домовленості щодо плати та інших умов договору переважне право наймача на укладення договору припиняється.

2. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, у разі продажу речі, переданої у найм, має переважне право перед іншими особами на її придбання.

Стаття 778. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм

1. Наймач може поліпшити річ, яка є предметом договору найму, лише за згодою наймодавця.

2. Якщо поліпшення можуть бути відокремлені від речі без її пошкодження, наймач має право на їх вилучення.

3. Якщо поліпшення речі зроблено за згодою наймодавця, наймач має право на відшкодування вартості необхідних витрат або на зарахування їх вартості в рахунок плати за користування річчю.

4. Якщо в результаті поліпшення, зробленого за згодою наймодавця, створена нова річ, наймач стає її співвласником. Частка наймача у праві власності відповідає вартості його витрат на поліпшення речі, якщо інше не встановлено договором або законом.

5. Якщо наймач без згоди наймодавця зробив поліпшення, які не можна відокремити без шкоди для речі, він не має права на відшкодування їх вартості.

Стаття 779. Наслідки погіршення речі, переданої у найм

1. Наймач зобов'язаний усунути погіршення речі, які сталися з його вини.

2. У разі неможливості відновлення речі наймодавець має право вимагати відшкодування завданих йому збитків.

3. Наймач не відповідає за погіршення речі, якщо це сталося внаслідок нормального її зношення або упущень наймодавця.

Стаття 780. Відповідальність за шкоду, що завдана у зв'язку з користуванням річчю, переданою у найм

1. Шкода, завдана третім особам у зв'язку з користуванням річчю, переданою у найм, відшкодовується наймачем на загальних підставах.

2. Шкода, завдана у зв'язку з користуванням річчю, відшкодовується наймодавцем, якщо буде встановлено, що це сталося внаслідок особливих властивостей або недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати.

Умова договору найму про звільнення наймодавця від відповідальності за шкоду, завдану внаслідок особливих властивостей чи недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати, є нікчемною.

Стаття 781. Припинення договору найму

1. Договір найму припиняється у разі смерті фізичної особи — наймача, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Договір найму припиняється у разі ліквідації юридичної особи, яка була наймачем або наймодавцем.

Стаття 782. Право наймодавця відмовитися від договору найму

1. Наймодавець має право відмовитися від договору найму і вимагати повернення речі, якщо наймач не вносить плату за користування річчю протягом трьох місяців підряд.

2. У разі відмови наймодавця від договору найму договір є розірваним з моменту одержання наймачем повідомлення наймодавця про відмову від договору.

Стаття 783. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця

1. Наймодавець має право вимагати розірвання договору найму, якщо:

1) наймач користується річчю всупереч договору або призначенню речі;

2) наймач без дозволу наймодавця передав річ у користування іншій особі;

3) наймач своєю недбалою поведінкою створює загрозу пошкодження речі;

4) наймач не приступив до проведення капітального ремонту речі, якщо обов'язок проведення капітального ремонту був покладений на наймача.

Стаття 784. Розірвання договору найму на вимогу наймача

1. Наймач має право вимагати розірвання договору найму, якщо:

1) наймодавець передав у користування річ, якість якої не відповідає умовам договору та призначенню речі;

2) наймодавець не виконує свого обов'язку щодо проведення капітального ремонту речі.

Стаття 785. Обов'язки наймача у разі припинення договору найму

1. У разі припинення договору найму наймач зобов'язаний негайно повернути наймодавцеві річ у стані, в якому вона була одержана, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі.

Початок у № 45—46 (3045—3046).

(Продовження на 6—13 стор.).

(Початок на 5-й стор.).

2. Якщо наймач не виконує обов'язку щодо повернення речі, наймодавець має право вимагати від наймача сплати неустойки у розмірі подвійної плати за користування річчю за час прострочення.

Стаття 786. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму

1. До вимог про відшкодування збитків у зв'язку з пошкодженням речі, яка була передана у користування наймачеві, а також до вимог про відшкодування витрат на поліпшення речі застосовується позовна давність в один рік.

2. Перебіг позовної давності щодо вимог наймодавця починається з моменту повернення речі наймачем, а щодо вимог наймача — з моменту припинення договору найму.

§ 2. Прокат

Стаття 787. Договір прокату

1. За договором прокату наймодавець, який здійснює підприємницьку діяльність з передання речей у найм, передає або зобов'язується передати рухому річ наймачеві у користування за плату на певний строк.

2. Договір прокату є договором приєднання. Наймодавець може встановлювати типові умови договору прокату. Типові умови договору прокату не можуть порушувати прав наймачів, встановлених законом.

Умови договору прокату, які погіршують становище наймача порівняно з тим, що встановлено типовими умовами договору, є нікчемними.

3. Договір прокату є публічним договором.

Стаття 788. Предмет договору прокату

1. Предметом договору прокату є рухома річ, яка використовується для задоволення побутових невиробничих потреб.

2. Предмет договору прокату може використовуватися для виробничих потреб, якщо це не встановлено договором.

Стаття 789. Плата за прокат речі

1. Плата за прокат речі встановлюється за тарифами наймодавця.

Стаття 790. Право наймача на відмову від договору прокату

1. Наймач має право відмовитися від договору прокату і повернути річ наймодавцеві у будь-який час.

2. Плата за прокат речі, що сплачена наймачем за весь строк договору, зменшується відповідно до тривалості фактичного користування річчю.

Стаття 791. Особливості договору прокату

1. Наймач не має права на укладення договору піднайму.

2. Наймач не має переважного права на купівлю речі у разі її продажу наймодавцем.

3. Капітальний і поточний ремонт речі здійснює наймодавець за свій рахунок, якщо він не доведе, що пошкодження речі сталося з вини наймача.

§ 3. Найм (оренда) земельної ділянки

Стаття 792. Договір найму земельної ділянки

1. За договором найму (оренди) земельної ділянки наймодавець зобов'язується передати наймачеві земельну ділянку на встановлений договором строк у володіння та користування за плату.

Земельна ділянка може передаватись у найм разом з насадженнями, будівлями, спорудами, водоймами, які знаходяться на ній, або без них.

2. Відносини щодо найму (оренди) земельної ділянки регулюються законом.

§ 4. Найм будівлі або іншої капітальної споруди

Стаття 793. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди

1. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладається у письмовій формі.

2. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) строком на один рік і більше підлягає нотаріальному посвідченню.

Стаття 794. Державна реєстрація договору найму будівлі або іншої капітальної споруди

1. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладений на строк не менше одного року, підлягає державній реєстрації.

Стаття 795. Передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм

1. Передання наймачеві будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) оформляється відповідним документом (актом), який підписується сторонами договору. З цього моменту починається обчислення строку договору найму, якщо інше не встановлено договором.

2. Повернення наймачем предмета договору найму оформляється відповідним документом (актом), який підписується сторонами договору. З цього моменту договір найму припиняється.

Стаття 796. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою

1. Одночасно з правом найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) наймачеві надається право користування земельною ділянкою, на якій вони знаходяться, а також право користування земельною ділянкою, яка прилягає до будівлі або споруди, у розмірі, необхідному для досягнення мети найму.

2. У договорі найму сторони можуть визначити розмір земельної ділянки, яка передається наймачеві. Якщо розмір земельної ділянки у договорі не визначений, наймачеві надається право користування усією земельною ділянкою, якою володів наймодавець.

3. Якщо наймодавець не є власником земельної ділянки, вважається, що власник земельної ділянки погоджується на надання наймачеві права користування земельною ділянкою, якщо інше не встановлено договором наймодавця з власником земельної ділянки.

Стаття 797. Плата за користування

1. Плата, яка справляється з наймача будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), складається з плати за користування нею і плати за користування земельною ділянкою.

§ 5. Найм (оренда) транспортного засобу

Стаття 798. Предмет договору найму

1. Предметом договору найму транспортного засобу можуть бути повітряні, морські, річкові судна, а також наземні самохідні транспортні засоби тощо.

2. Договором найму транспортного засобу може бути встановлено, що він передається у найм з екіпажем, який його обслуговує.

3. Сторони можуть домовитися про надання наймодавцем наймачеві комплексу послуг для забезпечення нормального використання транспортного засобу.

Стаття 799. Форма договору найму транспортного засобу

1. Договір найму транспортного засобу укладається у письмовій формі.

2. Договір найму транспортного засобу за участю фізичної особи підлягає нотаріальному посвідченню.

Стаття 800. Діяльність наймача транспортного засобу

1. Наймач самостійно здійснює використання транспортного засобу у своїй діяльності і має право без згоди наймодавця укладати від свого імені договори перевезення, а також інші договори відповідно до призначення транспортного засобу.

Стаття 801. Витрати, пов'язані з використанням транспортного засобу

1. Наймач зобов'язаний підтримувати транспортний засіб у належному технічному стані.

2. Витрати, пов'язані з використанням транспортного засобу, в тому числі зі сплатою податків та інших платежів, несе наймач.

Стаття 802. Страхування транспортного засобу

1. Страхування транспортного засобу здійснюється наймодавцем.

2. Порядок страхування відповідальності наймача за шкоду, яка може бути завдана іншій особі у зв'язку з використанням транспортного засобу, встановлюється законом.

Стаття 803. Правові наслідки пошкодження транспортного засобу

1. Наймач зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані у зв'язку із втратою або пошкодженням транспортного засобу, якщо він не доведе, що це сталося не з його вини.

Стаття 804. Правові наслідки завдання шкоди іншій особі у зв'язку з використанням транспортного засобу

1. Наймач зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану іншій особі у зв'язку з використанням транспортного засобу, відповідно до глави 82 цього Кодексу.

Стаття 805. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує

1. Управління та технічна експлуатація транспортного засобу, переданого у найм з екіпажем, провадяться його екіпажем. Екіпаж не припиняє трудових відносин з наймодавцем. Витрати на утримання екіпажу несе наймодавець.

2. Екіпаж транспортного засобу зобов'язаний відмовитися від виконання розпоряджень наймача, якщо вони суперечать умовам договору найму, умовам використання транспортного засобу, а також якщо вони можуть бути небезпечними для екіпажу, транспортного засобу, прав інших осіб.

3. Законом можуть встановлюватися також інші особливості договору найму транспортного засобу з екіпажем.

§ 6. Лізинг

Стаття 806. Договір лізингу

1. За договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі).

2. До договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом.

До відносин, пов'язаних з лізингом, застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом.

3. Особливості окремих видів і форм лізингу встановлюються законом.

Стаття 807. Предмет договору лізингу

1. Предметом договору лізингу може бути неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками, віднесена відповідно до законодавства до основних фондів.

2. Не можуть бути предметом договору лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, а також інші речі, встановлені законом.

Стаття 808. Відповідальність продавця (постачальника) предмета договору лізингу

1. Якщо відповідно до договору непрямого лізингу вибір продавця (постачальника) предмета договору лізингу був здійснений лізингоодержувачем, продавець (постачальник) несе відповідальність перед лізингоодержувачем за порушення зобов'язання щодо якості, комплектності, справності предмета договору лізингу, його доставки, заміни, безоплатного усунення недоліків, монтажу та запуску в експлуатацію тощо. Якщо вибір продавця (постачальника) предмета договору лізингу був здійснений лізингодавцем, продавець (постачальник) та лізингодавець несуть перед лізингоодержувачем солідарну відповідальність за зобов'язанням щодо продажу (поставки) предмета договору лізингу.

2. Ремонт і технічне обслуговування предмета договору лізингу здійснюються продавцем (постачальником) на підставі договору між лізингоодержувачем та продавцем (постачальником).

Стаття 809. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу

1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Якщо лізингодавець або продавець (постачальник) прострочили передання предмета договору лізингу лізингоодержувачу або лізингоодержувач прострочив повернення предмета договору лізингу лізингодавцю, ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження несе сторона, яка прострочила.

Глава 59
НАЙМ (ОРЕНДА) ЖИТЛА

Стаття 810. Договір найму житла

1. За договором найму (оренди) житла одна сторона — власник житла (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання у ньому на певний строк за плату.

2. Підстави, умови, порядок укладення та припинення договору найму житла, що є об'єктом права державної або комунальної власності, встановлюються законом.

3. До договору найму житла, крім найму житла, що є об'єктом права державної або комунальної власності, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 811. Форма договору найму житла

1. Договір найму житла укладається у письмовій формі.

Стаття 812. Предмет договору найму житла

1. Предметом договору найму житла можуть бути помешкання, зокрема квартира або її частина, житловий будинок або його частина.

2. Помешкання має бути придатним для постійного проживання у ньому.

3. Наймач житла у багатоквартирному житловому будинку має право користування майном, що обслуговує будинок.

Стаття 813. Сторони у договорі найму житла

1. Сторонами у договорі найму житла можуть бути фізичні та юридичні особи.

2. Якщо наймачем є юридична особа, вона може використовувати житло лише для проживання у ньому фізичних осіб.

Стаття 814. Правонаступництво у разі зміни власника житла, переданого у найм

1. У разі зміни власника житла, переданого у найм, до нового власника переходять права та обов'язки наймодавця.

Стаття 815. Обов'язки наймача житла

1. Наймач зобов'язаний використовувати житло лише для проживання у ньому, забезпечувати збереження житла та підтримувати його в належному стані.

2. Наймач не має права провадити переплаштування та реконструкцію житла без згоди наймодавця.

3. Наймач зобов'язаний своєчасно вносити плату за житло. Наймач зобов'язаний самостійно вносити плату за комунальні послуги, якщо інше не встановлено договором найму.

Стаття 816. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним

1. У договорі найму житла мають бути вказані особи, які проживатимуть разом із наймачем. Ці особи набувають рівних з наймачем прав та обов'язків щодо користування житлом.

2. Наймач несе відповідальність перед наймодавцем за порушення умов договору особами, які проживають разом з ним.

3. Якщо наймачами житла є кілька осіб, їхні обов'язки за договором найму житла є солідарними.

4. Порядок користування житлом наймачем та особами, які постійно проживають разом з ним, визначається за домовленістю між ними, а у разі спору — встановлюється за рішенням суду.

Стаття 817. Право наймача та осіб, які постійно проживають разом з ним, на вселення інших осіб у житло

1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, мають право за їхньою взаємною згодою та за згодою наймодавця вселити у житло інших осіб для постійного проживання у ньому.

2. Особи, які вселилися у житло відповідно до частини першої цієї статті, набувають рівних з іншими особами прав користування житлом, якщо інше не було передбачено при їх вселенні.

Стаття 818. Тимчасові мешканці

1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, за їхньою взаємною згодою та з попереднім повідомленням наймодавця можуть дозволити тимчасове проживання у помешканні іншої особи (осіб) без стягнення плати за користування житлом (тимчасових мешканців).

2. Тимчасові мешканці не мають самостійного права користування житлом.

3. Тимчасові мешканці повинні звільнити житло після спливу погодженого з ними строку проживання або не пізніше семи днів від дня пред'явлення до них наймачем або наймодавцем вимоги про звільнення помешкання.

Стаття 819. Ремонт житла, переданого у найм

1. Поточний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймач, якщо інше не встановлено договором.

2. Капітальний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймодавець, якщо інше не встановлено договором.

3. Переобладнання житлового будинку, в якому знаходиться житло, передане у найм, якщо таке переобладнання істотно змінить умови користування житлом, не допускається без згоди наймача.

Стаття 820. Плата за користування житлом

1. Розмір плати за користування житлом встановлюється у договорі найму житла.

Якщо законом встановлений максимальний розмір плати за користування житлом, плата, встановлена у договорі, не може перевищувати цього розміру.

2. Одностороння зміна розміру плати за користування житлом не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.

3. Наймач вносить плату за користування житлом у строк, встановлений договором найму житла.

Якщо строк внесення плати за користування житлом не встановлений договором, наймач вносить її щомісяця.

Стаття 821. Строк договору найму житла

1. Договір найму житла укладається на строк, встановлений договором. Якщо у договорі строк не встановлений, договір вважається укладеним на п'ять років.

2. До договору найму житла, укладеного на строк до одного року (короткостроковий найм), не застосовуються положення частини першої статті 816, положення статті 818 та статей 822 — 824 цього Кодексу.

Стаття 822. Переважні права наймача житла

1. У разі спливу строку договору найму житла наймач має переважне право на укладення договору найму житла на новий строк.

Не пізніше ніж за три місяці до спливу строку договору найму житла наймодавець може запропонувати наймачеві укласти договір на таких самих або інших умовах чи попередити наймача про відмову від укладення договору на новий строк. Якщо наймодавець не попередив наймача, а наймач не звільнив помешкання, договір вважається укладеним на таких самих умовах і на такий самий строк.

Якщо наймодавець відмовився від укладення договору на новий строк, але протягом одного року уклав договір найму житла з іншою особою, наймач має право вимагати переведення на нього прав наймача та (або) відшкодування збитків, завданих відмовою укласти з ним договір на новий строк.

2. У разі продажу житла, яке було предметом договору найму, наймач має переважне перед іншими особами право на його придбання.

Стаття 823. Договір піднайму житла

1. За договором піднайму житла наймач за згодою наймодавця передає на певний строк частину або все найняте ним помешкання у користування піднаймачеві. Піднаймач не набуває самостійного права користування житлом.

2. Договір піднайму житла є оплатним. Розмір плати за користування житлом встановлюється договором піднайму.

3. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму житла.

4. У разі дострокового припинення договору найму житла одночасно з ним припиняється договір піднайму.

5. До договору піднайму не застосовуються положення про переважне право на укладення договору на новий строк.

Стаття 824. Заміна наймача у договорі найму житла

1. На вимогу наймача та інших осіб, які постійно проживають разом з ним, та за згодою наймодавця наймач у договорі найму житла може бути замінений однією з повнолітніх осіб, яка постійно проживає разом з наймачем.

2. У разі смерті наймача або вибуття його з житла наймачами можуть стати усі інші повнолітні особи, які постійно проживали з колишнім наймачем, або, за погодженням з наймодавцем, одна або кілька із цих осіб. У цьому разі договір найму житла залишається чинним на попередніх умовах.

Стаття 825. Розірвання договору найму житла

1. Наймач житла має право за згодою інших осіб, які постійно проживають разом з ним, у будь-який час відмовитися від договору найму, письмово попередивши про це наймодавця за три місяці.

Якщо наймач звільнив помешкання без попередження, наймодавець має право вимагати від нього плату за користування житлом за три місяці, якщо наймодавець доведе, що він не міг укласти договір найму житла на таких самих умовах з іншою особою.

Наймач має право відмовитися від договору найму житла, якщо житло стало непридатним для постійного проживання у ньому.

2. Договір найму житла може бути розірваний за рішенням суду на вимогу наймодавця у разі:

1) невнесення наймачем плати за житло за шість місяців, якщо договором не встановлений більш тривалий строк, а при короткостроковому наймі — понад два рази;

2) руйнування або псування житла наймачем або іншими особами, за дії яких він відповідає.

За рішенням суду наймачеві може бути наданий строк не більше одного року для відновлення житла.

Якщо протягом строку, визначеного судом, наймач не усуне допущених порушень, суд за повторним позовом наймодавця постановляє рішення про розірвання договору найму житла. На прохання наймача суд може відстрочити виконання рішення не більше ніж на один рік.

3. Договір найму частини будинку, квартири, кімнати (частини кімнати) може бути розірваний на вимогу наймодавця у разі необхідності використання житла для проживання самого наймодавця та членів його сім'ї.

Наймодавець повинен попередити наймача про розірвання договору не пізніше ніж за два місяці.

4. Якщо наймач житла або інші особи, за дії яких він

відповідає, використовують житло не за призначенням або систематично порушують права та інтереси сусідів, наймодавець може попередити наймача про необхідність усунення цих порушень.

Якщо наймач або інші особи, за дії яких він відповідає, після попередження продовжують використовувати житло не за призначенням або порушувати права та інтереси сусідів, наймодавець має право вимагати розірвання договору найму житла.

Стаття 826. Правові наслідки розірвання договору найму житла

1. У разі розірвання договору найму житла наймач та інші особи, які проживали у помешканні, підлягають виселенню з житла на підставі рішення суду, без надання їм іншого житла.

Глава 60
ПОЗИЧКА

Стаття 827. Договір позички

1. За договором позички одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов'язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого строку.

2. Користування річчю вважається безоплатним, якщо сторони прямо домовилися про це або якщо це випливає із суті відносин між ними.

3. До договору позички застосовуються положення глави 58 цього Кодексу.

Стаття 828. Форма договору позички

1. Договір позички речі побутового призначення між фізичними особами може укладатися усно.

2. Договір позички між юридичними особами, а також між юридичною та фізичною особою укладається у письмовій формі.

3. Договір позички будівлі, іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладається у формі, яка визначена відповідно до статті 793 цього Кодексу.

4. Договір позички транспортного засобу, в якому хоча б однією стороною є фізична особа, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Стаття 829. Позичкодавець

1. Позичкодавцем може бути фізична або юридична особа.

Особа, яка здійснює управління майном, може бути позичкодавцем за згодою власника.

2. Юридична особа, яка здійснює підприємницьку діяльність, не може передавати речі у безоплатне користування особі, яка є її засновником, учасником, керівником, членом її органу управління або контролю.

Стаття 830. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ у користування

1. Якщо позичкодавець не виконує обов'язку передати річ у користування, друга сторона має право вимагати розірвання договору позички та відшкодування завданих збитків.

Стаття 831. Строк договору позички

1. Якщо сторони не встановили строку користування річчю, він визначається відповідно до мети користування нею.

Стаття 832. Право позичкодавця на відчуження речі

1. Позичкодавець має право на відчуження речі, яка передана ним у користування. До набувача речі переходять права та обов'язки позичкодавця.

2. Користувач не має переважного права перед іншими особами на купівлю речі, переданої йому у користування.

Стаття 833. Обов'язки користувача

1. Користувач несе звичайні витрати щодо підтримання належного стану речі, переданої йому в користування.

2. Користувач зобов'язаний:

1) користуватися річчю за її призначенням або відповідно до мети, визначеної у договорі;

2) користуватися річчю особисто, якщо інше не встановлено договором;

3) повернути річ після закінчення строку договору в такому самому стані, в якому вона була на момент її передання.

Стаття 834. Розірвання договору позички

1. Користувач має право повернути річ, передану йому у користування, в будь-який час до спливу строку договору. Якщо річ потребує особливого догляду або зберігання, користувач зобов'язаний повідомити позичкодавця про відмову від договору (позички) не пізніш як за сім днів до повернення речі.

2. Позичкодавець має право вимагати розірвання договору і повернення речі у разі, якщо:

1) у зв'язку з непередбаченими обставинами річ стала потрібною йому самому;

2) користування річчю не відповідає її призначенню та умовам договору;

3) річ самочинно передана у користування іншій особі;

4) в результаті недбалого поводження з річчю вона може бути знищена або пошкоджена.

3. Особа, яка стала власником речі, переданої у користування, має право вимагати розірвання договору, який укладено без визначення строку. Про розірвання договору користувач має бути повідомлений заздалегідь, у строк, що відповідає меті позички.

Стаття 835. Припинення договору позички

1. Договір позички припиняється у разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи, якій річ було передано в користування, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 836. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею

1. Якщо після припинення договору користувач не повертає річ, позичкодавець має право вимагати її примусового повернення, а також відшкодування завданих збитків.

Глава 61
ПІДРЯД

§ 1. Загальні положення про підряд

Стаття 837. Договір підряду

1. За договором підряду одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.

2. Договір підряду може укладатися на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові.

3. Для виконання окремих видів робіт, встановлених законом, підрядник (субпідрядник) зобов'язаний одержати спеціальний дозвіл.

4. До окремих видів договорів підряду, встановлених параграфами 2 — 4 цієї глави, положення цього параграфа застосовуються, якщо інше не встановлено положеннями цього Кодексу про ці види договорів.

Стаття 838. Генеральний підрядник і субпідрядник

1. Підрядник має право, якщо інше не встановлено договором, залучити до виконання роботи інших осіб (субпідрядників), залишаючись відповідальним перед замовником за результат їхньої роботи. У цьому разі підрядник виступає перед замовником як генеральний підрядник, а перед субпідрядником — як замовник.

2. Генеральний підрядник відповідає перед субпідрядником за невиконання або неналежне виконання замовником своїх обов'язків за договором підряду, а перед замовником — за порушення субпідрядником свого обов'язку.

Замовник і субпідрядник не мають права пред'являти один одному вимоги, пов'язані з порушенням договорів, укладених кожним з них з генеральним підрядником, якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 839. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами

1. Підрядник зобов'язаний виконати роботу, визначену договором підряду, із свого матеріалу і своїми засобами, якщо інше не встановлено договором.

2. Підрядник відповідає за неналежну якість наданих ним матеріалу і устаткування, а також за надання матеріалу або устаткування, обтяженого правами третіх осіб.

Стаття 840. Виконання роботи з матеріалу замовника

1. Якщо робота виконується частково або в повному обсязі з матеріалу замовника, підрядник відповідає за неправильне використання цього матеріалу. Підрядник зобов'язаний надати замовникові звіт про використання матеріалу та повернути його залишок.

2. Якщо робота виконується з матеріалу замовника, у договорі підряду мають бути встановлені норми витрат матеріалу, строки повернення його залишку та основних відходів, а також відповідальність підрядника за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків.

3. Підрядник відповідає за невиконання або неналежне виконання роботи, спричинене недоліками матеріалу, наданого замовником, якщо не доведе, що ці недоліки не могли бути ним виявлені при належному прийманні матеріалу.

Стаття 841. Обов'язок підрядника зберігати надане йому майно

1. Підрядник зобов'язаний вживати усіх заходів щодо збереження майна, переданого йому замовником, та відповідає за втрату або пошкодження цього майна.

Стаття 842. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу

1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження (псування) матеріалу до настання строку здачі підрядником визначеної договором підряду роботи несе сторона, яка надала матеріал, а після настання цього строку — сторона, яка пропустила строк, якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 843. Ціна роботи

1. У договорі підряду визначається ціна роботи або способи її визначення.

2. Якщо у договорі підряду не встановлено ціну роботи або способи її визначення, ціна встановлюється за рішенням суду на основі цін, що звичайно застосовуються за аналогічні роботи з урахуванням необхідних витрат, визначених сторонами.

3. Ціна роботи у договорі підряду включає відшкодування витрат підрядника та плату за виконану ним роботу.

Стаття 844. Кошторис

1. Ціна у договорі підряду може бути визначена у кошторисі.

Якщо робота виконується відповідно до кошторису, складеного підрядником, кошторис набирає чинності та стає частиною договору підряду з моменту підтвердження його замовником.

2. Кошторис на виконання робіт може бути приблизним або твердим. Кошторис є твердим, якщо інше не встановлено договором.

3. Зміни до твердого кошторису можуть вноситися лише за погодженням сторін.

У разі перевищення твердого кошторису усі пов'язані з цим витрати несе підрядник, якщо інше не встановлено законом.

4. Якщо виникла необхідність проведення додаткових робіт і у зв'язку з цим істотного перевищення визначеного приблизного кошторису, підрядник зобов'язаний своєчасно попередити про це замовника. Замовник, який не погодився на перевищення кошторису, має право відмовитися від договору підряду. У цьому разі підрядник може вимагати від замовника оплати виконаної частини роботи.

Підрядник, який своєчасно не попередив замовника про необхідність перевищення приблизного кошторису, зобов'язаний виконати договір підряду за ціною, встановленою договором.

5. Підрядник не має права вимагати збільшення твердого кошторису, а замовник — його зменшення в разі, якщо на момент укладення договору підряду не можна було передбачити повний обсяг роботи або необхідні для цього витрати.

У разі істотного зростання після укладення договору вартості матеріалу, устаткування, які мали бути надані підрядником, а також вартості послуг, що надавалися йому іншими особами, підрядник має право вимагати збільшення кошторису. У разі відмови замовника від збільшення кошторису підрядник має право вимагати розірвання договору.

Стаття 845. Ощадливість підрядника

1. Підрядник має право на ощадливе ведення робіт за умови забезпечення належної їх якості.

2. Якщо фактичні витрати підрядника виявилися меншими від тих, які передбачалися при визначенні ціни (кошторису), підрядник має право на оплату роботи за ціною, встановленою договором підряду, якщо замовник не доведе, що отримане підрядником заощадження зумовило погіршення якості роботи.

3. Сторони можуть домовитися про розподіл між ними заощадження, отриманого підрядником.

Стаття 846. Строки виконання роботи

1. Строки виконання роботи або її окремих етапів встановлюються у договорі підряду.

2. Якщо у договорі підряду не встановлені строки виконання роботи, підрядник зобов'язаний виконати роботу, а замовник має право вимагати її виконання у розумні строки, відповідно до суті зобов'язання, характеру та обсягів роботи та звичаїв ділового обороту.

Стаття 847. Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника

1. Підрядник зобов'язаний своєчасно попередити замовника:

1) про недоброякісність або непридатність матеріалу, одержаного від замовника;

2) про те, що додержання вказівок замовника загрожує якості або придатності результату роботи;

3) про наявність інших обставин, що не залежать від підрядника, які загрожують якості або придатності результату роботи.

Стаття 848. Правові наслідки невиконання замовником вимог підрядника

1. Якщо замовник, незважаючи на своєчасне попередження з боку підрядника, у відповідний строк не замінить недоброякісний або непридатний матеріал, не змінить вказівок про спосіб виконання роботи або не усуне інших обставин, що загрожують якості або придатності результату роботи, підрядник має право відмовитися від договору підряду та право на відшкодування збитків.

2. Якщо використання недоброякісного або непридатного матеріалу чи додержання вказівок замовника загрожує життю та здоров'ю людей чи призводить до порушення екологічних, санітарних правил, правил безпеки людей та інших вимог, підрядник зобов'язаний відмовитися від договору підряду, маючи право на відшкодування збитків.

Стаття 849. Права замовника під час виконання роботи

1. Замовник має право у будь-який час перевірити хід і якість роботи, не втручаючись у діяльність підрядника.

2. Якщо підрядник своєчасно не розпочав роботу або виконує її настільки повільно, що закінчення її у строк стає явно неможливим, замовник має право відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків.

3. Якщо під час виконання роботи стане очевидним, що вона не буде виконана належним чином, замовник має право призначити підрядникові строк для усунення недоліків, а в разі невиконання підрядником цієї вимоги — відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків або доручити виправлення роботи іншій особі за рахунок підрядника.

4. Замовник має право у будь-який час до закінчення роботи відмовитися від договору підряду, виплативши підрядникові плату за виконану частину роботи та відшкодувавши йому збитки, завдані розірванням договору.

Стаття 850. Сприяння замовника

1. Замовник зобов'язаний сприяти підрядникові у виконанні роботи у випадках, в обсязі та в порядку, встановлених договором підряду.

У разі невиконання замовником цього обов'язку підрядник має право вимагати відшкодування завданих збитків, включаючи додаткові витрати, викликані простоєм, перенесенням строків виконання роботи, або підвищення ціни роботи.

2. Якщо виконання роботи за договором підряду стало неможливим внаслідок дій або недогляду замовника, підрядник має право на сплату йому встановленої ціни з урахуванням плати за виконану частину роботи, за вирахуванням сум, які підрядник одержав або міг одержати у зв'язку з невиконанням замовником договору.

Стаття 851. Невиконання замовником обов'язків за договором підряду

1. Підрядник має право не розпочинати роботу, а розпочату роботу зупинити, якщо замовник не надав матеріалу, устаткування або річ, що підлягає переробці, і цим створив неможливість виконання договору підрядником.

Стаття 852. Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду

1. Якщо підрядник відступив від умов договору підряду, що погіршило роботу, або допустив інші недоліки в роботі, замовник має право за своїм вибором вимагати безоплатного виправлення цих недоліків у розумний строк або виправити їх за свій рахунок з правом на відшкодування своїх витрат на виправлення недоліків чи відповідного зменшення плати за роботу, якщо інше не встановлено договором.

2. За наявності у роботі істотних відступів від умов договору підряду або інших істотних недоліків замовник має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

Стаття 853. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником

1. Замовник зобов'язаний прийняти роботу, виконану підрядником відповідно до договору підряду, оглянути її і в разі виявлення допущених у роботі відступів від умов договору або інших недоліків негайно заявити про них підрядникові.

Якщо замовник не зробить такої заяви, він втрачає право у подальшому посилатися на ці відступи від умов договору або недоліки у виконаній роботі.

2. Замовник, який прийняв роботу без перевірки, позбавляється права посилатися на недоліки роботи, які могли бути встановлені при звичайному способі її прийняття (явні недоліки).

3. Якщо після прийняття роботи замовник виявив відступи від умов договору підряду або інші недоліки, які не могли бути встановлені при звичайному способі її прийняття (приховані недоліки), у тому числі такі, що були умисно приховані підрядником, він зобов'язаний негайно повідомити про це підрядника.

4. У разі виникнення між замовником і підрядником спору з приводу недоліків виконаної роботи або їх причин на вимогу будь-кого з них має бути призначена експертиза. Витрати на проведення експертизи несе підрядник, крім випадків, коли експертизою встановлена відсутність порушень договору підряду або причинного зв'язку між діями підрядника та виявленими недоліками. У цих випадках витрати на проведення експертизи несе сторона, яка вимагала її призначення, а якщо експертизу призначено за погодженням сторін, — обидві сторони порівну.

5. Якщо замовник протягом одного місяця ухиляється від прийняття виконаної роботи, підрядник має право після дворазового попередження продати результат роботи, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести в депозит нотаріуса на ім'я замовника, якщо інше не встановлено договором.

6. Якщо ухилення замовника від прийняття виконаної роботи спричинило зміну строку здачі роботи, вважається, що право власності на виготовлену (перероблену) річ перейшло до замовника у момент, коли мало відбутися її передання.

Стаття 854. Порядок оплати роботи

1. Якщо договором підряду не передбачена попередня оплата виконаної роботи або окремих її етапів, замовник зобов'язаний сплатити підрядникові обумовлену ціну після остаточної здачі роботи за умови, що роботу виконано належним чином і в погоджений строк або, за згодою замовника, — достроково.

2. Підрядник має право вимагати виплати йому авансу лише у випадку та в розмірі, встановлених договором.

Стаття 855. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмета договору підряду або неможливості закінчення роботи

1. Якщо предмет договору підряду до здачі його замовникові був випадково знищений або закінчення роботи стало неможливим без вини сторін, підрядник не має права вимагати плати за роботу.

Підрядник має право на плату, якщо знищення предмета договору підряду або неможливість закінчення роботи сталися через недоліки матеріалу, переданого замовником, чи внаслідок його вказівок про спосіб виконання роботи або якщо таке знищення чи неможливість закінчення роботи сталися після пропущення замовником строку прийняття виконаної роботи.

Стаття 856. Право підрядника на притримування

1. Якщо замовник не сплатив встановленої ціни роботи або іншої суми, належної підрядникові у зв'язку з виконанням договору підряду, підрядник має право притримати результат роботи, а також устаткування, залишок невикористаного матеріалу та інше майно замовника, що є у підрядника.

Стаття 857. Якість роботи

1. Робота, виконана підрядником, має відповідати умовам договору підряду, а в разі їх відсутності або неповноти — вимогам, що звичайно ставляться до роботи відповідного характеру.

2. Виконана робота має відповідати якості, визначеній у договорі підряду, або вимогам, що звичайно ставляться, на момент передання її замовникові.

3. Результат роботи в межах розумного строку має бути придатним для використання відповідно до договору підряду або для звичайного використання роботи такого характеру.

Стаття 858. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи

1. Якщо робота виконана підрядником з відступами від умов договору підряду, які погіршили роботу, або з іншими недоліками, які роблять її непридатною для використання відповідно до договору або для звичайного використання роботи такого характеру, замовник має право, якщо інше не встановлено договором або законом, за своїм вибором вимагати від підрядника:

1) безоплатного усунення недоліків у роботі в розумний строк;

2) пропорційного зменшення ціни роботи;

3) відшкодування своїх витрат на усунення недоліків, якщо право замовника усувати їх встановлено договором.

2. Підрядник має право замість усунення недоліків роботи, за які він відповідає, безоплатно виконати роботу заново з відшкодуванням замовникові збитків, завданих простроченням виконання. У цьому разі замовник зобов'язаний повернути раніше передану йому роботу підрядникові, якщо за характером роботи таке повернення можливе.

3. Якщо відступи у роботі від умов договору підряду або інші недоліки у роботі є істотними та такими, що не можуть бути усунені, або не були усунені у встановлений замовником розумний строк, замовник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків.

4. Умова договору підряду про звільнення підрядника від відповідальності за певні недоліки роботи не звільняє його від відповідальності за недоліки, які виникли внаслідок умисних дій або бездіяльності підрядника.

5. Підрядник, який надав матеріал для виконання роботи, відповідає за його якість відповідно до положень про відповідальність продавця за товари неналежної якості.

Стаття 859. Гарантія якості роботи

1. Якщо договором або законом передбачено надання підрядником замовникові гарантії якості роботи, підрядник зобов'язаний передати замовникові результат роботи, який має відповідати вимогам статті 857 цього Кодексу протягом усього гарантійного строку.

2. Гарантія якості роботи поширюється на все, що становить результат роботи, якщо інше не встановлено договором підряду.

Стаття 860. Порядок обчислення гарантійного строку

1. Перебіг гарантійного строку починається з моменту, коли виконана робота була прийнята або мала бути прийнята замовником, якщо інше не встановлено договором підряду.

2. До обчислення гарантійного строку за договором підряду застосовуються положення статті 676 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 861. Обов'язок підрядника передати інформацію замовникові

1. Підрядник зобов'язаний передати замовникові разом з результатом роботи інформацію щодо експлуатації або іншого використання предмета договору підряду, якщо це передбачено договором або якщо без такої інформації використання результату роботи для цілей, визначених договором, є неможливим.

Стаття 862. Конфіденційність одержаної сторонами інформації

1. Якщо сторона у договорі підряду внаслідок виконання договору одержала від другої сторони інформацію про нові рішення і технічні знання, у тому числі й такі, що не захищаються законом, а також відомості, що можуть розглядатися як комерційна таємниця, вона не має права повідомляти їх іншим особам без згоди другої сторони.

Стаття 863. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи

1. До вимог щодо неналежної якості роботи, виконаної за договором підряду, застосовується позовна давність в один рік, а щодо будівель і споруд — три роки від дня прийняття роботи замовником.

Стаття 864. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках

1. Якщо договором підряду або законом встановлений гарантійний строк і заява з приводу недоліків роботи зроблена у межах гарантійного строку, перебіг позовної давності починається від дня заявлення про недоліки.

2. Якщо відповідно до договору підряду роботу було прийнято замовником частинами, перебіг позовної давності починається від дня прийняття роботи в цілому.

§ 2. Побутовий підряд

Стаття 865. Договір побутового підряду

1. За договором побутового підряду підрядник, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових та інших особистих потреб, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.

2. Договір побутового підряду є публічним договором.

3. До відносин за договором побутового підряду, не врегульованих цим Кодексом, застосовується законодавство про захист прав споживачів.

Стаття 866. Форма договору побутового підряду

1. Договір побутового підряду вважається укладеним у належній формі, якщо підрядник видав замовникові квитанцію або інший документ, що підтверджує укладення договору.

Відсутність у замовника цього документа не позбавляє його права залучати свідків для підтвердження факту укладення договору або його умов.

Стаття 867. Гарантії прав замовника

1. Підрядник не має права нав'язувати замовникові включення до договору побутового підряду додаткових оплатних робіт або послуг. У разі порушення цієї вимоги замовник має право відмовитися від оплати відповідних робіт або послуг.

2. Замовник має право у будь-який час до здачі йому роботи відмовитися від договору побутового підряду, сплативши підрядникові частину встановленої ціни роботи пропорційно роботі, фактично виконаній до повідомлення про відмову від договору, та відшкодувавши йому витрати, здійснені до цього моменту з метою виконання договору, якщо вони не входять до частини ціни роботи, яка підлягає сплаті. Умови договору, що позбавляють замовника цього права, є нікчемними.

Стаття 868. Надання замовникові інформації про роботу

1. Підрядник зобов'язаний до укладення договору побутового підряду надати замовникові необхідну та достовірну інформацію про запропоновані роботи, їх види та особливості, про ціну та форму оплати роботи, а також повідомити замовникові на його прохання інші відомості, що стосуються договору. Підрядник зобов'язаний назвати замовникові конкретну особу, яка буде виконувати роботу, якщо за характером роботи це має значення.

Стаття 869. Публічна пропозиція роботи

1. До реклами та інших пропозицій щодо роботи, яка виконується за договором побутового підряду, застосовуються положення статті 641 цього Кодексу.

2. При здачі робіт замовникові підрядник зобов'язаний повідомити його про вимоги, яких необхідно додержувати для ефективного та безпечного використання виготовленої або переробленої речі або іншої виконаної роботи, а також про можливі для замовника або інших осіб наслідки недодержання відповідних вимог.

3. Замовник має право вимагати розірвання договору побутового підряду та відшкодування збитків, якщо внаслідок неповноти або недостовірності інформації, отриманої від підрядника, був укладений договір на виконання робіт, які не мають тих властивостей, які мав на увазі замовник.

Стаття 870. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу підрядника

1. За договором побутового підряду підрядник виконує роботу зі свого матеріалу, а за бажанням замовника — з його матеріалу.

2. Якщо робота виконується з матеріалу підрядника, вартість матеріалу оплачується замовником частково або в повному обсязі, за погодженням сторін, з остаточним розрахунком при одержанні замовником виконаної підрядником роботи. У випадках, передбачених договором, матеріал може бути наданий підрядником у кредит (із розстроченням платежу). Подальша зміна ціни наданого в кредит матеріалу не призводить до перерахунку, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 871. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу замовника

1. Якщо робота виконується з матеріалу замовника, у квитанції або іншому документі, що видається підрядником при укладенні договору побутового підряду, вказуються точне найменування матеріалу, його кількість і оцінка, здійснена за погодженням сторін.

Стаття 872. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду

1. Якщо підрядником були допущені істотні відступи від умов договору побутового підряду або інші істотні недоліки в роботі, виконаній із матеріалу замовника, він має право вимагати за своїм вибором:

1) виготовлення іншої речі з однорідного матеріалу такої самої якості;

2) розірвання договору та відшкодування збитків.

2. У разі виявлення інших відступів від умов договору або інших недоліків у роботі замовник має право за своїм вибором вимагати безоплатного усунення цих недоліків у розумний строк або відшкодування його витрат на усунення недоліків чи відповідного зменшення плати.

3. Вимога про безоплатне усунення недоліків роботи, виконаної за договором побутового підряду, які можуть становити небезпеку для життя або здоров'я замовника та інших осіб, може бути пред'явлена замовником або його правонаступником протягом десяти років з моменту прийняття роботи, якщо у встановленому законом порядку не передбачені більш тривалі строки (строки служби). Така вимога може бути пред'явлена незалежно від того, коли виявлено ці недоліки, у тому числі й при виявленні їх після закінчення гарантійного строку.

У разі невиконання підрядником цієї вимоги замовник має право протягом цього ж строку вимагати повернення частини ціни, сплаченої за роботу, або відшкодування його витрат на усунення недоліків.

Стаття 873. Розмір плати за договором побутового підряду

1. Вартість робіт, виконаних за договором побутового підряду, визначається за погодженням сторін, якщо інше не передбачено у встановленому порядку прейскурантами (цінниками), тарифами тощо.

2. Робота оплачується замовником після її остаточного передання підрядником. За згодою замовника робота може бути ним оплачена при укладенні договору побутового підряду шляхом видачі авансу або у повному обсязі.

Стаття 874. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням роботи

1. У разі нез'явлення замовника за одержанням виконаної роботи або іншого ухилення замовника від її прийняття підрядник має право, письмово попередивши замовника, зі спливом двох місяців від дня такого попередження продати предмет договору побутового підряду за розумну ціну, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести у депозит нотаріуса на ім'я замовника.

2. Підрядник має право у випадках, визначених частиною першою цієї статті, замість продажу предмета договору побутового підряду притримати його або вимагати відшкодування.

§ 3. Будівельний підряд

Стаття 875. Договір будівельного підряду

1. За договором будівельного підряду підрядник зобов'язується збудувати і здати у встановлений строк об'єкт або виконати інші будівельні роботи відповідно до проектно-кошторисної документації, а замовник зобов'язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проектно-кошторисну документацію, якщо цей обов'язок не покладається на підрядника, прийняти об'єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.

2. Договір будівельного підряду укладається на проведення нового будівництва, капітального ремонту, реконструкції (технічного переоснащення) підприємств, будівель (зокрема житлових будинків), споруд, виконання монтажних, пусконалагоджувальних та інших робіт, нерозривно пов'язаних з місцезнаходженням об'єкта.

3. До договору будівельного підряду застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 876. Право власності на об'єкт будівництва

1. Власником об'єкта будівництва або результату інших будівельних робіт до їх здачі замовникові є підрядник.

Стаття 877. Проектно-кошторисна документація

1. Підрядник зобов'язаний здійснювати будівництво та пов'язані з ним будівельні роботи відповідно до проектної документації, що визначає обсяг і зміст робіт та інші вимоги, які ставляться до робіт та до кошторису, що визначає ціну робіт.

Підрядник зобов'язаний виконати усі роботи, визначені у проектній документації та в кошторисі (проектно-кошторисній документації), якщо інше не встановлено договором будівельного підряду.

2. Договором будівельного підряду мають бути визначені склад і зміст проектно-кошторисної документації, а також має бути визначено, яка із сторін і в який строк зобов'язана надати відповідну документацію.

3. Підрядник, який виявив у ході будівництва не враховані проектною документацією роботи і необхідність у зв'язку з цим проведення додаткових робіт і збільшення кошторису, зобов'язаний повідомити про це замовника.

У разі неодержання від замовника в розумний строк відповіді на своє повідомлення підрядник зобов'язаний зупинити відповідні роботи з віднесенням збитків, завданих цим зупиненням, на замовника. Замовник звільняється від відшкодування цих збитків, якщо доведе, що у проведенні додаткових робіт немає необхідності.

4. Якщо підрядник не виконав обов'язку, встановленого частиною третьою цієї статті, він позбавляється права вимагати від замовника плату за виконані додаткові роботи і права на відшкодування завданих цим збитків, якщо не доведе, що його негайні дії були необхідними в інтересах замовника, зокрема у зв'язку з тим, що зупинення роботи могло призвести до знищення або пошкодження об'єкта будівництва.

Стаття 878. Внесення змін до проектно-кошторисної документації

1. Замовник має право вносити зміни до проектно-кошторисної документації до початку робіт або під час їх виконання за умови, що додаткові роботи, викликані такими змінами, за вартістю не перевищують десяти відсотків визначеної у кошторисі ціни і не змінюють характеру робіт, визначених договором.

2. Внесення до проектно-кошторисної документації змін, що потребують додаткових робіт, вартість яких перевищує десять відсотків визначеної у кошторисі ціни, допускається лише за згодою підрядника. У цьому разі підрядник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків.

Стаття 879. Забезпечення будівництва та оплата робіт

1. Матеріально-технічне забезпечення будівництва покладається на підрядника, якщо інше не встановлено договором будівельного підряду.

Договором на замовника може бути покладений обов'язок сприяти підрядникові у забезпеченні будівництва водопостачанням, електроенергією тощо, а також у наданні інших послуг.

2. Підрядник, який зобов'язаний здійснювати матеріально-технічне забезпечення будівництва, несе ризик неможливості використання наданого ним матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування без погіршення якості робіт.

3. У разі неможливості використання матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування, наданого замовником, без погіршення якості виконуваних робіт підрядник має право відмовитися від договору та вимагати від замовника сплати ціни робіт пропорційно їх виконаній частині, а також відшкодування збитків, не покритих цією сумою.

4. Оплата робіт провадиться після прийняття замовником збудованого об'єкта (виконаних робіт), якщо інший порядок розрахунків не встановлений за погодженням сторін.

5. У разі руйнування або пошкодження об'єкта будівництва внаслідок непереборної сили до спливу встановленого договором будівельного підряду строку здачі об'єкта, а також у разі неможливості завершити будівництво (будівельні роботи) з інших причин, що не залежать від замовника, підрядник не має права вимагати від замовника плату за роботу або оплату витрат, якщо інше не встановлено договором.

6. У разі необхідності консервації будівництва з незалежних від сторін обставин замовник зобов'язаний оплатити підрядникові виконані до консервації роботи та відшкодувати йому витрати, пов'язані з консервацією.

Стаття 880. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об'єкта

1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об'єкта будівництва до його прийняття замовником несе підрядник, крім випадків, коли це сталося внаслідок обставин, що залежали від замовника.

Стаття 881. Обов'язок підрядника страхувати об'єкт будівництва

1. Підрядник зобов'язаний укласти договір страхування об'єкта будівництва або комплексу робіт, якщо інше не встановлено договором будівельного підряду.

Сторона, на яку покладається обов'язок щодо страхування, має надати другій стороні в порядку, встановленому договором, докази укладення нею договору страхування, включаючи відомості про страхувальника, розмір страхової суми та застраховані ризики.

2. Недоліки робіт або використовуваного для робіт матеріалу, допущені з вини підрядника (або субпідрядника), мають бути усунені підрядником за його рахунок.

3. Замовник має право з метою здійснення контролю та нагляду за будівництвом і прийняття від свого імені відповідних рішень укласти договір про надання такого виду послуг із спеціалізованою організацією або спеціалістом. У цьому разі в договорі будівельного підряду визначаються функції та повноваження такого спеціаліста.

Стаття 882. Передання та прийняття робіт

1. Замовник, який одержав повідомлення підрядника про готовність до передання робіт, виконаних за договором будівельного підряду, або, якщо це передбачено договором, — етапу робіт, зобов'язаний негайно розпочати їх прийняття.

2. Замовник організовує та здійснює прийняття робіт за свій рахунок, якщо інше не встановлено договором. У прийнятті робіт мають брати участь представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування у випадках, встановлених законом або іншими нормативно-правовими актами.

3. Замовник, який попередньо прийняв окремі етапи робіт, несе ризик їх знищення або пошкодження не з вини підрядника, у тому числі й у випадках, коли договором будівельного підряду передбачено виконання робіт на ризик підрядника.

4. Передання робіт підрядником і прийняття їх замовником оформляється актом, підписаним обома сторонами. У разі відмови однієї із сторін від підписання акта про це вказується в акті і він підписується другою стороною.

Акт, підписаний однією стороною, може бути визнаний судом недійсним лише у разі, якщо мотиви відмови другої сторони від підписання акта визнані судом обґрунтованими.

5. Прийняття робіт може здійснюватися після попереднього випробування, якщо це передбачено договором будівельного підряду або випливає з характеру робіт. У цьому випадку прийняття робіт може здійснюватися лише у разі позитивного результату попереднього випробування.

6. Замовник має право відмовитися від прийняття робіт у разі виявлення недоліків, які виключають можливість використання об'єкта для вказаної в договорі мети та не можуть бути усунені підрядником, замовником або третьою особою.

Стаття 883. Відповідальність підрядника

1. Підрядник відповідає за недоліки збудованого об'єкта, за прострочення передання його замовникові та за інші порушення договору (за недосягнення проектної потужності, інших запроектованих показників тощо), якщо не доведе, що ці порушення сталися не з його вини.

2. За невиконання або неналежне виконання обов'язків за договором будівельного підряду підрядник сплачує неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки в повному обсязі.

3. Суми неустойки (пені), сплачені підрядником за порушення строків виконання окремих робіт, повертаються підрядникові у разі закінчення всіх робіт до встановленого договором граничного терміну.

Стаття 884. Гарантії якості у договорі будівельного підряду

1. Підрядник гарантує досягнення об'єктом будівництва визначених у проектно-кошторисній документації показників і можливість експлуатації об'єкта відповідно до договору протягом гарантійного строку, якщо інше не встановлено договором будівельного підряду. Гарантійний строк становить десять років від дня прийняття об'єкта замовником, якщо більший гарантійний строк не встановлений договором або законом.

2. Підрядник відповідає за дефекти, виявлені у межах гарантійного строку, якщо він не доведе, що вони сталися внаслідок: природного зносу об'єкта або його частин; неправильної його експлуатації або неправильності інструкцій щодо його експлуатації, розроблених самим замовником або залученими ним іншими особами; неналежного ремонту об'єкта, який здійснено самим замовником або залученими ним третіми особами.

3. Гарантійний строк продовжується на час, протягом якого об'єкт не міг експлуатуватися внаслідок недоліків, за які відповідає підрядник.

4. У разі виявлення протягом гарантійного строку недоліків замовник повинен заявити про них підрядникові в розумний строк після їх виявлення.

5. Договором будівельного підряду може бути встановлено право замовника сплатити передбачену договором частину ціни робіт, визначеної у кошторисі, після закінчення гарантійного строку.

Стаття 885. Усунення недоліків за рахунок замовника

1. Договором будівельного підряду може бути передбачений обов'язок підрядника усувати на вимогу замовника та за його рахунок недоліки, за які підрядник не відповідає.

Підрядник має право відмовитися від виконання цього обов'язку, якщо усунення недоліків не пов'язане безпосередньо з предметом договору або не може бути здійснене підрядником з незалежних від нього причин.

Стаття 886. Відповідальність замовника

1. У разі невиконання або неналежного виконання замовником обов'язків за договором будівельного підряду він сплачує підрядникові неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки у повному обсязі, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини.

§ 4. Підряд на проектні та пошукові роботи

Стаття 887. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт

1. За договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт підрядник зобов'язується розробити за завданням замовника проектну або іншу технічну документацію та (або) виконати пошукові роботи, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити їх.

2. До договору підряду на проведення проектних і пошукових робіт застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 888. Вихідні дані для проведення проектних та пошукових робіт

1. За договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт замовник зобов'язаний передати підрядникові завдання на проектування, а також інші вихідні дані, необхідні для складання проектно-кошторисної документації. Завдання на проектування може бути підготовлене за дорученням замовника підрядником. У цьому разі завдання стає обов'язковим для сторін з моменту його затвердження замовником.

2. Підрядник зобов'язаний додержувати вимог, що містяться у завданні та інших вихідних даних для проектування та виконання пошукових робіт, і має право відступити від них лише за згодою замовника.

Стаття 889. Обов'язки замовника

1. Замовник зобов'язаний, якщо інше не встановлено договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт:

1) сплатити підрядникові встановлену ціну після завершення усіх робіт чи сплатити її частинами після завершення окремих етапів робіт або в іншому порядку, встановленому договором або законом;

2) використовувати проектно-кошторисну документацію, одержану від підрядника, лише для цілей, встановлених договором, не передавати проектно-кошторисну документацію іншим особам і не розголошувати дані, що містяться у ній, без згоди підрядника;

3) надавати послуги підрядникові у виконанні проектних та пошукових робіт в обсязі та на умовах, встановлених договором;

4) брати участь разом з підрядником у погодженні готової проектно-кошторисної документації з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

5) відшкодувати підрядникові додаткові витрати, пов'язані із зміною вихідних даних для проведення проектних та пошукових робіт внаслідок обставин, що не залежать від підрядника;

6) залучити підрядника до участі у справі за позовом, пред'явленим до замовника іншою особою у зв'язку з недоліками складеної проектної документації або виконаних пошукових робіт.

Стаття 890. Обов'язки підрядника

1. Підрядник зобов'язаний:

1) виконувати роботи відповідно до вихідних даних для проведення проектування та згідно з договором;

2) погоджувати готову проектно-кошторисну документацію із замовником, а в разі необхідності — також з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

3) передати замовникові готову проектно-кошторисну документацію та результати пошукових робіт;

4) не передавати без згоди замовника проектно-кошторисну документацію іншим особам;

5) гарантувати замовникові відсутність у інших осіб права перешкодити або обмежити виконання робіт на основі підготовленої за договором проектно-кошторисної документації.

Стаття 891. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт

1. Підрядник відповідає за недоліки проектно-кошторисної документації та пошукових робіт, включаючи недоліки, виявлені згодом у ході будівництва, а також у процесі експлуатації об'єкта, створеного на основі виконаної проектно-кошторисної документації і результатів пошукових робіт.

2. У разі виявлення недоліків у проектно-кошторисній документації або в пошукових роботах підрядник на вимогу замовника зобов'язаний безоплатно переробити проектно-кошторисну документацію або здійснити необхідні додаткові пошукові роботи, а також відшкодувати завдані збитки, якщо інше не встановлено договором або законом.

Глава 62
ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ АБО ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ

Стаття 892. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт

1. За договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт підрядник (виконавець) зобов'язується провести за завданням замовника наукові дослідження, розробити зразок нового виробу та конструкторську документацію на нього, нову технологію тощо, а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу та оплатити її.

Договір може охоплювати весь цикл проведення наукових досліджень, розроблення та виготовлення зразків або його окремі етапи.

Стаття 893. Виконання робіт

1. Виконавець зобов'язаний провести наукові дослідження особисто, якщо інше не встановлено договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Виконавець має право залучати до виконання науково-дослідних робіт інших осіб лише за згодою замовника.

Виконавець має право залучати інших осіб (субвиконавців) до виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 894. Передання, прийняття та оплата робіт

1. Виконавець зобов'язаний передати, а замовник прийняти та оплатити повністю завершені науково-дослідні або дослідно-конструкторські та технологічні роботи. Договором можуть бути передбачені прийняття та оплата окремих етапів робіт або інший спосіб оплати.

2. Плата за виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт та технологічних робіт, встановлена договором, може бути зменшена замовником залежно від фактично одержаних результатів порівняно з результатами, передбаченими договором, якщо це не залежало від замовника, а можливість такого зменшення та його межі були передбачені домовленістю сторін.

Стаття 895. Конфіденційність відомостей про договір

1. Виконавець і замовник зобов'язані забезпечити конфіденційність відомостей щодо предмета договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, ходу його виконання та одержаних результатів, якщо інше не встановлено договором. Обсяг відомостей, що належать до конфіденційних, встановлюється договором.

Стаття 896. Права сторін на результати робіт

1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт має право використовувати передані йому результати робіт у межах і на умовах, встановлених договором.

2. Виконавець має право використати одержаний ним результат робіт також для себе, якщо інше не встановлено договором.

Договором може бути передбачено право виконавця передавати результати робіт іншим особам.

Стаття 897. Обов'язки виконавця

1. Виконавець за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов'язаний:

1) виконати роботи відповідно до погодженої із замовником програми (техніко-економічних показників) або тематики і передати замовникові результат у строк, встановлений договором;

2) додержувати вимог, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності;

3) утримуватися від публікації без згоди замовника науково-технічних результатів, одержаних при виконанні робіт;

4) вживати заходів для захисту одержаних при виконанні робіт результатів, що підлягають правовій охороні, та інформувати про це замовника;

5) своїми силами та за свій рахунок усувати допущені з його вини недоліки у технічній документації, які можуть спричинити відступи від техніко-економічних показників, передбачених у технічному завданні замовника або в договорі;

6) негайно інформувати замовника про виявлену неможливість одержати очікувані результати або недоцільність продовжувати роботу.

Стаття 898. Обов'язки замовника

1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов'язаний:

1) видати виконавцеві технічне завдання та погодити з ним програму (техніко-економічні показники) або тематику робіт;

2) передати виконавцеві необхідну для виконання робіт інформацію;

3) прийняти виконані роботи та оплатити їх.

Стаття 899. Наслідки неможливості досягнення результату

1. Якщо у ході науково-дослідних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що не залежать від виконавця, замовник зобов'язаний оплатити роботи, проведені до виявлення неможливості отримати передбачені договором результати, але не вище відповідної частини ціни робіт, визначеної договором.

2. Якщо у ході виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що виникли не з вини виконавця, замовник зобов'язаний відшкодувати витрати виконавця.

Стаття 900. Відповідальність виконавця за порушення договору

1. Виконавець відповідає перед замовником за порушення договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини.

2. Виконавець зобов'язаний відшкодувати замовнику реальні збитки у межах ціни робіт, в яких виявлено недоліки, якщо договором встановлено, що вони підлягають відшкодуванню в межах загальної ціни робіт за договором.

Упущена вигода підлягає відшкодуванню у випадках, встановлених законом.

Глава 63
ПОСЛУГИ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 901. Договір про надання послуг

1. За договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором.

2. Положення цієї глави можуть застосовуватися до всіх договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання.

Стаття 902. Виконання договору про надання послуг

1. Виконавець повинен надати послугу особисто.

2. У випадках, встановлених договором, виконавець має право покласти виконання договору про надання послуг на іншу особу, залишаючись відповідальним в повному обсязі перед замовником за порушення договору.

Стаття 903. Плата за договором про надання послуг

1. Якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов'язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором.

2. У разі неможливості виконати договір про надання послуг, що виникла не з вини виконавця, замовник зобов'язаний виплатити виконавцеві розумну плату. Якщо неможливість виконати договір виникла з вини замовника, він зобов'язаний виплатити виконавцеві плату в повному обсязі, якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 904. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг

1. За договором про безоплатне надання послуг замовник зобов'язаний відшкодувати виконавцеві усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

2. Положення частини першої цієї статті застосовуються також у випадках, коли неможливість виконати договір про безоплатне надання послуг виникла з вини замовника або внаслідок непереборної сили.

Стаття 905. Строк договору про надання послуг

1. Строк договору про надання послуг встановлюється за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 906. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг

1. Збитки, завдані замовнику невиконанням або неналежним виконанням договору про надання послуг за плату, підлягають відшкодуванню виконавцем, у разі наявності його вини, у повному обсязі, якщо інше не встановлено договором. Виконавець, який порушив договір про надання послуг за плату при здійсненні ним підприємницької діяльності, відповідає за це порушення, якщо не доведе, що належне виконання виявилося неможливим внаслідок непереборної сили, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Збитки, завдані невиконанням або неналежним виконанням договору про безоплатне надання послуг, підлягають відшкодуванню виконавцем у розмірі, що не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, якщо інший розмір відповідальності виконавця не встановлений договором.

Стаття 907. Розірвання договору про надання послуг

1. Договір про надання послуг може бути розірваний, у тому числі шляхом односторонньої відмови від договору, в порядку та на підставах, встановлених цим Кодексом, іншим законом або за домовленістю сторін.

Порядок і наслідки розірвання договору про надання послуг визначаються домовленістю сторін або законом.

Глава 64
ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Стаття 908. Загальні положення про перевезення

1. Перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти здійснюється за договором перевезення.

2. Загальні умови перевезення визначаються цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.

Умови перевезення вантажу, пасажирів і багажу окремими видами транспорту, а також відповідальність сторін щодо цих перевезень встановлюються договором, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.

Стаття 909. Договір перевезення вантажу

1. За договором перевезення вантажу одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

2. Договір перевезення вантажу укладається у письмовій формі.

3. Укладення договору перевезення вантажу підтверджується складенням транспортної накладної (коносамента або іншого документа, встановленого транспортними кодексами (статутами).

4. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору перевезення вантажу.

Стаття 910. Договір перевезення пасажира та багажу

1. За договором перевезення пасажира одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажира) до пункту призначення, а в разі здавання багажу — також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу — також за його провезення.

2. Укладення договору перевезення пасажира та багажу підтверджується видачею відповідно квитка та багажної квитанції, форми яких встановлюються відповідно до транспортних кодексів (статутів).

Стаття 911. Права пасажира

1. Пасажир має право:

1) одержати місце у транспортному засобі згідно з придбаним квитком;

2) провозити з собою безоплатно одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця;

3) купувати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною;

4) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу у межах норм, встановлених транспортними кодексами (статутами);

5) зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів (квитка) не більше ніж на десять діб, а в разі хвороби — на весь час хвороби;

6) відмовитися від поїздки, повернути квиток і одержати назад повну або часткову вартість квитка — залежно від строку здавання квитка згідно з правилами, встановленими транспортними кодексами (статутами);

7) отримувати повну та своєчасну інформацію про час та місце відправлення транспортного засобу за вказаним у транспортному документі (квитку) маршрутом.

2. Пасажир може мати також інші права, встановлені цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.

Стаття 912. Договір чартеру (фрахтування)

1. За договором чартеру (фрахтування) одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам.

2. Порядок укладення договору чартеру (фрахтування), а також форма цього договору встановлюються транспортними кодексами (статутами).

Стаття 913. Перевезення у прямому змішаному сполученні

1. Перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти може здійснюватися кількома видами транспорту за єдиним транспортним документом (пряме змішане сполучення).

2. Відносини організацій, підприємств транспорту, що здійснюють перевезення у прямому змішаному сполученні, визначаються за домовленістю між ними.

Стаття 914. Довгостроковий договір

1. Перевізник і власник (володілець) вантажу в разі необхідності здійснення систематичних перевезень можуть укласти довгостроковий договір.

2. За довгостроковим договором перевізник зобов'язується у встановлені строки приймати, а власник (володілець) вантажу — передавати для перевезення вантаж у встановленому обсязі. У довгостроковому договорі перевезення вантажу встановлюються обсяг, строки та інші умови надання транспортних засобів і передання вантажу для перевезення, порядок розрахунків, а також інші умови перевезення.

Стаття 915. Перевезення транспортом загального користування

1. Перевезення, що здійснюється юридичною особою, вважається перевезенням транспортом загального користування, якщо із закону, інших нормативно-правових актів або ліцензії, виданої цій організації, випливає, що вона має здійснювати перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти за зверненням будь-якої особи.

2. Договір перевезення транспортом загального користування є публічним договором.

Стаття 916. Провізна плата

1. За перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти стягується провізна плата у розмірі, що визначається за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами. Якщо розмір провізної плати не визначений, стягується розумна плата.

2. Плата за перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти, що здійснюється транспортом загального користування, визначається за домовленістю сторін, якщо вона не встановлена тарифами, затвердженими у встановленому порядку.

Пільгові умови перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти транспортом загального користування можуть встановлюватися організацією, підприємством транспорту за їх рахунок або за рахунок відповідного бюджету у випадках, встановлених законом та іншими нормативно-правовими актами.

3. Робота та послуги, що виконуються на вимогу власника (володільця) вантажу і не передбачені тарифами, оплачуються додатково за домовленістю сторін.

4. Перевізник має право притримати переданий йому для перевезення вантаж для забезпечення внесення провізної плати та інших платежів, якщо інше не встановлено законом, іншими нормативно-правовими актами або не випливає із суті зобов'язання.

Стаття 917. Надання транспортних засобів і пред'явлення вантажу до перевезення

1. Перевізник зобов'язаний надати транспортні засоби під завантаження у строк, встановлений договором.

Відправник вантажу має право відмовитися від наданого транспортного засобу, якщо він є непридатним для перевезення цього вантажу.

2. Відправник повинен пред'явити у встановлений строк вантаж, який підлягає перевезенню, в належній тарі та (або) упаковці; вантаж має бути також замаркований відповідно до встановлених вимог.

3. Перевізник має право відмовитися від прийняття вантажу, що поданий у тарі та (або) упаковці, які не відповідають встановленим вимогам, а також у разі відсутності або неналежного маркування вантажу.

Стаття 918. Завантаження та вивантаження вантажу

1. Завантаження (вивантаження) вантажу здійснюється організацією, підприємством транспорту або відправником (одержувачем) у порядку, встановленому договором, із додержанням правил, встановлених транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.

2. Завантаження (вивантаження) вантажу, що здійснюється відправником (одержувачем) вантажу, має провадитися у строки, встановлені договором, якщо такі строки не встановлені транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.

Стаття 919. Строк доставки вантажу, пасажира, багажу, пошти

1. Перевізник зобов'язаний доставити вантаж, пасажира, багаж, пошту до пункту призначення у строк, встановлений договором, якщо інший строк не встановлений транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них, а в разі відсутності таких строків — у розумний строк.

2. Вантаж, не виданий одержувачеві на його вимогу протягом тридцяти днів після спливу строку його доставки, якщо більш тривалий строк не встановлений договором, транспортними кодексами (статутами), вважається втраченим.

Одержувач вантажу повинен прийняти вантаж, що прибув після спливу зазначених вище строків, і повернути суму, виплачену йому перевізником за втрату вантажу, якщо інше не встановлено договором, транспортними кодексами (статутами).

Стаття 920. Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення

1. У разі порушення зобов'язань, що випливають із договору перевезення, сторони несуть відповідальність, встановлену за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами).

Стаття 921. Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу

1. Перевізник за ненадання транспортного засобу для перевезення вантажу, а відправник за ненадання вантажу або невикористання наданого транспортного засобу з інших причин несуть відповідальність, встановлену договором, якщо інше не встановлено транспортними кодексами (статутами).

2. Перевізник і відправник вантажу звільняються від відповідальності, якщо ненадання транспортного засобу або невикористання наданого транспортного засобу сталося не з їхньої вини, зокрема у разі припинення (обмеження) перевезення вантажу у певних напрямках, встановленого у випадках і порядку, передбачених транспортними кодексами (статутами).

▼

Стаття 922. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажира та порушення строку доставлення пасажира до пункту призначення

1. За затримку у відправленні транспортного засобу, що перевозить пасажира, або запізнення у прибутті такого транспортного засобу до пункту призначення перевізник сплачує пасажирові штраф у розмірі, встановленому за домовленістю сторін, транспортними кодексами (статутами), якщо перевізник не доведе, що ці порушення сталися внаслідок непереборної сили, усунення несправності транспортного засобу, яка загрожувала життю або здоров'ю пасажирів, або інших обставин, що не залежали від перевізника.

2. У разі відмови пасажира від перевезення з причини затримки відправлення транспортного засобу перевізник зобов'язаний повернути пасажиру провізну плату.

3. Якщо поїздка пасажира з пункту пересадки не відбулася внаслідок запізнення транспортного засобу, який доставив його у цей пункт, перевізник зобов'язаний відшкодувати пасажирові завдані збитки.

Стаття 923. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу

1. У разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами).

Стаття 924. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти

1. Перевізник відповідає за збереження вантажу, багажу, пошти з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало.

2. Перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятих до перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі фактичної шкоди, якщо не доведе, що це сталося не з його вини.

Стаття 925. Пред'явлення претензій і позовів, що випливають із договору перевезення

1. До пред'явлення перевізникові позову, що випливає із договору перевезення вантажу, пошти є обов'язковим пред'явлення йому претензії у порядку, встановленому законом, транспортними кодексами (статутами).

2. Позов до перевізника може бути пред'явлений відправником вантажу або його одержувачем у разі повної або часткової відмови перевізника задовольнити претензію або неодержання від перевізника відповіді у місячний строк.

3. До вимог, що випливають із договору перевезення вантажу, пошти, застосовується позовна давність в один рік з моменту, що визначається відповідно до транспортних кодексів (статутів).

Стаття 926. Позови щодо перевезення у закордонному сполученні

1. Позовна давність, порядок пред'явлення позовів у спорах, пов'язаних з перевезеннями у закордонному сполученні, встановлюються міжнародними договорами України, транспортними кодексами (статутами).

Стаття 927. Страхування вантажів, пасажирів і багажу

1. Страхування вантажів, пасажирів і багажу проводиться відповідно до закону.

Стаття 928. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажира

1. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажира, визначається відповідно до глави 82 цього Кодексу, якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника без вини.

Глава 65
ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ

Стаття 929. Договір транспортного експедирування

1. За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу.

Договором транспортного експедирування може бути встановлено обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправку і одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням.

Договором транспортного експедирування може бути передбачено надання додаткових послуг, необхідних для доставки вантажу (перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження та вивантаження, сплата мита, зборів і витрат, покладених на клієнта, зберігання вантажу до його одержання у пункті призначення, одержання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей тощо).

2. Положення цієї глави поширюються також на випадки, коли обов'язки експедитора виконуються перевізником.

3. Умови договору транспортного експедирування визначаються за домовленістю сторін, якщо інше на встановлено законом, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 930. Форма договору транспортного експедирування

1. Договір транспортного експедирування укладається у письмовій формі.

2. Клієнт повинен видати експедиторові довіреність, якщо вона є необхідною для виконання його обов'язків.

Стаття 931. Плата за договором транспортного експедирування

1. Розмір плати експедиторові встановлюється договором транспортного експедирування, якщо інше не встановлено законом. Якщо розмір плати не встановлений, клієнт повинен виплатити експедитору розумну плату.

Стаття 932. Виконання договору транспортного експедирування

1. Експедитор має право залучити до виконання своїх обов'язків інших осіб.

2. У разі залучення експедитором до виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування інших осіб експедитор відповідає перед клієнтом за порушення договору.

Стаття 933. Документи та інша інформація, що надаються експедиторові

1. Клієнт зобов'язаний надати експедиторові документи та іншу інформацію про властивості вантажу, умови його перевезення, а також інформацію, необхідну для виконання експедитором обов'язків, встановлених договором.

2. Експедитор повинен повідомити клієнта про виявлені недоліки одержаної інформації, а в разі її неповноти — вимагати у клієнта необхідну додаткову інформацію.

3. У разі ненадання клієнтом документів та необхідної інформації експедитор має право відкласти виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування до надання документів та інформації в повному обсязі.

4. Клієнт відповідає за збитки, завдані експедиторові у зв'язку з порушенням обов'язку щодо надання документів та інформації, визначених частиною першою цієї статті.

Стаття 934. Відповідальність експедитора за договором транспортного експедирування

1. За порушення обов'язків за договором транспортного експедирування експедитор відповідає перед клієнтом відповідно до глави 51 цього Кодексу.

Стаття 935. Відмова від договору транспортного експедирування

1. Клієнт або експедитор має право відмовитися від договору транспортного експедирування, попередивши про це другу сторону в розумний строк. Сторона, яка заявила про таку відмову, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки, завдані їй у зв'язку із розірванням договору.

Глава 66
ЗБЕРІГАННЯ

§ 1. Загальні положення про зберігання

Стаття 936. Договір зберігання

1. За договором зберігання одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності.

2. Договором зберігання, в якому зберігачем є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності (професійний зберігач), може бути встановлений обов'язок зберігача зберігати річ, яка буде передана зберігачеві в майбутньому.

3. Договір зберігання є публічним, якщо зберігання речей здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування.

Стаття 937. Форма договору зберігання

1. Договір зберігання укладається у письмовій формі у випадках, встановлених статтею 208 цього Кодексу.

Договір зберігання, за яким зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому, має бути укладений у письмовій формі, незалежно від вартості речі, яка буде передана на зберігання.

Письмова форма договору вважається дотриманою, якщо прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем.

2. Прийняття речі на зберігання при пожежі, повені, раптовому захворюванні або за інших надзвичайних обставин може підтверджуватися свідченням свідків.

3. Прийняття речі на зберігання може підтверджуватися видачею поклажодавцеві номерного жетона, іншого знака, що посвідчує прийняття речі на зберігання, якщо це встановлено законом, іншими актами цивільного законодавства або є звичним для цього виду зберігання.

Стаття 938. Строк зберігання

1. Зберігач зобов'язаний зберігати річ протягом строку, встановленого у договорі зберігання.

2. Якщо строк зберігання у договорі зберігання не встановлений і не може бути визначений виходячи з його умов, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення.

3. Якщо строк зберігання речі визначений моментом пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення, зберігач має право зі спливом звичайного за цих обставин строку зберігання вимагати від поклажодавця забрати цю річ в розумний строк.

Стаття 939. Правові наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання

1. Зберігач, який зобов'язався прийняти в майбутньому річ на зберігання, не має права вимагати її передання на зберігання.

2. Поклажодавець, який не передав річ на зберігання, зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані йому у зв'язку з тим, що зберігання не відбулося, якщо він в розумний строк не попередив зберігача про відмову від договору зберігання.

Стаття 940. Обов'язок прийняти річ на зберігання

1. Професійний зберігач, який зберігає речі на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування, не має права відмовитися від укладення договору зберігання за наявності у нього такої можливості.

2. Зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності.

Якщо річ мала бути передана на зберігання в майбутньому, зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності.

Стаття 941. Зберігання речей, визначених родовими ознаками

1. За згодою поклажодавця зберігач має право змішати речі одного роду та однієї якості, які передані на зберігання.

Стаття 942. Обов'язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі

1. Зберігач зобов'язаний вживати усіх заходів, встановлених договором, законом, іншими актами цивільного законодавства, для забезпечення схоронності речі.

2. Якщо зберігання здійснюється безоплатно, зберігач зобов'язаний піклуватися про річ, як про свою власну.

Стаття 943. Виконання договору зберігання

1. Зберігач зобов'язаний виконувати свої обов'язки за договором зберігання особисто.

2. Зберігач має право передати річ на зберігання іншій особі у разі, якщо він вимушений це зробити в інтересах поклажодавця і не має можливості отримати його згоду.

Про передання речі на зберігання іншій особі зберігач зобов'язаний своєчасно повідомити поклажодавця.

3. У разі передання зберігачем речі на зберігання іншій особі умови договору зберігання є чинними і первісний зберігач відповідає за дії особи, якій він передав річ на зберігання.

Стаття 944. Користування річчю, переданою на зберігання

1. Зберігач не має права без згоди поклажодавця користуватися річчю, переданою йому на зберігання, а також передавати її у користування іншій особі.

Стаття 945. Зміна умов зберігання

1. Зберігач зобов'язаний негайно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання речі і отримати його відповідь.

У разі небезпеки втрати, нестачі або пошкодження речі зберігач зобов'язаний змінити спосіб, місце та інші умови її зберігання, не чекаючи відповіді поклажодавця.

2. Якщо річ пошкоджена або виникли реальна загроза її пошкодження чи інші обставини, що не дають змоги забезпечити її схоронність, а вжиття заходів з боку поклажодавця очікувати неможливо, зберігач має право продати річ або її частину.

Якщо зазначені обставини виникли з причин, за які зберігач не відповідає, він має право відшкодувати свої витрати з суми виторгу, одержаної від продажу речі. Наявність зазначених обставин доводиться зберігачем.

Стаття 946. Плата за зберігання

1. Плата за зберігання та строки її внесення встановлюються договором зберігання.

2. Якщо зберігання припинилося достроково через обставини, за які зберігач не відповідає, він має право на пропорційну частину плати.

3. Якщо поклажодавець після закінчення строку договору зберігання не забрав річ, він зобов'язаний внести плату за весь фактичний час її зберігання.

4. Установчим документом юридичної особи або договором може бути передбачено безоплатне зберігання речі.

Стаття 947. Відшкодування витрат на зберігання

1. Витрати зберігача на зберігання речі можуть бути включені до плати за зберігання.

2. Витрати, які сторони не могли передбачити при укладенні договору зберігання (надзвичайні витрати), відшкодовуються понад плату, яка належить зберігачеві.

3. При безоплатному зберіганні поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві здійснені ним витрати на зберігання речі, якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 948. Обов'язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання

1. Поклажодавець зобов'язаний забрати річ від зберігача після закінчення строку зберігання.

Стаття 949. Обов'язок зберігача повернути річ

1. Зберігач зобов'язаний повернути поклажодавцеві річ, яка була передана на зберігання, або відповідну кількість речей такого самого роду та такої самої якості.

2. Річ має бути повернена поклажодавцю в такому стані, в якому вона була прийнята на зберігання, з урахуванням зміни її природних властивостей.

Зберігач зобов'язаний передати плоди та доходи, які були ним одержані від речі.

3. Тотожність речі, яка була прийнята на зберігання, і речі, яка була повернута поклажодавцеві, може підтверджуватися свідченням свідків.

Стаття 950. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі

1. За втрату (нестачу) або пошкодження речі, прийнятої на зберігання, зберігач відповідає на загальних підставах.

2. Професійний зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі, якщо не доведе, що це сталося внаслідок непереборної сили, або через такі властивості речі, про які зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати, або внаслідок умислу чи грубої необережності поклажодавця.

3. Зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі після закінчення строку зберігання лише за наявності його умислу або грубої необережності.

Стаття 951. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві

1. Збитки, завдані поклажодавцеві втратою (нестачею) або пошкодженням речі, відшкодовуються зберігачем:

1) у разі втрати (нестачі) речі — у розмірі її вартості;

2) у разі пошкодження речі — у розмірі суми, на яку знизилася її вартість.

2. Якщо внаслідок пошкодження речі її якість змінилася настільки, що вона не може бути використана за первісним призначенням, поклажодавець має право відмовитися від цієї речі і вимагати від зберігача відшкодування її вартості.

Стаття 952. Відшкодування збитків, завданих зберігачеві

1. Поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані властивостями речі, переданої на зберігання, якщо зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати про ці властивості.

Стаття 953. Повернення речі на вимогу поклажодавця

1. Зберігач зобов'язаний на першу вимогу поклажодавця повернути річ, навіть якщо строк її зберігання не закінчився.

Стаття 954. Зберігання за законом

1. Положення цієї глави застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 955. Застосування загальних положень про зберігання до окремих його видів

1. Положення параграфу 1 цієї глави застосовуються до окремих видів зберігання, якщо інше не встановлено положеннями цього Кодексу про окремі види зберігання або законом.

§ 2. Зберігання на товарному складі

Стаття 956. Поняття товарного складу

1. Товарним складом є організація, яка зберігає товар та надає послуги, пов'язані зі зберіганням, на засадах підприємницької діяльності.

2. Товарний склад є складом загального користування, якщо відповідно до закону, інших нормативно-правових актів або дозволу (ліцензії) він зобов'язаний приймати на зберігання товари від будь-якої особи.

Стаття 957. Договір складського зберігання

1. За договором складського зберігання товарний склад зобов'язується за плату зберігати товар, переданий йому поклажодавцем, і повернути цей товар у схоронності.

2. Договір складського зберігання, укладений складом загального користування, є публічним договором.

3. Договір складського зберігання укладається у письмовій формі. Письмова форма договору складського зберігання вважається дотриманою, якщо прийняття товару на товарний склад посвідчене складським документом.

Стаття 958. Зберігання речей, визначених родовими ознаками, з правом розпорядження ними

1. Якщо товарний склад має право розпоряджатися речами, визначеними родовими ознаками, до відносин сторін застосовуються положення про договір позики, а час та місце повернення товарів визначаються загальними положеннями про зберігання.

Стаття 959. Огляд товару

1. Товарний склад зобов'язаний за свій рахунок оглянути товар при прийнятті його на зберігання для визначення його кількості та зовнішнього стану.

2. Товарний склад зобов'язаний надавати поклажодавцеві можливість оглянути товар або його зразки протягом усього часу зберігання, а якщо предметом зберігання є речі, визначені родовими ознаками, — взяти проби та вжити заходів, необхідних для забезпечення його схоронності.

3. Товарний склад або поклажодавець при поверненні товару має право вимагати його огляду та перевірки якості. Витрати, пов'язані з оглядом речей, несе сторона, яка вимагала огляду та перевірки.

Якщо при поверненні товару він не був спільно оглянутий або перевірений товарним складом та поклажодавцем, поклажодавець має заявити про нестачу або пошкодження товару у письмовій формі одночасно з його одержанням, а щодо нестачі та пошкодження, які не могли бути виявлені при звичайному способі прийняття товару, — протягом трьох днів після його одержання. У разі відсутності заяви поклажодавця вважається, що товарний склад повернув товар відповідно до умов договору.

Стаття 960. Зміна умов зберігання та стан товару

1. Якщо для забезпечення схоронності товару потрібна негайна зміна умов його зберігання, товарний склад зобов'язаний самостійно вжити відповідних невідкладних заходів та повідомити про них поклажодавця.

2. У разі виявлення пошкоджень товару склад зобов'язаний негайно скласти акт і того ж дня повідомити про це поклажодавця.

Стаття 961. Складські документи

1. Товарний склад на підтвердження прийняття товару видає один із таких складських документів:

складську квитанцію;

просте складське свідоцтво;

подвійне складське свідоцтво.

2. Товар, прийнятий на зберігання за простим або подвійним складським свідоцтвом, може бути предметом застави протягом строку зберігання товару на підставі застави цього свідоцтва.

Стаття 962. Подвійне складське свідоцтво

1. Подвійне складське свідоцтво складається з двох частин — складського свідоцтва та заставного свідоцтва (варанта), які можуть бути відокремлені одне від одного.

2. У кожній з двох частин подвійного складського свідоцтва мають бути однаково зазначені:

1) найменування та місцезнаходження товарного складу, що прийняв товар на зберігання;

2) номер свідоцтва за реєстром товарного складу;

3) найменування юридичної особи або ім'я фізичної особи, від якої прийнято товар на зберігання, її місцезнаходження або місце проживання;

4) найменування і кількість прийнятого на зберігання товару — число одиниць та (або) товарних місць та (або) міра (вага, об'єм) товару;

5) строк, на який прийнято товар на зберігання, або вказівка на те, що товар прийнято на зберігання до запитання;

6) розмір плати за зберігання або тарифи, на підставі яких вона обчислюється, та порядок її сплати;

7) дата видачі свідоцтва.

Кожна з двох частин подвійного складського свідоцтва повинна також містити ідентичні підписи уповноваженої особи та печатки товарного складу.

3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є подвійним складським свідоцтвом.

Стаття 963. Права володільця складського та заставного свідоцтва

1. Володілець складського та заставного свідоцтва має право розпоряджатися товаром, що зберігається на товарному складі.

2. Володілець лише складського свідоцтва має право розпоряджатися товаром, але цей товар не може бути взятий зі складу до погашення кредиту, виданого за заставним свідоцтвом.

3. Володілець лише заставного свідоцтва має право застави на товар на суму відповідно до суми кредиту та процентів за користування ним. У разі застави товару відмітка про це робиться на складському свідоцтві.

Стаття 964. Передання складського та заставного свідоцтва

1. Складське та заставне свідоцтва можуть передаватися разом або окремо за передавальними написами.

Стаття 965. Просте складське свідоцтво

1. Просте складське свідоцтво видається на пред'явника.

2. Просте складське свідоцтво має містити відомості, встановлені пунктами 1, 2, 4, 7 та абзацом дев'ятим частини другої статті 962 цього Кодексу, а також вказівку на те, що воно видане на пред'явника.

3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є простим складським свідоцтвом.

Стаття 966. Видача товару за подвійним складським свідоцтвом

1. Товарний склад видає товари володільцеві складського та заставного свідоцтва (подвійного складського свідоцтва) лише в обмін на обидва свідоцтва разом.

2. Володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва, але сплатив суму боргу за ним, склад видає товар лише в обмін на складське свідоцтво та за умови надання разом з ним квитанції про сплату всієї суми боргу за заставним свідоцтвом.

Товарний склад, що видав товар володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва та не сплатив суму боргу за ним, відповідає перед володільцем заставного свідоцтва за платіж усієї суми, забезпеченої за ним.

3. Володілець складського та заставного свідоцтва має право вимагати видачі товару частинами. При цьому в обмін на первісні свідоцтва йому видаються нові свідоцтва на товар, що залишився на складі.

§ 3. Спеціальні види зберігання

Стаття 967. Зберігання речі у ломбарді

1. Договір зберігання речі, прийнятої ломбардом від фізичної особи, оформляється видачею іменної квитанції.

2. Ціна речі визначається за домовленістю сторін.

3. Ломбард зобов'язаний страхувати на користь поклажодавця за свій рахунок речі, прийняті на зберігання, виходячи з повної суми їх оцінки.

Стаття 968. Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду

1. Річ, яку поклажодавець не забрав із ломбарду після спливу трьох місяців від дня закінчення строку договору зберігання, може бути продана ломбардом у порядку, встановленому законом.

2. Із суми виторгу, одержаної від продажу речі, вираховуються плата за зберігання та інші платежі, які належить зробити ломбардові. Залишок суми виторгу повертається поклажодавцеві.

Стаття 969. Зберігання цінностей у банку

1. Банк може прийняти на зберігання документи, цінні папери, дорогоцінні метали, каміння, інші коштовності та цінності.

2. Банк може бути уповноважений поклажодавцем на вчинення правочинів з цінними паперами, прийнятими на зберігання.

3. Укладення договору зберігання цінностей у банку засвідчується видачею банком поклажодавцеві іменного документа, пред'явлення якого є підставою для повернення цінностей поклажодавцеві.

Стаття 970. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком

1. Банк може передати поклажодавцеві індивідуальний банківський сейф (його частину або спеціальне приміщення) для зберігання у ньому цінностей та роботи з ними.

2. Банк видає поклажодавцеві ключ від сейфа, картку, що ідентифікує поклажодавця, інший знак або документ, що посвідчує право його пред'явника на доступ до сейфа та одержання з нього цінностей.

3. Банк приймає від поклажодавця цінності, контролює їх поміщення у сейф та одержання їх із сейфа.

Стаття 971. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком

1. До договору про надання особі банківського сейфа без відповідальності банку за вміст сейфа застосовуються положення цього Кодексу про майновий найм (оренду).

Стаття 972. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту

1. Камери схову загального користування, що перебувають у віданні організацій, підприємств транспорту, зобов'язані приймати на зберігання речі пасажирів та інших осіб незалежно від наявності у них проїзних документів.

2. На підтвердження прийняття речі на зберігання до камери схову (крім автоматичних камер) поклажодавцеві видається квитанція або номерний жетон.

3. Збитки, завдані поклажодавцеві внаслідок втрати, нестачі або пошкодження речі, зданої до камери схову, відшкодовуються протягом доби з моменту пред'явлення вимоги про їх відшкодування у розмірі суми оцінки речі, здійсненої при переданні її на зберігання.

4. Строк, протягом якого камера схову зобов'язана зберігати річ, встановлюється правилами, що видаються відповідно до транспортних кодексів (статутів), або за домовленістю сторін. Якщо сторона не забрала річ у встановлені строки, камера схову зобов'язана зберігати її протягом трьох місяців. Зі спливом цього строку річ може бути продана у порядку, встановленому законом.

5. У разі втрати квитанції або номерного жетона річ, здана до камери схову, видається поклажодавцеві після надання доказів належності йому цієї речі.

6. До договору про зберігання речі в автоматичних камерах схову застосовуються положення цього Кодексу про майновий найм (оренду).

Стаття 973. Зберігання речей у гардеробі організації

1. Якщо річ здана у гардероб організації, зберігачем є ця організація.

Зберігач речі, зданої до гардеробу, незалежно від того, чи здійснюється зберігання за плату чи безоплатно, зобов'язаний вжити усіх необхідних заходів щодо забезпечення схоронності речі.

2. Положення цієї статті застосовуються у разі зберігання верхнього одягу, головних уборів у місцях, спеціально відведених для цього, в закладах охорони здоров'я та інших закладах.

Стаття 974. Зберігання речей пасажира під час його перевезення

1. Перевізник зобов'язаний забезпечити схоронність валізи (сумки), особистих речей пасажира (крім дорогоцінностей та грошей), які пасажир перевозить у відведеному місці.

Стаття 975. Зберігання речей у готелі

1. Готель відповідає за схоронність речей, внесених до готелю особою, яка проживає у ньому. Річ вважається такою, що внесена до готелю, якщо вона передана працівникам готелю або знаходиться у відведеному для особи приміщенні.

2. Готель відповідає за втрату грошей, інших цінностей (цінних паперів, коштовностей) лише за умови, що вони були окремо передані готелю на зберігання.

3. У разі втрати чи пошкодження речі особа зобов'язана негайно повідомити про це готель.

Якщо до закінчення строку проживання особа не пред'явила свої вимоги до готелю, вважається, що її речі не були втрачені чи пошкоджені.

4. Положення цієї статті застосовуються до зберігання речей фізичних осіб у гуртожитках, мотелях, будинках відпочинку, пансіонатах, санаторіях та інших організаціях, у приміщеннях яких особа тимчасово проживає.

Стаття 976. Зберігання речей, що є предметом спору

1. Дві або більше осіб, між якими виник спір про право на річ, можуть передати цю річ третій особі, яка бере на себе обов'язок після вирішення спору повернути річ особі, визначеній за рішенням суду або за погодженням усіх осіб, між якими є спір.

2. Річ, яка є предметом спору, може бути передана на зберігання за рішенням суду.

Зберігачем у цьому разі може бути особа, призначена судом, або особа, визначена за домовленістю сторін, між якими є спір. Річ передається на зберігання іншій особі за її згодою, якщо інше не встановлено законом. Зберігач має право на плату за рахунок сторін, між якими є спір.

Стаття 977. Зберігання автотранспортних засобів

1. Якщо зберігання автотранспортних засобів здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності, такий договір є публічним.

2. За договором зберігання транспортного засобу в боксах та гаражах, на спеціальних стоянках зберігач зобов'язується не допускати проникнення в них сторонніх осіб і видати транспортний засіб за першою вимогою поклажодавця.

Договір зберігання транспортного засобу поширюється також на відносини між гаражно-будівельним чи гаражним кооперативом та їх членами, якщо інше не встановлено законом або статутом кооперативу.

Прийняття автотранспортного засобу на зберігання посвідчується квитанцією (номером, жетоном).

Стаття 978. Договір охорони

1. За договором охорони охоронець, який є суб'єктом підприємницької діяльності, зобов'язується забезпечити недоторканність особи чи майна, які охороняються. Володілець такого майна або особа, яку охороняють, зобов'язані виконувати передбачені договором правила особистої та майнової безпеки і щомісячно сплачувати охоронцю встановлену плату.

Глава 67
СТРАХУВАННЯ

Стаття 979. Договір страхування

1. За договором страхування одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання певної події (страхового випадку) виплатити другій стороні (страхувальникові) або іншій особі, визначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору.

Стаття 980. Предмет договору страхування

1. Предметом договору страхування можуть бути майнові інтереси, які не суперечать закону і пов'язані з:

1) життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням (особисте страхування);

2) володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування);

3) відшкодуванням шкоди, завданої страхувальником (страхування відповідальності).

Стаття 981. Форма договору страхування

1. Договір страхування укладається в письмовій формі.

Договір страхування може укладатись шляхом видачі страховиком страхувальникові страхового свідоцтва (поліса, сертифіката).

2. У разі недодержання письмової форми договору страхування такий договір є нікчемним.

Стаття 982. Істотні умови договору страхування

1. Істотними умовами договору страхування є предмет договору страхування, страховий випадок, розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов'язаний провести виплату у разі настання страхового випадку (страхова сума), розмір страхового платежу і строки його сплати, строк договору та інші умови, визначені актами цивільного законодавства.

Стаття 983. Момент набрання чинності договором страхування

1. Договір страхування набирає чинності з моменту внесення страхувальником першого страхового платежу, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 984. Сторони у договорі страхування

1. Страховиком є юридична особа, яка спеціально створена для здійснення страхової діяльності та одержала у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності.

Вимоги, яким повинні відповідати страховики, порядок ліцензування їх діяльності та здійснення державного нагляду за страховою діяльністю встановлюються законом.

2. Страхувальником може бути фізична або юридична особа.

Стаття 985. Укладення договору страхування на користь третьої особи

1. Страхувальник має право укласти із страховиком договір на користь третьої особи, якій страховик зобов'язаний здійснити страхову виплату у разі досягнення нею певного віку або настання іншого страхового випадку.

2. Страхувальник має право при укладенні договору страхування призначити фізичну або юридичну особу для одержання страхової виплати (вигодонабувача), а також замінювати її до настання страхового випадку, якщо інше не встановлено договором страхування.

3. Особливості укладення договору страхування на користь третьої особи встановлюються законом.

Стаття 986. Співстрахування

1. За згодою страхувальника предмет договору страхування може бути застрахований за одним договором страхування кількома страховиками (співстрахування) з визначенням прав та обов'язків кожного із страховиків.

2. За погодженням між співстраховиками і страхувальником один із співстраховиків може представляти всіх інших співстраховиків у відносинах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним у розмірах своєї частки.

Стаття 987. Договір перестрахування

1. За договором перестрахування страховик, який уклав договір страхування, страхує в іншого страховика (перестраховика) ризик виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником.

2. Страховик, який уклав договір перестрахування, залишається відповідальним перед страхувальником у повному обсязі відповідно до договору страхування.

Стаття 988. Обов'язки страховика

1. Страховик зобов'язаний:

1) ознайомити страхувальника з умовами та правилами страхування;

2) протягом двох робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати страхувальникові;

3) у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату у строк, встановлений договором.

Страхова виплата за договором особистого страхування здійснюється незалежно від сум, що виплачуються за державним соціальним страхуванням, соціальним забезпеченням, а також відшкодування шкоди.

Страхова виплата за договором майнового страхування і страхування відповідальності (страхове відшкодування) не може перевищувати розміру реальних збитків. Інші збитки вважаються застрахованими, якщо це встановлено договором.

Страхова виплата за договором майнового страхування здійснюється страховиком у межах страхової суми, яка встановлюється у межах вартості майна на момент укладення договору;

4) відшкодувати витрати, понесені страхувальником у разі настання страхового випадку з метою запобігання або зменшення збитків, якщо це встановлено договором;

5) за заявою страхувальника, у разі здійснення страховиком заходів, що зменшили страховий ризик, або у разі збільшення вартості майна, переукласти з ним договір страхування;

6) не розголошувати відомостей про страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законом.

2. Договором страхування можуть бути встановлені також інші обов'язки страховика.

Стаття 989. Обов'язки страхувальника

1. Страхувальник зобов'язаний:

1) своєчасно вносити страхові платежі (внески, премії) у розмірі, встановленому договором;

2) при укладенні договору страхування надати страховикові інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, і надалі інформувати його про будь-які зміни страхового ризику;

3) при укладенні договору страхування повідомити страховика про інші договори страхування, укладені щодо об'єкта, який страхується.

Якщо страхувальник не повідомив страховика про те, що об'єкт уже застрахований, новий договір страхування є нікчемним;

4) вживати заходів щодо запобігання збиткам, завданим настанням страхового випадку, та їх зменшення;

5) повідомити страховика про настання страхового випадку у строк, встановлений договором.

2. Договором страхування можуть бути встановлені також інші обов'язки страхувальника.

Стаття 990. Умови та порядок здійснення страхової виплати

1. Страховик здійснює страхову виплату відповідно до умов договору на підставі заяви страхувальника (його правонаступника) або іншої особи, визначеної договором, і страхового акта (аварійного сертифіката).

2. Страховий акт (аварійний сертифікат) складається страховиком або уповноваженою ним особою у формі, що встановлюється страховиком.

Стаття 991. Відмова від здійснення страхової виплати

1. Страховик має право відмовитися від здійснення страхової виплати у разі:

1) навмисних дій страхувальника або особи, на користь якої укладено договір страхування, якщо вони були спрямовані на настання страхового випадку, крім дій, пов'язаних із виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, вчинених у стані необхідної оборони (без перевищення її меж), або щодо захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації;

2) вчинення страхувальником або особою, на користь якої укладено договір страхування, умисного злочину, що призвів до страхового випадку;

3) подання страхувальником завідомо неправдивих відомостей про об'єкт страхування або про факт настання страхового випадку;

4) одержання страхувальником повного відшкодування збитків за договором майнового страхування від особи, яка їх завдала;

5) несвоєчасного повідомлення страхувальником без поважних на те причин про настання страхового випадку або створення страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків;

6) наявності інших підстав, встановлених законом.

2. Договором страхування можуть бути передбачені також інші підстави для відмови здійснити страхову виплату, якщо це не суперечить закону.

3. Рішення страховика про відмову здійснити страхову виплату повідомляється страхувальникові у письмовій формі з обґрунтуванням причин відмови.

Стаття 992. Відповідальність страховика

1. У разі несплати страховиком страхувальникові або іншій особі страхової виплати страховик зобов'язаний сплатити неустойку в розмірі, встановленому договором або законом.

Стаття 993. Перехід до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки

1. До страховика, який виплатив страхове відшкодування за договором майнового страхування, у межах фактичних витрат переходить право вимоги, яке страхувальник або інша особа, що одержала страхове відшкодування, має до особи, відповідальної за завдані збитки.

Стаття 994. Зміна страхувальника — фізичної особи у договорі страхування

1. У разі смерті страхувальника, який уклав договір майнового страхування, його права та обов'язки переходять до осіб, які одержали це майно у спадщину.

В інших випадках права та обов'язки страхувальника можуть перейти до третіх осіб лише за згодою страховика, якщо інше не встановлено договором страхування.

2. У разі смерті страхувальника, який уклав договір особистого страхування на користь третьої особи, його права та обов'язки можуть перейти до цієї особи або до осіб, на яких відповідно до закону покладено обов'язки щодо охорони прав та інтересів застрахованої особи.

Стаття 995. Наслідки припинення юридичної особи — страхувальника

1. Якщо юридична особа — страхувальник припиняється і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки страхувальника переходять до правонаступників.

Стаття 996. Наслідки визнання страхувальника — фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності

1. Права та обов'язки страхувальника — фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, здійснюються її опікуном з моменту визнання особи недієздатною.

Договір страхування відповідальності фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, припиняється з моменту визнання особи недієздатною.

2. Страхувальник — фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена судом, здійснює свої права та обов'язки страхувальника лише за згодою піклувальника.

Стаття 997. Припинення договору страхування

1. Договір страхування припиняється у випадках, встановлених договором та законом.

2. Якщо страхувальник прострочив внесення страхового платежу і не сплатив його протягом десяти робочих днів після пред'явлення страховиком письмової вимоги про сплату страхового платежу, страховик може відмовитися від договору страхування, якщо інше не встановлено договором.

Страхувальник або страховик може відмовитися від договору страхування в інших випадках, встановлених договором.

3. Страхувальник або страховик зобов'язаний повідомити другу сторону про свій намір відмовитися від договору страхування не пізніш як за тридцять днів до припинення договору, якщо інше не встановлено договором.

Страховик не має права відмовитися від договору особистого страхування без згоди на це страхувальника, який не допускає порушення договору, якщо інше не встановлено договором або законом.

4. Якщо страхувальник відмовився від договору страхування (крім договору страхування життя), страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення строку договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, виз- ▼

начених при розрахунку страхового тарифу, та фактично здійснених страховиком страхових виплат.

Якщо відмова страхувальника від договору обумовлена порушенням умов договору страховиком, страховик повертає страхувальникові сплачені ним страхові платежі повністю.

5. Якщо страховик відмовився від договору страхування (крім договору страхування життя), страховик повертає страхувальникові сплачені ним страхові платежі повністю.

Якщо відмова страховика від договору обумовлена невиконанням страхувальником умов договору страхування, страховик повертає страхувальникові страхові платежі за період, що залишився до закінчення строку договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, та фактично здійснених страхових виплат.

Наслідки відмови від договору страхування життя встановлюються законом.

6. Якщо страхувальник або страховик відмовився від договору страхування, договір припиняється.

Стаття 998. Недійсність договору страхування

1. Договір страхування є нікчемним або визнається недійсним у випадках, встановлених цим Кодексом.

Договір страхування також визнається судом недійсним, якщо:

1) його укладено після настання страхового випадку;

2) об'єктом договору страхування є майно, яке підлягає конфіскації.

2. Наслідки недійсності договору страхування визначаються відповідно до положень про недійсність правочинів, встановлених цим Кодексом.

Стаття 999. Обов'язкове страхування

1. Законом може бути встановлений обов'язок фізичної або юридичної особи бути страхувальником життя, здоров'я, майна або відповідальності перед іншими особами за свій рахунок чи за рахунок заінтересованої особи (обов'язкове страхування).

2. До відносин, що випливають із обов'язкового страхування, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства.

Глава 68
ДОРУЧЕННЯ

Стаття 1000. Договір доручення

1. За договором доручення одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки довірителя.

2. Договором доручення може бути встановлено виключне право повіреного на вчинення від імені та за рахунок довірителя всіх або частини юридичних дій, передбачених договором. У договорі можуть бути встановлені строк дії такого доручення та (або) територія, у межах якої є чинним виключне право повіреного.

Стаття 1001. Строк договору доручення

1. Договором доручення може бути визначений строк, протягом якого повірений має право діяти від імені довірителя.

Стаття 1002. Право повіреного на плату

1. Повірений має право на плату за виконання свого обов'язку за договором доручення, якщо інше не встановлено договором або законом.

2. Якщо в договорі доручення не визначено розміру плати повіреному або порядок її виплати, вона виплачується після виконання доручення відповідно до звичайних цін на такі послуги.

Стаття 1003. Зміст доручення

1. У договорі доручення або у виданій на підставі договору довіреності мають бути чітко визначені юридичні дії, які належить вчинити повіреному. Дії, які належить вчинити повіреному, мають бути правомірними, конкретними та здійсненними.

Стаття 1004. Виконання доручення

1. Повірений зобов'язаний вчиняти дії відповідно до змісту даного йому доручення. Повірений може відступити від змісту доручення, якщо цього вимагають інтереси довірителя і повірений не міг попередньо запитати довірителя або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. У цьому разі повірений повинен повідомити довірителя про допущені відступи від змісту доручення як тільки це стане можливим.

2. Повіреному, який діє як комерційний представник (стаття 243 цього Кодексу), довірителем може бути надано право відступати в інтересах довірителя від змісту доручення без попереднього запиту про це. Комерційний представник повинен в розумний строк повідомити довірителя про допущені відступи від його доручення, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 1005. Особисте виконання договору доручення

1. Повірений повинен виконати дане йому доручення особисто.

Повірений має право передати виконання доручення іншій особі (замісникові), якщо це передбачено договором або якщо повірений був вимушений до цього обставинами, з метою охорони інтересів довірителя. Повірений, який передав виконання доручення замісникові, повинен негайно повідомити про це довірителя. У цьому разі повірений відповідає лише за вибір замісника.

2. Довіритель має право у будь-який час відхилити замісника, якого обрав повірений.

3. Якщо замісник повіреного був указаний у договорі доручення, повірений не відповідає за вибір замісника та за вчинені ним дії.

4. Якщо договором доручення не передбачена можливість вчинення дій замісником повіреного або така можливість передбачена, але замісник у договорі не вказаний, повірений відповідає за вибір замісника.

Стаття 1006. Обов'язки повіреного

1. Повірений зобов'язаний:

1) повідомляти довірителеві на його вимогу всі відомості про хід виконання його доручення;

2) після виконання доручення або в разі припинення договору доручення до його виконання негайно повернути довірителеві довіреність, строк якої не закінчився, і надати звіт про виконання доручення та виправдні документи, якщо це вимагається за умовами договору та характером доручення;

3) негайно передати довірителеві все одержане у зв'язку з виконанням доручення.

Стаття 1007. Обов'язки довірителя

1. Довіритель зобов'язаний видати повіреному довіреність на вчинення юридичних дій, передбачених договором доручення.

2. Довіритель зобов'язаний, якщо інше не встановлено договором:

1) забезпечити повіреного засобами, необхідними для виконання доручення;

2) відшкодувати повіреному витрати, пов'язані з виконанням доручення.

3. Довіритель зобов'язаний негайно прийняти від повіреного все одержане ним у зв'язку з виконанням доручення.

4. Довіритель зобов'язаний виплатити повіреному плату, якщо вона йому належить.

Стаття 1008. Припинення договору доручення

1. Договір доручення припиняється на загальних підставах припинення договору, а також у разі:

1) відмови довірителя або повіреного від договору;

2) визнання довірителя або повіреного недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім;

3) смерті довірителя або повіреного.

2. Довіритель або повірений мають право відмовитися від договору доручення у будь-який час. Відмова від права на відмову від договору доручення є нікчемною.

3. Якщо повірений діє як підприємець, сторона, яка відмовляється від договору, має повідомити другу сторону про відмову від договору не пізніш як за один місяць до його припинення, якщо триваліший строк не встановлений договором.

У разі припинення юридичної особи, яка є комерційним представником, довіритель має право відмовитися від договору доручення без попереднього повідомлення про це повіреному.

Стаття 1009. Наслідки припинення договору доручення

1. Якщо договір доручення припинений до того, як доручення було повністю виконане повіреним, довіритель повинен відшкодувати повіреному витрати, пов'язані з виконанням доручення, а якщо повіреному належить плата — також виплатити йому плату пропорційно виконаній ним роботі. Це положення не застосовується до виконання повіреним доручення після того, як він довідався або міг довідатися про припинення договору доручення.

2. Відмова довірителя від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих повіреному припиненням договору, крім випадку припинення договору, за яким повірений діяв як комерційний представник.

3. Відмова повіреного від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих довірителеві припиненням договору, крім випадку відмови повіреного від договору за таких умов, коли довіритель позбавлений можливості інакше забезпечити свої інтереси, а також відмови від договору, за яким повірений діяв як комерційний представник.

Стаття 1010. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи — повіреного

1. У разі смерті повіреного його спадкоємці повинні повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зокрема зберегти його речі, документи та передати їх довірителеві.

2. У разі ліквідації юридичної особи — повіреного ліквідатор повинен повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зберегти його речі, документи та передати довірителеві.

Глава 69
КОМІСІЯ

Стаття 1011. Договір комісії

1. За договором комісії одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від свого імені, але за рахунок комітента.

Стаття 1012. Умови договору комісії

1. Договір комісії може бути укладений на визначений строк або без визначення строку, з визначенням або без визначення території його виконання, з умовою чи без умови щодо асортименту товарів, які є предметом комісії.

2. Комітент може бути зобов'язаний утримуватися від укладення договору комісії з іншими особами.

3. Істотними умовами договору комісії, за якими комісіонер зобов'язується продати або купити майно, є умови про це майно та його ціну.

Стаття 1013. Комісійна плата

1. Комітент повинен виплатити комісіонерові плату в розмірі та порядку, встановлених у договорі комісії.

2. Якщо комісіонер поручився за виконання правочину третьою особою, він має право на додаткову плату.

3. Якщо договором комісії розмір плати не визначений, вона виплачується після виконання договору комісії виходячи із звичайних цін за такі послуги.

4. Якщо договір комісії не був виконаний з причин, які залежали від комітента, комісіонер має право на комісійну плату на загальних підставах.

5. У разі розірвання або односторонньої відмови від договору комісії комісіонер має право на плату за фактично вчинені дії.

Стаття 1014. Виконання договору комісії

1. Комісіонер зобов'язаний вчиняти правочини на умовах, найбільш вигідних для комітента, і відповідно до його вказівок. Якщо у договорі комісії таких вказівок немає, комісіонер зобов'язаний вчиняти правочини відповідно до звичаїв ділового обороту або вимог, що звичайно ставляться.

2. Якщо комісіонер вчинив правочин на умовах більш вигідних, ніж ті, що були визначені комітентом, додатково одержана вигода належить комітентові.

Стаття 1015. Субкомісія

1. За згодою комітента комісіонер має право укласти договір субкомісії з третьою особою (субкомісіонером), залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед комітентом.

За договором субкомісії комісіонер набуває щодо субкомісіонера права та обов'язки комітента.

2. У виняткових випадках, якщо цього вимагають інтереси комітента, комісіонер має право укласти договір субкомісії без згоди комітента.

3. Комітент не має права без згоди комісіонера вступати у відносини з субкомісіонером.

Стаття 1016. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою

1. Комітент зобов'язаний забезпечити комісіонера усім необхідним для виконання обов'язку перед третьою особою.

2. За договором, укладеним з третьою особою, комісіонер набуває права навіть тоді, коли комітент був названий у договорі або прийняв від третьої особи виконання договору.

3. Комісіонер не відповідає перед комітентом за невиконання третьою особою договору, укладеного з нею за рахунок комітента, крім випадків, коли комісіонер був необачним при виборі цієї особи або поручився за виконання договору (делькредере).

4. У разі порушення третьою особою договору, укладеного з нею комісіонером, комісіонер зобов'язаний негайно повідомити про це комітента, зібрати та забезпечити необхідні докази. Комітент має право вимагати від комісіонера відступлення права вимоги до цієї особи.

Стаття 1017. Відступ від вказівок комітента

1. Комісіонер має право відступити від вказівок комітента, якщо цього вимагають інтереси комітента і комісіонер не міг попередньо запитати комітента або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. У цьому разі комісіонер повинен повідомити комітента про допущені відступи від його вказівок як тільки це стане можливим.

2. Комісіонерові, який є підприємцем, може бути надано право відступати від вказівок комітента без попереднього запиту про це, але з обов'язковим повідомленням комітента про допущені відступи.

3. Комісіонер, який продав майно за нижчою ціною, повинен заплатити різницю комітентові, якщо комісіонер не доведе, що він не мав можливості продати майно за погодженою ціною, а його продаж за нижчою ціною попередив більші збитки.

Якщо для відступу від вказівок комітента потрібний був попередній запит, комісіонер має також довести, що він не міг попередньо запитати комітента або одержати в розумний строк відповіді на свій запит.

4. Якщо комісіонер купив майно за вищою ціною, ніж була погоджена, комітент має право не прийняти його, заявивши про це комісіонерові в розумний строк після отримання від нього повідомлення про цю купівлю.

Якщо комітент не надішле комісіонерові повідомлення про відмову від купленого для нього майна, воно вважається прийнятим комітентом.

5. Якщо комісіонер при купівлі майна заплатив різницю у ціні, комітент не має права відмовитися від прийняття виконання договору.

Стаття 1018. Право власності комітента

1. Майно, придбане комісіонером за рахунок комітента, є власністю комітента.

Стаття 1019. Право комісіонера на притримання речі

1. Комісіонер має право для забезпечення своїх вимог за договором комісії притримати річ, яка має бути передана комітентові.

2. У разі оголошення комітента банкрутом комісіонер вважається заставодержателем притриманої ним речі.

Стаття 1020. Право комісіонера на відрахування з грошових коштів, що належать комітентові

1. Комісіонер має право відраховувати належні йому за договором суми з усіх грошових коштів, що надійшли до нього для комітента, якщо інші кредитори комітента не мають переважного перед ним права на задоволення своїх вимог із грошових коштів, що належать комітентові.

Стаття 1021. Обов'язок комісіонера зберігати майно комітента

1. Комісіонер відповідає перед комітентом за втрату, недостачу або пошкодження майна комітента.

2. Якщо при прийнятті комісіонером майна, що надійшло від комітента, або майна, що надійшло для комітента, будуть виявлені недостача або пошкодження, а також у разі завдання шкоди майну комітента комісіонер повинен негайно повідомити про це комітента і вжити заходів щодо охорони його прав та інтересів.

3. Комісіонер, який не застрахував майно комітента, відповідає за втрату, недостачу, пошкодження майна комітента, якщо він був зобов'язаний застрахувати майно за рахунок комітента відповідно до договору або звичаїв ділового обороту.

Стаття 1022. Звіт комісіонера

1. Після вчинення правочину за дорученням комітента комісіонер повинен надати комітентові звіт і передати йому все одержане за договором комісії.

2. Комітент, який має заперечення щодо звіту комісіонера, повинен повідомити його про це протягом тридцяти днів від дня отримання звіту. Якщо такі заперечення не надійдуть, звіт вважається прийнятим.

Стаття 1023. Прийняття комітентом виконання за договором комісії

1. Комітент зобов'язаний:

1) прийняти від комісіонера все належно виконане за договором комісії;

2) оглянути майно, придбане для нього комісіонером, і негайно повідомити комісіонера про виявлені у цьому майні недоліки.

Стаття 1024. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору комісії

1. Комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням своїх обов'язків за договором комісії, зокрема у випадку, якщо він або субкомісіонер вжив усіх заходів щодо вчинення правочину, але не міг його вчинити за обставин, які від нього не залежали.

Стаття 1025. Право комітента на відмову від договору комісії

1. Комітент має право відмовитися від договору комісії.

2. Якщо договір комісії укладено без визначення строку, комітент повинен повідомити комісіонера про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів.

3. У разі відмови комітента від договору комісії він повинен у строк, встановлений договором, а якщо такий строк не встановлений, — негайно розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера. У разі невиконання комітентом цього обов'язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною.

4. У разі відмови комітента від договору комісії комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору.

Стаття 1026. Право комісіонера на відмову від договору комісії

1. Комісіонер має право відмовитися від договору комісії лише тоді, коли строк не встановлений договором. Комісіонер повинен повідомити комітента про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів.

Комісіонер, який відмовився від договору комісії, повинен вжити заходів, необхідних для збереження майна комітента.

2. У разі відмови комісіонера від договору комісії комітент повинен розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера, протягом п'ятнадцяти днів від дня отримання повідомлення про відмову комісіонера від договору. У разі невиконання комітентом цього обов'язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною.

Стаття 1027. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи — комісіонера

1. У разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи — комісіонера договір комісії припиняється.

2. Якщо юридична особа — комісіонер припиняється і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки комісіонера переходять до правонаступників, якщо протягом строку, встановленого для заявлення кредиторами своїх вимог, комітент не повідомить про відмову від договору.

Стаття 1028. Особливості окремих видів комісії

1. Законом можуть бути встановлені особливості договору комісії щодо окремих видів майна.

Глава 70
УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ

Стаття 1029. Договір управління майном

1. За договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

Стаття 1030. Предмет договору управління майном

1. Предметом договору управління майном можуть бути підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, майнові права та інше майно.

2. Не можуть бути предметом договору управління майном грошові кошти, крім випадків, коли право здійснювати управління грошовими коштами прямо встановлено законом.

3. Майно, передане в управління, має бути відокремлене від іншого майна установника управління та від майна управителя.

Майно, передане в управління, має обліковуватися в управителя на окремому балансі, і щодо нього ведеться окремий облік.

Розрахунки, пов'язані з управлінням майном, здійснюються на окремому банківському рахунку.

Стаття 1031. Форма договору управління майном

1. Договір управління майном укладається в письмовій формі.

2. Договір управління нерухомим майном підлягає нотаріальному посвідченню і державній реєстрації.

Стаття 1032. Установник управління

1. Установником управління є власник майна.

2. Якщо власником майна є фізична особа, місце перебування якої невідоме або її визнано безвісно відсутньою, установником управління є орган опіки та піклування.

3. Якщо власником майна є малолітня особа або фізична особа, яка визнана недієздатною, установником управління може бути опікун або орган опіки та піклування.

4. Якщо власником майна є неповнолітня особа, установником управління є ця особа за дозволом батьків (усиновлювачів) або піклувальника.

5. Якщо власником майна є особа, цивільна дієздатність якої обмежена, установником управління є її піклувальник.

6. У разі переходу права власності на майно, що є предметом договору управління, від установника управління до іншої особи договір управління не припиняється, крім випадків, коли право власності на майно переходить внаслідок звернення на нього стягнення.

Стаття 1033. Управитель

1. Управителем може бути суб'єкт підприємницької діяльності.

2. Управителем не може бути орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування, якщо інше не встановлено законом.

3. Вигодонабувач не може бути управителем.

Стаття 1034. Особа, яка набуває вигоди від майна, що передане в управління

1. Вигоди від майна, що передане в управління, належать установникові управління.

2. Установник управління може вказати в договорі особу, яка має право набувати вигоди від майна, переданого в управління (вигодонабувача).

Стаття 1035. Істотні умови договору управління майном

1. Істотними умовами договору управління майном є:

1) перелік майна, що передається в управління;

2) розмір і форма плати за управління майном.

Стаття 1036. Строк договору управління майном

1. Строк управління майном встановлюється у договорі управління майном.

Якщо сторони не визначили строку договору управління майном, він вважається укладеним на п'ять років.

2. У разі відсутності заяви однієї із сторін про припинення або зміну договору управління майном після закінчення його строку договір вважається продовженим на такий самий строк і на таких самих умовах.

Стаття 1037. Права та обов'язки управителя

1. Управитель управляє майном відповідно до умов договору. Управитель може відчужувати майно, передане в управління, укладати щодо нього договір застави лише за згодою установника управління.

2. Управитель має право вимагати усунення будь-яких порушень його прав на майно, передане в управління, відповідно до статті 396 цього Кодексу.

Стаття 1038. Здійснення управління майном

1. Управитель управляє майном особисто, крім випадків, встановлених статтею 1041 цього Кодексу.

2. Управитель, вчиняючи фактичні та юридичні дії, пов'язані з управлінням майном, зобов'язаний повідомляти осіб, з якими він вчиняє правочини, про те, що він є управителем, а не власником майна.

3. У правочинах щодо майна, переданого в управління, які вчиняються у письмовій формі, вказується про те, що вони вчинені управителем. У разі відсутності такої вказівки управитель зобов'язується перед третіми особами особисто.

Стаття 1039. Передання в управління майна, що є предметом договору застави

1. Майно, що є предметом договору застави, може бути передане в управління.

2. Установник управління зобов'язаний попередити управителя про те, що майно, яке передається в управління, є предметом договору застави.

Якщо установник управління не попередив управителя і сам управитель не знав і не міг знати про те, що майно, яке передане в управління, є предметом договору застави, управитель має право вимагати розірвання договору та виплати належної йому за договором плати відповідно до строку управління цим майном.

Стаття 1040. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління

1. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління не допускається, крім випадку визнання установника управління банкрутом або звернення стягнення за вимогою заставодержателя на майно, що є предметом договору застави. У разі визнання установника управління банкрутом договір управління цим майном припиняється і воно включається до ліквідаційної маси.

Стаття 1041. Передання права управління майном іншій особі

1. Управитель може доручити іншій особі (замісникові) вчинити від його імені дії, необхідні для управління майном, якщо це передбачено договором управління майном або цього вимагають інтереси установника управління або вигодонабувача у разі неможливості отримати в розумний строк відповідні вказівки установника управління. Управитель відповідає за дії обраного ним замісника, як за свої власні.

Стаття 1042. Право управителя на плату

1. Управитель має право на плату, встановлену договором, а також на відшкодування необхідних витрат, зроблених ним у зв'язку з управлінням майном.

2. Управитель майном, якщо це передбачено договором, має право відраховувати належні йому відповідно до частини першої цієї статті грошові суми безпосередньо з доходів від використання майна, переданого в управління.

Стаття 1043. Відповідальність управителя

1. Управитель, який не виявив при управлінні майном належної турботливості про інтереси установника управління або вигодонабувача, зобов'язаний відшкодувати установникові управління завдані збитки, а вигодонабувачеві — упущену вигоду.

Управитель відповідає за завдані збитки, якщо не доведе, що вони виникли внаслідок непереборної сили, винних дій установника управління або вигодонабувача.

2. Управитель несе субсидіарну відповідальність за боргами, що виникли у зв'язку із здійсненням ним управління, якщо вартості майна, переданого в управління, недостатньо для задоволення вимог кредиторів.

3. Субсидіарна відповідальність управителя, встановлена частиною другою цієї статті, настає також у разі вчинення правочинів з перевищенням наданих йому повноважень або встановлених обмежень, за умови, що треті особи, які беруть участь у правочині, доведуть, що вони не знали і не могли знати про перевищення управителем повноважень або встановлених обмежень. У цьому разі установник управління може вимагати від управителя відшкодування завданих ним збитків.

Стаття 1044. Припинення договору управління майном

1. Договір управління майном припиняється у разі:

1) загибелі майна, переданого в управління;

2) припинення договору за заявою однієї із сторін у зв'язку із закінченням його строку;

3) смерті фізичної особи — вигодонабувача або ліквідації юридичної особи — вигодонабувача, якщо інше не встановлено договором;

4) відмови вигодонабувача від одержання вигоди за договором;

5) визнання управителя недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності або смерті;

6) відмови управителя або установника управління від договору управління майном у зв'язку з неможливістю управителя здійснювати управління майном;

7) відмови установника управління від договору з іншої, ніж указана в пункті 6 цієї частини, причини за умови виплати управителеві плати, передбаченої договором;

8) визнання фізичної особи — установника управління банкрутом.

2. У разі відмови однієї сторони від договору управління майном вона повинна повідомити другу сторону про це за три місяці до припинення договору, якщо договором не встановлений інший строк.

3. У разі припинення договору управління майном майно, що було передане в управління, передається установникові управління, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 1045. Особливості управління цінними паперами

1. Особливості управління цінними паперами встановлюються законом.

Глава 71
ПОЗИКА. КРЕДИТ. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД

§ 1. Позика

Стаття 1046. Договір позики

1. За договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.

Стаття 1047. Форма договору позики

1. Договір позики укладається у письмовій формі, якщо його сума не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, а у випадках, коли позикодавцем є юридична особа, — незалежно від суми.

2. На підтвердження укладення договору позики та його умов може бути представлена розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей.

Стаття 1048. Проценти за договором позики

1. Позикодавець має право на одержання від позичальника процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором або законом. Розмір і порядок одержання процентів встановлюються договором. Якщо договором не встановлений розмір процентів, їх розмір визначається на рівні облікової ставки Національного банку України.

У разі відсутності іншої домовленості сторін проценти виплачуються щомісяця до дня повернення позики.

2. Договір позики вважається безпроцентним, якщо:

1) він укладений між фізичними особами на суму, яка не перевищує п'ятдесятикратного розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, і не пов'язаний із здійсненням підприємницької діяльності хоча б однією із сторін;

2) позичальникові передані речі, визначені родовими ознаками.

Стаття 1049. Обов'язок позичальника повернути позику

1. Позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором.

Якщо договором не встановлений строк повернення позики або цей строк визначений моментом пред'явлення вимоги, позика має бути повернена позичальником протягом тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлено договором.

2. Позика, надана за договором безпроцентної позики, може бути повернена позичальником достроково, якщо інше не встановлено договором.

3. Позика вважається повернутою в момент передання позикодавцеві речей, визначених родовими ознаками, або зарахування грошової суми, що позичалася, на його банківський рахунок.

Стаття 1050. Наслідки порушення договору позичальником

1. Якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити грошову суму відповідно до статті 625 цього Кодексу. Якщо позичальник своєчасно не повернув речі, визначені родовими ознаками, він зобов'язаний сплатити неустойку відповідно до статей 549 — 552 цього Кодексу, яка нараховується від дня, коли речі мали бути повернуті, до дня їх фактичного повернення позикодавцеві, незалежно від сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.

2. Якщо договором встановлений обов'язок позичальника повернути позику частинами (з розстроченням), то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.

Стаття 1051. Оспорювання договору позики

1. Позичальник має право оспорити договір позики на тій підставі, що грошові кошти або речі насправді не були одержані ним від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором.

Якщо договір позики має бути укладений у письмовій формі, рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків для підтвердження того, що гроші або речі насправді не були одержані позичальником від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Це положення не застосовується до випадків, коли договір був укладений під впливом обману, насильства, зловмисної домовленості представника позичальника з позикодавцем або під впливом тяжкої обставини.

Стаття 1052. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником

1. У разі невиконання позичальником обов'язків, встановлених договором позики, щодо забезпечення повернення позики, а також у разі втрати забезпечення виконання зобов'язання або погіршення його умов за обставин, за які позикодавець не несе відповідальності, позикодавець має право вимагати від позичальника дострокового повернення позики та сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 1053. Новація боргу у позикове зобов'язання

1. За домовленістю сторін борг, що виник із договорів купівлі-продажу, найму майна або з іншої підстави, може бути замінений позиковим зобов'язанням.

2. Заміна боргу позиковим зобов'язанням провадиться з додержанням вимог про новацію і здійснюється у формі, встановленій для договору позики (стаття 1047 цього Кодексу).

§ 2. Кредит

Стаття 1054. Кредитний договір

1. За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти.

2. До відносин за кредитним договором застосовуються положення параграфа 1 цієї глави, якщо інше не встановлено цим параграфом і не випливає із суті кредитного договору.

Стаття 1055. Форма кредитного договору

1. Кредитний договір укладається у письмовій формі.

2. Кредитний договір, укладений з недодержанням письмової форми, є нікчемним.

Стаття 1056. Відмова від надання або одержання кредиту

1. Кредитодавець має право відмовитися від надання позичальникові передбаченого договором кредиту частково або в повному обсязі у разі порушення процедури визнання позичальника банкрутом або за наявності інших обставин, які явно свідчать про те, що наданий позичальникові кредит своєчасно не буде повернений.

2. Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту частково або в повному обсязі, повідомивши про це кредитодавця до встановленого договором строку його надання, якщо інше не встановлено договором або законом.

3. У разі порушення позичальником встановленого кредитним договором обов'язку цільового використання кредиту кредитодавець має право також відмовитися від подальшого кредитування позичальника за договором.

Стаття 1057. Комерційний кредит

1. Договором, виконання якого пов'язане з переданням у власність другій стороні грошових коштів або речей, які визначаються родовими ознаками, може передбачатися надання кредиту як авансу, попередньої оплати, відстрочення або розстрочення оплати товарів, робіт або послуг (комерційний кредит), якщо інше не встановлено законом.

2. До комерційного кредиту застосовуються положення статей 1054 — 1056 цього Кодексу, якщо інше не встановлено положеннями про договір, з якого виникло відповідне зобов'язання, і не суперечить суті такого зобов'язання.

§ 3. Банківський вклад

Стаття 1058. Договір банківського вкладу

1. За договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.

2. Договір банківського вкладу, в якому вкладником є фізична особа, є публічним договором (стаття 633 цього Кодексу).

3. До відносин банку та вкладника за рахунком, на який внесений вклад, застосовуються положення про договір банківського рахунка (глава 72 цього Кодексу), якщо інше не встановлено цією главою або не випливає із суті договору банківського вкладу.

Стаття 1059. Форма договору банківського вкладу

1. Договір банківського вкладу укладається у письмовій формі.

Письмова форма договору банківського вкладу вважається додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з видачею ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту.

2. У разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу цей договір є нікчемним.

Стаття 1060. Види банківських вкладів

1. Договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу на першу вимогу (вклад на вимогу) або на умовах повернення вкладу зі спливом встановленого договором строку (строковий вклад).

Договором може бути передбачено внесення грошової суми на інших умовах її повернення.

2. За договором банківського вкладу незалежно від його виду банк зобов'язаний видати вклад або його частину на першу вимогу вкладника, крім вкладів, зроблених юридичними особами на інших умовах повернення, які встановлені договором.

Умова договору про відмову від права на одержання вкладу на першу вимогу є нікчемною.

3. Якщо відповідно до договору банківського вкладу вклад повертається вкладникові на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, проценти за цим вкладом виплачуються у розмірі процентів за вкладами на вимогу, якщо договором не встановлений більш високий процент.

4. Якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 1061. Проценти на банківський вклад

1. Банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу в розмірі, встановленому договором банківського вкладу.

Якщо договором не встановлений розмір процентів, банк зобов'язаний виплачувати проценти у розмірі облікової ставки Національного банку України.

2. Банк має право змінити розмір процентів, які виплачуються на вклади на вимогу, якщо інше не встановлено договором.

У разі зменшення банком розміру процентів на вклади на вимогу новий розмір процентів застосовується до вкладів, внесених до повідомлення вкладників про зменшення процентів, зі спливом одного місяця з моменту відповідного повідомлення, якщо інше не встановлено договором.

3. Встановлений договором розмір процентів на строковий вклад або на вклад, внесений на умовах його повернення у разі настання визначених договором обставин, не може бути односторонньо зменшений банком, якщо інше не встановлено законом.

4. Проценти на банківський вклад нараховуються від дня, наступного за днем надходження вкладу у банк, до дня, який передує його поверненню вкладникові або списанню з рахунка вкладника з інших підстав.

5. Проценти на банківський вклад виплачуються вкладникові на його вимогу зі спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а невитребувані у цей строк проценти збільшують суму вкладу, на яку нараховуються проценти, якщо інше не встановлено договором банківського вкладу.

У разі повернення вкладу виплачуються усі нараховані до цього моменту проценти.

Стаття 1062. Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою

1. На рахунок за банківським вкладом зараховуються грошові кошти, які надійшли до банку на ім'я вкладника від іншої особи, якщо договором банківського вкладу не передбачено інше. При цьому вважається, що вкладник погодився на одержання грошових коштів від іншої особи, надавши їй необхідні дані про рахунок за вкладом.

2. Кошти, помилково зараховані на рахунок вкладника, підлягають поверненню відповідно до статті 388 цього Кодексу.

Стаття 1063. Договір банківського вкладу на користь третьої особи

1. Фізична або юридична особа може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої особи. Ця особа набуває права вкладника з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги, що випливає з прав вкладника, або вираження нею іншим способом наміру скористатися такими правами.

До набуття особою, на користь якої зроблений банківський вклад, прав вкладника ці права належать особі, яка зробила вклад.

Визначення імені фізичної особи (стаття 28 цього Кодексу) або найменування юридичної особи (стаття 90 цього Кодексу), на користь якої зроблений вклад, є істотною умовою договору банківського вкладу.

2. Якщо особа, на користь якої зроблено вклад, відмовилася від нього, особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу або перевести його на своє ім'я.

Стаття 1064. Ощадна книжка

1. Укладення договору банківського вкладу з фізичною особою і внесення грошових коштів на її рахунок за вкладом підтверджуються ощадною книжкою.

В ощадній книжці вказуються найменування і місцезнаходження банку (його філії), номер рахунка за вкладом, а також усі грошові суми, зараховані на рахунок та списані з рахунка, а також залишок грошових коштів на рахунку на момент пред'явлення ощадної книжки у банк.

2. Відомості про вклад, вказані в ощадній книжці, є підставою для розрахунків за вкладом між банком і вкладником.

3. Видача банківського вкладу, виплата процентів за ним і виконання розпоряджень вкладника про перерахування грошових коштів з рахунка за вкладом іншим особам здійснюються банком у разі пред'явлення ощадної книжки.

Якщо ощадну книжку втрачено або приведено у непридатний для пред'явлення стан, банк за заявою вкладника видає йому нову ощадну книжку.

Стаття 1065. Ощадний (депозитний) сертифікат

1. Ощадний (депозитний) сертифікат підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (володільця сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

2. У разі дострокового пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката до оплати банком виплачується сума вкладу та проценти, які виплачуються за вкладами на вимогу, якщо умовами сертифіката не встановлений інший розмір процентів.

▼
(Закінчення на 20—27-й стор.).

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Нашим дітям

Жертвувати на підручник особливо благородно

Ще на початку 90-х років я з допомогою таких, як сам, ентузіастів почав створювати нові підручники із суспільних наук: «Філософія», «Соціологія», «Політологія», «Історія філософії», «Соціальна філософія». За підготовленими новими підручниками навчаються студенти вищих навчальних закладів, учні технікумів, середніх шкіл. Книги не раз перевидавали, і нині їх не знайти на полицях магазинів. Авторські колективи за підготовку не отримали жодної копійки...

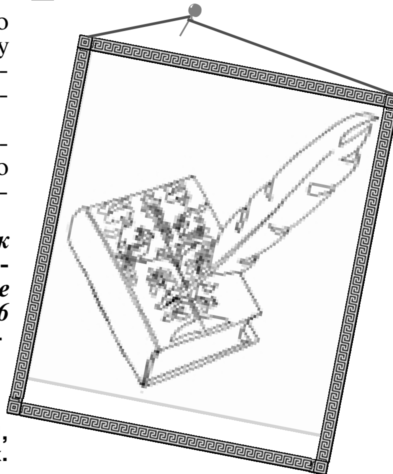
Нині кожний із п'яти підручників доопрацьовано, доповнено, виправлено. Але видати їх немає можливості. Адже для цього потрібно по сто тисяч гривень на кожну книжку, тобто п'ятсот тисяч. Нам, авторам, їх не зібрати.

І от я вирішив у свої вісімдесят років звернутися до вас, великі меценати. Допоможіть видати підручники.

Розрахунковий рахунок 29099009 ХОУ ОБУ у Харкові. МФО 350330 Дзержинське ООБ код 02755876 № 3294/0160 особовий рахунок № 31486 Горлач Микола Іванович.

Щиро вдячний — Микола ГОРЛАЧ, доктор історичних наук.

Харків.

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Валентина Антонівна — мати-героїня.
Хоча такого звання у нас немає

Фото з альбому

(Початок на 1-й стор.).

Навіть найменшенький прокинувся у цей момент зі сну і, виглянувши у вікно, одразу зрозумів, що рідня фотографуватиметься. А тому, накинувши на себе якусь завелику одежину, вилетів чимдуж у двір. І не забув щільно зачинити за собою двері — щоб тепло не виходило.

— Фотографуйте! — скомандував малюк.

«Пташка велитіла» — і знову кожен за своє. Тільки Валентина Антонівна для годиться присіла біля нас на скрипучу табуретку посеред кімнати, заставленої ліжками та завішаної одягом на довгому мотузку. Усміхнена, відверта і, як у молоді роки, енергійно-оптимістична, вона, донедавна вчителька фізкультури, й нині у формі. З гордістю показує сімейний альбом, де всі її десять діточок, як картинки.

Маленький ГОРЯНИЙ та його пухнастий друг

— Ось — Наталочка. З'явилася в нас перша, — лагідно каже Валентина Антонівна.— За нею одразу ж Надійка — щебетушечка наша. Проте Миколі Антоновичу дуже захотілося ще й синочка. Отже, й Руслан не забарився. І все-таки батько непокоївся, мовляв, добре було б мати ще одного, щоб уже порівну і хлопців, і дівчат. Так появився й Валентин. А за ними вже й Сергійко, Іринка, Тамара, Тоня, Маринка і найменшенький, улюбленець усіх, — Тит, якому оце в березні виповниться чотири роки. Скільки було фотографій, але багато погоріло під час пожежі, яка раптово сталася в будинку.

На хвильку Валентина Антонівна зупинила погляд на пожовклому вже знімку: «Ось тут ми ще молодими з батьками нашими і з батюшкою Василем. Якби не він, то такої сім'ї, як оце в нас, мабуть, і не було б на білому світі. Це він прилучив нас до церкви, роз'яснив, що таке добро і зло, що є головним у житті, а що другорядним, тлінним, що то є праведність, мудрість, а що — гріх. Тепер отець Василь — Владика Запорізької та Кіровоградської єпархії. Ми дуже вдячні йому за науку, духовну та матеріальну підтримку. І нашого найменшенького саме він назвав Титом і став йому хрещеним батьком.

Валентина Антонівна та Микола Антонович ось уже 27 років разом. Усе життя присвятили дітям. Жодного разу ще не відпочивали навіть у відпустці. Як найпам'ятнішу подію згадують день, коли куми в день 50-річчя глави великого сімейства «витягли» всіх до річки. Ото тільки й відпочили, а то — робота...

Коли ще батьки були живі, то допомагали їм піднімати дітей, а так в основному самі й самі. Попросили якось у керівників відомих і в районі, і в області господарств підсобити з придбанням корови, то почули довгу лекцію про біди нинішньої ринкової економіки. Що ж, довелося Горяним тільки поспівчувати багатим. Щоправда, тоді ж їм таки запропонували допомогу: оформити дітей в інтернат. «От цього не буде ніколи!» — розсердився завжди стриманий Микола Антонович. Але ж того дня ще й пощастило домовитися із сусідом про бартер: Горяні виклали йому сарай, а той їм за роботу теля дав. Як дитину малу, панькали теличку, а тепер он яка корівка-годувальниця в них є!

Є в господарстві Горяних й автомобіль — «швидка допомога», який нині став добрим притулком для домашньої птиці. Було й три велосипеди, а лишилося два, бо новий хтось поцупив. Нормально!

Уроки господарювання

— Дрібниці, суєта! — всміхається Валентина Антонівна. — Не в цьому щастя!

А й справді, он попід лісом у Кіровці які котеджі вибудовані — з газом навіть, з усіма зручностями, з екзотичними деревами і автомобілі в кожного особисті, а щастя, кажуть, немає...

— А нам бракує тільки вугілля, щоб тепло було дітям у нашій хатці-рукавичці, — в тон дружині додає Микола Антонович. — Ну, а продукти, звичайно, в нас не бувають зайві. А так — усе є.

А дім збудуємо самі!

Одягу Горяні накупили всім цілу гору в «секендхенді» ще з осені, телевізор придбали в кредит. Де яка копійка заведеться — все в сім'ю. А що ще треба?

Діти вимушені були залишити навчання: Наталочка — в медінституті, Надя — в університеті, а Руслан — у будівельній академії? Не біда! Здорові, розумні, молоді, ще вивчаться. Головне, що вибору своєму не зрадили. Наташа санітаркою працює. Руслан — так уже справжній тесля: і вікна робить, і двері, і меблі, і навіть обідній стіл отой довгий та широкий, за яким збирається вся сім'я Горяних, змайстрував. Іринка доброю господинею буде, Сергійко батькові, який працює майстром у будівельному тресті, в усьому перший помічник, а Валентин у технікумі здобуває освіту. Менші дівчатка — ще учні.

— Найбільше щастя для мене, коли дитина, кровиночка наша, йде до школи, виходить у люди, — зворушливо зізнається Валентина Антонівна, а після паузи додає: — А хіба можна не радіти, коли воно робить перший крок, промовляє перше слово?! А заміжжя дочок, одруження синів, поява внуків — їх у нас уже семеро!

Годилося б уже й назвати багатодітну матір героїнею. Так біда: нема в Україні такої нагороди. Тепер герої тільки ділові чоловіки.

На прощання Валентина Антонівна сердечно пригостила нас найвишуканішим десертом — консервованими абрикосами.

— Це з нашого дерева! Самі закривали! — сказав котрийсь із хлопців.

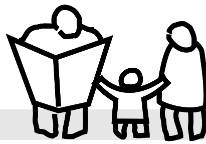
— А скажіть, чи добрі? — весело допитувався Тит.

Звичайно! Таких — зі щирістю та радістю запропонованих — нам справді ще не доводилося куштувати.

Ніна ТИТОВЕЦЬ.

Дніпропетровська область.

Фото із домашнього альбому.

«Одружилися ми через межу...»

Шлюб золотої проби

Статистика свідчить, що зазвичай жінки перебувають у гірших умовах за чоловіків щодо розміру зарплати, працевлаштування, кількості навантаження «чорною» роботою. Однак живуть пані довше за представників сильної статі.

У Кам'янці-Подільському мешкає 5816 вдів. Дві кам'янчанки переступили столітню межу, 90—94-річних — 76 жінок (тоді як чоловіків лише 25), а 85—89-літніх — 323 (чоловіків — 107). Знайти для кожної пару було б надскладним завданням. Судіть самі: на одного парубка припадає дві, три, а то й чотири наречених.

Познайомившись з однією із сімейних пар довгожителів — Вірою Андріївною та Макаром Даниловичем Нестеруками, почула таке:

— Як була молода, залицялися до мене й інші хлопці, але добре, що пішла за Макара. Ті всі вже повмирали давно, а мій старенький ще живе мені на щастя.

Щедрим даром від Бога та долі вважають Нестеруки довголіття свого шлюбу. Макару Даниловичу — 85, його дружині — 81, а разом вони майже 60 років. Пройшов Макар Данилович усю війну, з тяжкими пораненнями 9 місяців лежав у підмосковному шпиталі. Були думки не повертатися додому. Але зупинив обов'язок перед батьками.

— Хто шанує батька та матір, довго житиме на землі, — відкриває Віра Андріївна правило свого роду.

Велика родина Нестеруків жила через межу з Віриною родиною, такою само великою (тут народили і виховували 11 дітей). Отож, коли поєдналося двоє сердець, їм не треба було довго звикати одне до одного: погляди, ставлення до людей були схожі.

Віра Андріївна та Макар Данилович НЕСТЕРУКИ чекають у гості внуків та правнуків

Макар Данилович пропрацював на тракторі 37 років. Одразу після війни люди будувалися, то він і ночами, після колгоспної роботи, возив односельцям цеглу, камінь, дерево. Тричі перекидався його трактор. Але «стальний дядько», як про нього дружина каже, витримав. Тепер ось почав здавати: хвороба відібрала руку та мову, але турбота рідних щоразу повертає його до життя.

Довелося покинути рідний Семенів, що в Білогірському районі, й перебратися до дітей у Кам'янець-Подільський. Невістка заспокоїла: «Не бійтеся, мамо, їдьте до нас. Я вас не ображу, бо ваш Петро моїй мамі жодного разу «брешеш» не сказав».

Від людей про своїх дітей Нестеруки ніколи не чули поганого слова. Особливо багато подяк — на адресу Анатолія, депутата обласної ради. Дорослішають онуки, і дід з бабусею викладають їм головну науку: ростіть дітей людяними, бо хороші діти віку додають.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

Фото Станіслава СТОЯНОВСЬКОГО.

Аромат жінки

Примхи долі

Довгі зимові ночі. Ниють рани. Не спиться. Згадую 1943-й. Мені 18 років. Війна. Окупація. Голод. Злидні. Розруха.

Десь на початку вересня йшов я до двоюрідного дядька. Щоб не натрапити на поліцаїв (на молодь полювали, як на звіра), треба було обійти мало не навколо міста. Під стіною одного з будинків побачив дівчину. Дуже вона мені сподобалась. Але як почати розмову? Запитав, де потрібна вулиця. Підвела голову й докладно пояснила. Вона була темнокоса, карооока, трохи вище середнього зросту, обличчя правильне, ледь смагляве. Все мені в ній припало до душі, навіть вицвілий та залатаний халатик і ледь відчутні аромати грушевої есенції. Я простежив, в який двір вона зайшла, і пішов у своїх справах.

Кілька днів ловив себе на думці про неї. А потім наважився — пішов. Мене зустріла жінка похилого віку — тітка дівчини. Вона й розповіла, що Марія сирота, 1937-го серед ночі забрали її сестру з чоловіком. З того часу дівчина жила в тітки.

...Одного разу біля двору зупинилася машина, і в хату зайшов кремезний чоловік, одягнутий по-міському, в краватці. Тітка відрекомендувала: «Знайомий із села». Чоловік пильно з-під лоба зміряв мене поглядом і привітався. А потім почав викладати з принесеної валізи гостинці: картоплю, моркву, буряк, капустину і навіть декілька цибулин. Крім того, м'ясо, рибні консерви, сало, ковбасу, коньяк, вино. Я подумав, якби всім такого «знайомого». Наближалась комендантська година, і я пішов додому. Заходив не часто. Кожного разу тітка торохтіла без упину.

Після чергових відвідин (на п'ятий чи шостий раз) біля брами мене схопили двоє поліцаїв: «А, голубчик, на тебе ми й чекали».

Відвели мене до колишнього готелю для колгоспників, що біля базару. Меблів у кімнатах не було. На підлозі покотом «відпочивали» кілька таких само сіромах, як і я. На вікнах — грати. Двір обнесений колючим дротом. Глуха клітка. Варта на прохідній. А ще я помітив, що на другому поверсі над сходами в стелі зачинений лаз на горище. В першу ж ніч я ним скористався. Добре, що дах був критий гончарною червоною черепицею: я зняв дві черепичини, виліз, поклав їх на місце і втік. Переховувався потім у далеких родичів.

На другий день після визволення міста я повернувся. І не впізнав вулиць, на яких промайнуло дитинство. Спалене було все, наш будинок також.

Навідався я до Марії. Брама була відчинена, вікна в будинку забиті дошками. Сусід розповів, що за день до визволення міста жінки завантажили валізи в машину й «драпанули». А загадковий велетень виявився завідувачем овочевої бази, що постачала продукти німецьким солдатам. Заради Марії він покинув хвору дружину й сина.

Фрагмент картини Сандро БОТТІЧЕЛЛІ «Народження Венери» (1485 р.)

Через тиждень і для мене настали фронтові будні. День Перемоги зустрів у госпіталі в місті Ласлау (Польща). Сама природа раділа такому дню — після нічного дощу ранок був світлий і теплий. Що робилося в госпіталі! Лікарі нічого не могли вдіяти. На подвір'я повилазили покалічені, забинтовані, замуровані в гіпс бійці. Співали, обіймалися, під фронтову «трирядку» танцювали танго на милицях, раділи, цілувалися, плакали.

Після «ремонту» я ще служив. Якось під осінь 1945 року мені написали рідні, що приходила якась молода жінка з немовлям на руках і розпитувала про мене. Родичі подумали, що дитинча моє.

У березні 1946-го я демобілізувався. Одного дня, йдучи з роботи, зустрів її. Вона трохи подорослішала, схудла, але все одно була гарна.

Довга в нас була розмова. Вийти заміж у 17 років за завідувача бази примусила Марію тітка, бо він був «заможний». Дорогою машину розбомбили, тітка загинула. По війні Марія опинилася в Прибалтиці. Чоловік хворів. Дочку вона залишила у знайомих, а сама приїхала до міста у справах. Іще багато чого крізь сльози розповіла.

То була наша остання зустріч. Але ще довго після того я пам'ятав ледь відчутний аромат грушевої есенції. Може, тому так довго не одружувався. Згадую Марію і понині. Не часто, лише коли не спиться.

Григорій К.

Кременчук Полтавської області.

Домашній адвокат

Підлеглий має право мати право

Із нагальною проблемою звертається до газети колектив станції швидкої допомоги (325 осіб). За добовим графіком чергувань ми працювали протягом 12 років і жодного разу не порушували норм законодавства з приводу «перетоми». Мало того, 2001 року зафіксували такий графік у колективному договорі. Всі були задоволені.

Але на початку цього року головний лікар у примусовому порядку наказав нам працювати не за 24-годинним, а за 12-годинним графіком роботи, не прислуховуючись до прохань цілого колективу. Навіть звернення профспілкового комітету не допомогло.

Отже, окрім низької зарплати, на яку неможливо прогодувати сім'ю, у нас відібрали також можливість десь підзаробити протягом вихідних днів. Адже новий 12-годинний графік чергувань такої змоги практично не дає. Вже зараз відчутні перебої в роботі та накопичення викликів під час «перезмінок» (тепер замість однієї маємо дві).

Ми зверталися до юристів, які підтвердили, що добовий графік законом не заборонено і наші прохання не порушують чинного законодавства. Але головлікар вимагає більш «авторитетного підтвердження» на кшталт юридичної консультації у вашому часописі. Покладаємо на вас велику надію! Поясніть, будь ласка, чи можуть за добовим графіком працювати лікарі та водії «швидкої допомоги», чи лише медичні працівники? А також, чи діє ще колективний договір 2001 року?

Віктор ЄВТУШЕНКО, фельдшер, від імені колективу Білоцерківської станції швидкої медичної допомоги.

Рубрику веде юрисконсульт Наталія ХОМЕНКО.

Тут є два важливі аспекти. **Перший**: чи діє колективний договір після закінчення терміну чинності, якщо новий не укладено? Так, договір діє до того часу, поки сторони не укладуть новий або не переглянуть чинний, якщо інше не передбачено самим договором. Колективний договір також продовжує діяти у разі зміни складу, структури, найменування уповноваженого власником органу, від імені якого укладено цей договір.

Другий: чи маєте право працювати 24 години? Згідно зі ст. 58 Кодексу законів про працю при змінних роботах працівники чергуються в змінах рівномірно в порядку, який встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку. Чинним законодавством не заборонено працювати 24 години. Перехід з однієї зміни в іншу зазвичай має відбуватися через кожний робочий тиждень у години, визначені графіками змінності. А тривалість перерви в роботі між змінами має бути не менша за подвійну тривалість часу роботи в попередній зміні, включаючи і час перерви на обід.

Попередив про свою появу

Продовження теми

Сни! Я так часто, відриваючися від подушки, безрезультатно намагаюся утримати їх у своїй пам'яті, але в метушні ранку вони тануть, немов міраж. А шкода, бо разом зі снами нас відвідують приховані в закутках підсвідомості мрії, комплекси, манії та внутрішні програми. Хотілося б їх усвідомлювати, щоб пам'ятати і дешифрувати, так би мовити. Адже недаремно вважають, що сни — один із ключиків людини до себе. Та все немає коли заглянути в себе.

Бувають сни дивні. Приходять інколи такі видіння (я їх для себе називаю «підказками»), котрі, навпаки, застряють у свідомості. Саме вони приносять користь, дають конкретну інформацію. Приміром, півроку тому мені приснився сон, що його цілком можна назвати пророчим. До речі, він підходить до вашої теми «чоловіків, які приходять у снах». Те, що відбувалося в ньому, схоже на танець. Пам'ятаю сіру похмуру кімнату з круглим «слуховим» вікном, які нині можна побачити хіба що на горищах старих будинків. Поруч був незнайомий чоловік зовсім, як то кажуть, не моєї мрії. До того ж з досить екстравагантною зачіскою... Відчуття, що залишилося після сну, — безмірне здивування.

Той суботній день минув у звичайних домашніх турботах. Під вечір захотілося ковтнути хоча б трішки свіжого повітря. Вийшла. Пам'ятаю ще, що була чимось украй засмучена. Випадковість це чи обумовленість, але вже через сто метрів підозріло схожий на незнайомця зі сну молодий чоловік зробив спробу небанально зав'язати банальне знайомство. До речі, як з'ясувалося згодом, мешкає він справді в квартирі, що дуже нагадує горище. Та й зачіску його «стандартною» назвати важко...

Ми зустрічаємося вже більш як півроку. І він досі не вірить, що приснився мені напередодні нашого знайомства.

Монолог читачки записала Уляна СОФІЙСЬКА.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Авторський проект Оксани Марченко «Імена».
09.50 Клуб «Суперкниги».
10.10 Я йду в армію.
10.55 Крок до зірок.
11.25 Модна лінія.
11.50 Здоров'я.
12.15 Подорож у дитинство.
12.30 Аеросалон.
12.45 Сільський час.
13.30 Діловий світ. Тиждень.
13.55 Для тих, хто вдома.
14.05 Духовний вісник.
14.25 Перехрестя.
14.50 Новини.
15.00 Чемпіонат світу з автоперегонів «Формула-1». Гран-прі Малайзії.
17.00 Футбол. Чемпіонат України. «Карпати» (Львів)—«Арсенал» (Київ).

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.15 Світ. Огляд.
19.40 Аудієнція.
20.00 Телевізійне шоу «Бінго Бум Лото».
20.45 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Панорама.
22.00 Футбольні діалоги.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.25 Сольний концерт заслуженої артистки України Оксани Пекун. Частина 3.
02.05 Худ. фільм «Із Пекіна з любов'ю».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2
10.00 Телефортуна.
10.50 До дня працівників культури та мистецтв України. Прем'єра док.фільму «Добра енергія культури».
11.50 Милосердя.
12.20 Док.фільм «Володимир Щербицький: на перехресті думок і поглядів».
13.00 Хай щастить.
13.30 Резонанс.

КАНАЛ «1+1»
07.00 Бокс по-справжньому. Жан-Марк Мормек — Олександр Гуров.
08.00 Прихована камера.
09.00 Лото-забава.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Чорний плащ».
14.30 Дісней. Мультфільм «Русалонька».
15.00 Крісло.
16.05 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Пекельний хмарочос Монпарнас».
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Гарячі голови-2».
19.30 ТСН-епіцентр.
20.15 Аншлаг, аншлаг.
21.15 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Роман з каменем».
23.15 Проспорт.
23.35 Бокс по-справжньому. Жан-Марк Мормек — Олександр Гуров.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»
06.05 Мультфільм «Принц Єгипту».
07.35 Дискавері.
08.30 Містечко.
09.00 Поле чудес.
10.00 Прокинься і співай!
10.55 Уік-енд. Відкриття.
11.35 Караоке на майдані.
12.10 Все для тебе.
12.40 Мелорама.
13.20 Інтелект-шоу LG-Еврика.
14.10 Худ.фільм «За двома зайцями».
15.30 ВВС. «Жива природа».
16.35 Академія сміху.
17.05 Худ. фільм «Жадоба».
19.05 Екстрим-шоу «Команда «Еквітес».
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.50 Худ. фільм «24 години».
22.50 «Інтерспорт» представляє. Чемпіонат світу з легкої атлетики-2003. «Бірмінгемська рапсодія».
23.10 Худ. фільм «Посланець царя».
02.30 Худ. фільм «Рим як Чикаго».
04.15 Велике прання.

ICTV
05.15 Худ. фільм «Кохати по-російськи».
06.40 Подорожі натураліста.
07.15 Серіал «Мисливиці».
08.10 Мультсеріал «Тіммі і чарівники».
08.35 Мультсеріал «Маленькі привиди».
09.00 Серіал «Воїн часу-6. Остання битва».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Коронна страва.
11.25 Телевізійний центр моди.
12.00 Галопом по європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Медовий місяць».
14.40 Худ. фільм «Громобій».
16.45 Серіал «Сімдесят дві години».
17.45 Серіал «Псі-фактор».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Кара небесна».
21.05 Худ. фільм «Виконувач бажань».
22.55 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
23.30 Спортпрогноз.
23.35 Ковток історії.
23.55 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
00.25 Кентавр.
00.50 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
Мовлення на Київ і область
01.35 Худ. фільм «Останній підозрюваний».
04.05 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».

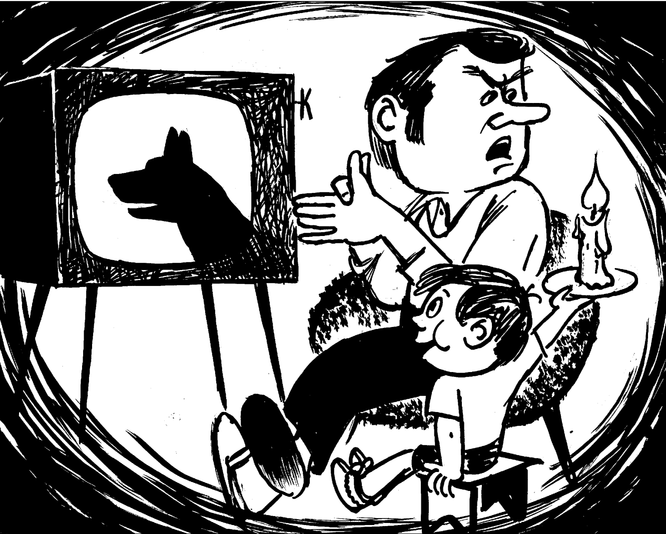
СТБ
07.05 Ран ОК.
08.50 Моськи-шоу.
09.10 Ні пуху ні пера.
09.30 М-стиль.
10.00 На перший погляд. «Східна казка».
10.25 Худ.фільм «Король мавп». 1 серія.
12.20 «Вікна» у світ.
12.50 Док.серіал «Передова».
13.20 Худ.фільм «Кінг-Конг живий».
15.30 Колія.
15.50 Худ.фільм «Анна: від 6 до 18».
18.00 Автостиль.
18.25 Худ.фільм «Сплачую наперед!».
20.30 Бізнес-студія.
21.20 Прогноз погоди.
21.25 Італійський футбол. Серія «А». «Удінезе» — «Інтер».
23.25 Худ.фільм «Масажистка».
01.20 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.

НОВИЙ КАНАЛ
07.50 Церква Христова.
08.05 Телепузики.
08.35 Серіал «Нові пригоди сімейки Адамсів».
09.00 Мультсеріал «Мишеня Лапич».
09.30 Серіал «Біттлборги».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.35 Мультфільм «Тропічний ліс».
11.50 Худ.фільм «Біла квітка — донька чорта».
13.20 Худ.фільм «Хто в домі хазяїн?».
15.10 Худ.фільм «Втрачений скарб Дос-Сантос».
16.40 Худ.фільм «Вавилон-5».
18.30 Спецрепортер.
18.50 Погода.
19.00 Худ.фільм «Індіана Джонс. Останній хрестовий похід».
21.10 Худ.фільм «Поклик».
23.00 Гол!
23.50 Худ.фільм «Форт Саган».
03.00 Худ.фільм «Вавилон-5».
04.30 Худ.фільм «Біла квітка — донька чорта».
05.55 Мультфільми.

ГРТ
07.00 Новини.
07.15 Серіал «Вавилонська вежа».
09.00 Новини (з субтитрами).
09.15 Армійський магазин.
09.50 VRS-камера.
10.20 Дог-шоу.
11.05 Підводний світ Андрія Макаревича.
11.35 Розумниці і розумники.
12.00 Непутні нотатки з Д. Криловим.
12.20 Доки всі вдома.
13.00 Новини (з субтитрами).
13.15 У світі тварин.
13.55 Хто хоче стати мільйонером?
14.50 Клуб мандрівників.
15.30 Теорія неймовірності.
16.00 Рятувальники. Екстрений виклик.
16.30 Худ. фільм «Чи не послати нам гінця?».
18.25 КВН. Українська ліга.
20.00 Часи.
21.20 Останній герой-3.
22.20 Док. фільм «Вадим Козін. Прощальний романс».
22.55 Кіно не для всіх. «Кострома.Повернення блудної дочки, або Анатомія одруження».
00.20 Серіал «Вавилонська вежа».

РТР
05.20 Худ.фільм «Політ в країну чудовиськ».
06.25 «Джуманджи». Мультсеріал.
06.50 Вісті — Москва.
07.30 Російське лото.
08.15 ТБ «Бінго-шоу».
08.45 Чемпіонат світу з автогонок у класі «Формула-1». Гран-прі Малайзии.
11.00 Містечко.
11.30 Худ.фільм «Я нічого не знаю, але усе розповім».
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Парламентський час.
14.10 Навколо світу.
15.05 Світ на грані.
15.40 Кімната сміху.
16.40 Худ.фільм «Між ангелом і бісом».
18.50 У «Містечку».
20.10 Спеціальний кореспондент.
20.35 Худ.фільм «15 хвилин слави».
23.00 Худ.фільм «Таємниці мумії».
01.00 Біатлон. Чемпіонат світу. Масовий старт. 15 км. Чоловіки.

НТБ
05.00 Серіал «Блакитне дерево».
06.35 Полундра!
07.00, 09.00, 10.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
07.05 Худ. фільм «Таємничий острів».
08.25 Куля удачі.
09.05 Серіал «Бурхлива планета».
10.05 Рослинне життя.
10.40 Ви будете сміятися!
11.05 Вплив.
12.05 Худ. фільм «Розслідування».
13.30 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.50 Смачні історії.
14.05 Своя гра.
15.20 «Екстремальний контакт». Акули.
15.45 Принцип доміно.
17.05 Національна безпека. «Мертві душі». Розслідування НТБ.
18.00 «Сьогодні» з К. Поздняковим.
18.35 Серіал «Сищики».
19.45 Худ. фільм «Перша кров».
21.35 Худ. фільм «Страх».
23.30 Серіал «Клан Сопрано».
00.15 Журнал Ліги чемпіонів.
00.45 Ніч.

Мал. Миколи КАПУСТИ

у **МОРІ** інформації серед дрібної рибинки і риби великої телебачення — **КАШАЛОТ**

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ТИЖДЕНЬ 17 – 23 БЕРЕЗНЯ

Культ прекрасної антидами

ТБ-РЕПЛІКА

Жінка — ніжність, весна, квітка, чарівна пташка... Позичені в минулого метафори вже не актуальні. Це з'ясувалося після перегляду восьмиберезневих телепрограм та фільмів. Тематичних, так би мовити.

Отже, героїня наших часів, виходячи з побачених стрічок, — не дружина декабриста, не передова доярка і не берегиня домашнього вогнища. Напередодні свята вона прийшла в образі гангстерок-аматорок («Тельма і Луїза»), стриптизерки («Стриптиз» Бергмена, не плутати з Бергманом), а також «Червоної туфельки», яка стурбована винятково власним інтимом. Звичайно, коли в головних ролях залучено яскравих і переконливих С'юзен Сарандон або Демі Мур (як у перших двох випадках), усі інші феміни мимоволі дійдуть висновку про марність свого існування. Дні свята були не менш багаті й на антигероїнь, таких само привабливих. Будь-яка жінка продається — декларували автори «Непристойної пропозиції» (знову-таки з Демі Мур). Гігантська німфетка Лів Тайлер у «Красі, що щезає» Бернардо Бертолуччі протягом усього фільму страждала від тягаря цноти. Лариса Удовиченко в картині «8 березня» втішалася оманливим щастям із безнадійно одруженим. А казка для наївних «Преті вумен» зі справді красивою Джулією Робертс остаточно руйнувала міф про переваги праведного способу життя. Отже, віра у прекрасну даму поволі розповзалася по швах. І де вона тепер була б, якби не стара добра голлівудська стрічка «Віднесені вітром» (1939 р.) з Вів'єн Лі та Кларком Гейблом?

Ольга КРАСОВСЬКА.

АНОНСИ

Безшумна команда

ICTV, вівторок, 19.15

Бойовик. Є закон і є кулак. Є порядок і є пістолет. Кому належить реальна влада в місті: добре організованій поліції або ще краще організованій злочинності? Лос-анджелеська мафія довго терпіла «безшумну команду» — спеціальний підрозділ із боротьби з кримінальним світом. Але врешті-решт терпець злочинців увірвався — і в одну ніч було знищено весь невеликий загін суперпрофесіоналів на чолі з їхнім досвідченим командиром. Правда, у живих залишився Френк Стівенс. Але що може зробити одна людина, коли їй протистоїть могутня наркомафія?

Реж. Девід Мей. У ролях: Лорен Аведон, Джордж Чунг, Брайан Точі.

Королева Сальси

Новий канал, четвер, 21.30

Мелодрама. Несмілива і тиха медсестра Крістель завжди мріяла танцювати. До балетної школи її не прийняли, вселивши в душі дівчинки стійкий комплекс меншовартості. Але якось вона закохалася в красеня-танцюриста Рубена, і, щоб бути ближче до коханого, дівчині довелося взяти ініціативу у свої руки...

Реж. Д. Захаві. У ролях: Б. Голенак, П. Альярді, М. Квек.

Російський транзит

Інтер, середа, 21.35

Євген Сидихін

Один з перших російських бойовиків для телебачення, знятий за однойменним кримінальним романом В'ячеслава Барковського. Колишній професійний спортсмен працює в ресторані «викидайлом». Випадок примушує його застосувати силу в боротьбі з новими господарями життя. Події стають небезпечними...

Реж. В. Титов. У ролях: Є. Сидихін, Г. Самохіна, А. Ургант.

Кара небесна

ICTV, неділя, 19.05

Комедія. Стів Брукс був справжнім бабієм. За це і поплатився: три його подружки запросили Стіва на вечірку, з якої він і відправився прямісінько на той світ. У чистилищі він став перед Всевишнім, і вирішив Господь дати Стіву шанс виправитися. Повернув його на землю, щоб зміг він знайти хоча б одну жінку, яка його безкорисливо покохала б. Тільки от халепа: повернувся Стів у вигляді жінки...

Еллен Баркін

Реж. Блейк Едвардс. У ролях: Еллен Баркін, Джиммі Смітс, Джо Бет Вільямс, Лоррейн Бракко.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.15 Служба розшуку дітей.
10.25 Абетка безпеки.
10.30 Мультсеріал «Бельфегор». 1 серія.
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Док. фільм «Лобановський, Блохін та інші».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Синдикат-2». 1 серія.
13.30 Мультсеріал «Сільван».
13.55 Закон є закон.
14.40 Надзвичайна ситуація.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА «СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Бельфегор».
16.10 Парламент.
16.55 Закон є закон.

КДТРК
17.00 За київським часом.
17.15 Медичний центр «Довіра».
17.20 Крихітка.
17.40 Оплески, оплески.
18.00 Інформаційно-аналітична програма «Україна: день за днем».
18.50 Мультфільм.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.10 Вікно в Америку.
19.30 Діловий світ.
19.40 Саме той.
20.00 Серіал «Батько мимоволі».
20.50 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Світ спорту.
21.55 Питання дня.
22.00 Наш футбол.
22.50 Еготера.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.25 Служба розшуку дітей.
01.30 Худ. фільм «Годувальниця».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
КАНАЛ «1+1»
14.00 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
15.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.00 Серіал «Всі жінки — відьми».
16.55 Серіал «Обережно, модерн».
17.25 Останній герой-3.
18.30 Прихована камера.
19.30, 21.45 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «NEXT — наступний». 1 серія.
21.15 Серіал «Марш Турецького-3».
22.20 Док.фільм «Саддам — попередження історії».
23.10 Серіал «Жінки у розвідці». «Є. Чебурашкіна».
23.55 ТСН.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Бадьорого ранку!
06.35 Мультфільми.
07.10 КВН. 40 років жартуючи. Фрагменти біографії.
08.20 Народна платформа.
08.25 Худ. фільм «Дідьє».
10.10 Серіал «Вона написала убивство».
11.20 Сміхопанорама.
12.15 Серіал «Есмеральда».
13.00 ВВС. Жива природа. Блакитна планета.
13.55 Мультсеанс. «Каспер».
14.20 Серіал «Мисливець за старовиною».
15.20 Худ. фільм «Автостоп».
16.15 N-кілометр.
16.30 Худ. фільм «Добрі та погані».
18.05 Чекай мене.
19.15 Програма К.Стогнія «Кримінал».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Вільна жінка».
21.35 Серіал «Російський транзит».
22.55 Екстрим-шоу «Команда «Еквітес».
23.45 «Подробиці». Підсумки дня.
00.10 Серіал «Страж».
01.00 Серіал «Одного разу і знову».
01.55 Серіал «Дозвіл на вбивство».
03.30 Серіал «Зловісні небеса».
04.15 Серіал «Сум'яття серця».

ICTV
05.00 Ранкова музика.
05.50 Серіал «Династія».
06.40 Служба розшуку дітей.
06.45 300 сек/год.
06.50 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
07.15 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 300 сек/год.
08.15 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.10 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Сімдесят дві години».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.45 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Шоу Олени Степаненко.
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Суддя Дредд».
14.50 Мультфільми.
15.00 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
15.25 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.50 Серіал «Клеопатра 2525».
16.15 Серіал «Джек-шибайголова».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Серіал «Комедійний квартет».
19.55 Худ. фільм «Американські тигри».
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Погода.
22.15 Худ. фільм «Здобич».
00.05 Штрафний удар.
00.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу». Мовлення на Київ і область
01.35 Худ. фільм «Манекенниці».
04.05 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».

СТБ
07.05 РанОК.
07.25 Серіал «Театральна академія».
08.00 Бізнес-студія.
08.40 Ви практично здорові.
09.10 РанОК.
09.30 Імпреза.
10.00 На перший погляд. Краків.
10.25 «Вікна» у світ.
10.55 Худ.фільм «Ніжний вік».
13.00 Серіал «Багаті і знамениті».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 ДеньОК.
16.30 Серіал «FM та компанія».
17.00 Серіал «Театральна академія».
17.40 «Вікна». Кримінал.
17.50 Серіал «Асуль-Текіла».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Серіал «Асуль-Текіла».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Пазур тигра-3».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Італійський футбол. Серія «А». Огляд матчів туру.
22.50 Lottocalcio.
23.00 Ні хвоста ні луски.
23.20 Автостиль.
23.40 «Вікна». Опівночі.
00.00 Прогноз погоди.
00.05 Серіал «Поліцейські».
01.30 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.15, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
09.35 Принцип доміно.
11.00 Худ.фільм «Вид на проживання».
13.00 Репортер.
13.15 Худ.фільм «Вас викликає Таймир».
14.55 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
15.15 Мультсеріал «Пучині».
15.40 Мультсеріал «Дещо про Мімі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс — мучитель».
16.25 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
16.50 Мультсеріал «Сейлормун».
17.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
18.00 Серіал «Мотозагін поліції».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс-3».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Версія полковника Зоріна».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Серіал «Західне крило».
00.45 Служба розшуку дітей.
00.55 Спецрепортер.
01.25 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів».

ГРТ
07.05 «Маленька країна». Концерт І. Рєзника.
08.00 Доки всі вдома.
08.30 Дитячий кіносеанс.»Не залишай...». 1 і 2 серії.
11.00 Новини (із субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.15 Худ. фільм «Перебірливий наречений».
14.00 Новини (з субтитрами).
14.20 Що? Де? Коли?
15.35 Подорожі натураліста.
16.15 Зустріч з Г.Горіним.
17.00 Новини.
17.30 Нові чудеса світу. Ейфелева вежа.
18.00 Велике прання.
19.00 Чекай мене.
20.00 Час.
20.45 Хто хоче стати мільйонером?
21.50 Концерт Ф. Кіркорова. Частина 1.
23.40 Нічний «Час».
00.05 Формула влади. Королева Данії.
00.30 На футболі.
00.55 Апологія.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Леді мер».
08.40 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 2 "Полювання на першого».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Серіал «Пуаро Агати Крісті. Викрадення королівського рубіна».
11.20 У «Містечку».
11.30 Вісті тижня.
12.30 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Троє проти всіх-2».
15.10 Прем'єра. Док. фільм «Повернення Нурієва».
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Леді мер».
21.00 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 3 "Комплекс провини».
22.30 Вісті — спорт.
22.40 Худ.фільм «Пророк».
00.15 «Футбол росії». Спортивна програма.

НТБ
05.00 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-7».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Телефільм «Історії мисливця за крокодилами».
09.50 Смачні історії.
10.00 Сьогодні.
10.05 Рослинне життя.
10.35 Ви будете сміятися!
11.05 Худ. фільм «Універсальний солдат».
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Гангстерські війни». «Стережись компаньйона».
17.15 Увага. Розшук!
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Таємниці слідства-2».
19.45 Серіал «Бандитський Петербург». «Адвокат». Заключна серія.
21.00 Країна і світ.
21.40 Серіал «Секс у великому місті».
22.20 Серіал «Таємниці слідства-2».
23.25 Гордон.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Одвічні істини.
09.15 Зірки, на сцену!
09.45 Дитяча лінія.
10.10 Мультсеріал «Сільван».
11.00 Від сузір'я до сузір'я.
11.25 Хто в домі хазяїн?
12.20 Характер.
12.40 Кордон.
12.55 Панорама.
13.00 Classic-прем'єр з Т.Мiленiною.
13.25 Реліквії та храми України.
13.35 Футбол. Ліга чемпіонів. Тижневий огляд.
14.40 Для тих, хто вдома.
15.00 Новини.
15.20 Не все так погано.
15.50 Милосердя.
16.15 Новини Європи.

КДТРК
17.00 За київським часом.
17.20 Крихітка.
17.40 Острів скарбів.
18.00 Архімісто.
18.15 Хіт-базар.
18.40 На своїй землі.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.15 «Корона Вітовта» із циклу «Незнана Україна».
19.45 Серіал «Трудівники моря». 3 серія.
20.40 Вечірня казка.
20.50 Лотерея «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.35 Світ спорту.
21.45 Авторський проект Оксани Марченко «Імена».
22.30 У світі хороших новин.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.25 Сольний концерт заслуженої артистки України Оксани Пекун. Частина 2.
02.05 Асоціація професійних видів єдиноборств представляє.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Прописи.
10.35 Естрадна прем'єр-ліга.
11.05 Пенсійна реформа.
11.40 Чітко і ясно.
12.10 Це моя дитина.
12.30 Надзвичайна ситуація.
13.00 Ток-ринг. Комунальне господарство.
13.25 Людина і закон.

КАНАЛ «1+1»
07.00 Чорно-біле.
08.00 Медовий місяць.
09.00 Музично-розважальна програма «Ранок з Ф. Кіркоровим».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Чорний плащ».
14.30 Дісней. Мультфільм «Русалонька».
15.00 Побачення наосліп.
16.00 Серіал «Менти-4».
17.00 КВН. Російська ліга.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Останній герой-3.
21.20 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Пекельний хмарочос Монпарнас».
23.10 Кінопристрасті. Худ.фільм «Кохання і секс».
00.40 Худ.фільм «Покоління Х»

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.05 Серіал «Кодове ім'я «Вічність».
06.55 Худ.фільм «Механічна сюїта».
08.35 Планета Здоров'я.
09.10 Камера сміху.
09.45 Бадьорого ранку!
10.25 Смачно з Борисом Бурдою.
11.00 Хто крайній?
11.30 Дискавері.
12.30 Перехрестя кохання.
13.30 Худ. фільм «Десяте королівство».
15.05 Сміхопанорама.
15.35 Концерт Т. Повалій «Буде так».
17.40 Серіал «Коломбо».
19.25 Джентльмен-шоу.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Що? Де? Коли?
21.55 Худ. фільм «Нічия земля».
23.50 Худ. фільм «Вальмон».
02.25 Великі романи XX ст.
02.55 Худ. фільм «Десяте королівство».
04.20 Худ.фільм «Нічия земля».

ICTV
05.05 Худ. фільм «Ріка».
07.10 Перехрестя.
07.45 Телевізійний центр моди.
08.15 Мультсеріал «Тіммі і чарівники».
08.40 Худ. фільм «Непристойна зброя».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.25 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
10.55 Худ. фільм «Пірати XX століття».
12.25 Ковток історії.
12.45 Факти. День.
13.00 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
13.30 Серіал «Мисливиці».
14.25 Худ. фільм «Епоха».
16.10 Серіал «Сімдесят дві години».
17.05 Галопом по європах.
17.45 Серіал «Псі-фактор».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Громобій».
21.15 К. Новикова у програмі «Ви будете сміятись».
21.25 Худ. фільм «Кохати по-російськи».
23.15 Сторінками тележурналу «Плейбой».
23.50 Худ. фільм «Романтична пристрасть. Скандал».
01.20 Худ. фільм «Виконувач бажань».
Мовлення на Київ і область
02.45 Худ. фільм «Небезпечне серце».
04.30 Серіал «Псі-фактор».

СТБ
07.05 Ран ОК.
08.30 Моськи-шоу.
09.00 Імпреза.
09.30 Домовий.
09.45 Кава з молоком.
10.00 Ви практично здорові.
10.25 Док.серіал «Світ дикої природи».
11.00 Худ.фільм «Той, що біжить по кризі».
13.20 Живе кіно.
13.40 Експансія.
14.00 Рейс.
14.20 Цілком таємно.
15.20 «Екстремальні ситуації» з М. Фоменком.
16.15 Зворотний бік медалі.
16.50 Серіал «Суто англійські вбивства». «Хто вбив старого Робіна».
19.00 «Вікна». Новини.
19.20 Худ.фільм «Кінг-Конг живий».
21.20 Італійський футбол. Серія «А». «Мілан» — «Ювентус».
23.30 Худ.фільм «Яке кохання, коли всім потрібен тільки секс».

НОВИЙ КАНАЛ
08.00 Телепузики.
08.25 Мультфільм «Весела карусель».
08.30 Серіал «Кліщ Тик».
09.00 Мультсеріал «Мишеня Лапич».
09.30 Серіал «Біттлборгі».
10.00 Посміхніться. Вас знімають!
10.35 За гроші.
11.10, 13.20 Світ індійського кіно.
12.55 Запитайте у лікаря.
14.30 Худ.фільм «Наречений з того світу».
15.20 Худ.фільм «Будьте моїм чоловіком».
16.50 Худ.фільм «Казаам».
18.30 Репортер.
18.45 Погода.
19.00 Худ.фільм «Хто в домі хазяїн?».
20.45 Худ.фільм «Поліцейська історія».
22.30 Худ.фільм «Приватний детектив».
00.15 За гроші.
00.55 Худ.фільм «Казаам».
02.20 Світ індійського кіно.
04.50 Худ.фільм «Поліцейська історія».
06.15 Худ.фільм «Приватний детектив».

ГРТ
07.00 Новини.
07.15 Серіал «Вавилонська вежа».
09.00 Новини (з субтитрами).
09.15 Грай, гармонь улюблена!
09.50 Здоров'я.
10.35 Смак.
10.55 Поле чудес.
11.55 Подорожі натураліста.
12.25 Сміхопанорама.
13.00 Новини (з субтитрами).
13.15 Сканер.
13.40 Худ. фільм «Листи до Ельзи».
15.45 Людина і закон.
16.30 Філімонов і компанія.
17.00 Новини.
17.15 Худ. фільм «Президент і його жінка».
19.00 Хто хоче стати мільйонером?
20.00 Час.
20.25 Що? Де? Коли?
21.50 Худ. фільм «Правила бою».
00.00 Реальна музика.
00.25 Серіал «Вавилонська вежа».

РТР
05.25 Худ.фільм «Донська повість».
06.55 Кіноісторії Г. Скороходова.
07.05 Студія «Здоров'я».
07.40 Золотий ключ.
08.00 «Збірна Росії». Спортивна програма.
08.25 Військова програма.
08.45 Ранкова пошта.
09.20 «Сто до одного». Телегра.
10.15 Сам собі режисер.
11.15 У пошуках пригод.
12.10 Клуб сенаторів.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Російський хрест».
14.55 Футбол. Чемпіонат Росії. «Локомотив» (Москва) — «Зеніт» (Санкт-Петербург).
17.00 Моя сім'я.
18.00 Аншлаг.
19.25 Дзеркало.
19.50 «Чесний детектив». Авторська програма Е.Петрова.
20.15 Худ. фільм «Чого хочуть жінки».
22.45 Худ.фільм «Прибулець».
00.50 Чемпіонат світу з автогонок у класі «Формула-1». Гран-прі Малайзії. Кваліфікація.

НТБ
05.00 Серіал «Блакитне дерево».
05.50 Худ. фільм «Джеймс Бонд — агент 007».
07.00, 09.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
07.55 Без рецепта.
08.30 Подорожі натураліста.
09.05 Кулінарний поєдинок.
10.05 Квартирне питання.
11.00 Професія-репортер.
11.25 Служба порятунку.
12.05 Худ. фільм «Третій не зайвий».
13.35 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
14.05 Своя гра.
15.25 «Екстремальний контакт». Акули.
16.05 Суботній концерт.
17.05 Серіал «Бурхлива планета». «Вогонь».
18.00 «Сьогодні» з К. Поздняковим.
18.35 Серіал «Сищики».
19.45 Худ. фільм «Занепалий».
21.10 Суперкокс. Кріс Берд проти Айка Ібеабучі.
22.50 Худ. фільм «Чоловік мого життя».
00.35 Худ. фільм «Американська незаймана».

АНОНС

Пірати XX століття
ICTV, 10.55

Пригоди. Фільм побудовано на реальній історії. Радянський корабель перевозив великий вантаж опіуму для фармакологічної промисловості. Сучасні пірати, які полювали за цінним вантажем, підступом заволоділи кораблем і екіпажем. Щоб не залишати свідків, вони намагаються знищити екіпаж. В океані розгортається напружена боротьба між купкою радянських моряків та сучасними розбійниками, що не знають пощади.

Реж. Борис Дуров. У ролях: Микола Єременко, Петро Вельямінов, Талгат Нігматулін, Рейно Арен, Діларом Камбарова.

Діларом Камбарова

Николай Еременко

П'ЯТНИЦЯ, 21 березня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Служба розшуку дітей.
09.50 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.30 Мультсеріал «Бельфегор».
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 «Голос унікальної краси». Співає О.Василенко.
11.40 У Парижі зранку дощ.
11.50 Прем'єра. «Цвіт папороті».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Синдикат-2». 5 серія.
13.30 Мультсеріал «Сільван».
13.55 Служба розшуку дітей.
14.00 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5»
15.35 Мультсеріал «Бельфегор».
16.25 Надвечір'я.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.10 Конкурент.
17.30 Шлягер представляє.
17.40 Приймальня столичної влади.
18.10 Шлях до успіху.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Фаза.
19.25 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.55 Серіал «Батько мимоволі».
20.45 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Світ спорту.
21.55 Питання дня.
22.00 Музична програма «Відлуння Євробачення».
22.30 Бути жінкою.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.20 Служба розшуку дітей.
01.25 Сольний концерт заслуженої артистки України Оксани Пекун. Частина 1.
02.05 Худ. фільм «Рандеву».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 Щоденник сесії Верховної Ради України.
10.30 Військово-патріотичне шоу «Я йду в армію».
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.10 Цей день в історії.
11.15 «Бачу землю!».
11.35 Освітянські новини.
11.50 «Цей таємничий світ» з А. Дмитруком.
12.20 Хто в домі хазяїн?
12.50 Абетка безпеки.
13.00 Право.
13.35 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 22.00, 00.00 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
09.00 Серіал «Марш Турецького-3».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
15.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.00 Серіал «Всі жінки — відьми».
16.55 Серіал «Обережно, модерн».
17.30 Серіал «NEXT — наступний».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «Менти-4».
21.10 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Таємний план».
23.00 Чорно-біле.
00.00 ТСН.
00.20 «Аргумент кіно» представляє. Худ.фільм «У зимовій сплячці».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Караоке на майдані.
06.30 Академія сміху.
07.10 КВН. 40 років жартуючи.
08.20 Серіал «Російський транзит».
09.30 Серіал «Вона написала убивство».
10.15 Інтелект-шоу LG-Еврика.
11.05 Серіал «Злодійка-2».
12.15 Серіал «Есмеральда».
13.00 Чекай мене.
14.05 Мультсеанс. «Каспер». Заключна серія.
14.35 Все для тебе.
15.10 Серіал «Посмішка Меломети».
16.00 Серіал «Вільна жінка». Заключна серія.
17.10 Серіал «Ізабелла».
17.50 Камера сміху.
18.20 Афера.
19.10 Худ. фільм «Жінка кольору танго».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Поле чудес.
21.40 Містечко.
22.15 Худ.фільм «Механічна сюїта».
00.10 Худ.фільм «При виконанні службових обов'язків. Ціна помсти».
01.45 Серіал «Посмішка Меломети».
02.45 Королівські секрети.
03.10 Худ.фільм «Холодна смерть».
04.35 Худ.фільм «В полоні у швидкості».

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.50 Серіал «Династія».
06.40 Служба розшуку дітей.
06.45 300 сек/год.
06.50 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
07.15 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 300 сек/год.
08.15 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.10 Серіал «Справи Кепських».
09.50 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.45 Худ. фільм «На струнах душі».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Монах».
14.50 Мультфільми.
15.00 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
15.25 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.50 Серіал «Клеопатра 2525».
16.15 Серіал «Джек-шибайголова».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Епоха».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Погода.
22.15 Худ. фільм «Стажист».
00.10 Сторінками тележурналу «Плейбой».
00.45 Худ. фільм «Ріка».
Мовлення на Київ і область
02.50 Худ. фільм «Романтична пристрасть. Скандал».
04.20 Серіал «Псі-фактор».

СТБ

07.00 «Вікна». Опівночі.
07.25 Серіал «Театральна академія».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.30 Серіал «FM та компанія».
09.00 «Вікна». Столиця.
09.10 Ран ОК.
09.40 Серіал «Поліцейські».
11.15 Худ.фільм «Пожежна академія».
13.00 Серіал «Справжні жінки». 3 серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Цілком таємно.
17.00 Серіал «Театральна академія».
17.40 «Вікна». Кримінал.
17.50 Серіал «Асуль-Текіла».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Серіал «Асуль-Текіла».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Час «К».
20.05 Худ.фільм «Летючий голландець».
21.45 Худ.фільм «Той, що біжить по кризі».
00.05 Прогноз погоди.
00.10 «Вікна». Опівночі.
00.30 «Екстремальні ситуації» з М. Фоменком.
01.20 Худ.фільм «Директорія смерті».
02.05 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.15, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Мотозагін поліції».
09.55 Принцип доміно.
11.15 Худ.фільм «Королева сальси».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.50 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
15.15 Мультсеріал «Пучіні».
15.40 Мультсеріал «Дещо про Мімі».
16.00 Мультсеріал»Ракети».
16.25 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
16.45 Мультсеріал «Сейлормун».
17.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
18.00 Серіал «Мотозагін поліції».
19.00 Репортер.
19.30 Богатирські ігри.
20.30 Худ.фільм «Будьте моїм чоловіком».
22.20 Кунсткамера.
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
00.10 Серіал «Щоденник червоного черевичка».
00.55 Служба розшуку дітей.
01.00 Зона ночі.
01.05 Худ.фільм «Американська незаймана».
02.35 Зона ночі.
02.40 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
03.25 Зона ночі.
03.30 Кунсткамера.
04.15 Серіал «Щоденник червоного черевичка».
04.45 Серіал «Мотозагін поліції».
05.30 Зона ночі.
05.35 Мультфільм.
06.05 Худ.фільм «Король Дроздовик».
07.35 Мультсеріал «Сейлормун».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Доброго ранку».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Доброго ранку».
09.25 Дог-шоу.
10.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (з субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.10 VRS-камера.
12.40 «Єралаш».
13.00 Останній герой-3.
14.00 Новини (з субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Російський регтайм».
16.00 Серіал «Квиток до Риги».
17.00 Новини.
17.30 Доки всі вдома.
18.05 Велике прання.
19.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.35 Поле чудес.
21.45 Худ. фільм «З любов'ю.Ліля».
23.30 Знай наших!
00.15 Худ. фільм «Шістнадцять міліметрів (Небезпечна знахідка)».

РТР

04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Провінціали».
08.45 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 4 «Зворотний відлік».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Вісті.
10.20 У пошуках пригод.
11.20 Серіал «Човен любові».
12.15 Експертиза.
12.30 Мусульмани.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Моя родина.
14.15 Кімната сміху.
15.15 Агентство самотніх сердець.
15.45 Експертиза.
16.20 Сам собі режисер.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Аншлаг.
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 М.Басков, Л.Долина, С. Ротару, група «Любе» та інші у святковому концерті до Дня податкової поліції.
21.50 Худ.фільм «Утеча з Нью-Йорка».
23.55 Худ.фільм «Сім років у Тібеті».
02.15 Дорожній патруль.

НТБ

05.00 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-8».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Док.серіал «Злочин і покарання».
10.00 Сьогодні.
10.05 Новітня історія. Удар по своїх.
11.05 Серіал «Вічний поклик».
12.30 Професія — репортер.
12.50 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Без рецепта.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Бандитський Петербург».
17.20 Команда.Ru
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.35 Свобода слова.
19.55 Худ. фільм «Шпигун, який мене любив».
22.20 Усе відразу!
23.00 Худ. фільм «Кош ба кош».
00.45 Ніч.

ВІВТОРОК, 18 березня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.25 Мультсеріал «Бельфегор». 2 серія.
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Прем'єра. «Роздуми біля афіші». Культурно-мистецький тижневик.
11.40 Прем'єра. Телеальманах «Зодчий».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Синдикат-2». 2 серія.
13.35 Мультсеріал «Сільван».
13.55 Абетка безпеки.
14.00 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5»
15.35 Серіал «Бельфегор». 3 серія.
16.35 Резонанс.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.10 Хіт-базар.
17.30 Медичний центр «Довіра».
17.35 Домашній доктор.
17.55 Угорщина — надійний партнер.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Казна держави.
19.30 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.55 Серіал «Батько мимоволі».
20.45 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.20 Ситуація.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Мілан» (Італія) — «Борусія» (Дортмунд, Німеччина).
23.35 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.
02.05 Джаз-концерт пам'яті Чарлі Паркера. Частина 1.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 Мистецький світ Валерія Франчука.
10.45 «Визнання і Голгофа Августина Волошина».
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.10 Цей день в історії.
11.15 Французька година. Урок французької мови №23, наук.-пізн. фільм, новини, кліпи.
11.55 Екологічна абетка.
12.00 «Біля самого синього моря». Відеонарис.
12.10 Дитяча лінія.
12.30 Крок до зірок.
13.00 Перехрестя.
13.35 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.45, 00.05 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
08.50 Серіал «Марш Турецького-3».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
15.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.00 Серіал «Всі жінки — відьми».
17.00 Серіал «Обережно, модерн».
17.30 Серіал «NEXT — наступний».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «NEXT — наступний». 2 серія.
21.15 Серіал «Марш Турецького-3».
22.20 Подвійний доказ. «Монархія — майбутнє України?»
23.25 Серіал «Жінки у розвідці». «Алімова».
00.05 ТСН.
00.25 Служба розшуку дітей.
00.30 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00, 07.00, 08.00, 09.00,12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.10 Афера.
07.10 Справжній детектив. «Постріл в опері».
07.40 Мультфільм.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Російський транзит».
09.35 Серіал «Вона написала убивство».
10.30 Сім'я від А до Я.
11.00 Уроки гарної поведінки.
11.20 Уік-енд.
12.15 Серіал «Есмеральда».
13.00 Планета тварин.
13.55 Мультсеанс «Каспер».
14.15 Серіал «Мисливець за старовиною».
15.10 Серіал «Посмішка Мелометы».
16.00 Серіал «Вільна жінка».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Серіал «Злодійка-2».
19.00 Моя сім'я.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Вільна жінка».
21.35 Серіал «Російський транзит».
22.45 На лінії вогню. «Непал-2».
23.20 «Подробиці». Підсумки дня.
23.45 Серіал «Страж».
00.35 Серіал «Одного разу і знову».
01.30 Серіал «Посмішка Мелометы».
02.15 Серіал «Зловісні небеса».
03.00 Великі романи XX ст.
03.25 Серіал «Сум'яття серця».
05.00 Велике прання.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.55 Серіал «Династія».
06.45 300 сек/год.
06.50 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
07.15 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 300 сек/год.
08.15 Серіал «Комедійний квартет».
08.45 Факти. Ранок.
09.10 Серіал «Справи Кепських».
09.55 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.45 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Американські тигри».
15.00 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
15.25 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.50 Серіал «Клеопатра 2525».
16.15 Серіал «Джек-шибайголова».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Безшумна команда».
21.00 Кримінальні історії.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Погода.
22.15 Худ. фільм «Манекенниці».
00.05 Серіал «Квантовий стрибок».
01.00 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
Мовлення на Київ і область
01.50 Худ. фільм «Місто Семмі».
04.05 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».

СТБ

07.00 «Вікна». Опівночі.
07.25 Серіал «Театральна академія».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.30 Серіал «FM та компанія».
09.00 «Вікна». Столиця.
09.10 Ран ОК.
09.40 Серіал «Поліцейські».
11.25 Живе кіно.
11.45 Експансія.
12.05 «Вікна». Спорт.
12.35 Час «К».
13.00 Серіал «Багаті і знамениті». Заключна серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.30 Серіал «FM та компанія».
17.00 Серіал «Театральна академія».
17.40 «Вікна». Кримінал.
17.50 Серіал «Асуль-Текіла».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Серіал «Асуль-Текіла».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Підозрілий пристрій».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ.фільм «Фелікс і Лола».
23.30 «Вікна». Опівночі.
23.50 Прогноз погоди.
23.55 Серіал «Поліцейські».
01.30 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.15, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Мотозагін поліції».
09.55 Принцип доміно.
11.20 Худ.фільм «Версія полковника Зоріна».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.55 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
15.15 Мультсеріал «Пучіні».
15.40 Мультсеріал «Дещо про Мімі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс — мучитель».
16.25 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
16.50 Мультсеріал «Сейлормун».
17.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
18.00 Серіал «Мотозагін поліції».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс-3».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Не розбивай моє серце».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
23.45 Худ.фільм «Місто страху».
01.30 Зона ночі.
01.50 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
02.40 Зона ночі.
02.45 Принцип доміно.
03.45 Зона ночі.
03.50 Худ.фільм «Місто страху».
05.15 Зона ночі.
05.20 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
06.05 Мультсеріал «Сейлормун».

ГРТ

07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Доброго ранку».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Доброго ранку».
09.10 Серіал «Салон краси».
10.10 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (з субтитрами).
11.15 Хто хоче стати мільйонером?
12.10 Худ. фільм «Мистецтво жити в Одесі».
14.00 Новини (з субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Ізидь!».
15.50 Клуб мандрівників.
16.30 Валерій Брумель. Життя вище планки.
17.00 Новини.
17.30 Кумири. М. Магомаев.
18.05 Велике прання.
19.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.45 Серіал «Квиток до Риги».
21.50 Концерт Ф.Кіркорова. Частина 2.
23.40 Нічний «Час».
00.05 «Основний інстинкт».Шоу С. Сорокіної.
00.55 Апологія.

РТР

04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Леді мер».
08.40 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 3 «Комплекс провини».
09.40 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Серіал «Пуаро Агати Крісті. Справа про зниклий заповіт».
11.20 Серіал «Човен любові».
12.15 Експертиза.
12.30 Величезне господарство.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Троє проти усіх-2».
15.15 Агентство самотніх сердець.
15.45 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Провінціали».
21.00 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 3 «Комплекс провини».
22.30 Вісті — спорт.
22.40 Худ.фільм «Основний підозрюваний».
00.35 Сінеманія.
01.05 Дорожній патруль.

НТБ

05.00 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-7».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Команда.Ru
10.00 Сьогодні.
10.05 Професія-репортер.
10.25 Служба порятунку.
11.05 Серіал «Вічний поклик».
12.30 Професія — репортер.
12.50 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Подорожі натураліста.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Бандитський Петербург».
17.20 Док.серіал «Злочин і покарання».
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.25 Серіал «Таємниці слідства-2».
19.25 Серіал «Бандитський Петербург». «Крах Антибіотика». 1 серія.
20.15 Футбол. Ліга чемпіонів. «Локомотив» (Росія) — «Реал» (Іспанія).
22.25 Серіал «Таємниці слідства-2».
23.25 Гордон.
00.15 Серіал «Доктор».
01.00 Щоденник Ліги чемпіонів.
01.35 Ніч.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі Ейнштейни».
10.15 Служба розшуку дітей.
10.25 Мультсеріал «Бельфегор».
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Музеї України. Прем'єра. «Музей української спадщини».
11.30 Запишіть на відео. Євдокія Колесник.
11.40 Пам'яті Стефана Турчака. Док. фільм «Симфонія».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Абетка безпеки.
12.30 Серіал «Синдикат-2». 3 серія.
13.35 Мультсеріал «Сільван».
14.00 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
15.30 Крок до зірок.
16.00 Парламентські слухання. «Про стан підготовки до вступу України до світової організації торгівлі».

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.10 Естафета.
17.25 «Автографи» Ю.Вересоцького.
17.55 Люди і долі.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.10 Експосвіт.
19.25 Діловий світ.
19.30 Саме той.
19.50 Серіал «Батько мимоволі».
20.40 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.50 Лотереї «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.20 Ситуація.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Валенсія» (Іспанія) — «Арсенал» (Лондон, Англія).
23.35 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Служба розшуку дітей.
01.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.
02.10 Джаз-концерт пам'яті Чарлі Паркера. Частина 2.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Щоденник сесії Верховної Ради України.
10.20 Подорож у дитинство.
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.05 Цей день в історії.
11.10 «Грані пізнання».
11.30 Подорож країною Дракона.
12.05 Казна держави.
12.25 Сільський час.
13.10 Служба розшуку дітей.
13.15 Ситуація.
13.25 Телефортуна.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.45, 00.15 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
09.00 Серіал «Марш Турецького-3».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
15.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.00 Серіал «Всі жінки — відьми».
17.00 Серіал «Обережно, модерн».
17.30 Серіал «NEXT — наступний».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «NEXT — наступний». 3 серія.
21.15 Серіал «Марш Турецького-3».
22.20 Без табу з О. Герасим'юк.
23.00 Кримінальна країна. «Банда невдах».
00.15 ТСН.
00.35 Служба розшуку дітей.
00.40 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00,15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Великі романи XX ст.
06.30 Джентльмен-шоу.
07.10 На лінії вогню.
07.35 Мультфільм.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Російський транзит».
09.35 Серіал «Вона написала убивство».
10.30 Програма К.Стогнія «Кримінал».
11.05 Серіал «Злодійка-2».
12.15 Серіал «Есмеральда».
13.05 Планета тварин.
13.55 Мультсеанс. «Каспер».
14.15 Серіал «Мисливець за старовиною».
15.15 Серіал «Посмішка Меломети».
16.00 Серіал «Вільна жінка».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Серіал «Злодійка-2».
19.00 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Вільна жінка».
21.35 Серіал «Російський транзит».
22.45 Золотий Гусак-шоу.
23.30 «Подробиці». Підсумки дня.
23.55 Серіал «Страж».
00.45 Серіал «Одного разу і знову».
01.40 Серіал «Посмішка Меломети».
02.25 Серіал «Зловісні небеса».
03.15 Великі романи XX ст.
03.40 Серіал «Сум'яття серця».
05.05 Велике прання.

ICTV
05.00 Ранкова музика.
05.50 Серіал «Династія».
06.40 Служба розшуку дітей.
06.45 300 сек/год.
06.50 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
07.15 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Безшумна команда».
14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
14.45 Мультфільм.
15.00 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
15.25 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.50 Серіал «Клеопатра 2525».
16.15 Серіал «Джек-шибайголова».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Роззява».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Погода.
22.15 Худ. фільм «Місто Семмі».
00.05 Серіал «Квантовий стрибок».
01.05 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».

Мовлення на Київ і область
01.55 Худ. фільм «Опікун».
04.05 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
07.25 Серіал «Театральна академія».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.30 Серіал «FM та компанія».
09.00 «Вікна». Столиця.
09.10 Ран ОК.
09.40 Серіал «Поліцейські».
11.10 Худ.фільм «Підозрілий пристрій».
13.00 Серіал «Справжні жінки». 1 серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.30 Серіал «FM та компанія».
17.00 Серіал «Театральна академія».
17.40 «Вікна». Кримінал.
17.50 Серіал «Асуль-Текіла».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Серіал «Асуль-Текіла».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Король бойових мистецтв».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ.фільм «Крижане серце».
23.35 «Вікна». Опівночі.
23.55 Прогноз погоди.
00.00 Серіал «Поліцейські».
01.30 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.15, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Мотозагін поліції».
09.55 Принцип доміно.
11.15 Худ.фільм «Не розбивай моє серце».
13.00 Репортер.
13.10 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.00 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.55 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
15.15 Мультсеріал «Пучині».
15.40 Мультсеріал «Дещо про Мімі».
16.00 Мультсеріал «Ракети».
16.25 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
16.45 Мультсеріал «Сейлормун».
17.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
18.00 Серіал «Мотозагін поліції».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс-3».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Поганий хлопець».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
23.45 Худ.фільм «Останній удар».
01.30 Служба розшуку дітей.
01.40 Зона ночі.
01.55 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
02.45 Зона ночі.
02.50 «Вікна» із Д. Нагієвим.
03.30 Зона ночі.
03.35 Худ.фільм «Останній удар».
05.15 Зона ночі.
05.20 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
06.00 Мультсеріал «Сейлормун».

ГРТ
07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Доброго ранку».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Доброго ранку».
09.05 Серіал «Салон краси».
10.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (з субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.10 Жарт за жартом.
12.45 Мюзикл «Острів загиблих кораблів». 1 серія.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Московські канікули».
16.00 Серіал «Квиток до Риги».
17.00 Новини.
17.30 Сміхопанорама.
18.05 Велике прання.
19.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.45 Серіал «Квиток до Риги».
21.45 А.Пугачова, М. Жванецький, О.Газманов, Л.Доліна, А. Розенбаум у концертній програмі.
23.40 Нічний «Час».
00.05 «Основний інстинкт». Шоу С.Сорокіної.
00.55 Апологія.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Провінціали».
08.45 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 3 «Комплекс провини».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Серіал «Пуаро Агати Крісті. Небезпека в домі на околиці».
11.20 Серіал «Човен любові».
12.15 Експертиза.
12.30 Москва — Мінськ.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Троє проти усіх-2».
15.15 Агентство самотніх сердець.
15.45 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Провінціали».
21.00 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 4 «Зворотний відлік».
22.30 Вісті — спорт.
22.40 Худ. фільм «Хижаки».
00.20 Біатлон. Чемпіонат світу. 20 км. Чоловіки.
01.50 Дорожній патруль.

НТБ
05.00 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-7».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Очна ставка.
10.00 Сьогодні.
10.05 Кулінарний поєдинок.
11.05 Серіал «Вічний поклик».
12.25 Професія — репортер.
12.50 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Подорожі натураліста.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Бандитський Петербург».
17.15 Щиросерде зізнання.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Таємниці слідства-2».
19.45 Серіал «Бандитський Петербург». «Крах Антибіотика». 2 серія.
21.00 Країна і світ.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Валенсія» (Іспанія) — «Арсенал» (Англія).
23.35 Гордон.
00.25 Серіал «Доктор».
01.10 Щоденник Ліги чемпіонів.
01.45 Ніч.

ЧЕТВЕР, 20 березня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.25 «Хроніка XX століття». Павло Тичина.
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Прем'єра. Літературні портрети. Олександр Сизоненко. Згадуючи Юрія та Олену Смоличів. «Знімалося кіно».
11.30 Док. фільм «Репетиція».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Синдикат-2». 4 серія.
13.35 Мультсеріал «Сільван».
14.00 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5»
15.35 Серіал «Бельфегор».
16.25 Ми — українці.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.10 Наодинці з музикою.
17.30 Пані, панночка, панянка.
17.50 Київ діловий.
18.10 Ліки майбутнього.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.10 Енергетичне поле.
19.25 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.55 Серіал «Батько мимоволі».
20.45 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Світ спорту.
21.55 Питання дня.
22.00 Щоденник сесії Верховної Ради України.
22.30 У світі єдиноборств.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Худ. фільм «Гірка правда. Метаморфоза одного шлюбу».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Щоденник сесії Верховної Ради України.
10.20 Бути жінкою.
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.10 Цей день в історії.
11.15 «Грані пізнання».
11.35 «Не хлібом єдиним...». В. Яворівський.
11.55 «Слобожанські університети».
12.00 «Вихід поряд».
12.15 Абетка безпеки.
12.30 Зірки, на сцену!
13.10 Модна лінія.
13.35 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 18.00, 19.30, 21.45, 00.25 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
09.00 Серіал «Марш Турецького-3».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
15.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.00 Серіал «Всі жінки — відьми».
17.00 Серіал «Обережно, модерн».
17.30 Серіал «NEXT — наступний».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Серіал «NEXT — наступний». 4 серія.
21.15 Серіал «Марш Турецького-3».
22.15 Я так думаю. «Шансон».
23.10 Кримінальна країна. «Стережися компаньйона».
00.25 ТСН.
00.45 Служба розшуку дітей.
00.50 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Смачно з Борисом Бурдою.
06.30 Золотий Гусак-шоу.
07.10 Прокинься і співай!
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Російський транзит».
09.35 Серіал «Вона написала убивство».
10.25 Сім'я від А до Я.
10.55 Англійський алфавіт для дітей.
11.05 Серіал «Злодійка-2».
12.15 Серіал «Есмеральда».
13.05 Планета тварин.
13.55 Мультсеанс. «Каспер».
14.15 Серіал «Мисливець за старовиною».
15.10 Серіал «Посмішка Меломети».
16.00 Серіал «Вільна жінка».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Серіал «Злодійка-2».
19.00 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Вільна жінка». Заключна серія.
21.35 Серіал «Російський транзит».
22.45 Перехрестя кохання.
23.50 «Подробиці». Підсумки дня.
00.15 Серіал «Страж».
01.05 Серіал «Одного разу і знову».
02.00 Серіал «Посмішка Меломети».
02.45 Серіал «Зловісні небеса».
03.30 Великі романи XX ст.
03.55 Худ. фільм «Неповерненець».

ICTV
05.00 Ранкова музика.
05.55 Серіал «Династія».
06.45 300 сек/год.
06.50 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
07.15 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 300 сек/год.
08.15 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.10 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.45 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Роззява».
14.45 Мультфільм.
15.00 Мультсеріал «Зоомагазинчик».
15.25 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.50 Серіал «Клеопатра 2525».
16.15 Серіал «Джек-шибайголова».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Монах».
21.00 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Погода.
22.15 Худ. фільм «Опікун».
00.00 Серіал «Квантовий стрибок».
00.55 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».

Мовлення на Київ і область
01.45 Худ. фільм «Стажист».
04.05 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
07.25 Серіал «Театральна академія».
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.30 Серіал «FM та компанія».
09.00 «Вікна». Столиця.
09.10 Ран ОК.
09.40 Серіал «Поліцейські».
11.10 Худ.фільм «Король бойових мистецтв».
13.00 Серіал «Справжні жінки». 2 серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.30 Серіал «FM та компанія».
17.00 Серіал «Театральна академія».
17.40 «Вікна». Кримінал.
17.50 Серіал «Асуль-Текіла».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Серіал «Асуль-Текіла».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Пожежна академія».
21.20 «Вікна». Бізнес.
21.40 Худ.фільм «Збирач податків».
23.40 «Вікна». Опівночі.
00.00 Прогноз погоди.
00.05 Серіал «Поліцейські».
01.30 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.25, 07.40, 08.15, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.05 Серіал «Мотозагін поліції».
09.55 Принцип доміно.
11.15 Худ.фільм «Поганий хлопець».
13.00 Репортер.
13.10 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.00 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.55 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
15.15 Мультсеріал «Пучині».
15.40 Мультсеріал «Дещо про Мімі».
16.00 Мультсеріал «Ракети».
16.25 Мультсеріал «Пригоди Джекі Чана».
16.45 Мультсеріал «Сейлормун».
17.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
18.00 Серіал «Мотозагін поліції».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс-3».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Королева сальси».
23.15 Репортер.
23.35 Швидкий гол.
23.45 Погода.
23.50 Зона ночі.
23.55 Серіал «Щоденник червоного черевичка».
00.40 Зона ночі.
00.55 Худ.фільм «Вікно в спальню».
02.45 Зона ночі.
02.50 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-2».
03.35 «Вікна» із Д. Нагієвим.
04.15 Зона ночі.
04.20 Принцип доміно.
05.10 Зона ночі.
05.15 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
06.00 Мультсеріал «Сейлормун».

ГРТ
07.00 Новини.
07.05 Телеканал «Доброго ранку».
08.00 Новини.
08.15 Телеканал «Доброго ранку».
09.05 Серіал «Салон краси».
10.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (з субтитрами).
11.15 Велике прання.
12.10 Сміхопанорама.
12.45 Мюзикл «Острів загиблих кораблів». 2 серія.
14.00 Новини (з субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Привіт від Чарлі-Трубача».
15.45 Непутні нотатки з Д. Криловим.
16.00 Серіал «Квиток до Риги».
17.00 Новини.
17.30 Самі з вусами.
18.05 Велике прання.
19.05 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.45 Серіал «Квиток до Риги».
21.50 Худ. фільм «Мистецтво жити в Одесі».
23.40 Нічний «Час».
00.05 «Основний інстинкт». Шоу С.Сорокіної.
00.55 Апологія.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Провінціали».
08.45 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 4 «Зворотний відлік».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 , 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Серіал «Пуаро Агати Крісті. Небезпека в домі на околиці».
11.20 Серіал «Човен любові».
12.15 Експертиза.
12.30 Уся Росія.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.10 Серіал «Троє проти усіх-2».
15.15 Агентство самотніх сердець.
15.45 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Комісар Рекс».
18.50 Вісті. Чергова частина.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Провінціали».
21.00 Серіал «Кобра. Антитерор». Фільм 4 «Зворотний відлік».
22.30 Вісті — спорт.
22.40 Худ.фільм «Людина на місяці».
01.00 Біатлон. Чемпіонат світу. Естафета 4х7,5 км. Жінки.

НТБ
05.00 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-8».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Щиросерде зізнання.
10.00 Сьогодні.
10.05 Квартирне питання.
11.05 Серіал «Вічний поклик».
12.25 Професія — репортер.
12.50 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Подорожі натураліста.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Бандитський Петербург».
17.20 Очна ставка.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Таємниці слідства-2».
19.50 Серіал «Бандитський Петербург». «Крах Антибіотика». 3 серія.
21.00 Країна і світ.
21.40 Серіал «Секс у великому місті».
22.20 Серіал «Таємниці слідства».
00.25 Серіал «Доктор».
01.15 Кома.
01.45 Ніч.

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Початок на 5—13-й стор.).

Глава 72
БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК

Стаття 1066. Договір банківського рахунка

1. За договором банківського рахунка банк зобов'язується приймати і зараховувати на рахунок, відкритий клієнтові (володільцеві рахунка), грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунка та проведення інших операцій за рахунком.

2. Банк має право використовувати грошові кошти на рахунку клієнта, гарантуючи його право безперешкодно розпоряджатися цими коштами.

3. Банк не має права визначати та контролювати напрями використання грошових коштів клієнта та встановлювати інші, не передбачені договором або законом, обмеження його права розпоряджатися грошовими коштами на власний розсуд.

4. Положення цієї глави застосовуються до інших фінансових установ при укладенні ними договору банківського рахунка відповідно до наданої ліцензії, а також застосовуються до кореспондентських рахунків та інших рахунків банків, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 1067. Укладення договору банківського рахунка

1. Договір банківського рахунка укладається для відкриття клієнтові або визначеній ним особі рахунка у банку на умовах, погоджених сторонами.

2. Банк зобов'язаний укласти договір банківського рахунка з клієнтом, який звернувся з пропозицією відкрити рахунок на оголошених банком умовах, що відповідають закону та банківським правилам.

Банк не має права відмовити у відкритті рахунка, вчинення відповідних операцій за яким передбачено законом, установчими документами банку та наданою йому ліцензією, крім випадків, коли банк не має можливості прийняти на банківське обслуговування або якщо така відмова допускається законом або банківськими правилами.

У разі необґрунтованого ухилення банку від укладення договору банківського рахунка клієнт має право на захист відповідно до цього Кодексу.

Стаття 1068. Операції за рахунком, що виконуються банком

1. Банк зобов'язаний вчиняти для клієнта операції, які передбачені для рахунків даного виду законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту, якщо інше не встановлено договором банківського рахунка.

2. Банк зобов'язаний зараховувати грошові кошти, що надійшли на рахунок клієнта, в день надходження до банку відповідного розрахункового документа, якщо інший строк не встановлений договором банківського рахунка або законом.

3. Банк зобов'язаний за розпорядженням клієнта видати або перерахувати з його рахунка грошові кошти в день надходження до банку відповідного розрахункового документа, якщо інший строк не передбачений договором банківського рахунка або законом.

4. Клієнт зобов'язаний сплатити плату за виконання банком операцій за рахунком клієнта, якщо це встановлено договором.

Стаття 1069. Кредитування рахунка

1. Якщо відповідно до договору банківського рахунка банк здійснює платежі з рахунка клієнта, незважаючи на відсутність на ньому грошових коштів (кредитування рахунка), банк вважається таким, що надав клієнтові кредит на відповідну суму від дня здійснення цього платежу.

2. Права та обов'язки сторін, пов'язані з кредитуванням рахунка, визначаються положеннями про позику та кредит (параграфи 1 і 2 глави 71 цього Кодексу), якщо інше не встановлено договором або законом.

Стаття 1070. Проценти за користування коштами, що знаходяться на рахунку

1. За користування грошовими коштами, що знаходяться на рахунку клієнта, банк сплачує проценти, сума яких зараховується на рахунок, якщо інше не встановлено договором банківського рахунка або законом.

Сума процентів зараховується на рахунок клієнта у строки, встановлені договором, а якщо такі строки не встановлені договором, — зі спливом кожного кварталу.

2. Проценти, передбачені частиною першою цієї статті, сплачуються банком у розмірі, встановленому договором, а якщо відповідні умови не встановлені договором, — у розмірі, що звичайно сплачується банком за вкладом на вимогу.

Стаття 1071. Підстави списання грошових коштів з рахунка

1. Банк може списати грошові кошти з рахунка клієнта на підставі його розпорядження.

2. Грошові кошти можуть бути списані з рахунка клієнта без його розпорядження на підставі рішення суду, а також у випадках, встановлених договором між банком і клієнтом.

Стаття 1072. Черговість списання грошових коштів з рахунка

1. Банк виконує розрахункові документи відповідно до черговості їх надходження та виключно в межах залишку грошових коштів на рахунку клієнта, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом.

2. У разі одночасного надходження до банку кількох розрахункових документів, на підставі яких здійснюється списання грошових коштів, банк списує кошти з рахунка клієнта у такій черговості:

1) у першу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для задоволення вимог про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, а також вимог про стягнення аліментів;

2) у другу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для розрахунків щодо виплати вихідної допомоги та оплати праці особам, які працюють за трудовим договором (контрактом), а також виплати за авторським договором;

3) у третю чергу списуються грошові кошти на підставі інших рішень суду;

4) у четверту чергу списуються грошові кошти за розрахунковими документами, що передбачають платежі до бюджету;

5) у п'яту чергу списуються грошові кошти за іншими розрахунковими документами в порядку їх послідовного надходження.

3. У разі відсутності (недостатності) грошових коштів на рахунку клієнта банк не веде обліку розрахункових документів, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом.

Стаття 1073. Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта

1. У разі несвоєчасного зарахування на рахунок грошових коштів, що надійшли клієнтові, їх безпідставного списання банком з рахунка клієнта або порушення банком розпорядження клієнта про перерахування грошових коштів з його рахунка банк повинен негайно після виявлення порушення зарахувати відповідну суму на рахунок клієнта або належного отримувача, сплатити проценти та відшкодувати завдані збитки, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 1074. Обмеження права розпоряджання рахунком

1. Обмеження прав клієнта щодо розпорядження грошовими коштами, що знаходяться на його рахунку, не допускається, крім випадків обмеження права розпоряджання рахунком за рішенням суду у випадках, встановлених законом.

Стаття 1075. Розірвання договору банківського рахунка

1. Договір банківського рахунка розривається за заявою клієнта у будь-який час.

2. Банк має право вимагати розірвання договору банківського рахунка:

1) якщо сума грошових коштів, що зберігаються на рахунку клієнта, залишилася меншою від мінімального розміру, передбаченого банківськими правилами або договором, якщо така сума не буде відновлена протягом місяця від дня попередження банком про це;

2) у разі відсутності операцій за цим рахунком протягом року, якщо інше не встановлено договором;

3) в інших випадках, встановлених договором або законом.

3. Залишок грошових коштів на рахунку видається клієнтові або за його вказівкою перераховується на інший рахунок в строки і в порядку, встановлені банківськими правилами.

4. Банк може відмовитися від договору банківського рахунка та закрити рахунок клієнта у разі відсутності операцій за рахунком клієнта протягом трьох років підряд та відсутності залишку грошових коштів на цьому рахунку.

Стаття 1076. Банківська таємниця

1. Банк гарантує таємницю банківського рахунка, операцій за рахунком і відомостей про клієнта.

Відомості про операції та рахунки можуть бути надані тільки самим клієнтам або їхнім представникам. Іншим особам, у тому числі органам державної влади, їхнім посадовим і службовим особам, такі відомості можуть бути надані виключно у випадках та в порядку, встановлених законом про банки і банківську діяльність.

2. У разі розголошення банком відомостей, що становлять банківську таємницю, клієнт має право вимагати від банку відшкодування завданих збитків та моральної шкоди.

Глава 73
ФАКТОРИНГ

Стаття 1077. Поняття договору факторингу

1. За договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату, а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Клієнт може відступити факторові свою грошову вимогу до боржника з метою забезпечення виконання зобов'язання клієнта перед фактором.

2. Зобов'язання фактора за договором факторингу може передбачати надання клієнтові послуг, пов'язаних із грошовою вимогою, право якої він відступає.

Стаття 1078. Предмет договору факторингу

1. Предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога).

2. Майбутня вимога вважається переданою фактору з дня виникнення права вимоги до боржника. Якщо передання права грошової вимоги обумовлене певною подією, воно вважається переданим з моменту настання цієї події.

У цих випадках додаткове оформлення відступлення права грошової вимоги не вимагається.

Стаття 1079. Сторони у договорі факторингу

1. Сторонами у договорі факторингу є фактор і клієнт.

2. Клієнтом у договорі факторингу може бути фізична або юридична особа, яка є суб'єктом підприємницької діяльності.

3. Фактором може бути банк або фінансова установа, а також фізична особа — суб'єкт підприємницької діяльності, яка відповідно до закону має право здійснювати факторингові операції.

Стаття 1080. Недійсність заборони відступлення права грошової вимоги

1. Договір факторингу є дійсним незалежно від наявності домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження.

У цьому разі клієнт не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед боржником у зв'язку з порушенням клієнтом умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.

Стаття 1081. Відповідальність клієнта перед фактором

1. Клієнт відповідає перед фактором за дійсність грошової вимоги, право якої відступається, якщо інше не встановлено договором факторингу.

2. Грошова вимога, право якої відступається, є дійсною, якщо клієнт має право відступити право грошової вимоги і в момент відступлення цієї вимоги йому не були відомі обставини, внаслідок яких боржник має право не виконувати вимогу.

3. Клієнт не відповідає за невиконання або неналежне виконання боржником грошової вимоги, право якої відступається і яка пред'явлена до виконання фактором, якщо інше не встановлено договором факторингу.

Стаття 1082. Виконання боржником грошової вимоги факторові

1. Боржник зобов'язаний здійснити платіж факторові за умови, що він одержав від клієнта або фактора письмове повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові і в цьому повідомленні визначена грошова вимога, яка підлягає виконанню, а також названий фактор, якому має бути здійснений платіж.

2. Боржник має право вимагати від фактора надання йому в розумний строк доказів того, що відступлення права грошової вимоги факторові справді мало місце. Якщо фактор не виконає цього обов'язку, боржник має право здійснити платіж клієнтові на виконання свого обов'язку перед ним.

3. Виконання боржником грошової вимоги факторові відповідно до цієї статті звільняє боржника від його обов'язку перед клієнтом.

Стаття 1083. Наступне відступлення права грошової вимоги

1. Наступне відступлення фактором права грошової вимоги третій особі не допускається, якщо інше не встановлено договором факторингу.

2. Якщо договором факторингу допускається наступне відступлення права грошової вимоги, воно здійснюється відповідно до положень цієї глави.

Стаття 1084. Права фактора

1. Якщо відповідно до умов договору факторингу фінансування клієнта здійснюється шляхом купівлі у нього фактором права грошової вимоги, фактор набуває права на всі суми, які він одержить від боржника на виконання вимоги, а клієнт не відповідає перед фактором, якщо одержані ним суми є меншими від суми, сплаченої фактором клієнтові.

2. Якщо відступлення права грошової вимоги факторові здійснюється з метою забезпечення виконання зобов'язання клієнта перед фактором, фактор зобов'язаний надати клієнтові звіт і передати суму, що перевищує суму боргу клієнта, який забезпечений відступленням права грошової вимоги, якщо інше не встановлено договором факторингу.

Якщо сума, одержана фактором від боржника, виявилася меншою від суми боргу клієнта перед фактором, який забезпечений відступленням права вимоги, клієнт зобов'язаний сплатити факторові залишок боргу.

Стаття 1085. Зустрічні вимоги боржника

1. Якщо фактор пред'явив боржнику вимогу здійснити платіж, боржник має право пред'явити до заліку свої грошові вимоги, що ґрунтуються на договорі боржника з клієнтом, які виникли у боржника до моменту, коли він одержав повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові.

2. Боржник не може пред'явити факторові вимоги до клієнта у зв'язку з порушенням ним умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.

Стаття 1086. Захист прав боржника

1. У разі порушення клієнтом своїх обов'язків за договором, укладеним з боржником, боржник не має права вимагати від фактора повернення сум, уже сплачених йому за відступленою грошовою вимогою, якщо боржник має право одержати ці суми безпосередньо від клієнта.

2. Боржник, який має право одержати безпосередньо від клієнта суми, сплачені факторові за відступленою грошовою вимогою, має право вимагати повернення цих сум фактором, якщо фактор не виконав свого зобов'язання передати клієнтові грошові кошти, пов'язані з відступленням права грошової вимоги, або передав клієнтові грошові кошти, знаючи про порушення клієнтом зобов'язання перед боржником, пов'язаного з відступленням права грошової вимоги.

Глава 74
РОЗРАХУНКИ

§ 1. Загальні положення про розрахунки

Стаття 1087. Форми розрахунків

1. Розрахунки за участю фізичних осіб, не пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, можуть провадитися у готівковій або в безготівковій формі за допомогою розрахункових документів у електронному або паперовому вигляді.

2. Розрахунки між юридичними особами, а також розрахунки за участю фізичних осіб, пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, провадяться в безготівковій формі. Розрахунки між цими особами можуть провадитися також готівкою, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 1088. Види безготівкових розрахунків

1. При здійсненні безготівкових розрахунків допускаються розрахунки із застосуванням платіжних доручень, акредитивів, розрахункових чеків (чеків), розрахунки за інкасо, а також інші розрахунки, передбачені законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту.

2. Сторони у договорі мають право обрати будь-який вид безготівкових розрахунків на свій розсуд.

3. Безготівкові розрахунки провадяться через банки, інші фінансові установи (далі — банки), в яких відкрито відповідні рахунки, якщо інше не випливає із закону та не обумовлено видом безготівкових розрахунків.

4. Порядок здійснення безготівкових розрахунків регулюється цим Кодексом, законом та банківськими правилами.

§ 2. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень

Стаття 1089. Загальні положення про розрахунки із застосуванням платіжних доручень

1. За платіжним дорученням банк зобов'язується за дорученням платника за рахунок грошових коштів, що розміщені на його рахунку у цьому банку, переказати певну грошову суму на рахунок визначеної платником особи (одержувача) у цьому чи в іншому банку у строк, встановлений законом або банківськими правилами, якщо інший строк не передбачений договором або звичаями ділового обороту.

2. Положення цього параграфа застосовуються також до відносин, пов'язаних із перерахуванням грошових коштів через банк особою, яка не має рахунка у цьому банку, якщо інше не встановлено законом, банківськими правилами або не випливає із суті відносин.

Стаття 1090. Умови виконання банком платіжного доручення

1. Зміст і форма платіжного доручення та розрахункових документів, що подаються разом з ним, мають відповідати вимогам, встановленим законом і банківськими правилами.

2. Банк не має права робити виправлення у платіжному дорученні клієнта, якщо інше не встановлено законом або банківськими правилами.

3. Платіжне доручення платника приймається банком до виконання за умови, що сума платіжного доручення не перевищує суми грошових коштів на рахунку платника, якщо інше не встановлено договором між платником і банком.

Стаття 1091. Виконання платіжного доручення

1. Банк, що прийняв платіжне доручення платника, повинен перерахувати відповідну грошову суму банкові одержувача для її зарахування на рахунок особи, визначеної у платіжному дорученні.

2. Банк має право залучити інший банк (виконуючий банк) для виконання переказу грошових коштів на рахунок, визначений у дорученні клієнта.

3. Банк повинен негайно інформувати платника на його вимогу про виконання платіжного доручення. Порядок оформлення та вимоги до змісту повідомлення про виконання банком платіжного доручення встановлюються законом, банківськими правилами або договором між банком і платником.

Стаття 1092. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання платіжного доручення

1. У разі невиконання або неналежного виконання платіжного доручення клієнта банк несе відповідальність відповідно до цього Кодексу та закону.

2. У разі невиконання або неналежного виконання платіжного доручення у зв'язку з порушенням правил розрахункових операцій виконуючим банком відповідальність може бути покладена судом на цей банк.

3. Якщо порушення банком правил розрахункових операцій спричинило помилковий переказ банком грошових коштів, банк несе відповідальність відповідно до цього Кодексу та закону.

§ 3. Розрахунки за акредитивом

Стаття 1093. Акредитив

1. У разі розрахунків за акредитивом банк (банк-емітент) за дорученням клієнта (платника) — заявника акредитива і відповідно до його вказівок або від свого імені зобов'язується провести платіж на умовах, визначених акредитивом, або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж на користь одержувача грошових коштів або визначеної ним особи — бенефіціара.

2. У разі відкриття покритого акредитива при його відкритті бронюються грошові кошти платника на окремому рахунку в банку-емітенті або виконуючому банку.

У разі відкриття непокритого акредитива банк-емітент гарантує оплату за акредитивом при тимчасовій відсутності коштів на рахунку платника за рахунок банківського кредиту.

Стаття 1094. Відкличний акредитив

1. Відкличний акредитив може бути змінений або анульований банком-емітентом у будь-який час без попереднього повідомлення одержувача грошових коштів. Відкликання акредитива не

створює зобов'язань банку-емітента перед одержувачем грошових коштів.

2. Виконуючий банк повинен здійснити платіж або інші операції за відкличним акредитивом, якщо до моменту їх здійснення ним не одержано повідомлення про зміну умов або анулювання акредитива.

Стаття 1095. Безвідкличний акредитив

1. Безвідкличний акредитив може бути анульований або його умови можуть бути змінені лише за згодою на це одержувача грошових коштів.

2. На прохання банку-емітента виконуючий банк може підтвердити безвідкличний акредитив шляхом прийняття додатково до зобов'язання банку-емітента зобов'язання провести платіж відповідно до умов акредитива.

Безвідкличний акредитив, підтверджений виконуючим банком, не може бути змінений або анульований без згоди виконуючого банку.

Стаття 1096. Виконання акредитива

1. Для виконання акредитива одержувач грошових коштів подає до виконуючого банку документи, які передбачені умовами акредитива, що підтверджують виконання всіх умов акредитива.

У разі порушення хоча б однієї з цих умов виконання акредитива не провадиться.

2. Якщо виконуючий банк відмовляє у прийнятті документів, які за зовнішніми ознаками не відповідають умовам акредитива, він повинен негайно повідомити про це одержувача грошових коштів і банк-емітент із визначенням причин відмови.

3. Якщо банк-емітент, одержавши прийняті виконуючим банком документи, вважає, що вони не відповідають за зовнішніми ознаками умовам акредитива, він має право відмовитися від їх прийняття і вимагати від виконуючого банку суму, сплачену одержувачеві грошових коштів з порушенням умов акредитива.

Стаття 1097. Відповідальність банку, що виконує акредитив

1. У разі необґрунтованої відмови у виплаті або неправильної виплати грошових коштів за акредитивом внаслідок порушення виконуючим банком умов акредитива виконуючий банк несе відповідальність перед банком-емітентом.

У разі порушення виконуючим банком умов покритого акредитива або підтвердженого ним безвідкличного акредитива відповідальність перед платником може бути за рішенням суду покладена на виконуючий банк.

Стаття 1098. Закриття акредитива

1. Акредитив закривається у разі:

1) спливу строку дії акредитива;

2) відмови одержувача грошових коштів від використання акредитива до спливу строку його дії, якщо це передбачено умовами акредитива;

3) повного або часткового відкликання акредитива платником, якщо таке відкликання передбачене умовами акредитива.

Про закриття акредитива виконуючий банк повідомляє банк-емітент.

2. Виконуючий банк одночасно із закриттям акредитива негайно повертає банку-емітентові невикористану суму покритого акредитива. Банк-емітент повинен зарахувати повернені суми на рахунок платника.

§ 4. Розрахунки за інкасовими дорученнями

Стаття 1099. Загальні положення про розрахунки за інкасовими дорученнями

1. У разі розрахунків за інкасовими дорученнями (за інкасо) банк (банк-емітент) за дорученням клієнта здійснює за рахунок клієнта дії щодо одержання від платника платежу та (або) акцепту платежу.

2. Банк-емітент, який одержав інкасове доручення, має право залучати для його виконання інший банк (виконуючий банк).

Випадки застосування та порядок здійснення розрахунків за інкасовими дорученнями встановлюються законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту.

Стаття 1100. Виконання інкасового доручення

1. У разі відсутності будь-якого документа або невідповідності документів за зовнішніми ознаками інкасовому дорученню виконуючий банк повинен негайно повідомити про це клієнта. У разі неусунення зазначених недоліків банк повертає документи без виконання.

2. Документи подаються платникові у тій формі, в якій вони одержані, за винятком банківських відміток і написів, необхідних для оформлення інкасової операції.

3. Документи, що підлягають оплаті при їх поданні, виконуючий банк зобов'язаний подати до платежу негайно з отриманням інкасового доручення.

Якщо документи підлягають оплаті в інший строк, виконуючий банк повинен для одержання акцепту платника подати документи для акцепту негайно з отриманням інкасового доручення, а вимогу платежу має здійснити не пізніше ніж у день настання строку платежу, визначеного у документі.

4. Часткові платежі можуть бути прийняті у випадках, якщо це встановлено банківськими правилами, або за наявності в інкасовому дорученні спеціального дозволу.

5. Одержані (інкасовані) суми негайно передаються виконуючим банком у розпорядження банку-емітента, який повинен зарахувати ці суми на рахунок клієнта. Виконуючий банк має право відрахувати з інкасованих сум належні йому плату та відшкодування витрат та (або) видатків.

Стаття 1101. Повідомлення про проведені операції

1. Якщо платіж та (або) акцепт не були отримані, виконуючий банк повинен негайно повідомити банк-емітент про причини неплатежу або відмови від акцепту. Банк-емітент повинен негайно повідомити про це клієнта, запитавши у нього вказівки щодо подальших дій.

У разі неотримання вказівок щодо подальших дій у строк, встановлений банківськими правилами, а якщо він не встановлений, — в розумний строк виконуючий банк має право повернути документи банку-емітентові.

§ 5. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків

Стаття 1102. Загальні положення про розрахунки із застосуванням розрахункових чеків

1. Розрахунковим чеком (чеком) є документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку переказати вказану у чеку грошову суму одержувачеві (чекодержателю).

2. Платником за чеком може бути лише банк, в якому чекодавець має грошові кошти на рахунку, якими він може розпоряджатися.

3. Відкликання чека до спливу строку для його подання не допускається.

4. Видача чека не погашає грошового зобов'язання, на виконання якого він виданий.

5. Порядок та умови використання чеків встановлюються цим Кодексом, законом та банківськими правилами.

6. Чек має містити всі реквізити, передбачені банківськими правилами. Чек, в якому відсутній будь-який із реквізитів або до якого внесені виправлення, є недійсним.

7. Форма чека та порядок його заповнення встановлюються законом і банківськими правилами.

Стаття 1103. Оплата чека

1. Чек оплачується за рахунок грошових коштів чекодавця.

Порядок та умови бронювання грошових коштів на рахунку для розрахунків із застосуванням чеків встановлюються банківськими правилами.

2. Чек підлягає оплаті платником за чеком за умови подання його до оплати у строк, встановлений банківськими правилами.

3. Платник за чеком повинен пересвідчитися усіма можливими способами у справжності чека, а також у тому, що пред'явник чека є уповноваженою особою.

4. Збитки, завдані у зв'язку з оплатою підробленого, викраденого або втраченого чека, покладаються на платника за чеком або чекодавця — залежно від того, з чиєї вини вони були завдані.

Стаття 1104. Інкасування чека

1. Подання чека до банку чекодержателя на інкасо для одержання платежу вважається поданням чека до платежу.

Оплата чека провадиться у порядку, встановленому статтею 1100 цього Кодексу.

2. Зарахування коштів за інкасованим чеком на рахунок чекодержателя провадиться після одержання платежу від платника, якщо інше не передбачено договором між чекодержателем і банком.

Стаття 1105. Повідомлення про несплату чека

1. Чекодержатель повинен повідомити чекодавця про неплатіж протягом двох робочих днів, наступних за днем вчинення протесту або рівнозначного акта.

2. Особа, що не надіслала повідомлення у зазначений строк, не втрачає своїх прав. Вона відшкодовує збитки, які можуть статися внаслідок неповідомлення про несплату чека. Розмір відшкодовуваних збитків не може перевищувати суми чека.

Стаття 1106. Наслідки несплати чека

1. У разі відмови платника в оплаті чека чекодержатель має право пред'явити позов до суду. Чекодержатель має право вимагати крім оплати суми чека відшкодування своїх витрат на одержання оплати, а також процентів.

2. До вимог чекодержателя про оплату чека застосовується позовна давність в один рік.

Глава 75
РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття 1107. Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності

1. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких договорів:

1) ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності;

2) ліцензійний договір;

3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;

4) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;

5) інший договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.

2. Договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності укладається у письмовій формі.

У разі недодержання письмової форми договору щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності такий договір є нікчемним.

Законом можуть бути встановлені випадки, в яких договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності може укладатись усно.

Стаття 1108. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності

1. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіату) письмове повноваження, яке надає їй право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері (ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності).

2. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору.

3. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону.

Виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

Одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері.

Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

4. За згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати письмове повноваження на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншій особі (субліцензію).

Стаття 1109. Ліцензійний договір

1. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону.

2. У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

3. У ліцензійному договорі визначаються вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та строк, на які надаються права, тощо), розмір, порядок і строки виплати плати за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір.

4. Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

5. Предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними.

6. Права на використання об'єкта права інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату.

7. У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України.

8. Якщо в ліцензійному договорі про видання або інше відтворення твору винагорода визначається у вигляді фіксованої грошової суми, то в договорі має бути встановлений максимальний тираж твору.

9. Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням цього Кодексу, є нікчемними.

Стаття 1110. Строк ліцензійного договору

1. Ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності.

2. Ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензіар або ліцензіат можуть відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення другою стороною інших умов договору.

3. У разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п'ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п'ятирічного строку жодна із сторін не повідомить письмово другу сторону про відмову від договору, договір вважається продовженим на невизначений час. У цьому випадку кожна із сторін може в будь-який час відмовитися від договору, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.

Стаття 1111. Типовий ліцензійний договір

1. Уповноважені відомства або творчі спілки можуть затверджувати типові ліцензійні договори.

2. Ліцензійний договір може містити умови, не передбачені типовим ліцензійним договором. Умови ліцензійного договору, укладеного з творцем об'єкта права інтелектуальної власності, що погіршують його становище порівняно з становищем, передбаченим законом або типовим договором, є нікчемними і замінюються умовами, встановленими типовим договором або законом.

Стаття 1112. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності

1. За договором про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності одна сторона (творець — письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установлений строк.

2. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності повинен визначати способи та умови використання цього об'єкта замовником.

3. Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому майнові права інтелектуальної власності на цей твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором.

4. Умови договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, що обмежують право творця цього об'єкта на створення інших об'єктів, є нікчемними.

Стаття 1113. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності

1. За договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.

2. Укладення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори, які були укладені раніше.

3. Умови договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно з становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, а також обмежують право творця на створення інших об'єктів, є нікчемними.

Стаття 1114. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності

1. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності та договори, визначені статтями 1109, 1112 та 1113 цього Кодексу, не підлягають обов'язковій державній реєстрації.

Їх державна реєстрація здійснюється на вимогу ліцензіара або ліцензіата у порядку, встановленому законом.

Відсутність державної реєстрації не впливає на чинність прав, наданих за ліцензією або іншим договором, та інших прав на відповідний об'єкт права інтелектуальної власності, зокрема на право ліцензіата на звернення до суду за захистом свого права.

2. Факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до цього Кодексу або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації.

Глава 76
КОМЕРЦІЙНА КОНЦЕСІЯ

Стаття 1115. Договір комерційної концесії

1. За договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг.

Відносини, пов'язані з наданням права користування комплексом прав, регулюються цим Кодексом та іншим законом.

Стаття 1116. Предмет договору комерційної концесії

1. Предметом договору комерційної концесії є право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів, комерційних таємниць тощо), комерційного досвіду та ділової репутації.

2. Договором комерційної концесії може бути передбачено використання предмета договору із зазначенням або без зазначення території використання щодо певної сфери цивільного обороту.

Стаття 1117. Сторони в договорі комерційної концесії

1. Сторонами в договорі комерційної концесії можуть бути фізична та юридична особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності.

Стаття 1118. Форма договору комерційної концесії та його державна реєстрація

1. Договір комерційної концесії укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми договору комерційної концесії такий договір є нікчемним.

2. Договір комерційної концесії підлягає державній реєстрації органом, який здійснив державну реєстрацію правоволодільця.

3. Якщо правоволоділець зареєстрований в іноземній державі, реєстрація договору комерційної концесії здійснюється органом, який здійснив державну реєстрацію користувача.

4. У відносинах з третіми особами сторони договору комерційної концесії мають право посилатися на договір комерційної концесії лише з моменту його державної реєстрації.

Стаття 1119. Договір комерційної субконцесії

1. У випадках, передбачених договором комерційної концесії, користувач може укласти договір комерційної субконцесії, за яким він надає іншій особі (субкористувачу) право користування наданим йому правоволодільцем комплексом прав або частиною комплексу прав на умовах, погоджених із правоволодільцем або визначених договором комерційної концесії.

2. До договору комерційної субконцесії застосовуються положення про договір комерційної концесії, встановлені цим Кодексом або іншим законом, якщо інше не випливає з особливостей субконцесії.

3. Користувач та субкористувач відповідають перед правоволодільцем за завдану йому шкоду солідарно.

4. Визнання недійсним договору комерційної концесії має наслідком недійсність договору комерційної субконцесії.

Стаття 1120. Обов'язки правоволодільця

1. Правоволоділець зобов'язаний передати користувачеві технічну та комерційну документацію і надати іншу інформацію, необхідну для здійснення прав, наданих йому за договором комерційної концесії, а також проінформувати користувача та його працівників з питань, пов'язаних із здійсненням цих прав.

2. Правоволоділець зобов'язаний, якщо інше не встановлено договором комерційної концесії:

1) забезпечити державну реєстрацію договору;

2) надавати користувачеві постійне технічне та консультативне сприяння, включаючи сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників;

3) контролювати якість товарів (робіт, послуг), що ви- ▼

робляються (виконуються, надаються) користувачем на підставі договору комерційної концесії.

Стаття 1121. Обов'язки користувача

1. З урахуванням характеру та особливостей діяльності, що здійснюється користувачем за договором комерційної концесії, користувач зобов'язаний:

1) використовувати торговельну марку та інші позначення правоволодільця визначеним у договорі способом;

2) забезпечити відповідність якості товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) відповідно до договору комерційної концесії, якості аналогічних товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) правоволодільцем;

3) дотримуватися інструкцій та вказівок правоволодільця, спрямованих на забезпечення відповідності характеру, способів та умов використання комплексу наданих прав використанню цих прав правоволодільцем;

4) надавати покупцям (замовникам) додаткові послуги, на які вони могли б розраховувати, купуючи (замовляючи) товари (роботи, послуги) безпосередньо у правоволодільця;

5) інформувати покупців (замовників) найбільш очевидним для них способом про використання ним торговельної марки та інших позначень правоволодільця за договором комерційної концесії;

6) не розголошувати секрети виробництва правоволодільця, іншу одержану від нього конфіденційну інформацію.

Стаття 1122. Особливі умови договору комерційної концесії

1. В договорі комерційної концесії можуть бути передбачені особливі умови, зокрема:

1) обов'язок правоволодільця не надавати іншим особам аналогічні комплекси прав для їх використання на закріпленій за користувачем території або утримуватися від власної аналогічної діяльності на цій території;

2) обов'язок користувача не конкурувати з правоволодільцем на території, на яку поширюється чинність договору, щодо підприємницької діяльності, яку здійснює користувач з використанням наданих правоволодільцем прав;

3) обов'язок користувача не одержувати аналогічні права від конкурентів (потенційних конкурентів) правоволодільця;

4) обов'язок користувача погоджувати з правоволодільцем місце розташування приміщень для продажу товарів (виконання робіт, надання послуг), передбачених договором, а також їх внутрішнє і зовнішнє оформлення.

2. Умова договору, відповідно до якої правоволоділець має право визначати ціну товару (робіт, послуг), передбаченого договором, або встановлювати верхню чи нижню межу цієї ціни, є нікчемною.

3. Умова договору, відповідно до якої користувач має право продавати товари (виконувати роботи, надавати послуги) виключно певній категорії покупців (замовників) або виключно покупцям (замовникам), які мають місцезнаходження (місце проживання) на території, визначеній у договорі.

Стаття 1123. Відповідальність правоволодільця за вимогами, що пред'являються до користувача

1. Правоволоділець несе субсидіарну відповідальність за вимогами, що пред'являються до користувача у зв'язку з невідповідністю якості товарів (робіт, послуг), проданих (виконаних, наданих) користувачем.

За вимогами, що пред'являються до користувача як виробника продукції (товарів) правоволодільця, правоволоділець відповідає солідарно з користувачем.

Стаття 1124. Право користувача на укладення договору комерційної концесії на новий строк

1. Користувач, який належним чином виконував свої обов'язки, має право на укладення договору комерційної концесії на новий строк на тих же умовах.

2. Законом можуть бути встановлені умови, за яких правоволоділець може відмовитися від укладення договору концесії на новий строк.

Стаття 1125. Зміна договору комерційної концесії

1. Договір комерційної концесії може бути змінений відповідно до положень глави 53 цього Кодексу.

У відносинах з третіми особами сторони у договорі комерційної концесії мають право посилатися на зміну договору лише з моменту державної реєстрації цієї зміни відповідно до статті 1118 цього Кодексу, якщо не доведуть, що третя особа знала або могла знати про зміну договору раніше.

Стаття 1126. Припинення договору комерційної концесії

1. Кожна із сторін у договорі комерційної концесії, строк якого не встановлений, має право у будь-який час відмовитися від договору, повідомивши про це другу сторону не менш як за шість місяців, якщо більш тривалий строк не встановлений договором.

2. Розірвання договору комерційної концесії підлягає державній реєстрації відповідно до статті 1118 цього Кодексу.

3. Договір комерційної концесії припиняється у разі:

1) припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення, визначене в договорі, без його заміни аналогічним правом;

2) оголошення правоволодільця або користувача неплатоспроможним (банкрутом).

Стаття 1127. Збереження чинності договору комерційної концесії у разі зміни сторін

1. Перехід виключного права на об'єкт права інтелектуальної власності, визначений у договорі комерційної концесії, від правоволодільця до іншої особи не є підставою для зміни або розірвання договору комерційної концесії.

2. У разі смерті правоволодільця його права та обов'язки за договором комерційної концесії переходять до спадкоємця за умови, що він зареєстрований або протягом шести місяців від дня відкриття спадщини зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, яка має право займатися підприємницькою діяльністю.

Здійснення прав і виконання обов'язків особи, яка померла, до переходу їх відповідно до цієї частини до спадкоємця чи іншої особи здійснюється особою, яка управляє спадщиною і призначається відповідно до статті 1285 цього Кодексу.

Стаття 1128. Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця

1. У разі зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця, права на використання яких входять до комплексу прав, наданих користувачеві за договором комерційної концесії, цей договір зберігає чинність щодо нового позначення правоволодільця, якщо користувач не вимагає розірвання договору і відшкодування збитків.

У разі продовження чинності договору користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати.

Стаття 1129. Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії

1. Якщо в період дії договору комерційної концесії припинилося право, користування яким надано за цим договором, дія договору не припиняється, крім тих його положень, що стосуються права, яке припинилося, а користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати, якщо інше не встановлено договором.

У разі припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення настають наслідки, передбачені частиною третьою статті 1126 чи статтею 1128 цього Кодексу.

Глава 77
СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

§ 1. Загальні положення про спільну діяльність

Стаття 1130. Договір про спільну діяльність

1. За договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові.

2. Спільна діяльність може здійснюватися на основі об'єднання вкладів учасників (просте товариство) або без об'єднання вкладів учасників.

Стаття 1131. Форма та умови договору про спільну діяльність

1. Договір про спільну діяльність укладається у письмовій формі.

2. Умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом про окремі види спільної діяльності.

§ 2. Просте товариство

Стаття 1132. Договір простого товариства

1. За договором простого товариства сторони (учасники) беруть зобов'язання об'єднати свої вклади та спільно діяти з метою одержання прибутку або досягнення іншої мети.

Стаття 1133. Вклади учасників

1. Вкладом учасника вважається все те, що він вносить у спільну діяльність (спільне майно), в тому числі грошові кошти, інше майно, професійні та інші знання, навички та вміння, а також ділова репутація та ділові зв'язки.

2. Вклади учасників вважаються рівними за вартістю, якщо інше не випливає із договору простого товариства або фактичних обставин. Грошова оцінка вкладу учасника провадиться за погодженням між учасниками.

Стаття 1134. Спільне майно учасників

1. Внесене учасниками майно, яким вони володіли на праві власності, а також вироблена у результаті спільної діяльності продукція та одержані від такої діяльності плоди і доходи є спільною частковою власністю учасників, якщо інше не встановлено договором простого товариства або законом.

Внесене учасниками майно, яким вони володіли на підставах інших, ніж право власності, використовується в інтересах усіх учасників і є їхнім спільним майном.

2. Ведення бухгалтерського обліку спільного майна учасників може бути доручено ними одному з учасників.

3. Користування спільним майном учасників здійснюється за їх спільною згодою, а в разі недосягнення згоди — у порядку, що встановлюється за рішенням суду.

4. Обов'язки учасників щодо утримання спільного майна та порядок відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням цих обов'язків, встановлюються договором простого товариства.

Стаття 1135. Ведення спільних справ учасників

1. Під час ведення спільних справ кожний учасник має право діяти від імені всіх учасників, якщо договором простого товариства не встановлено, що ведення справ здійснюється окремими учасниками або спільно всіма учасниками договору простого товариства.

У разі спільного ведення справ для вчинення кожного правочину потрібна згода всіх учасників.

2. У відносинах із третіми особами повноваження учасника вчиняти правочини від імені всіх учасників посвідчується довіреністю, виданою йому іншими учасниками, або договором простого товариства.

3. У відносинах із третіми особами учасники не можуть посилатися на обмеження прав учасника, який вчинив правочин, щодо ведення спільних справ учасників, крім випадків, коли вони доведуть, що на момент вчинення правочину третя особа знала або могла знати про наявність таких обмежень.

4. Учасник, який вчинив від імені всіх учасників правочин, щодо якого його право на ведення спільних справ учасників було обмежене, або вчинив в інтересах усіх учасників правочин від свого імені, може вимагати відшкодування здійснених ним за свій рахунок витрат, якщо вчинення цього правочину було необхідним в інтересах усіх учасників. Учасники, яким внаслідок таких правочинів було завдано збитків, мають право вимагати їх відшкодування.

5. Рішення щодо спільних справ учасників приймаються учасниками за спільною згодою, якщо інше не встановлено договором простого товариства.

Стаття 1136. Право учасника на інформацію

1. Кожний учасник договору простого товариства має право ознайомлюватися з усіма документами щодо ведення спільних справ учасників. Відмова від цього права або його обмеження, в тому числі за погодженням учасників, є нікчемною.

Стаття 1137. Спільні витрати та збитки учасників

1. Порядок відшкодування витрат і збитків, пов'язаних із спільною діяльністю учасників, визначається за домовленістю між ними. У разі відсутності такої домовленості кожний учасник несе витрати та збитки пропорційно вартості його вкладу у спільне майно.

Умова, за якою учасник повністю звільняється від участі у відшкодуванні спільних витрат або збитків, є нікчемною.

Стаття 1138. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями

1. Якщо договір простого товариства не пов'язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, кожний учасник відповідає за спільними договірними зобов'язаннями усім своїм майном пропорційно вартості його вкладу у спільне майно. За спільними зобов'язаннями, що виникли не з договору, учасники відповідають солідарно.

2. Якщо договір простого товариства пов'язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, учасники відповідають солідарно за всіма спільними зобов'язаннями незалежно від підстав їх виникнення.

Стаття 1139. Розподіл прибутку

1. Прибуток, одержаний учасниками договору простого товариства в результаті їх спільної діяльності, розподіляється пропорційно вартості вкладів учасників у спільне майно, якщо інше не встановлено договором простого товариства або іншою домовленістю учасників.

Умова про позбавлення або відмову учасника від права на частину прибутку є нікчемною.

Стаття 1140. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора

1. Кредитор учасника договору простого товариства має право пред'явити вимогу про виділ частки учасника у спільному майні відповідно до положень цього Кодексу.

Стаття 1141. Припинення договору простого товариства

1. Договір простого товариства припиняється у разі:

1) визнання учасника недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників;

2) оголошення учасника банкрутом, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників;

3) смерті фізичної особи — учасника або ліквідації юридичної особи — учасника договору простого товариства, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників або заміщення учасника, який помер (ліквідованої юридичної особи), його спадкоємцями (правонаступниками);

4) відмови учасника від подальшої участі у договорі простого товариства або розірвання договору на вимогу одного з учасників, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників;

5) спливу строку договору простого товариства;

6) виділу частки учасника на вимогу його кредитора, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників;

7) досягнення мети товариства або настання обставин, коли досягнення мети товариства стало неможливим.

2. У разі припинення договору простого товариства речі, передані у спільне володіння та (або) користування учасників, повертаються учасникам, які їх надали, без винагороди, якщо інше не передбачено домовленістю сторін.

Поділ майна, що є у спільній власності учасників, і спільних прав вимоги, які виникли у них, здійснюється в порядку, встановленому цим Кодексом.

Учасник, який вніс у спільну власність річ, визначену індивідуальними ознаками, має право у разі припинення договору простого товариства вимагати в судовому порядку повернення йому цієї речі за умови додержання інтересів інших учасників і кредиторів.

3. З моменту припинення договору простого товариства його учасники несуть солідарну відповідальність за невиконаними спільними зобов'язаннями щодо третіх осіб.

Стаття 1142. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору

1. Учасник може зробити заяву про відмову від подальшої участі у безстроковому договорі простого товариства не пізніш як за три місяці до виходу з договору.

Умова про обмеження права на відмову від безстрокового договору простого товариства є нікчемною.

2. Учасник договору простого товариства, укладеного на визначений строк, або договору, у якому досягнення мети визначено як скасувальна умова, має право вимагати розірвання договору у відносинах з іншими учасниками через поважну причину з відшкодуванням іншим учасникам реальних збитків, завданих розірванням договору.

Стаття 1143. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений

1. Якщо договір простого товариства не був припинений за заявою учасника про відмову від подальшої у ньому участі або у разі розірвання договору на вимогу одного з учасників, учасник, участь якого в договорі припинилася, відповідає перед третіми особами за спільними зобов'язаннями, які виникли в період його участі в договорі простого товариства як учасника договору.

Підрозділ 2
НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
Глава 78
ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ

§ 1. Публічна обіцянка винагороди оголошення конкурсу

Стаття 1144. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу

1. Особа має право публічно пообіцяти винагороду (нагороду) за передання їй відповідного результату (передання інформації, знайдення речі, знайдення фізичної особи тощо).

2. Обіцянка винагороди є публічною, якщо вона сповіщена у засобах масової інформації або іншим чином невизначеному колу осіб.

3. У сповіщенні публічної обіцянки винагороди мають бути визначені завдання, строк та місце його виконання, форма та розмір винагороди.

Стаття 1145. Зміст завдання

1. У разі публічної обіцянки винагороди завдання, яке належить виконати, може стосуватися разової дії або необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися різними особами.

Стаття 1146. Строк (термін) виконання завдання

1. У разі публічної обіцянки винагороди для виконання завдання може бути встановлений строк (термін). Якщо строк (термін) виконання завдання не встановлений, воно вважається чинним протягом розумного часу відповідно до змісту завдання.

Стаття 1147. Зміна умов публічної обіцянки винагороди

1. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право змінити завдання та умови надання винагороди.

2. Особа, яка приступила до виконання завдання, має право вимагати відшкодування збитків, завданих їй у зв'язку із зміною завдання.

3. Якщо у зв'язку зі зміною умов надання винагороди виконання завдання втратило інтерес для особи, яка приступила до його виконання до зміни умов, ця особа має право на відшкодування понесених нею витрат.

Стаття 1148. Правові наслідки виконання завдання

1. У разі виконання завдання і передання його результату особа, яка публічно обіцяла винагороду (нагороду), зобов'язана виплатити її.

2. Якщо завдання стосується разової дії, винагорода виплачується особі, яка виконала завдання першою.

Якщо таке завдання було виконано кількома особами одночасно, винагорода розподіляється між ними порівну.

Стаття 1149. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди

1. Зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди припиняється у разі:

1) закінчення строку для передання результату;

2) передання результату особою, яка першою виконала завдання.

2. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право публічно оголосити про припинення завдання.

У цьому разі особа, яка понесла реальні витрати на підготовку до виконання завдання, має право на їх відшкодування.

§ 2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу

Стаття 1150. Право на оголошення конкурсу

1. Конкурс (змагання) має право оголосити фізична або юридична особа (засновник конкурсу).

2. Конкурс оголошується публічно через засоби масової інформації. Оголошення про конкурс може бути зроблено іншим чином.

3. Засновник конкурсу має право запросити до участі в ньому персональних учасників (закритий конкурс).

Стаття 1151. Умови конкурсу

1. Засновник конкурсу повідомляє про його умови одночасно з оголошенням про конкурс або персонально кожному, хто виявив бажання брати участь у ньому.

2. Предметом конкурсу може бути результат інтелектуальної, творчої діяльності, вчинення певної дії, виконання роботи тощо.

3. За результатами конкурсу видається нагорода (премія). Кількість призових місць, вид нагороди (сума премії) за кожне призове місце тощо визначаються в умовах конкурсу.

Умовами конкурсу може бути обумовлено надання переможцеві лише морального заохочення.

4. Умовами конкурсу має бути передбачено строк подання творів на конкурс чи виконання певної дії.

5. Предмет конкурсу, нагорода (премія), яка має бути виплачена переможцеві, є істотними умовами оголошення конкурсу.

Стаття 1152. Зміна умов конкурсу

1. Засновник конкурсу має право змінити його умови до початку конкурсу. Зміна умов конкурсу після його початку не допускається. Про зміну умов конкурсу має бути оголошено в тому ж порядку, в якому було оголошено конкурс.

2. Якщо у зв'язку зі зміною умов конкурсу участь у ньому для особи втратила інтерес або стала неможливою, ця особа має право на відшкодування засновником витрат, які були понесені нею для підготовки до участі в конкурсі.

Стаття 1153. Відмова від проведення конкурсу

1. Засновник конкурсу має право відмовитися від його прове-

дення, якщо проведення конкурсу стало неможливим за обставин, які від нього не залежать.

У разі відмови засновника від проведення конкурсу з інших підстав учасник конкурсу має право на відшкодування витрат, які були ним понесені для підготовки до участі у конкурсі.

Стаття 1154. Переможець конкурсу

1. Переможцем конкурсу є особа, яка досягла найкращого результату.

2. Переможець конкурсу визначається в порядку, встановленому засновником конкурсу. Результати конкурсу оголошуються в тому ж порядку, в якому його було оголошено.

3. Результати конкурсу можуть бути оскаржені заінтересованою особою до суду.

Стаття 1155. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс

1. За наслідками оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс, засновник конкурсу (конкурсна комісія, журі) може прийняти рішення про:

1) присудження усіх призових місць та нагород (премій), які були визначені умовами конкурсу;

2) присудження окремих призових місць, якщо їх було встановлено декілька, та нагород (премій);

3) відмову у присудженні призових місць, якщо жодна із робіт, поданих на конкурс, не відповідає його вимогам;

4) присудження заохочувального призу та (або) нагороди (премії).

Стаття 1156. Права переможця конкурсу

1. Переможець конкурсу має право вимагати від його засновника виконання свого зобов'язання у строки, встановлені умовами конкурсу.

2. Якщо предметом конкурсу був результат інтелектуальної, творчої діяльності, засновник конкурсу має право подальшого їх використання лише за згодою переможця конкурсу.

3. Засновник конкурсу має переважне право перед іншими особами на укладення з переможцем конкурсу договору про використання предмета конкурсу.

Стаття 1157. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс

1. Подання учасником конкурсу речі на конкурс не припиняє його право власності на цю річ.

Умова конкурсу, за якою засновник конкурсу не повертає його учаснику річ, подану на конкурс, є нікчемною.

2. Засновник конкурсу може залишити у себе річ, подану на конкурс, лише за згодою учасника конкурсу. Якщо учасник конкурсу протягом місяця від дня оголошення його результатів не пред'явив вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс, вважається, що засновник конкурсу має право подальшого володіння нею.

Учасник конкурсу має право у будь-який час пред'явити вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс.

3. Якщо річ, подана на конкурс, не була подарована засновникові конкурсу або куплена ним, він може набути право власності на неї відповідно до статті 344 цього Кодексу (набувальна давність).

Глава 79
ВЧИНЕННЯ ДІЙ В МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСАХ ІНШОЇ ОСОБИ БЕЗ ЇЇ ДОРУЧЕННЯ

Стаття 1158. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення

1. Якщо майновим інтересам іншої особи загрожує небезпека настання невигідних для неї майнових наслідків, особа має право без доручення вчинити дії, спрямовані на їх попередження, усунення або зменшення.

2. Особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана при першій нагоді повідомити її про свої дії. Якщо ці дії будуть схвалені іншою особою, надалі до відносин сторін застосовуються положення про відповідний договір.

3. Якщо особа, яка розпочала дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, не має можливості повідомити про свої дії цю особу, вона зобов'язана вжити усіх залежних від неї заходів щодо попередження, усунення або зменшення невигідних майнових наслідків для іншої особи. Особа, яка вчиняє дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана взяти на себе всі обов'язки, пов'язані із вчиненням цих дій, зокрема обов'язки щодо вчинених правочинів.

Стаття 1159. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення

1. Особа, яка вчинила дії в інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана негайно після закінчення цих дій надати особі, в майнових інтересах якої були вчинені дії, звіт про ці дії і передати їй усе, що при цьому було одержано.

Стаття 1160. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення

1. Особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, має право вимагати від цієї особи відшкодування фактично зроблених витрат, якщо вони були виправдані обставинами, за яких були вчинені дії.

2. Якщо особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, при першій нагоді не повідомила цю особу про свої дії, вона не має права вимагати відшкодування зроблених витрат.

Глава 80
РЯТУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, МАЙНА ФІЗИЧНОЇ АБО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 1161. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи

1. Шкода, завдана особі, яка без відповідних повноважень рятувала здоров'я та життя фізичної особи від реальної загрози для неї, відшкодовується державою у повному обсязі.

Стаття 1162. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи

1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, яка без відповідних повноважень рятувала від реальної загрози майно іншої особи, яке має істотну цінність, відшкодовується державою в повному обсязі.

2. Шкода, завдана майну особи, яка без відповідних повноважень рятувала від реальної загрози майно іншої особи, яке має істотну цінність, відшкодовується власником (володільцем) цього майна з урахуванням його матеріального становища.

Шкода відшкодовується з урахуванням майнового становища власника (володільця) майна, якому завдана шкода.

Розмір відшкодування шкоди не може перевищувати вартості майна, яке рятувалося.

Глава 81
СТВОРЕННЯ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЗДОРОВ'Ю, МАЙНУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ АБО МАЙНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 1163. Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи

1. Фізична особа, життю, здоров'ю або майну якої загрожує небезпека, а також юридична особа, майну якої загрожує небезпека, мають право вимагати її усунення від того, хто її створює.

Стаття 1164. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи

1. У разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи заінтересована особа має право вимагати:

1) вжиття невідкладних заходів щодо усунення загрози;

2) відшкодування завданої шкоди;

3) заборони діяльності, яка створює загрозу.

Стаття 1165. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи

1. Шкода, завдана внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи, відшкодовується відповідно до цього Кодексу.

Глава 82
ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

§ 1. Загальні положення про відшкодування шкоди

Стаття 1166. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду

1. Майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

2. Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

3. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок непереборної сили, відшкодовується у випадках, встановлених законом.

4. Шкода, завдана правомірними діями, відшкодовується у випадках, встановлених цим Кодексом та іншим законом.

Стаття 1167. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду

1. Моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини, крім випадків, встановлених частиною другою цієї статті.

2. Моральна шкода відшкодовується незалежно від вини органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, фізичної або юридичної особи, яка її завдала:

1) якщо шкоди завдано каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок дії джерела підвищеної небезпеки;

2) якщо шкоди завдано фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту або виправних робіт;

3) в інших випадках, встановлених законом.

Стаття 1168. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи

1. Моральна шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, може бути відшкодована одноразово або шляхом здійснення щомісячних платежів.

2. Моральна шкода, завдана смертю фізичної особи, відшкодовується її чоловікові (дружині), батькам (усиновлювачам), дітям (усиновленим), а також особам, які проживали з нею однією сім'єю.

Стаття 1169. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист

1. Шкода, завдана особою при здійсненні нею права на самозахист від протиправних посягань, у тому числі у стані необхідної оборони, якщо при цьому не були перевищені її межі, не відшкодовується.

2. Якщо у разі здійснення особою права на самозахист вона завдала шкоди іншій особі, ця шкода має бути відшкодована особою, яка її завдала. Якщо такої шкоди завдано способами самозахисту, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства, вона відшкодовується особою, яка вчинила протиправну дію.

Стаття 1170. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно

1. У разі прийняття закону, що припиняє право власності на певне майно, шкода, завдана власникові такого майна, відшкодовується державою у повному обсязі.

Стаття 1171. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності

1. Шкода, завдана особі у зв'язку із вчиненням дій, спрямованих на усунення небезпеки, що загрожувала цивільним правам чи інтересам іншої фізичної або юридичної особи, якщо цю небезпеку за даних умов не можна було усунути іншими засобами (крайня необхідність), відшкодовується особою, яка її завдала.

Особа, яка відшкодувала шкоду, має право пред'явити зворотну вимогу до особи, в інтересах якої вона діяла.

2. Враховуючи обставини, за яких було завдано шкоди у стані крайньої необхідності, суд може покласти обов'язок її відшкодування на особу, в інтересах якої діяла особа, яка завдала шкоди, або зобов'язати кожного з них відшкодувати шкоду в певній частці або звільнити їх від відшкодування шкоди частково або в повному обсязі.

Стаття 1172. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою

1. Юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків.

2. Замовник відшкодовує шкоду, завдану іншій особі підрядником, якщо він діяв за завданням замовника.

3. Підприємницькі товариства, кооперативи відшкодовують шкоду, завдану їхнім учасником (членом) під час здійснення ним підприємницької або іншої діяльності від імені товариства чи кооперативу.

Стаття 1173. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування

1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цих органів.

Стаття 1174. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування

1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадової або службової особи органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні нею своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цієї особи.

Стаття 1175. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності

1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів.

Стаття 1176. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду

1. Шкода, завдана фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, відшкодовується державою у повному обсязі незалежно від вини посадових і службових осіб органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.

2. Право на відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, виникає в разі постановлення судом виправдувального вироку, скасування незаконного вироку суду, закриття кримінальної справи органом попереднього (досудового) слідства, а також у разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення.

3. Якщо кримінальну справу закрито на підставі закону про амністію або акта про помилування, право на відшкодування шкоди не виникає.

4. Фізична особа, яка у процесі дізнання, попереднього (досудового) слідства або судового розгляду шляхом самообмови перешкоджала з'ясуванню істини і цим сприяла незаконному засудженню, незаконному притягненню до кримінальної відповідальності, незаконному застосуванню як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконному затриманню, незаконному накладенню адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, не має права на відшкодування шкоди.

5. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок постановлення судом незаконного рішення в цивільній справі, відшкодовується державою в повному обсязі в разі встановлення в діях судді (суддів), які вплинули на постановлення незаконного рішення, складу злочину за обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили.

6. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок іншої незаконної дії або бездіяльності чи незаконного рішення органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, відшкодовується на загальних підставах.

7. Порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, встановлюється законом.

Стаття 1177. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину

1. Майнова шкода, завдана майну фізичної особи внаслідок злочину, відшкодовується державою, якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин, або якщо вона є неплатоспроможною.

2. Умови та порядок відшкодування майнової шкоди, завданої майну фізичної особи, яка потерпіла від злочину, встановлюються законом.

Стаття 1178. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою

1. Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (усиновлювачами) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи, — якщо вони не доведуть, що шкода не є наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою.

2. Якщо малолітня особа завдала шкоди під час перебування під наглядом навчального закладу, закладу охорони здоров'я чи іншого закладу, що зобов'язаний здійснювати нагляд за нею, а також під наглядом особи, яка здійснює нагляд за малолітньою особою на підставі договору, ці заклади та особа зобов'язані відшкодувати шкоду, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини.

3. Якщо малолітня особа перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції опікуна, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану нею, якщо не доведе, що шкоди було завдано не з його вини.

4. Якщо малолітня особа завдала шкоди як з вини батьків (усиновлювачів) або опікуна, так і з вини закладів або особи, що зобов'язані здійснювати нагляд за нею, батьки (усиновлювачі), опікун, такі заклади та особа зобов'язані відшкодувати шкоду у частці, яка визначена за домовленістю між ними або за рішенням суду.

5. Обов'язок осіб, визначених частиною першою цієї статті, відшкодувати шкоду, завдану малолітньою особою, не припиняється у разі досягнення нею повноліття. Після досягнення повноліття особа може бути зобов'язана судом частково або в повному обсязі відшкодувати шкоду, завдану нею у віці до чотирнадцяти років життю або здоров'ю потерпілого, якщо вона має достатні для цього кошти, а особи, які визначені частиною першою цієї статті, є неплатоспроможними або померли.

Стаття 1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою

1. Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах.

2. У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Якщо неповнолітня особа перебувала у закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, якщо він не доведе, що шкоди було завдано не з його вини.

3. Обов'язок батьків (усиновлювачів), піклувальника, закладу, який за законом здійснює щодо неповнолітньої особи функції піклувальника, відшкодувати шкоду припиняється після досягнення особою, яка завдала шкоди, повноліття або коли вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди.

Стаття 1180. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності

1. Шкода, завдана неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності, відшкодовується цією особою самостійно на загальних підставах.

2. У разі відсутності у неповнолітньої особи, яка набула повної цивільної дієздатності, майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони дали згоду на набуття нею повної цивільної дієздатності і не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Обов'язок цих осіб відшкодувати шкоду припиняється з досягненням особою, яка завдала шкоди, повноліття.

Стаття 1181. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми особами

1. Шкода, завдана спільними діями кількох малолітніх осіб, відшкодовується їхніми батьками (усиновлювачами), опікунами в частці, яка визначається за домовленістю між ними або за рішенням суду.

2. Якщо в момент завдання шкоди кількома малолітніми особами одна з них перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції опікуна, цей заклад відшкодовує завдану шкоду у частці, яка визначається за рішенням суду.

Стаття 1182. Відшкодування шкоди, завданої кількома неповнолітніми особами

1. Шкода, завдана спільними діями кількох неповнолітніх осіб, відшкодовується ними у частці, яка визначається за домовленістю між ними або за рішенням суду.

2. Якщо в момент завдання шкоди кількома неповнолітніми особами одна з них перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, ▼

цей заклад відшкодовує завдану шкоду у частці, яка визначається за рішенням суду.

Стаття 1183. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав

1. Батьки зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану дитиною, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав, протягом трьох років після позбавлення їх батьківських прав, якщо вони не доведуть, що ця шкода не є наслідком невиконання ними своїх батьківських обов'язків.

Стаття 1184. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою

1. Шкода, завдана недієздатною фізичною особою, відшкодовується опікуном або закладом, який зобов'язаний здійснювати нагляд за нею, якщо він не доведе, що шкода була завдана не з його вини. Обов'язок цих осіб відшкодувати шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, не припиняється в разі поновлення її цивільної дієздатності.

2. Якщо опікун недієздатної особи, яка завдала шкоди, помер або у нього відсутнє майно, достатнє для відшкодування шкоди, а сама недієздатна особа має таке майно, суд може постановити рішення про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого, частково або в повному обсязі за рахунок майна цієї недієздатної особи.

Стаття 1185. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена

1. Шкода, завдана фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, відшкодовується нею на загальних підставах.

Стаття 1186. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними

1. Шкода, завдана фізичною особою, яка в момент її завдання не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, не відшкодовується. З урахуванням матеріального становища потерпілого та особи, яка завдала шкоди, суд може постановити рішення про відшкодування нею цієї шкоди частково або в повному обсязі.

Якщо фізична особа, яка завдала шкоди, сама довела себе до стану, в якому вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними в результаті вживання нею спиртних напоїв, наркотичних засобів, токсичних речовин тощо, шкода, завдана нею, відшкодовується на загальних підставах.

2. Якщо шкоди було завдано особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними у зв'язку з психічним розладом або недоумством, суд може постановити рішення про відшкодування цієї шкоди її чоловіком (дружиною), батьками, повнолітніми дітьми, якщо вони проживали разом з цією особою, знали про її психічний розлад або недоумство, але не вжили заходів щодо запобігання шкоді.

Стаття 1187. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки

1. Джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогненебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює підвищену небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб.

2. Шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку.

3. Особа, яка неправомірно заволоділа транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, завдала шкоди діяльністю щодо його використання, зберігання або утримання, зобов'язана відшкодувати її на загальних підставах.

4. Якщо неправомірному заволодінню іншою особою транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом сприяла недбалість її власника (володільця), шкода, завдана діяльністю щодо його використання, зберігання або утримання, відшкодовується ними спільно, у частці, яка визначається за рішенням суду з урахуванням обставин, що мають істотне значення.

5. Особа, яка здійснює діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки, відповідає за завдану шкоду, якщо вона не доведе, що шкоди було завдано внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого.

Стаття 1188. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки

1. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки, відшкодовується на загальних підставах, а саме:

1) шкода, завдана одній особі з вини іншої особи, відшкодовується винною особою;

2) за наявності вини лише особи, якій завдано шкоди, вона їй не відшкодовується;

3) за наявності вини всіх осіб, діяльністю яких було завдано шкоди, розмір відшкодування визначається у відповідній частці залежно від обставин, що мають істотне значення.

2. Якщо внаслідок взаємодії джерел підвищеної небезпеки було завдано шкоди іншим особам, особи, які спільно завдали шкоди, зобов'язані її відшкодувати незалежно від їхньої вини.

Стаття 1189. Відшкодування ядерної шкоди

1. Особливості відшкодування ядерної шкоди встановлюються законом.

Стаття 1190. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами

1. Особи, спільними діями або бездіяльністю яких було завдано шкоди, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим.

2. За заявою потерпілого суд може визначити відповідальність осіб, які спільно завдали шкоди, у частці відповідно до ступеня їхньої вини.

Стаття 1191. Право зворотної вимоги до винної особи

1. Особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом.

2. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, юридичні особи мають право зворотної вимоги до фізичної особи, винної у вчиненні злочину, у розмірі коштів, витрачених на лікування особи, яка потерпіла від цього злочину.

3. Держава, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, має право зворотної вимоги до цієї особи тільки у разі встановлення в її діях складу злочину за обвинувальним вироком суду щодо неї, який набрав законної сили.

4. Батьки (усиновлювачі), опікун або піклувальник, а також заклад або особа, що зобов'язані здійснювати нагляд за малолітньою або неповнолітньою особою, які відшкодували шкоду, завдану малолітньою або неповнолітньою особою чи фізичною особою, яка визнана недієздатною, не мають права зворотної вимоги до цієї особи.

Стаття 1192. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого

1. З урахуванням обставин справи суд за вибором потерпілого може зобов'язати особу, яка завдала шкоди майну, відшкодувати її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодувати завдані збитки у повному обсязі.

Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню потерпілому, визначається відповідно до реальної вартості втраченого майна на момент розгляду справи або виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженої речі.

▼

Стаття 1193. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди

1. Шкода, завдана потерпілому внаслідок його умислу, не відшкодовується.

2. Якщо груба необережність потерпілого сприяла виникненню або збільшенню шкоди, то залежно від ступеня вини потерпілого (а в разі вини особи, яка завдала шкоди, — також залежно від ступеня її вини) розмір відшкодування зменшується, якщо інше не встановлено законом.

3. Вина потерпілого не враховується у разі відшкодування додаткових витрат, передбачених частиною першою статті 1195 цього Кодексу, у разі відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника та у разі відшкодування витрат на поховання.

4. Суд може зменшити розмір відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, залежно від її матеріального становища, крім випадків, коли шкоди завдано вчиненням злочину.

Стаття 1194. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність

1. Особа, яка застрахувала свою цивільну відповідальність, у разі недостатності страхової виплати (страхового відшкодування) для повного відшкодування завданої нею шкоди зобов'язана сплатити потерпілому різницю між фактичним розміром шкоди і страховою виплатою (страховим відшкодуванням).

§ 2. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

Стаття 1195. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я

1. Фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду тощо.

2. У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка в момент завдання шкоди не працювала, розмір відшкодування визначається виходячи з розміру мінімальної заробітної плати.

3. Шкода, завдана фізичній особі каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, відшкодовується без урахування пенсії, призначеної у зв'язку з втратою здоров'я, або пенсії, яку вона одержувала до цього, а також інших доходів.

4. Договором або законом може бути збільшений обсяг і розмір відшкодування шкоди, завданої потерпілому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

Стаття 1196. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі під час виконання нею договірних зобов'язань

1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи під час виконання нею договірних зобов'язань (договір перевезення тощо), підлягає відшкодуванню на підставах, встановлених статтями 1166 та 1187 цього Кодексу.

Стаття 1197. Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором

1. Розмір втраченого фізичною особою внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я заробітку (доходу), що підлягає відшкодуванню, визначається у відсотках від середнього місячного заробітку (доходу), який потерпілий мав до каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, з урахуванням ступеня втрати потерпілим професійної працездатності, а за її відсутності — загальної працездатності.

Середньомісячний заробіток (дохід) обчислюється за бажанням потерпілого за дванадцять або за три останні календарні місяці роботи, що передували ушкодженню здоров'я або втраті працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я. Якщо середньомісячний заробіток (дохід) потерпілого є меншим від п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, розмір втраченого заробітку (доходу) обчислюється виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати.

2. Для визначення розміру відшкодування у разі професійного захворювання може братися до уваги за бажанням потерпілого середньомісячний заробіток (дохід) за дванадцять або за три останні календарні місяці перед припиненням роботи, що було викликано каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

3. До втраченого заробітку (доходу) включаються всі види оплати праці за трудовим договором за місцем основної роботи і за сумісництвом, з яких сплачується податок на доходи громадян, у сумах, нарахованих до вирахування податку.

До втраченого заробітку (доходу) не включаються одноразові виплати, компенсація за невикористану відпустку, вихідна допомога, допомога по вагітності та пологах тощо.

Якщо потерпілий на момент завдання йому шкоди не працював, його середньомісячний заробіток (дохід) обчислюється, за його бажанням, виходячи з його заробітку до звільнення або звичайного розміру заробітної плати працівника його кваліфікації у цій місцевості.

4. Якщо заробіток (дохід) потерпілого до його каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я змінився, що поліпшило його матеріальне становище (підвищення заробітної плати за посадою, переведення на вищеоплачувану роботу, прийняття на роботу після закінчення освіти), при визначенні середньомісячного заробітку (доходу) враховується лише заробіток (дохід), який він одержав або мав одержати після відповідної зміни.

Стаття 1198. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи-підприємця

1. Розмір доходу фізичної особи-підприємця, втраченого фізичною особою внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, що підлягає відшкодуванню, визначається з її річного доходу, одержаного в попередньому господарському році, поділеного на дванадцять. Якщо ця особа отримувала дохід менш як дванадцять місяців, розмір її втраченого доходу визначається шляхом визначення сукупної суми доходу за відповідну кількість місяців.

2. Розмір доходу від підприємницької діяльності, втраченого фізичною особою-підприємцем внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, визначається на підставі даних органу державної податкової служби.

3. Розмір доходу, втраченого фізичною особою-підприємцем внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, обчислюється виходячи з розміру доходу, який потерпілий мав до каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, у сумах, нарахованих до вирахування податків.

4. Розмір доходу, втраченого фізичною особою, яка самостійно забезпечує себе роботою (адвокатом, особою, зайнятою творчою діяльністю, та іншими), визначається у порядку, встановленому частинами першою — третьою цієї статті.

Стаття 1199. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи

1. У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я малолітньої особи фізична або юридична особа, яка завдала цієї шкоди, зобов'язана відшкодувати витрати на її лікування, протезування, постійний догляд, посилене харчування тощо.

Після досягнення потерпілим чотирнадцяти років (учнем — вісімнадцяти років) юридична або фізична особа, яка завдала шкоди, зобов'язана відшкодувати потерпілому також шкоду, пов'язану із втратою або зменшенням його працездатності, виходячи з розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати.

2. Якщо на момент ушкодження здоров'я неповнолітня особа мала заробіток, шкода має бути відшкодована їй виходячи з розміру її заробітку, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.

3. Після початку трудової діяльності відповідно до одержаної кваліфікації потерпілий має право вимагати збільшення розміру відшкодування шкоди, пов'язаної із зменшенням його професійної працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, виходячи з розміру заробітної плати працівників його кваліфікації, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.

4. Якщо потерпілий не має професійної кваліфікації і після досягнення повноліття продовжує залишатися непрацездатним внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, завданого йому до повноліття, він має право вимагати відшкодування шкоди в обсязі не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.

Стаття 1200. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого

1. У разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають непрацездатні особи, які були на його утриманні або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання, а також дитина потерпілого, народжена після його смерті.

Шкода відшкодовується:

1) дитині — до досягнення нею вісімнадцяти років (учню, студенту — до закінчення навчання, але не більш як до досягнення ним двадцяти трьох років);

2) чоловікові, дружині, батькам (усиновлювачам), які досягли пенсійного віку, встановленого законом, — довічно;

3) інвалідам — на строк їх інвалідності;

4) одному з батьків (усиновлювачів) або другому з подружжя чи іншому членові сім'ї незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і здійснюють догляд за: дітьми, братами, сестрами, внуками померлого, — до досягнення ними чотирнадцяти років;

5) іншим непрацездатним особам, які були на утриманні потерпілого, — протягом п'яти років після його смерті.

2. Особам, визначеним у пунктах 1 — 5 частини першої цієї статті, шкода відшкодовується у розмірі середньомісячного заробітку (доходу) потерпілого з вирахуванням частки, яка припадала на нього самого та працездатних осіб, які перебували на його утриманні, але не мають права на відшкодування шкоди. До складу доходів потерпілого також включаються пенсія, суми, що належали йому за договором довічного утримання (догляду), та інші аналогічні виплати, які він одержував.

3. Особам, які втратили годувальника, шкода відшкодовується в повному обсязі без урахування пенсії, призначеної їм внаслідок втрати годувальника, та інших доходів.

4. Розмір відшкодування, обчислений для кожного з осіб, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника, не підлягає подальшому перерахункові, крім таких випадків: народження дитини, зачатої за життя і народженої після смерті годувальника; призначення (припинення) виплати відшкодування особам, що здійснюють догляд за дітьми, братами, сестрами, внуками померлого.

Розмір відшкодування може бути збільшений законом.

Стаття 1201. Відшкодування витрат на поховання

1. Особа, яка завдала шкоди смертю потерпілого, зобов'язана відшкодувати особі, яка зробила необхідні витрати на поховання та на спорудження надгробного пам'ятника, ці витрати.

Допомога на поховання, одержана фізичною особою, яка зробила ці витрати, до суми відшкодування шкоди не зараховується.

Стаття 1202. Порядок відшкодування шкоди

1. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого, здійснюється щомісячними платежами.

За наявності обставин, які мають істотне значення, та з урахуванням матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди, сума відшкодування може бути виплачена одноразово, але не більш як за три роки наперед.

2. Стягнення додаткових витрат, передбачених частиною першою статті 1195 цього Кодексу, може бути здійснене наперед у межах строків, встановлених на основі висновку відповідної лікарської експертизи, а також у разі необхідності попередньої оплати послуг і майна (придбання путівки, оплата проїзду, оплата спеціальних транспортних засобів тощо).

Стаття 1203. Збільшення розміру відшкодування шкоди на вимогу потерпілого у разі зміни стану його працездатності

1. Потерпілий має право на збільшення розміру відшкодування шкоди, якщо його працездатність знизилася порівняно з тією, яка була у нього на момент вирішення питання про відшкодування шкоди.

Стаття 1204. Зменшення розміру відшкодування шкоди на вимогу особи, яка завдала шкоди

1. Особа, на яку покладено обов'язок відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я потерпілого, має право вимагати зменшення розміру відшкодування шкоди, якщо працездатність потерпілого зросла порівняно з тією, яка була в нього на момент вирішення питання про відшкодування шкоди.

Стаття 1205. Відшкодування шкоди у разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду

1. У разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, і встановлення її правонаступників виплата щомісячних платежів покладається на її правонаступників.

У цьому разі вимоги про збільшення розміру відшкодування шкоди пред'являються до її правонаступників.

2. У разі ліквідації юридичної особи платежі, належні потерпілому або особам, визначеним статтею 1200 цього Кодексу, мають бути капіталізовані для виплати їх потерпілому або цим особам у порядку, встановленому законом або іншим нормативно-правовим актом.

У разі відсутності в юридичної особи, що ліквідується, коштів для капіталізації платежів, які підлягають сплаті, обов'язок щодо їх капіталізації покладається на ліквідаційну комісію на підставі рішення суду за позовом потерпілого.

Стаття 1206. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину

1. Особа, яка вчинила злочин, зобов'язана відшкодувати витрати закладові охорони здоров'я на лікування потерпілого від цього злочину, крім випадку завдання шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або у стані сильного душевного хвилювання, що виникло раптово внаслідок насильства або тяжкої образи з боку потерпілого.

2. Якщо злочин вчинено малолітньою або неповнолітньою особою, витрати на лікування потерпілого відшкодовуються особами, визначеними статтями 1178 і 1179 цього Кодексу.

3. Якщо лікування проводилося закладом охорони здоров'я, що є у державній власності, у власності Автономної Республіки Крим або територіальної громади, кошти на відшкодування витрат на лікування зараховуються до відповідного бюджету.

Стаття 1207. Обов'язок держави відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок злочину

1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок злочину, відшкодовується потерпілому або особам, визначеним статтею 1200 цього Кодексу, державою, якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин, або якщо вона є неплатоспроможною.

2. Умови та порядок відшкодування державою шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, встановлюються законом.

Стаття 1208. Збільшення розміру відшкодування шкоди у зв'язку з підвищенням вартості життя і збільшенням розміру мінімальної заробітної плати

1. За заявою потерпілого у разі підвищення вартості життя розмір відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкод-

женням здоров'я або смертю, підлягає індексації на підставі рішення суду.

2. За заявою потерпілого у разі збільшення розміру мінімальної заробітної плати розмір відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, підлягає відповідному збільшенню на підставі рішення суду.

§ 3. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)

Стаття 1209. Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)

1. Продавець, виготовлювач товару, виконавець робіт (послуг) зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану фізичній або юридичній особі внаслідок конструктивних, технологічних, рецептурних та інших недоліків товарів, робіт (послуг), а також недостовірної або недостатньої інформації про них.

Відшкодування шкоди не залежить від їхньої вини, а також від того, чи перебував потерпілий з ними у договірних відносинах.

2. Продавець, виготовлювач товару, виконавець робіт (послуг) звільняються від відшкодування шкоди, якщо вони доведуть, що шкода виникла внаслідок непереборної сили або порушення потерпілим правил користування або зберігання товару (результатів робіт, послуг).

Стаття 1210. Особи, зобов'язані відшкодовувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)

1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товарів, підлягає відшкодуванню, за вибором потерпілого, продавцем або виготовлювачем товару.

2. Шкода, завдана внаслідок недоліків робіт (послуг), підлягає відшкодуванню їх виконавцем.

3. Шкода, завдана внаслідок ненадання повної чи достовірної інформації щодо властивостей і правил користування товаром, підлягає відшкодуванню відповідно до частини першої цієї статті.

Стаття 1211. Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)

1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню, якщо її завдано протягом встановлених строків придатності товару, роботи (послуги), а якщо вони не встановлені, — протягом десяти років від дня виготовлення товару, виконання роботи (надання послуги).

2. Шкода, завдана внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню також якщо:

1) на порушення вимог закону не встановлено строку придатності товару, роботи (послуги);

2) особу не було попереджено про необхідні дії після спливу строку придатності і про можливі наслідки в разі невиконання цих дій.

Глава 83
НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

Стаття 1212. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави

1. Особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала.

2. Положення цієї глави застосовуються незалежно від того, чи безпідставне набуття або збереження майна було результатом поведінки набувача майна, потерпілого, інших осіб чи наслідком події.

3. Положення цієї глави застосовуються також до вимог про:

1) повернення виконаного за недійсним правочином;

2) витребування майна власником із чужого незаконного володіння;

3) повернення виконаного однією із сторін у зобов'язанні;

4) відшкодування шкоди особою, яка незаконно набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи.

Стаття 1213. Повернення в натурі безпідставно набутого майна

1. Набувач зобов'язаний повернути потерпілому безпідставно набуте майно в натурі.

2. У разі неможливості повернути в натурі потерпілому безпідставно набуте майно відшкодовується його вартість, яка визначається на момент розгляду судом справи про повернення майна.

Стаття 1214. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання

1. Особа, яка набула майно або зберегла його у себе без достатньої правової підстави, зобов'язана відшкодувати всі доходи, які вона одержала або могла одержати від цього майна з часу, коли ця особа дізналася або могла дізнатися про володіння цим майном без достатньої правової підстави. З цього часу вона відповідає також за допущене нею погіршення майна.

Особа, яка набула майно або зберегла його у себе без достатньої правової підстави, має право вимагати відшкодування зроблених нею необхідних витрат на майно від часу, з якого вона зобов'язана повернути доходи.

2. У разі безпідставного одержання чи збереження грошей нараховуються проценти за користування ними (стаття 536 цього Кодексу).

Стаття 1215. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню

1. Не підлягає поверненню безпідставно набуті:

1) заробітна плата і платежі, що прирівнюються до неї, пенсії, допомоги, стипендії, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, аліменти та інші грошові суми, надані фізичній особі як засіб до існування, якщо їх виплата проведена фізичною або юридичною особою добровільно, за відсутності рахункової помилки з її боку і недобросовісності з боку набувача;

2) інше майно, якщо це встановлено законом.

КНИГА ШОСТА
СПАДКОВЕ ПРАВО

Глава 84
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ

Стаття 1216. Поняття спадкування

1. Спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

Стаття 1217. Види спадкування

1. Спадкування здійснюється за заповітом або за законом.

Стаття 1218. Склад спадщини

1. До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

Стаття 1219. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини

1. Не входять до складу спадщини права та обов'язки, що нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема:

1) особисті немайнові права;

2) право на участь у товариствах та право членства в об'єднаннях громадян, якщо інше не встановлено законом або їх установчими документами;

3) право на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;

4) права на аліменти, пенсію, допомогу або інші виплати, встановлені законом;

5) права та обов'язки особи як кредитора або боржника, передбачені статтею 608 цього Кодексу.

Стаття 1220. Відкриття спадщини

1. Спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою.

2. Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (частина третя статті 46 цього Кодексу).

3. Якщо протягом однієї доби померли особи, які могли б спадкувати одна після одної, спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з них.

4. Якщо кілька осіб, які могли б спадкувати одна після одної, померли під час спільної для них небезпеки (стихійного лиха, аварії, катастрофи тощо), припускається, що вони померли одночасно. У цьому випадку спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з цих осіб.

Стаття 1221. Місце відкриття спадщини

1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.

2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна — місцезнаходження основної частини рухомого майна.

Стаття 1222. Спадкоємці

1. Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини.

2. Спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші учасники цивільних відносин (стаття 2 цього Кодексу).

Стаття 1223. Право на спадкування

1. Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті.

2. У разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини право на спадкування за законом одержують особи, визначені у статтях 1261 — 1265 цього Кодексу.

3. Право на спадкування виникає у день відкриття спадщини.

Стаття 1224. Усунення від права на спадкування

1. Не мають права на спадкування особи, які умисно позбавили життя спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців або вчинили замах на їхнє життя.

Положення абзацу першого цієї частини не застосовується до особи, яка вчинила такий замах, якщо спадкодавець, знаючи про це, все ж призначив її своїм спадкоємцем за заповітом.

2. Не мають права на спадкування особи, які умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині.

3. Не мають права на спадкування за законом батьки після дитини, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав і їхні права не були поновлені на час відкриття спадщини.

Не мають права на спадкування за законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо ця обставина встановлена судом.

4. Не мають права на спадкування за законом одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду.

Якщо шлюб визнаний недійсним після смерті одного з подружжя, то за другим із подружжя, який його пережив і не знав та не міг знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, суд може визнати право на спадкування частки того з подружжя, хто помер, у майні, яке було набуте ними за час цього шлюбу.

5. За рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані.

6. Положення цієї статті поширюються на всіх спадкоємців, у тому числі й на тих, хто має право на обов'язкову частку у спадщині, а також на осіб, на користь яких зроблено заповідальний відказ.

Стаття 1225. Спадкування права на земельну ділянку

1. Право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах, із збереженням її цільового призначення.

2. До спадкоємців житлового будинку, інших будівель та споруд переходить право власності або право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені.

3. До спадкоємців житлового будинку, інших будівель та споруд переходить право власності або право користування земельною ділянкою, яка необхідна для їх обслуговування, якщо інший її розмір не визначений заповітом.

Стаття 1226. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності

1. Частка у праві спільної сумісної власності спадкується на загальних підставах.

2. Суб'єкт права спільної сумісної власності має право заповідати свою частку у праві спільної сумісної власності до її визначення та виділу в натурі.

Стаття 1227. Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві

1. Суми заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відшкодувань у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, але не були ним одержані за життя, передаються членам його сім'ї, а у разі їх відсутності — входять до складу спадщини.

Стаття 1228. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі)

1. Вкладник має право розпорядитися правом на вклад у банку (фінансовій установі) на випадок своєї смерті, склавши заповіт або зробивши відповідне розпорядження банку (фінансовій установі).

2. Право на вклад входить до складу спадщини незалежно від способу розпорядження ним.

3. Заповіт, складений після того, як було зроблене розпорядження банку (фінансовій установі), повністю або частково скасовує його, якщо у заповіті змінено особу, до якої має перейти право на вклад, або якщо заповіт стосується усього майна спадкодавця.

Стаття 1229. Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування)

1. Страхові виплати (страхове відшкодування) спадкуються на загальних підставах.

2. Якщо страхувальник у договорі особистого страхування призначив особу, до якої має перейти право на одержання страхової виплати у разі його смерті, це право не входить до складу спадщини.

Стаття 1230. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та на сплату неустойки

1. До спадкоємця переходить право на відшкодування збитків, завданих спадкодавцеві у договірних зобов'язаннях.

2. До спадкоємця переходить право на стягнення неустойки (штрафу, пені) у зв'язку з невиконанням боржником спадкодавця своїх договірних обов'язків, яка була присуджена судом спадкодавцеві за його життя.

3. До спадкоємця переходить право на відшкодування моральної шкоди, яке було присуджено судом спадкодавцеві за його життя.

Стаття 1231. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем

1. До спадкоємця переходить обов'язок відшкодувати майнову шкоду (збитки), яка була завдана спадкодавцем.

2. До спадкоємця переходить обов'язок відшкодування моральної шкоди, завданої спадкодавцем, яке було присуджено судом зі спадкодавця за його життя.

3. До спадкоємця переходить обов'язок сплатити неустойку (штраф, пеню), яка була присуджена судом кредиторові із спадкодавця за життя спадкодавця.

4. Майнова та моральна шкода, яка була завдана спадкодавцем, відшкодовується спадкоємцями у межах вартості рухомого чи нерухомого майна, яке було одержане ними у спадщину.

5. За позовом спадкоємця суд може зменшити розмір неустойки (штрафу, пені), розмір відшкодування майнової шкоди (збитків) та моральної шкоди, якщо вони є непомірно великими порівняно з вартістю рухомого чи нерухомого майна, яке було одержане ним у спадщину.

Стаття 1232. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця

1. Спадкоємці зобов'язані відшкодувати розумні витрати, які були зроблені одним із них або іншою особою на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

2. Витрати на утримання, догляд, лікування спадкодавця можуть бути стягнені не більш як за три роки до його смерті.

Глава 85
СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

Стаття 1233. Поняття заповіту

1. Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

Стаття 1234. Право на заповіт

1. Право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

2. Право на заповіт здійснюється особисто. Вчинення заповіту через представника не допускається.

Стаття 1235. Право заповідача на призначення спадкоємців

1. Заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин.

2. Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У цьому разі ця особа не може одержати право на спадкування.

3. Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині. Чинність заповіту щодо осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, встановлюється на час відкриття спадщини.

4. У разі смерті особи, яка була позбавлена права на спадкування, до смерті заповідача, позбавлення її права на спадкування втрачає чинність. Діти (внуки) цієї особи мають право на спадкування на загальних підставах.

Стаття 1236. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом

1. Заповідач має право охопити заповітом права та обов'язки, які йому належать на момент складення заповіту, а також ті права та обов'язки, які можуть йому належати у майбутньому.

2. Заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини.

3. Якщо заповідач розподілив між спадкоємцями у заповіті лише свої права, до спадкоємців, яких він призначив, переходить та частина його обов'язків, що є пропорційною до одержаних ними прав.

4. Чинність заповіту щодо складу спадщини встановлюється на момент відкриття спадщини.

Стаття 1237. Право заповідача на заповідальний відказ

1. Заповідач має право зробити у заповіті заповідальний відказ.

2. Відказоодержувачами можуть бути особи, які входять, а також ті, які не входять до числа спадкоємців за законом.

Стаття 1238. Предмет заповідального відказу

1. Предметом заповідального відказу може бути передання відказоодержувачеві у власність або за іншим речовим правом майнового права або речі, що входить або не входить до складу спадщини.

2. На спадкоємця, до якого переходить житловий будинок, квартира або інше рухоме або нерухоме майно, заповідач має право покласти обов'язок надати іншій особі право користування ними. Право користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном зберігає чинність у разі наступної зміни їх власника.

Право користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном, одержане за заповідальним відказом, є таким, що не відчужується, не передається та не переходить до спадкоємців відказоодержувача.

Право користування житловим будинком, квартирою або іншою будівлею, надане відказоодержувачеві, не є підставою для проживання у них членів його сім'ї, якщо у заповіті не зазначено інше.

3. Спадкоємець, на якого заповідачем покладено заповідальний відказ, зобов'язаний виконати його лише у межах реальної вартості майна, яке перейшло до нього, з вирахуванням частки боргів спадкодавця, що припадають на це майно.

4. Відказоодержувач має право вимоги до спадкоємця з часу відкриття спадщини.

Стаття 1239. Втрата чинності заповідальним відказом

1. Заповідальний відказ втрачає чинність у разі смерті відказоодержувача, що сталася до відкриття спадщини.

Стаття 1240. Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків

1. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій немайнового характеру, зокрема щодо розпорядження особистими паперами, визначення місця і форми здійснення ритуалу поховання.

2. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети.

Стаття 1241. Право на обов'язкову частку у спадщині

1. Неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Розмір обов'язкової частки у спадщині може бути зменшений судом з урахуванням відносин між цими спадкоємцями та спадкодавцем, а також інших обставин, які мають істотне значення.

2. До обов'язкової частки у спадщині зараховується вартість речей звичайної домашньої обстановки та вжитку, вартість заповідального відказу, встановленого на користь особи, яка має право на обов'язкову частку, а також вартість інших речей та майнових прав, які перейшли до неї як до спадкоємця.

3. Будь-які обмеження та обтяження, встановлені у заповіті для спадкоємця, який має право на обов'язкову частку у спадщині, дійсні лише щодо тієї частини спадщини, яка перевищує його обов'язкову частку.

Стаття 1242. Заповіт з умовою

1. Заповідач може обумовити виникнення права на спадкування у особи, яка призначена у заповіті, наявністю певної умови, як пов'язаної, так і не пов'язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо).

Умова, визначена у заповіті, має існувати на час відкриття спадщини.

2. Умова, визначена у заповіті, є нікчемною, якщо вона суперечить закону або моральним засадам суспільства.

3. Особа, призначена у заповіті, не має права вимага- ▼

ти визнання умови недійсною на тій підставі, що вона не знала про неї, або якщо настання умови від неї не залежало.

Стаття 1243. Заповіт подружжя

1. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності.

2. У разі складення спільного заповіту частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до другого з подружжя, який його пережив. У разі смерті останнього право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті.

3. За життя дружини та чоловіка кожен з них має право відмовитися від спільного заповіту. Така відмова підлягає нотаріальному посвідченню.

4. У разі смерті одного з подружжя нотаріус накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті подружжя.

Стаття 1244. Підпризначення спадкоємця

1. Заповідач має право призначити іншого спадкоємця на випадок, якщо спадкоємець, зазначений у заповіті, помре до відкриття спадщини, не прийме її або відмовиться від її прийняття чи буде усунений від права на спадкування, а також у разі відсутності умов, визначених у заповіті (стаття 1242 цього Кодексу).

2. Підпризначеним спадкоємцем може бути будь-яка особа, визначена у статті 1222 цього Кодексу.

Стаття 1245. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом

1. Частина спадщини, що не охоплена заповітом, спадкується спадкоємцями за законом на загальних підставах. До числа цих спадкоємців входять також спадкоємці за законом, яким інша частина спадщини була передана за заповітом.

Стаття 1246. Встановлення сервітуту у заповіті

1. Спадкодавець має право встановити у заповіті сервітут щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб.

Стаття 1247. Загальні вимоги до форми заповіту

1. Заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення.

2. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем.

Якщо особа не може особисто підписати заповіт, він підписується відповідно до частини четвертої статті 207 цього Кодексу.

3. Заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1251 — 1252 цього Кодексу.

Стаття 1248. Посвідчення заповіту нотаріусом

1. Нотаріус посвідчує заповіт, який написаний заповідачем власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів.

2. Нотаріус може на прохання особи записати заповіт з її слів власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів.

У цьому разі заповіт має бути вголос прочитаний заповідачем і підписаний ним.

Якщо заповідач через фізичні вади не може сам прочитати заповіт, посвідчення заповіту має відбуватися при свідках (стаття 1253 цього Кодексу).

Стаття 1249. Посвідчення нотаріусом секретних заповітів

1. Секретним є заповіт, який посвідчується нотаріусом без ознайомлення з його змістом.

2. Особа, яка склала секретний заповіт, подає його в заклеєному конверті нотаріусові. На конверті має бути підпис заповідача.

Нотаріус ставить на конверті свій посвідчувальний напис, скріплює печаткою і в присутності заповідача поміщає його в інший конверт та опечатує.

Стаття 1250. Оголошення нотаріусом секретного заповіту

1. Одержавши інформацію про відкриття спадщини, нотаріус призначає день оголошення змісту заповіту. Про день оголошення заповіту він повідомляє членів сім'ї та родичів спадкодавця, якщо їхнє місце проживання йому відоме, або робить про це повідомлення в друкованих засобах масової інформації.

2. У присутності заінтересованих осіб та двох свідків нотаріус відкриває конверт, у якому зберігався заповіт, та оголошує його зміст.

3. Про оголошення заповіту складається протокол, який підписують нотаріус та свідки. У протоколі записується весь зміст заповіту.

Стаття 1251. Посвідчення заповіту посадовою, службовою особою органу місцевого самоврядування

1. Якщо у населеному пункті немає нотаріуса, заповіт, крім секретного, може бути посвідчений уповноваженою на це посадовою, службовою особою відповідного органу місцевого самоврядування.

Стаття 1252. Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою

1. Заповіт особи, яка перебуває на лікуванні у лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров'я, а також особи, яка проживає в будинку для осіб похилого віку та інвалідів, може бути посвідчений головним лікарем, його заступником з медичної частини або черговим лікарем цієї лікарні, госпіталю, іншого стаціонарного закладу охорони здоров'я, а також начальником госпіталю, директором або головним лікарем будинку для осіб похилого віку та інвалідів.

2. Заповіт особи, яка перебуває під час плавання на морському, річковому судні, що ходить під прапором України, може бути посвідчений капітаном цього судна.

3. Заповіт особи, яка перебуває у пошуковій або іншій експедиції, може бути посвідчений начальником цієї експедиції.

4. Заповіт військовослужбовця, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ, військово-навчальних закладів, де немає нотаріуса чи органу, що вчиняє нотаріальні дії, а також заповіт робітника, службовця, члена їхніх сімей і члена сім'ї військовослужбовця може бути посвідчений командиром (начальником) цих частини, з'єднання, установи або закладу.

5. Заповіт особи, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі, може бути посвідчений начальником місця позбавлення волі.

6. Заповіт особи, яка тримається під вартою, може бути посвідчений начальником слідчого ізолятора.

7. Заповіти осіб, зазначених у частинах першій — шостій цієї статті, посвідчуються при свідках.

8. До заповітів, посвідчених посадовими, службовими особами, застосовуються положення статті 1247 цього Кодексу.

9. Заповіти, посвідчені посадовими, службовими особами, визначеними у частинах першій — шостій цієї статті, прирівнюються до заповітів, посвідчених нотаріусами.

Стаття 1253. Посвідчення заповіту при свідках

1. На бажання заповідача його заповіт може бути посвідчений при свідках.

2. У випадках, встановлених абзацом третім частини другої статті 1248 і статтею 1252 цього Кодексу, присутність не менш як двох свідків при посвідченні заповіту є обов'язковою.

3. Свідками можуть бути лише особи з повною цивільною дієздатністю.

4. Свідками не можуть бути:

1) нотаріус або інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт;

2) спадкоємці за заповітом;

3) члени сім'ї та близькі родичі спадкоємців за заповітом;

4) особи, які не можуть прочитати або підписати заповіт.

5. Свідки, при яких посвідчено заповіт, зачитують його вголос та ставлять свої підписи на ньому.

6. У текст заповіту заносяться відомості про особу свідків.

Стаття 1254. Право заповідача на скасування та зміну заповіту

1. Заповідач має право у будь-який час скасувати заповіт.

2. Заповідач має право у будь-який час скласти новий заповіт. Заповіт, який було складено пізніше, скасовує попередній заповіт повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить.

3. Кожний новий заповіт скасовує попередній і не відновлює заповіту, який заповідач склав перед ним.

4. Якщо новий заповіт, складений заповідачем, був визнаний недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється, крім випадків, встановлених статтями 225 і 231 цього Кодексу.

5. Заповідач має право у будь-який час внести до заповіту зміни.

6. Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться заповідачем особисто.

7. Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться у порядку, встановленому цим Кодексом для посвідчення заповіту.

Стаття 1255. Таємниця заповіту

1. Нотаріус, інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт, свідки, а також фізична особа, яка підписує заповіт замість заповідача, не мають права до відкриття спадщини розголошувати відомості щодо факту складення заповіту, його змісту, скасування або зміни заповіту.

Стаття 1256. Тлумачення заповіту

1. Тлумачення заповіту може бути здійснене після відкриття спадщини самими спадкоємцями.

2. У разі спору між спадкоємцями тлумачення заповіту здійснюється судом відповідно до статті 213 цього Кодексу.

Стаття 1257. Недійсність заповіту

1. Заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним.

2. За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.

3. Недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої його частини.

4. У разі недійсності заповіту спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений права на спадкування, одержує право на спадкування за законом на загальних підставах.

Глава 86
СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Стаття 1258. Черговість спадкування за законом

1. Спадкоємці за законом одержують право на спадкування почергово.

2. Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття, крім випадків, встановлених статтею 1259 цього Кодексу.

Стаття 1259. Зміна черговості одержання права на спадкування

1. Черговість одержання спадкоємцями за законом права на спадкування може бути змінена нотаріально посвідченим договором заінтересованих спадкоємців, укладеним після відкриття спадщини. Цей договір не може порушити прав спадкоємця, який не бере у ньому участі, а також спадкоємця, який має право на обов'язкову частку у спадщині.

2. Фізична особа, яка є спадкоємцем за законом наступних черг, може за рішенням суду одержати право на спадкування разом із спадкоємцями тієї черги, яка має право на спадкування, за умови, що вона протягом тривалого часу опікувалася, матеріально забезпечувала, надавала іншу допомогу спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані.

Стаття 1260. Спадкування усиновленими та усиновлювачами

1. У разі спадкування за законом усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі — з другого, прирівнюються до родичів за походженням.

2. Усиновлений та його нащадки не спадкують за законом після смерті батьків усиновленого, інших його родичів за походженням по висхідній лінії.

Батьки усиновленого та інші його родичі за походженням по висхідній лінії не спадкують за законом після смерті усиновленого та його нащадків.

3. Якщо за рішенням суду про усиновлення збережений правовий зв'язок між усиновленим та його бабою, дідом, братом та сестрою за походженням, то у разі смерті його баби, діда за походженням усиновлений має право на спадкування за правом представлення, а у разі смерті його брата, сестри за походженням — має право на спадкування як спадкоємець другої черги.

У разі смерті усиновленого його баба, дід, брат, сестра за походженням, з якими був збережений правовий зв'язок, спадкують на загальних підставах.

Стаття 1261. Перша черга спадкоємців за законом

1. У першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.

Стаття 1262. Друга черга спадкоємців за законом

1. У другу чергу право на спадкування за законом мають рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері.

Стаття 1263. Третя черга спадкоємців за законом

1. У третю чергу право на спадкування за законом мають рідні дядько та тітка спадкодавця.

Стаття 1264. Четверта черга спадкоємців за законом

1. У четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.

Стаття 1265. П'ята черга спадкоємців за законом

1. У п'яту чергу право на спадкування за законом мають інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, причому родичі ближчого ступеня споріднення усувають від права спадкування родичів подальшого ступеня споріднення.

Ступінь споріднення визначається за числом народжень, що віддаляють родича від спадкодавця. Народження самого спадкодавця не входить до цього числа.

2. У п'яту чергу право на спадкування за законом одержують утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї.

Утриманцем вважається неповнолітня або непрацездатна особа, яка не була членом сім'ї спадкодавця, але не менш як п'ять років одержувала від нього матеріальну допомогу, що була для неї єдиним або основним джерелом засобів до існування.

Стаття 1266. Спадкування за правом представлення

1. Внуки, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини.

2. Прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, яка б належала за законом їхнім дітям (бабі, дідові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

3. Племінники спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (сестрі, братові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

4. Двоюрідні брати та сестри спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (тітці, дядькові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

5. Якщо спадкування за правом представлення здійснюється кількома особами, частка їхнього померлого родича ділиться між ними порівну.

6. При спадкуванні по прямій низхідній лінії право представлення діє без обмеження ступеня споріднення.

Стаття 1267. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом

1. Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними.

2. Спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них.

3. Спадкоємці за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом, якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них.

Глава 87
ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ

Стаття 1268. Прийняття спадщини

1. Спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її.

2. Не допускається прийняття спадщини з умовою чи із застереженням.

3. Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу, він не заявив про відмову від неї.

4. Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою — четвертою статті 1273 цього Кодексу.

5. Незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.

Стаття 1269. Подання заяви про прийняття спадщини

1. Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати до нотаріальної контори заяву про прийняття спадщини.

2. Заява про прийняття спадщини подається спадкоємцем особисто.

3. Особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право подати заяву про прийняття спадщини без згоди своїх батьків або піклувальника.

4. Заяву про прийняття спадщини від імені малолітньої, недієздатної особи подають її батьки (усиновлювачі), опікун.

5. Особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини.

Стаття 1270. Строки для прийняття спадщини

1. Для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини.

2. Якщо виникнення у особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, строк для прийняття нею спадщини встановлюється у три місяці з моменту неприйняття іншими спадкоємцями спадщини або відмови від її прийняття.

Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він продовжується до трьох місяців.

Стаття 1271. Прийняття заповідального відказу

1. Якщо протягом шести місяців з часу відкриття спадщини відказоодержувач не відмовився від заповідального відказу, вважається, що він його прийняв.

Стаття 1272. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини

1. Якщо спадкоємець протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.

2. За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини до нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини.

3. За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини.

Стаття 1273. Право на відмову від прийняття спадщини

1. Спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу. Заява про відмову від прийняття спадщини подається до нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини.

2. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може відмовитися від прийняття спадщини за згодою піклувальника і органу опіки та піклування.

3. Неповнолітня особа віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років може відмовитися від прийняття спадщини за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника і органу опіки та піклування.

4. Батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній, недієздатній особі, лише з дозволу органу опіки та піклування.

5. Відмова від прийняття спадщини є безумовною і беззастережною.

6. Відмова від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку, встановленого для її прийняття.

Стаття 1274. Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи

1. Спадкоємець за заповітом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця за заповітом.

2. Спадкоємець за законом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь будь-кого із спадкоємців за законом незалежно від черги.

3. Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь.

4. Якщо заповідач підпризначив спадкоємця, особа, на ім'я якої складений заповіт, може відмовитися від спадщини лише на користь особи, яка є підпризначеним спадкоємцем.

5. Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною з підстав, встановлених статтями 225, 229 — 231 і 233 цього Кодексу.

Стаття 1275. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини

1. Якщо від прийняття спадщини відмовився один із спадкоємців за заповітом, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за заповітом і розподіляється між ними порівну.

2. Якщо від прийняття спадщини відмовився один із спадкоємців за законом з тієї черги, яка має право на спадкування, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за законом тієї ж черги і розподіляється між ними порівну.

3. Положення цієї статті не застосовуються, якщо спадкоємець відмовився від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця, а також коли заповідач підпризначив іншого спадкоємця.

4. Якщо на спадкоємця за заповітом, який відмовився від прийняття спадщини, було покладено заповідальний відказ, обов'язок за заповідальним відказом переходить до інших спадкоємців за заповітом, які прийняли спадщину, і розподіляється між ними порівну.

5. Відмова спадкоємця за заповітом від прийняття спадщини не позбавляє його права на спадкування за законом.

Стаття 1276. Перехід права на прийняття спадщини

1. Якщо спадкоємець за заповітом або за законом помер після відкриття спадщини і не встиг її прийняти, право на прийняття належної йому частки спадщини, крім права на прийняття обов'язкової частки у спадщині, переходить до його спадкоємців (спадкова трансмісія).

Право на прийняття спадщини у цьому випадку здійснюється на загальних підставах протягом строку, що залишився. Якщо

строк, що залишився, менший як три місяці, він подовжується до трьох місяців.

Стаття 1277. Відумерлість спадщини

1. У разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття суд визнає спадщину відумерлою за заявою відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини.

2. Заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини.

3. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини.

4. Територіальна громада, яка стала власником відумерлого майна, зобов'язана задовольнити вимоги кредиторів спадкодавця, що заявлені відповідно до статті 1231 цього Кодексу.

5. Спадщина, не прийнята спадкоємцями, охороняється до визнання її відумерлою відповідно до статті 1283 цього Кодексу.

Стаття 1278. Поділ спадщини між спадкоємцями

1. Частки кожного спадкоємця у спадщині є рівними, якщо спадкодавець у заповіті сам не розподілив спадщину між ними.

2. Кожен із спадкоємців має право на виділ його частки в натурі.

Стаття 1279. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі

1. Спадкоємці, які протягом не менш як одного року до часу відкриття спадщини проживали разом із спадкодавцем однією сім'єю, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі предметів звичайної домашньої обстановки та вжитку в розмірі частки у спадщині, яка їм належить.

2. Спадкоємці, які разом із спадкодавцем були співвласниками майна, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі цього майна, у межах їхньої частки у спадщині, якщо це не порушує інтересів інших спадкоємців, що мають істотне значення.

Стаття 1280. Перерозподіл спадщини

1. Якщо після спливу строку для прийняття спадщини і після розподілу її між спадкоємцями спадщину прийняли інші спадкоємці (частини друга і третя статті 1272 цього Кодексу), вона підлягає перерозподілу між ними.

Такі спадкоємці мають право вимагати передання їм у натурі частини майна, яке збереглося, або сплати грошової компенсації.

2. Якщо майно, на яке претендує спадкоємець, що пропустив строк для прийняття спадщини, перейшло як відумерле до територіальної громади і збереглося, спадкоємець має право вимагати його передання в натурі. У разі його продажу спадкоємець має право на грошову компенсацію.

Стаття 1281. Пред'явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців

1. Спадкоємці зобов'язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини, якщо їм відомо про його борги.

2. Кредиторові спадкодавця належить протягом шести місяців від дня, коли він дізнався або міг дізнатися про відкриття спадщини, пред'явити свої вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину, незалежно від настання строку вимоги.

3. Якщо кредитор спадкодавця не знав і не міг знати про відкриття спадщини, він має право пред'явити свої вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину, протягом одного року від настання строку вимоги.

4. Кредитор спадкодавця, який не пред'явив вимоги до спадкоємців, що прийняли спадщину, у строки, встановлені частинами другою і третьою цієї статті, позбавляється права вимоги.

Стаття 1282. Обов'язок спадкоємців задовольнити вимоги кредитора

1. Спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора повністю, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину. Кожен із спадкоємців зобов'язаний задовольнити вимоги кредитора особисто, у розмірі, який відповідає його частці у спадщині.

2. Вимоги кредитора спадкоємці зобов'язані задовольнити шляхом одноразового платежу, якщо домовленістю між спадкоємцями та кредитором інше не встановлено.

У разі відмови від одноразового платежу суд за позовом кредитора накладає стягнення на майно, яке було передане спадкоємцям у натурі.

Стаття 1283. Охорона спадкового майна

1. Охорона спадкового майна здійснюється в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів спадкодавця з метою збереження його до прийняття спадщини спадкоємцями.

2. Нотаріус за місцем відкриття спадщини, а в населених пунктах, де немає нотаріуса, — відповідні органи місцевого самоврядування з власної ініціативи або за заявою спадкоємців вживають заходів щодо охорони спадкового майна.

3. Охорона спадкового майна триває до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини.

4. Витрати на охорону спадкового майна відшкодовуються спадкоємцями відповідно до їхньої частки у спадщині.

Стаття 1284. Охорона спадкового майна виконавцем заповіту

1. Якщо спадкування здійснюється не лише за заповітом, а й за законом, виконавець заповіту, якого призначив спадкодавець, вживає заходів щодо охорони всієї спадщини.

2. Спадкоємці за законом мають право призначити іншу особу, яка вживатиме заходів щодо охорони частини спадщини, що спадкується за законом.

Стаття 1285. Управління спадщиною

1. Якщо у складі спадщини є майно, яке потребує утримання, догляду, вчинення інших фактичних чи юридичних дій для підтримання його в належному стані, нотаріус, а в населених пунктах, де немає нотаріуса, — відповідний орган місцевого самоврядування, у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту укладають договір на управління спадщиною з іншою особою.

2. Особа, яка управляє спадщиною, має право на вчинення будь-яких необхідних дій, спрямованих на збереження спадщини до з'явлення спадкоємців або до прийняття спадщини.

3. Особа, яка управляє спадщиною, має право на плату за виконання своїх повноважень.

Глава 88
ВИКОНАННЯ ЗАПОВІТУ

Стаття 1286. Право заповідача на призначення виконавця заповіту

1. Заповідач може доручити виконання заповіту фізичній особі з повною цивільною дієздатністю або юридичній особі (виконавцеві заповіту).

2. Якщо заповіт складено на користь кількох осіб, виконання заповіту може бути доручено будь-кому з них.

3. Якщо заповіт складено на користь однієї особи, виконання заповіту може бути покладено на особу, яка не є спадкоємцем за заповітом.

Стаття 1287. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців

1. Спадкоємці мають право пред'явити позов про усунення виконавця заповіту, призначеного заповідачем, від виконання ним своїх повноважень, якщо він не може забезпечити виконання волі заповідача.

2. Якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо особа, яка була ним призначена, відмовилася від виконання заповіту або була усунена від виконання заповіту, спадкоємці мають право обрати виконавця з числа спадкоємців або призначити виконавцем заповіту іншу особу.

3. Якщо спадкоємці не можуть досягти згоди щодо призначення виконавця заповіту, він на вимогу одного із них може бути призначений судом.

Стаття 1288. Призначення виконавця заповіту нотаріусом

1. Виконавець заповіту може бути призначений нотаріусом за місцем відкриття спадщини, якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо виконавець заповіту відмовився від виконання заповіту чи був усунений від його виконання і якщо цього потребують інтереси спадкоємців.

Стаття 1289. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту

1. Особа може бути призначена виконавцем заповіту лише за її згодою.

2. Згода особи бути виконавцем заповіту може бути виражена на тексті самого заповіту або додана до нього.

3. Особа може подати до нотаріуса за місцем відкриття спадщини заяву про згоду бути виконавцем заповіту після відкриття спадщини.

Стаття 1290. Повноваження виконавця заповіту

1. Виконавець заповіту зобов'язаний:

1) вжити заходів щодо охорони спадкового майна;

2) вжити заходів щодо повідомлення спадкоємців, відказоодержувачів, кредиторів про відкриття спадщини;

3) вимагати від боржників спадкодавця виконання ними своїх зобов'язань;

4) управляти спадщиною;

5) забезпечити одержання кожним із спадкоємців частки спадщини, яка визначена у заповіті;

6) забезпечити одержання частки у спадщині особами, які мають право на обов'язкову частку у спадщині.

2. Виконавець заповіту зобов'язаний забезпечити виконання спадкоємцями дій, до яких вони були зобов'язані заповітом.

3. Повноваження виконавця заповіту посвідчуються документом, який видається нотаріусом за місцем відкриття спадщини.

Стаття 1291. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень

1. Заповідач має право визначити у заповіті те майно (в натурі або у грошах), яке виконавець заповіту має право одержати зі складу спадщини як плату за виконання своїх повноважень.

2. Якщо розмір плати не визначений заповідачем, він може бути визначений за домовленістю виконавця заповіту та спадкоємців, а в разі спору — судом.

3. Виконавець заповіту має право вимагати від спадкоємців відшкодування тих витрат, які були ним зроблені для охорони спадщини, управління нею та виконання заповіту.

Стаття 1292. Контроль за виконанням заповіту

1. Спадкоємці мають право контролювати дії виконавця заповіту.

2. Якщо спадкоємцями є малолітні, неповнолітні, недієздатні особи або особи, цивільна дієздатність яких обмежена, контроль за виконанням заповіту здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники, а також орган опіки та піклування.

3. За вимогою осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, виконавець заповіту повинен звітувати про дії, які були ним вчинені щодо виконання заповіту.

4. Після виконання заповіту виконавець заповіту подає спадкоємцям або їхнім законним представникам звіт про виконання своїх повноважень.

Стаття 1293. Право на оскарження дій виконавця заповіту

1. Спадкоємці, їхні законні представники, а також орган опіки та піклування мають право оскаржити до суду дії виконавця заповіту, якщо вони не відповідають цьому Кодексу, іншим законам, порушують інтереси спадкоємців.

2. До вимог про визнання неправомірними дій виконавця заповіту застосовується позовна давність в один рік.

Стаття 1294. Строк чинності повноважень виконавця заповіту

1. Повноваження виконавця заповіту тривають до повного здійснення волі спадкодавця, яка виражена у заповіті.

2. Чинність повноважень виконавця заповіту припиняється нотаріусом за місцем відкриття спадщини за погодженням із спадкоємцями та відказоодержувачами.

3. Після припинення повноважень виконавець заповіту повинен повернути нотаріусові документ, який був йому виданий (частина третя статті 1290 цього Кодексу).

4. У разі неповернення виконавцем заповіту документа, який засвідчував його повноваження, спадкоємці мають право витребувати документ, а також вимагати відшкодування завданих їм збитків.

Стаття 1295. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень

1. Виконавець заповіту, незалежно від того, ким його було призначено, має право відмовитися від здійснення своїх повноважень.

2. Виконавець заповіту зобов'язаний негайно повідомити спадкоємців, а також інших осіб, щодо яких він повинен був вчинити певні дії, про відмову від здійснення своїх повноважень.

3. Виконавець заповіту не може відмовитися від здійснення своїх повноважень у разі необхідності вчинення невідкладних дій, зволікання з якими загрожує завданням збитків спадкоємцям.

4. Виконавець заповіту відповідає перед спадкоємцями за збитки, що були їм завдані у зв'язку з невиконанням вимог, встановлених у частинах другій та третій цієї статті.

Глава 89
ОФОРМЛЕННЯ ПРАВА НА СПАДЩИНУ

Стаття 1296. Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину

1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину.

2. Якщо спадщину прийняло кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається кожному з них із визначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців.

3. Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Стаття 1297. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно

1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є нерухоме майно, зобов'язаний звернутися до нотаріуса за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно.

2. Якщо спадщину прийняло кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається на ім'я кожного з них, із зазначенням імені та частки у спадщині інших спадкоємців.

Стаття 1298. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину

1. Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини.

2. Якщо заповіт складено на користь зачатої, але ще не народженої дитини, видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини.

Положення абзацу першого цієї частини застосовується також щодо дитини, зачатої за життя спадкодавця, але народженої після його смерті, у разі спадкування за законом.

3. До закінчення строку на прийняття спадщини нотаріус може видати спадкоємцеві дозвіл на одержання частини вкладу спадкодавця у банку (фінансовій установі), якщо це викликано обставинами, які мають істотне значення.

Стаття 1299. Державна реєстрація права на спадщину

1. Якщо у складі спадщини, яку прийняв спадкоємець, є нерухоме майно, спадкоємець зобов'язаний зареєструвати право на спадщину в органах, які здійснюють державну реєстрацію нерухомого майна (стаття 182 цього Кодексу).

2. Право власності на нерухоме майно виникає у спадкоємця з моменту державної реєстрації цього майна.

Стаття 1300. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину

1. За згодою всіх спадкоємців, які прийняли спадщину, нотаріус за місцем відкриття спадщини може внести зміни до свідоцтва про право на спадщину.

2. На вимогу одного із спадкоємців за рішенням суду можуть бути внесені зміни до свідоцтва про право на спадщину.

3. У випадках, встановлених частинами першою і другою цієї статті, нотаріус видає спадкоємцям нові свідоцтва про право на спадщину.

Стаття 1301. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину

1. Свідоцтво про право на спадщину визнається недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що особа, якій воно видане, не мала права на спадкування, а також в інших випадках, встановлених законом.

Глава 90
СПАДКОВИЙ ДОГОВІР

Стаття 1302. Поняття спадкового договору

1. За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача.

Стаття 1303. Сторони у спадковому договорі

1. Відчужувачем у спадковому договорі може бути подружжя, один із подружжя або інша особа.

2. Набувачем у спадковому договорі може бути фізична або юридична особа.

Стаття 1304. Форма спадкового договору

1. Спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Стаття 1305. Обов'язки набувача у спадковому договорі

1. Набувач у спадковому договорі може бути зобов'язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до відкриття спадщини або після її відкриття.

Стаття 1306. Особливості спадкового договору з участю подружжя

1. Предметом спадкового договору може бути майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а також майно, яке є особистою власністю будь-кого з подружжя.

2. Спадковим договором може бути встановлено, що в разі смерті одного з подружжя спадщина переходить до другого, а в разі смерті другого з подружжя його майно переходить до набувача за договором.

Стаття 1307. Забезпечення виконання спадкового договору

1. На майно, визначене у спадковому договорі, нотаріус, який посвідчив цей договір, накладає заборону відчуження.

2. Заповіт, який відчужувач склав щодо майна, вказаного у спадковому договорі, є нікчемним.

3. Відчужувач має право призначити особу, яка буде здійснювати контроль за виконанням спадкового договору після його смерті.

У разі відсутності такої особи контроль за виконанням спадкового договору здійснює нотаріус за місцем відкриття спадщини.

Стаття 1308. Розірвання спадкового договору

1. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу відчужувача у разі невиконання набувачем його розпоряджень.

2. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу набувача у разі неможливості виконання ним розпоряджень відчужувача.

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Кодекс набирає чинності з 1 січня 2004 року.

2. Визнати такими, що втратили чинність з 1 січня 2004 року:

Цивільний кодекс Української РСР від 18 липня 1963 року, із змінами, внесеними до нього;

Закон Української РСР "Про затвердження Цивільного кодексу Української РСР" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1963 р., № 30, ст. 463); статті 2 — 7, 12, 13, 16 Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 9 грудня 1963 року "Про порядок введення в дію Цивільного і Цивільного процесуального кодексів Української РСР" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1963 р., № 51, ст. 731; 1985 р., № 23, ст. 542; Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 3, ст. 15).

3. Кабінету Міністрів України до 1 квітня 2003 року підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України:

перелік законодавчих актів (їх окремих положень), які мають бути визнані такими, що втратили чинність, та перелік законодавчих актів, до яких слід внести зміни, у зв'язку з набранням чинності цим Кодексом;

проект закону про міжнародне приватне право та проекти інших законів, необхідність прийняття яких випливає із цього Кодексу.

4. Цивільний кодекс України застосовується до цивільних відносин, що виникли після набрання ним чинності.

Щодо цивільних відносин, які виникли до набрання чинності Цивільним кодексом України, положення цього Кодексу застосовуються до тих прав і обов'язків, що виникли або продовжують існувати після набрання ним чинності.

5. Правила книги шостої Цивільного кодексу України застосовуються також до спадщини, яка відкрилася, але не була прийнята ніким із спадкоємців до набрання чинності цим Кодексом.

Правила статті 1277 Цивільного кодексу України про відумерле майно застосовуються також до спадщини, від дня відкриття якої до набрання чинності цим Кодексом спливло не менше одного року.

6. Правила Цивільного кодексу України про позовну давність застосовуються до позовів, строк пред'явлення яких, встановлений законодавством, що діяло раніше, не сплив до набрання чинності цим Кодексом.

7. До позовів про визнання заперечуваного правочину недійсним і про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину, право на пред'явлення якого виникло до 1 січня 2004 року, застосовується позовна давність, встановлена для відповідних позовів законодавством, що діяло раніше.

8. Правила статті 344 Цивільного кодексу України про набувальну давність поширюються також на випадки, коли володіння майном почалося за три роки до набрання чинності цим Кодексом.

9. До договорів, що були укладені до 1 січня 2004 року і продовжують діяти після набрання чинності Цивільним кодексом України, застосовуються правила цього Кодексу щодо підстав, порядку і наслідків зміни або розірвання договорів окремих видів незалежно від дати їх укладення.

10. Правила Цивільного кодексу України про відповідальність за порушення договору застосовуються в тих випадках, коли відповідні порушення були допущені після набрання чинності цим Кодексом, крім випадків, коли в договорах, укладених до 1 січня 2004 року, була встановлена інша відповідальність за такі порушення.

11. Судові провадження у справах про припинення права власності на підставах, що не встановлені Цивільним кодексом України або іншим законом, підлягають припиненню.

Ухвалені, але не виконані судові рішення у таких справах примусовому виконанню не підлягають.

Президент України
Л.КУЧМА.

м. Київ,
16 січня 2003 року.
№ 435-IV.

Не дають дружити з вузом

ТРИВОЖНИЙ ДЗВІНОК

Педколектив ПТУ має намір спільно з Житомирським інженерно-технологічним інститутом підготувати фахівців. Проте в Міносвіти з цим не погоджуються: мовляв, професійно-технічні навчальні заклади не можуть бути структурними підрозділами вузів. Але всі розуміють, що реформа профтехосвіти назріла. Інтеграція з вузами третього—четвертого рівнів акредитації може сприяти змінам, яких потребує саме життя.

Наше ПТУ мало базове підприємство — завод, що випускав верстати-автомати з числовим програмним управлінням. Тепер він переживає скрутні часи. Ніхто з минулорічних випускників не пішов туди працювати. Комплекс приміщень (понад 10 тисяч кв. м) уже два роки не опалюється. В аудиторіях та виробничих майстернях темно. Уявіть собі покриті льодом стіни, буржуйку і гасовий ліхтар у сторожа...

На щастя, крім обледенілих сучасних корпусів, маємо і старі, одноповерхові, побудовані ще 1914 року. Вони розраховані на 300 осіб, а навчається в них у дві зміни понад 700. Ще частину учнів відправляємо в зимовий період на практику. До того ж навчання починаємо з 1 серпня. Отак і викручуємося.

Профтехучилище № 17 має статус вищого, але тільки за однією спеціальністю видаємо дипломи молодших спеціалістів. За іншими — не завершено акредитацію.

Кошти можемо отримувати лише у формі благодійної допомоги. Комп'ютери придбали на гроші батьків. Хотіли б заробляти самі. Але як? Раніше могли, набравши учнів під державне замовлення, комплектувати додаткові госпрозрахункові групи. Але де їх учити за нинішніх умов?

Ось чому нам так необхідна інтеграція з інженерно-технологічним інститутом. А цьому вузу, який інтенсивно розвивається, якраз бракує навчально-матеріальної бази. То чи є сенс будувати її з нуля, коли можна скористатися нашою?

А це дасть можливість концентрувати позабюджетні надходження вузу й училища, використовувати їх для модернізації навчальної бази.

Про яку підготовку спеціалістів, конкурентоспроможних на ринку праці, може йтися, коли більшість майстрів в училищі — люди передпенсійного та пенсійного віку? Уже й від пропозицій стати заступником директора училища чи старшим майстром відмовляються — клопотів багато, а ставки малі. Тандем «профтехучилище—вуз» вигідний, бо також сприятиме підвищенню фахового рівня педпрацівників.

Стаття 30 Закону «Про вищу освіту» передбачає перебування у складі вищих навчальних закладів інших формувань, діяльність яких не заборонена законом. Розумію занепокоєння деяких працівників Міносвіти, чи не поглине вища школа професійно-технічні навчальні заклади. Але ж форму співіснування можна юридично чітко сформулювати в установних документах.

Микола ЗАРІЦЬКИЙ,
директор вищого ПТУ № 17.
Житомир.

ФОТОПОГЛЯД

Фото Михайла КИРИЧЕНКА.

Теорема для бабусі.

Бокс без нокауту

СПОРТЗАЛ

У Чернігівській школі-інтернаті ім. Ю. Коцюбинського відкрито новий спортивний зал для занять боксом. Завдяки допомозі голови правління об'єднання «Новий Чернігів» Сергія Кнуренка школярі та боксери-юніори тепер матимуть належні умови для вдосконалення майстерності. До слова, вихованці спортклубу «Надія» уже завоювали низку престижних нагород у Молдові, Росії і Білорусі.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Ринкові уроки від тітки Нюри

Нотатки про посібник для виховання «нових українців»

РОБОТА НАД ПОМИЛКАМИ

Львівський підприємець Володимир Щербина під час книжкового форуму в Палаці мистецтв придбав для сина «Веселий задачник», рекомендований для дітей 6—10 років. Це — не сухий підручник, а дуже приваблива своїм дизайном книжка, на гарному папері, з малюнками.

Діти залюбки беруть такі видання до рук, спочатку розглядають їх, відтак народжується інтерес до друкованого слова. Цим і керувався батько малюка. Уже вдома він передусім сам розгорнув книжку й одразу натрапив на дуже веселу задачку:

«Перекупниця тітка Нюра закуповує у селян продукцію і продає її киянам. Вона має дві кілограмові гирі: одна (для закупівлі продукції) важить 1200 г, друга (для продажу) — 800 г. Який навар має тітка Нюра з продажу одного кілограма продуктів?».

Спантеличений батько очам своїм не повірив, почав гортати посібник далі і знову знайшов «перл»:

«Тато Дмитрика працює на м'ясокомбінаті без вихідних. Щоночі він приносить сховані в чоботях, за пазухою і в рукавах три кілограми ковбаси. За день сім'я з'їдає 1 кг ковбаси, а 2 кг мама продає сусідам. Скільки кілограмів ковбаси приносить тато за 30 робочих днів?».

Оце так задачка: і для батька, економіста за фахом, і для малолітнього сина. Хлопчик не просто зробить підрахунки, а водночас опанує ринкові підходи, філософію життя, заодно — специфіку відносин між містом і селом, а також технічні новації. Він помітикує, яким чином кілограмова гиря за різних обставин може важити по-різному і звідки беруться такі гирі. Потому поцікавиться в батька-підприємця: «Тату, а ти робиш «навар»?». Запитає в мами: «А звідки в холодильнику ковбаса: з крамниці чи від сусідів?».

Чудовий подарунок зробили для батьків, дітей і педагогів, та й суспільства загалом, видавці: розташовані у Києві ТзОВ «Видавничий центр СІ» і «Такі Справи». Ну як не подякувати авторові Ігорю Січовику та головному редакторові Людмилі Серебрянниковій! Без сумніву, пропаговані ними «уроки» стануть у пригоді цілому поколінню підростаючих «тіток Нюр» та й покупців також. Вони допоможуть нашим краянам вижити й підзаробити за кордоном, бо тамтешній люд не допетрає, що гирі мають таку чудодійну здатність. Але Володимир Щербина вдячністю не перейнявся.

— Якби син порвав цю книжку, я лише зрадів би, — ділиться він. — «Веселий задачник» пропагує аморальність, а не ринкове мислення. Для мене це — очевидне збочення. У такий спосіб дітям і всьому суспільству нав'язують думку, що бізнесмени — то злодії, які не дотримуються заповіді Божої: не вкради. Про таку мораль ішлося якось і в стінах парламенту. Коли обговорювали питання про Пенсійний фонд, один народний депутат сказав: а як бути з пенсійним забезпеченням тих бізнесменів, які заробляють на базарах нечесним шляхом? А я хочу також запитати: а як бути із презумпцією невинуватості, що гарантована Конституцією?

Озброївшися свіжими знаннями про гирі, я вирушаю за продуктами на найближчий Стрийський базар. Кладу три невеликі лимони і бачу, що важать вони майже 500 грамів. «У вас із вагою все гаразд? — цікавлюся. «Тітка Нюра» у відповідь пропонує потримати лимони в руках і пересвідчитися, що вони — важкенькі. Розраховуюся, потім купую в іншому місці стограмову шоколадку, кладу її на вагу. Вона важить... 130 грамів. «Тітка Нюра» жбурляє мені якісь копійки і з ненавистю «посилає» мене в невідомому напрямку: «Ти б сама постояла на такому холоді, ані рук ані ніг не чуєш, уже здоров'я немає...».

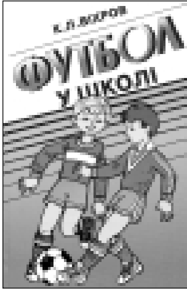
Так я опанувала «філософію» базарного буття: або тебе пошиють у дурні, або ти перехитриш. Та настрій уже зіпсувався на цілий день. Мабуть, тому, що в дитинстві я не читала «пресунутих» посібників, не виробила імунітет...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львів.

Ведучий рубрики Іван ІЛЛЯШ.
Тел. (044) 454-88-52.

ПОРТФЕЛЬ

«Футбол — це радості урок»

Наша газета торік опублікувала на своїх сторінках серію матеріалів, в яких багато зацікавлених і причетних осіб висловилися стосовно запровадження у школах України уроку футболу. Більшість із учасників акції, зокрема, наголошувала на відсутності спеціального підручника.

І от днями у столичному Будинку вчителя відбулася презентація новонародженого навчально-методичного посібника «Футбол у школі». Його автор — кандидат педагогічних наук, голова науково-методичного комітету ФФУ, відомий у минулому арбітр, який віддав футболові біля 50 років життя, — Костянтин Віхров.

Відкриваючи зустріч, президент ФФУ, народний депутат України Григорій Суркіс сказав:

— Щиро вітаю всіх, хто зібрався на презентацію навчально-методичного посібника «Футбол у школі». Він дістав позитивну оцінку фахівців Міністерства освіти і науки України і рекомендований для вчителів фізичної культури. Упевнений, що саме тепер почнеться новий, якісніший етап у справі розвитку й утвердження уроку футболу в загальноосвітніх школах. А 24 березня виповниться два роки з часу підписання відповідного договору між Федерацією футболу України та Міністерством освіти і науки України про впровадження третього уроку фізичної культури з елементами футболу в систему фізичного виховання школярів. Підписання цього договору було скріплено підписом президента ФІФА Йозефа Блаттера, який у ті пам'ятні дні перебував з першим робочим візитом в Україні. Протягом невеликого проміжку часу міністерство і федерація зробили чимало в питаннях зміцнення здоров'я юного покоління, залучення до однієї з найпопулярніших ігор. Таке розуміння справи, своєї високої місії сприяло широкому зацікавленню школярів уроками футболу. Сьогодні ними охоплено майже мільйон школярів (981 250). Із самого початку ми не ставили собі за мету домогтися стовідсоткових показників. Це було б просто нереально. Прагнули, щоб справа сподобалася дітям, а нова форма роботи захопила вчителів.

Костянтин Віхров подякував керівництву ФФУ за сприяння у підготовці й випуску посібника. Костянтин Львович зауважив, що футбол посідає провідне місце серед інших ігрових видів спорту у фізичному загартуванні молоді. Адже він розвиває силу, швидкість, витривалість, спритність, сміливість, рішучість, наполегливість, силу волі, почуття товариськості. Тому авторський колектив, який працював над створенням книги, намагався скомпонувати матеріал саме з урахуванням динаміки розвитку цієї гри, з одного боку, і специфіки занять футболу в школі — з другого.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ПІДВОРІТТЯ

Справа була ввечері...

Молодший із цієї трійці навчається в шостому класі, решта — восьмикласники луганських шкіл. Об'єднало їх бажання побешкетувати від неробства. Спочатку вони, начебто ненавмисне, штовхали жінок похилого віку у сніг, а коли одна пані, посковзнувшися, махнула сумкою, одному з них спало на думку скористатися з моменту і заволодіти сумочкою. Малолітки почесному розділили 105 гривень. Але вже наступного дня їм довелося мати справу з міліцією.

Вчинок хлопців шокував і батьків, і вчителів. Шестикласник Роман міг прогуляти уроки, нагрубіянити вчителеві, але в крадіжках та хуліганстві помічений не був. Дениса і Стаса вчителі характеризують позитивно. Прикметна деталь: всі троє росли без батька, і лише Дениса виховував вітчим.

— Сумку і гроші не без допомоги батьків діти повернули жінці, — каже старший оперуповноважений відділу кримінальної міліції у справах неповнолітніх Луганського міського управління внутрішніх справ Ірина Корольова. —Але репутацію свою вони підмочили добряче.

Важко з цим сперечатися.

Алла АНТИПОВА.
Луганськ.

Допомагати чи ні...

(Початок на 1-й стор.).

Українська делегація домовилася з польськими партнерами про активізацію зв'язків між парламентами. Зокрема в рамках майбутньої роботи двосторонньої Міжпарламентської асамблеї. Українську частину асамблеї вже створено, її очолює заступник Голови ВР Олександр Зінченко. Склад польської частини має бути визначено найближчим часом.

Парламентарії обговорили також питання відзначення 60-річчя подій на Волині. «Деякі політики в Сеймі намагаються повністю звинуватити українську сторону в трагедії 1943 року», — зауважив Борис Тарасюк. Проте є й прихильники виваженішої позиції. За словами Бориса Тарасюка, українська сторона виходить з формули «вибачаємо і просимо вибачення», яка має знайти своє відображення у ставленні польських і українських політиків до сумних роковин. Головне, щоб відзначення цієї дати не повернуло наші народи до взаємної ненависті, наголосив Борис Тарасюк. Нині, за його словами, обговорюється ідея висловлення ставлення до подій у спільній заяві двох парламентів або голів парламентів.

У Варшаві українські депутати говорили і про майбутнє ставлення Євросоюзу до своїх нових сусідів. Як нагадав Борис Тарасюк, Польща в лютому запропонувала Брюсселю новий східний вимір політики Євросоюзу, який передбачає можливість отримання Україною статусу асоційованого члена ЄС. На жаль, констатували українські депутати, в Євросоюзі до цих ініціатив ставляться скептично. Про це свідчить і нещодавнє висловлювання міністра закордонних справ Німеччини Йошки Фішера. Але наші парламентарії сподіваються, що саме польські пропозиції знайдуть своє відображення в новій концепції взаємин Брюсселя зі східними сусідами ЄС.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Прощавай, зброє?

Тирасполь більше не перешкоджатиме вивезенню російських озброєнь із Придністровського регіону. Таке рішення ухвалила місцева Верховна Рада. Згідно з домовленостями, що їх було досягнуто 1999 року на Стамбульському саміті ОБСЄ, Росія мала ліквідувати свою військову присутність у Молдові ще торік. Однак військових ешелонів із озброєнням і боєприпасами з території Придністров'я, де дислокується оперативна група російських військ, не випускали.

На складах у селі Колбасному знаходиться понад 40 тисяч тонн боєприпасів, на терміновому вивезенні яких наполягають ОБСЄ та офіційний Кишинів.

Придністровська влада відмовилася блокувати вивезення російських озброєнь після того, як Євросоюз, а також Сполучені Штати запровадили візові обмеження для керівників регіону. В чорному списку — майже 20 прізвищ. Більшість із них — громадяни Росії і України. Однак придністровський спікер Григорій Маракуца сказав кореспондентові «ГУ», що своє рішення Верховна Рада ухвалила не через обмежувальні візові заходи Євросоюзу. «Ми не маємо наміру пов'язувати політику з пропуском військових ешелонів і дамо можливість Росії виконати стамбульські угоди», — зазначив він. На його думку, заборона на в'їзд до країн ЄС та США для керівників Придністров'я пов'язана не так з переговорним процесом, як із військовою присутністю Росії в регіоні.

Глава місії ОБСЄ в Молдові Вільям Хілл сказав на прес-конференції в Кишиневі: якщо цей захід не вплине на придністровських лідерів, то буде вжито інших. Кишинівська преса висловила припущення, що наступним кроком може стати блокування рахунків представників Придністров'я в європейських банках.

Міністерство закордонних справ Придністров'я надіслало на адресу ЄС ноту. В ній зазначається, що позиція Євросоюзу «цілковито суперечить реаліям процесу врегулювання». В Тирасполі вважають, що ЄС має викривлену інформацію, і тому запросили представників європейських країн приїхати до Придністров'я і зробити власні висновки стосовно ситуації. У Тирасполі також висловлюються за міжнародний моніторинг ділянки молдовсько-українського кордону, контрольованої Придністров'ям.

Світлана ЧАЛА.

Кишинів.

ФОТОФАКТ

Фото АП.

На американському полігоні військово-повітряної бази Еглін у Флориді успішно пройшли випробування найпотужнішої неядерної авіабомби (**на знімку** — перед завантаженням у літак). Маючи вагу 9450 кілограмів, вона на 40 відсотків важча за бомбу BLU-82, що досі вважалася найпотужнішою такою зброєю. На озброєння американської армії «новеньку» приймуть вже цього року.

Генерал отримав п'ятірку

Індонезійський суд з прав людини визнав винним колишнього командувача індонезійських військ у Східному Тиморі — бригадного генерала Ноера Мозиса в злочинах проти людяності. Їх він скоїв під час проведення референдуму про незалежність цієї держави в 1999 році. Генерала засуджено до п'яти років позбавлення волі, хоча прокурор вимагав десять. А максимальне покарання, згідно з індонезійськими законами, за скоєне Мозисом — смертна кара.

Захотів звернутися до світу

Учора вранці в Пекіні китайський безробітний Фан Цифуй захопив корпункт агентства «Рейтер». Увійшовши туди, він продемонстрував велику сумку, з якої стирчали дроти, і під загрозою вибуху бомби зажадав надати йому можливість звернутися до світу, щоб повідати про корумпованість китайської влади і висловити їй протест. «Я роблю це тільки заради справедливості», - нібито заявив він.

Після двох годин переговорів з поліцією борець за справедливість здався. Бомба виявилася муляжем. Сам терорист розповів журналістам, що на початку 90-х лікувався в психіатричній клініці, де йому поставили «неправильний» діагноз — шизофренія. Через корумпованість, як вважає Цифуй, чиновників він не зміг зняти цей неприємний діагноз, а тому не знайшов роботу і не одружився. Також винуватець скандалу стверджує, що до лікарні його поклали після сварки з батьком — видним політичним діячем.

Вдові доведеться зачекати

ІЗ ЗАЛУ СУДУ

Чергове слухання за позовом Олени Лаптєвої, вдови бортінженера російського літака Ту-154, збитого над Чорним морем 4 жовтня 2001 року засвідчило, що процес, як і раніше, штучно гальмується. Команда від українського уряду, Міноборони і Держказначейства не заперечувала факту загибелі російського літака, однак продовжує сумніватися, що винувата в цьому Україна.

Відповідачі, з'ясовується, цілком припускають, що причиною катастрофи над Чорним морем могли бути... теракт, непрофесійність екіпажу, відсутність певних навігаційних розпізнавальних приладів, які врятували б літак від ракети, й чимало іншого. Адвокати найнятої Кабміном фірми «Василь Кисіль і партнери» ставили вдові бортінженера дивні запитання: чи знає вона час, що минув з моменту пуску і до моменту ураження ракетою літака її чоловіка, чи відома їй швидкість ракети, чи літав раніше Лаптєв до Ізраїлю, хто зафрахтував Ту-154? І ще щось про математичне моделювання точок на радарі. Загалом понад два десятки запитань, що стосувалися переважно технічних тонкощів повітряної події. І напевне важливих для розслідування причин катастрофи, чим суд не займається. А ще: під чиєю юрисдикцією перебуває точка, з якої було здійснено запуск ракети? Як вважає представник Олени Лаптєвої в суді президент фірми «Атлант» Сергій Платонов, «навіть якщо припустити, що це територія, орендована Чорноморським флотом Росії в Україні, то все одно вона перебуває під юрисдикцією України». До того ж, додав Платонов, пуски ракет здійснювалися бойовими розрахунками української, а не російської армії.

Зачепилися відповідачі за неточності і деякі технічні похибки у звітах Держкомісії РФ та Міжнародного авіаційного комітету. Ці документи, на думку позивачки, є доказом причетності України до загибелі Ту-154. Але тільки суд має визначити чи є вони такими. І той факт, що Україна здійснює з Росією та Ізраїлем консультації щодо компенсацій родичам жертв Ту-154, вже доводить: Україна все-таки причетна до загибелі російського літака. «Позиція відповідачів лише підтверджує наявність тут подвійних стандартів, —вважає Платонов. — З одного боку, мається на увазі, що наша держава винна і проводить консультації, а з другого — її представники в суді заперечують причетність України до трагедії».

Як стало відомо «ГУ» з компетентних джерел, Україна намагається залагодити справу виключно шляхом виплат компенсацій, домовившись щодо них на міжурядовому рівні. А до цього зробити все можливе, аби рішення за позовами родичів членів екіпажу не виносилися. Росію такий варіант влаштовує.

Яна СТАДІЛЬНА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Брюссель*

ЄС поділиться всім, окрім членства

Єврокомісія ухвалила план, що передбачає поступове покращення відносин з кількома країнами, у тому числі з Україною. З нею, а також із Білоруссю, Молдовою, південнобалканськими та деякими африканськими країнами Єврокомісія збирається утворити так зване «коло друзів». ЄС погоджується тісно співпрацювати з державами кола, але не планує приймати їх до своїх лав, принаймні у найближчому майбутньому. Новим сусідам Єврокомісія пропонує активніше проводити реформи, щоб наблизитися до стандартів ЄС. Якщо це відбуватиметься, то Брюссель надасть майбутнім сусідам ширший доступ на ринки Євросоюзу. Крім того, новим сусідам можуть дозволити легальну міграцію громадян до ЄС, а також вільне переміщення товарів, послуг і капіталу. Виступаючи в Європарламенті, комісар ЄС з питань зовнішніх відносин Кріс Паттен зазначив: «Ми розробили слушні і конкретні пропозиції, як ми можемо заохотити наших сусідів розділити з нами наш ринок, нашу політику, але не наші інституції. Сусідні країни можуть розділити наше процвітання й політичну стабільність».

■ *Київ*

Можливо, остарбайтерам доплатять

Український фонд «Взаєморозуміння і примирення», що виплачує компенсації колишнім підневільним робітникам третього рейху, має намір збільшити в середньому на 230 євро виплати окремим категоріям остарбайтерів. Зокрема тим, які працювали у сільському та домашньому господарстві. Додаткові виплати планують здійснювати за рахунок тих коштів, які ще залишаться після першоетапних виплат, що становили 65% від загальної суми компенсації. Усі виплати будуть у межах суми, зарезервованої для України урядом Німеччини. А це близько 882 млн. євро.

Рішення ще повинен схвалити німецький федеральний фонд «Пам'ять, відповідальність і майбутнє». Якщо відповідь буде позитивною, додаткові компенсації остарбайтери зможуть отримати вже на другому етапі виплат.

■ *Лондон*

Суспільство — проти

Великобританія, котра вважається головним союзником США в майбутній війні з Іраком, може відкликати свої війська і залишити американців сам на сам з багдадським режимом. За британськими ЗМІ, на сьогоднішній день лише 20% британців підтримують потенційну участь своєї країни у війні з Іраком. Нехтування громадської думки може стати політичним самогубством для правлячого кабінету. Прем'єр-міністр Тоні Блер уже заявив Вашингтонові, що вважає за потрібне отримати офіційне схвалення ООН для проведення воєнної акції. Міністр оборони США Дональд Рамсфелд, у свою чергу, відреагував на висловлювання Блера так: «Якщо вони захочуть узяти участь, ми із вдячністю приймемо їхню допомогу. Якщо ні, ми знайдемо й інші шляхи».

■ *Бразилія*

Проти рабства

Президент Бразилії Лула да Силва оприлюднив план, спрямований на викорінення протягом наступних чотирьох років рабської праці. Запропонований план передбачає конфіскацію землі бразильських фермерів, які експлуатують робітників. Офіційно рабство було скасовано в Бразилії 1888 року, однак тисячі людей змушені працювати щоденно до дванадцяти годин в нелюдських умовах лише за харчі.

■ *Фотофакт*

Північнокорейський прикордонник ретельно обстежує прилеглу територію Південної Кореї: а раптом вислизне порушник?! Напруження у відносинах між США і Пхеньяном відбивається і на відносинах між двома Кореями. Потепління поки що не передбачається.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ОГОЛОШЕННЯ

Правління Закритого акціонерного товариства «Промислове житлово-ремонтне підприємство»,

що в м. Дружківка Донецької області, повідомляє своїм акціонерам про проведення загальних звітно-виборних зборів акціонерів, які намічено провести 29 квітня 2003 року о 12 годині за адресою: Донецька область, м. Дружківка, вул. Солідарності, 49, приміщення актового залу.

Реєстрація учасників зборів почнеться об 11.30 того ж дня.

Порядок денний зборів:

1. Звіт голови правління.
2. Звіт голови наглядової ради.
3. Звіт голови ревізійної комісії.
4. Звіт головного бухгалтера про результати фінансової діяльності.
5. Про реорганізацію ЗАТ «ПЖРП».
6. Про зміни та затвердження нових установчих документів.
7. Вибори до органів управління товариством.
8. Різне.

Запрошуємо до участі в зборах всіх акціонерів.

Правління ЗАТ «ПЖРП».

Пропоную внести, як акціонер, який володіє більше (десяти) 10 % (відсотків) акцій в повістку дня Загальних зборів ЗАТ ВТФ «РАДОСИНЬ», які відбудуться 21 березня 2003 року, о 15 годині наступні питання:

І. ПОВТОРНО! Про недовіру Голові Спостережної Ради ЗАТ ВТФ «РАДОСИНЬ» Гевелюку Миколі Миколайовичу.

2. ПОВТОРНО! Про недовіру головному бухгалтеру ЗАТ ВТФ «РАДОСИНЬ» Спасіченко Надії Петрівні.

3. Про недовіру Голові Правління ЗАТ ВТФ «РАДОСИНЬ» Осейкіну Олександру Володимировичу.

До уваги акціонерів

Правління ВАТ «Харківська муніципальна страхова компанія» повідомляє, що загальні збори акціонерів відбудуться 23 квітня 2003 р. о 15 годині за адресою: м. Харків-68, вул. Плеханівська, 77, Будинок Культури «Металіст».

Порядок денний:

1. Звіт голови правління про результати фінансово-господарської діяльності Товариства за 2002 р. та основні напрямки діяльності Товариства у 2003 р.
2. Доповідь Ревізійної комісії.
3. Затвердження річного звіту, балансу Товариства, порядку та термінів виплати дивідендів за звітний період.
4. Обрання Ради Товариства.
5. Обрання Ревізійної комісії.
6. Затвердження реєстратора власників акцій та умов договору з ним.
7. Різне.

Початок реєстрації 23 квітня 2003 року з 14 до 15 години.

Довідки за телефонами (0572) 278904, 279425.

Хозяйственным судом Харьковской области (пл. Свободы, 5, Госпром, 8 подъезд, г. Харьков, 61022) вынесено определение о признании банкротом коллективного сельскохозяйственного предприятия «Украина» (код 03331008, Харьковская область, Золочевский район, с. Барановка) и открытии ликвидационной процедуры.

Ликвидатором назначена Козлова Юлия Александровна (лицензия № 047644 серия АА от 09.08.01 г.)

ТОВ «ЛОТ ЛІМІТЕД», код 25402107, зареєстроване Печерською РДА м. Києва, 02.03.1998 р. за адресою: м. Київ, вул. І. Кудрі, 26, повідомляє, що постановою Господарського суду м. Києва № 24/222-б від 11.03.2003 р. ТОВ «ЛОТ ЛІМІТЕД» визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Пограничного І. М. Претензії кредиторів приймаються за тел: 8050-677-21-94.

АО завод «Электротерм» сообщает:

24 апреля 2003 г. в 15-00 часов состоится общее собрание акционеров по адресу: г. Харьков-57, ул. Гражданская, 19.

Повестка дня:

1. Отчет председателя правления об итогах работы АО за 2002 год и задачи на 2003 год.
2. Отчет ревизионной комиссии.
3. Утверждение годового отчета баланса за 2002 г.

Правление

СГВК «Бабухів», ідент. код 02126716 повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців з дня публікації оголошення за адресою: 77036, с. Бабухів, Рогатинського р-ну, Івано-Франківської області.

Господарський суд Херсонської області (73000, м. Херсон, вул. Горького, 18) порушив справу 12/16-Б про банкрутство дочірнього підприємства відкритого акціонерного товариства «Херсонводбуд» Брилівський завод залізобетонних виробів (юридична адреса: Цюрупинський р-н, смт. Брилівка, вул. Горького, 68, ЄДРПОУ 24120006, р/р 260073015 в Херсонській обл. дирекції АППБ «Аваль», МФО 352093).

Розпорядником майна призначений Пирожок Євгеній Віталійович (Херсонська область, Бериславський р-н, с. Урожайне, вул. Леніна, 7).

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця від дня публікації оголошення.

ЗАТ «Глуховецький каоліновий завод» повідомляє, що 28 квітня 2003 р. об 11 год., за адресою: м. Київ, пров. Червоноармійський, 3, відбудуться Загальні Збори акціонерів ЗАТ «Глуховецький каоліновий завод».

Порядок денний:

1. Розгляд і затвердження звіту Голови Правління про результати діяльності товариства за 2002 р.
2. Звіт та висновки Ревізійної комісії про результати діяльності товариства за 2002 р.
3. Про розподіл прибутку за 2002 р.
4. Розгляд і затвердження плану розвитку підприємства на 2003 р.
5. Про план розподілу прибутку на 2003 р.
6. Внесення змін до складу органів управління Закритого акціонерного товариства «Глуховецький каоліновий завод».
7. Інші організаційні питання.

Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушено справу № 10/47 про визнання банкрутом Відкритого акціонерного товариства «Сад» (38713, с. Гожули Полтавського району Полтавської області, код ЄДРПОУ 05423076, р/рахунок 260083065 в Акціонерному банку «Полтава-Банк», МФО 331489).

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Гнідого Миколу Івановича, ліцензія АА № 249617, від 19.10.2001 року).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дати публікації оголошення.

Постановою від 26.09.00 р. по справі № 7/18-23/36 Господарський суд Львівської області (79010, м. Львів, вул. Личаківська, 81) визнав банкрутом ВАТ «Острівський приладобудівний завод «Вимірювач» (81435, Львівська область, Самбірський р-н, с. Острів, ЗКПО 22377449) та відкрив ліквідаційну процедуру. Той же суд своєю Ухвалою від 28.11.02 р. призначив ліквідатором арбітражного керуючого Романчука Сергія Юрійовича, ліцензія № АА 047773, поштова адреса: 79040, м. Львів, вул. Журавлина, 9, кв. 1.

Господарським судом Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушено справу № 15/12Б про банкрутство ДВАТ Трест «Макіїввуглебуд» (вул. Панченка, 11, м. Макіївка Донецької області, 86104, код ЄДРПОУ 05434608, р/р 26001301525799 в АК ПІБ м. Макіївки МФО 334516).

Розпорядником майна призначено Харагірло С. В. (ліц. № 419440 від 07.11.02 р.) адреса: вул. Панченка, 11, м. Макіївка Донецької області, 86104. Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) постановою від 30.01.2003 р. по справі № 24/372-б визнав банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру ТОВ «Транспортно-експедиційна компанія «Фастволд» (м. Київ, вул. Марка Вовчка, 18 А, рах. 26004302293980 в АКБ «ТК Кредит», МФО 322830). Ліквідатором ТОВ «Фастволд» призначено арбітражного керуючого Щербаня О. М., ліцензія АА № 047812, від 19.10.01, поштова адреса: 01030, м. Київ-30, а/с 157.

Господарським судом Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром 8-й під'їзд,) об'явлено банкрутом та розпочато ліквідаційну процедуру ДП «Лозівська Автобаза № 6» (справа № Б-19 (23)/128-02, код 01268437, юр. адреса: 64600, м. Лозова, вул. Кутова, 4). Ліквідатором призначено Гузь О. П. (ліцензія № 250400 від 27.03.2002 року). Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення т. 8-050-3022884.

Господарським судом Харківської області (м. Харків, пл. Свободи, 5, 8-й під'їзд, 61022) порушив справу про банкрутство № 531/14-03 від 13.01.03 р. сільськогосподарського виробничого кооперативу «Миронівка» (код 30794609, юридична адреса: с. Миронівка Лозівського р-на 64620). Розпорядником майна призначено Гузь О. П. (ліцензія № 250400 від 27.03.2002 року). Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення т. (245) 67-5-27.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 27.02. 2003 р. по справі № Б-19/166-02 визнав банкрутом приватне сільськогосподарське підприємство ім. Щорса (ЄДРПОУ 30739197, с. Піщане, Куп'янський р-н, Харківська обл., 63743) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Івлєву Наталію Андріївну (ліц. № 250463 від 18.04.2002 р., т. (0572) 99-37-17.

Постановою господарського суду Івано-Франківської області від 23.12.02 р. по справі № Б-7/352 СГВК «Конюшки», 77036, с. Конюшки, Рогатинського району, Івано-Франківської області, код 03752344, визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру та призначено ліквідатором арбітражного керуючого Рудика Ігоря Миколайовича, 76008, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 124/84, а/с 130, ліцензія Мінекономіки України АА № 047693 від 29.09.01 р.

До відома громадськості ТОВ «Регіон»

м. Донецьк, вул. Постишева, 117, тел.: (062) 335-79-46, факс 345-13-30, подало до Національної комісії регулювання електроенергетики заяву про видачу ліцензії з постачання природного газу за нерегульованим тарифом.

Товариство з Обмеженою Відповідальністю «Зерновий Термінал Таврос»

Місцезнаходження: Херсонська область, м. Таврійськ вул. Портова,

Повідомляє

25 лютого 2003 року Загальні збори акціонерів Закритого акціонерного товариства «Зерновий Термінал Таврос» прийняли рішення про реорганізацію закритого акціонерного товариства «Зерновий Термінал Таврос».

Хозяйственным судом Донецкой области (г. Донецк, ул. Артема, 157) 10.02.2003 г. вынесено Постановление по делу № 32/12 Б о признании банкротом ГОАО «Промтехносервис» (адрес: г. Димитров, Донецкой области, ул. Артема, ОКПО 05470549).

Ликвидатором назначен арбитражный управляющий Несвит А. В., лицензия АА № 249939.

Претензии к банкроту принимаются в течение месяца со дня опубликования этого объявления.

Доповнити порядок денний загальних зборів ВАТ ВВТШО «ГРОНО» пунктом 6. «Про переобрання членів спостережної ради», яке було опубліковано в газеті № 13 (3013) від 23.01.2003 року на сторінці — 13.

ТОВ «Аксум» реалізує на відкритих торгах майно банкрута: обладнання для виготовлення акумуляторних батарей (АКБ). У разі надходження однієї заявки, продаж буде здійснено за експертною оцінкою. Довідки по майну та прийом заявок здійснюється за адресою: м. Суми, вул. Кірова, 25, кв. 905, тел/факс: (0542) 218-869.

Правління ВАТ «Хмільниксільмаш» повідомляє, що 26 квітня 2003 року о 10-00 за адресою: вул. Леніна, 8, м. Хмільник, Вінницька область відбудуться Загальні збори акціонерів.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати фінансово-господарської діяльності за 2002 рік і основні напрями діяльності на 2003 рік.
2. Звіт про роботу Спостережної ради за 2002 рік.
3. Звіт ревізійної комісії про результати перевірки фінансово-господарської діяльності ВАТ «Хмільниксільмаш» за 2002 рік.
4. Затвердження річного звіту та балансу.
5. Затвердження плану розподілу прибутку на 2003 рік.
6. Затвердження договору з ТОВ «Автоальянс-реєстратор» і підтвердження рішення про передачу йому ведення реєстру акціонерів ВАТ «Хмільниксільмаш».
7. Про припинення діяльності дочірніх підприємств ВАТ «Хмільниксільмаш» «Агроімпекс» і «Ливарник».
8. Про внесення змін до Статуту ВАТ «Хмільниксільмаш» відповідно до статті закону про господарські товариства.

Акціонерний комерційний банк «СІТІБАНК (УКРАЇНА)» (Надалі — «Банк»)

повідомляє акціонерів Банку про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться 24 квітня 2003 року о 10.00 за київським часом за адресою: Україна, м. Київ вул. Димитрова, 16-г.

Реєстрація акціонерів Банку, які прибули для участі у загальних зборах акціонерів, проводитиметься Правлінням Банку 24 квітня 2003 року о 9.00 до 10.00 за київським часом за вищевказаною адресою.

До розгляду акціонерів Банку пропонується наступний порядок денний:

1. Затвердження висновку Ревізійної комісії Банку з річного звіту та балансу за 2002 рік.
2. Затвердження результата діяльності Банку за 2002 рік.
3. Прийняття рішення про розподіл прибутку за 2002 рік.
4. Різне.

Представники акціонерів Банку, які братимуть участь у загальних зборах акціонерів, повинні мати при собі документ, що посвідчує особу, та належним чином оформлену довіреність на право участі та голосування на загальних зборах акціонерів.

Голова Правління Банку.

Постановою господарського суду Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) по справі № Б-19/144-02 від 27.02.2003 р. відкрите акціонерне товариство «Вовчанське» (код ЄДРПОУ 00412323, юридична адреса: Харківська обл., Вовчанський р-н, с Тихе, р/р 260042941 у ВАТ «Мегабанк», МФО 351629) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Трєскунова О. В. (ліц. АА № 140478 від 02.07.2002 р., т. (0572) 45-29-88).

ВАТ «Ромним'ясо», в особі ліквідатора повідомляє про реалізацію на конкурсній основі цілісного майнового комплексу підприємства-банкрута, який розташований за адресою: Сумська область, м. Ромни, вул. Прокопенка, 87. До складу ЦМК входять: основні виробничі, допоміжні та складські приміщення, виробниче обладнання та інше. Початкова ціна з урахуванням ПДВ складає 1 150 000 тис. гривень. Гарантійний внесок — 5 % від початкової ціни об'єкту продажу. Гарантійний внесок вноситься на п/р 26009275727001 в Сумській філії КБ «ПриватБанк», МФО 337546, код 00444062, Кінцевий строк прийняття заявок та внесення гарантійного внеску — 30 днів з моменту опублікування оголошення. Конкурс відбудеться наступного робочого дня після закінчення визначеного 30 денного терміну.

Умови конкурсу: обов'язкова сплата гарантійного внеску; обов'язкове підтвердження платоспроможності; подання документів, що посвідчують фізичну особу або повноваження представника юридичної особи; представлення установчих документів; переможець конкурсу зобов'язаний у 7-денний термін укласти договір купівлі-продажу ЦМК; при розгляді заявок, перевага надається покупцям, які збережуть профіль виробництва.

Для ознайомлення з майном та довідками звертатися за адресою: м. Суми, вул. Кірова, б.25, 4-й поверх, каб. № 5, або за тел. (0542) 345-170, 345-171, 345-167.

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. (Організатор торгів) проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна підприємства-банкрута — ВАТ «Верхньодніпровський» (справа № Б 26/126/02) розташований за адресою: Дніпропетровська обл., Верхньодніпровського р-ну, смт. Новомиколаївка.

Загальна характеристика об'єктів продажу: лот № 1 —комплекс споруд (склад літ. А-1, весова зі сторожкою, склади літ. Г, Д.), розташований за адресою: Дніпропетровська обл., Верхньодніпровського р-ну, смт. Новомиколаївка. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 1 складає 29008 (двадцять дев'ять тисяч вісім) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 2 — будівля контори, розташована за адресою: Дніпропетровська обл., Верхньодніпровського р-ну, смт. Новомиколаївка, вул. Совхозна, 1. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 2 складає 9333 (дев'ять тисяч триста тридцять три) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 3 — автомобіль ЗИЛ ММЗ 4502 держ. № 8829 ДНФ. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 3 складає 896 (вісімсот дев'яносто шість) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 4 — автомобіль ЗИЛ ММЗ 45021 держ. № 7352 ДНП. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 4 складає 905 (дев'ятсот п'ять) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 5 — автомобіль ЗИЛ 130 держ. № 1106 ДНТ. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 5 складає 864 (вісімсот шістдесят чотири) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 6 — автомобіль ГАЗ 53 держ. № 5405 ДНА. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 6 складає 809 (вісімсот дев'ять) грн. 00 коп. з ПДВ. Гарантійні внески учасників аукціону (5 % від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників аукціону — 17 грн. перераховуються на рахунок Організатора торгів: п/р № 26007006610000 в ДФ АКІБ УкрСіббанку МФО 306856, код ЗКПО 31540566 до 10.04.2003 р. включно. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 10.04.2003 р. включно. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 10.04.2003 р. включно за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б.48, кім № 7 з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в аукціоні звертатися за тел. (056) 744-19-31.

Публічні торги відбудуться 15.04.03 р., о 12.00 за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б.48, кім. № 7.

Результати публічних торгів (аукціону) оформлюються протоколом, який є підставою для укладення протягом 15 днів договору купівлі-продажу між покупцем та боржником.

Повідомлення

Про проведення загальних зборів акціонерів ВАТ «Зерно»
Відкрите акціонерне товариство «Зерно» ПОВІДОМЛЯЄ:

30 квітня 2003 року в 11.00 відбудуться річні загальні збори акціонерів за адресою:

Чернівецька обл., м. Заставна, вул. Бажанського, 78, в приміщенні Клубу ВАТ «Зерно»:

Реєстрація акціонерів з 9.00 до 10.30.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати виробничої та фінансово-господарської діяльності АТ за 2001-2002 роки та визначення основних напрямків діяльності на 2003 рік.
2. Звіт Спостережної ради товариства за 2001-2002 роки.
3. Затвердження звіту та висновків Ревізійної комісії товариства за 2001-2002 роки.
4. Розподіл прибутку (визначення порядку покриття збитків) товариства за підсумками роботи у 2001-2002 роках та затвердження нормативів прибутку на 2003 рік.
5. Обрання (відкликання) Голови та членів правління.
6. Обрання (відкликання) Голови та членів Спостережної ради.
7. Обрання членів Ревізійної комісії.
8. Про зменшення статутного фонду шляхом викупу у Регіонального відділення ФДМУ по Чернівецькій області державного пакету акцій.
9. Різне.

Просимо Вас прибути на збори (при собі мати документ, що посвідчує особу) або направити своїх представників з виданням доручення, яке має бути засвідчене нотаріусом, сільською (селищною радою), Правлінням товариства або реєстратором.

Тел. для довідок: (03737) 2-15-65 / 2-17-38.

Правління ВАТ «Зерно».

Товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство **«Технологія»** повідомляє про свою ліквідацію. Приймаються претензії.

До уваги акціонерів ВАТ «Київська компанія оптового ринку»

повідомляє, що чергові загальні збори акціонерів Товариства відбудуться 29 квітня 2003 р. об 11.00 в приміщенні актового залу Дніпровської плодоовочевої бази за адресою: м. Київ, вул. Каховська, № 84.

Порядок денний:

1. Звіт Правління про підсумки діяльності Товариства за 2002 рік та основні напрямки розвитку на 2003 рік.
2. Звіт ревізійної комісії Товариства за 2002 рік.
3. Затвердження балансу Товариства і розподіл прибутку за 2002 рік.
4. Внесення змін до Статуту Товариства.
5. Затвердження фінансового плану на 2003 рік.
6. Плановий розподіл прибутку на 2003 рік.
7. Вибори голови Правління Товариства.
8. Вибори членів спостережної ради Товариства.
9. Вибори членів ревізійної комісії Товариства.

Реєстрація учасників зборів з 10.00 до 10.45. При собі мати паспорт або документ, що посвідчує особу; представникам акціонера — паспорт і доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Довідки за телефоном: (044) 228-64-38.

Правління.

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. (Організатор торгів) проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна підприємства-банкрута — СТОВ «Русь» (справа № Б24/2/143/99).

Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 — свинокомплекс з будівлями (611 кв. м), розташований за адресою: Дніпропетровська обл., Верхньодніпровського р-ну, с. Днепрово-Каменка. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 1 складає 18906 (вісімнадцять тисяч дев'ятсот шість) грн. 00 коп. з ПДВ. Лот № 2 — комплекс будівель МТФ на утилізацію (три корівника, два телятника, склад для корму № 3, пункт штучного запліднення, дім твариновода, силосна траншея (2 шт.)), розташований за адресою: Дніпропетровська обл., Верхньодніпровського р-ну, с. Івашково. Гарантійні внески учасників аукціону (5% від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників аукціону — 17 грн. перераховуються на рахунок Організатора торгів: п/р № 26007006610000 в ДФ АКІБ УкрСіббанку, МФО 306856, код ЗКПО 31540566 до 11.04.2003 р. включно. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 11.04.2003 р. включно за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7, з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом, оформлення участі в аукціоні та оформлення результатів аукціону звертатися за тел.: (056) 744-19-31.

Публічні торги відбудуться 15.04.03 р., о 12.00 за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7.

Результати публічних торгів (аукціону) оформлюються протоколом, який є підставою для укладення протягом 15 днів договору купівлі-продажу між покупцем та боржником.

Общество с ограниченной ответственностью «Форт — А», идентификационный код № 31802788, сообщает о своей ликвидации. Все претензии принимаются в течение 2-х месяцев по адресу: Кировоградская обл., г. Александрия, пр. Ленина, 122.

Господарський суд Рівненської області (33001, м. Рівне, вул. Яворницького, 59) порушив справу № 4/10 про банкрутство селянського (фермерського) господарства «Зоря України» (35225, с. Вербень Демидівського району Рівненської обл., код ЄДРПОУ 30719081, р/р 260003014015 в Демидівському ТВБВ ВАТ «Ощадний банк України», МФО 333368). Розпорядник майна Тихончук Леся Хотіївна (м. Рівне, вул. Драгоманова, 27, ліц № 484205). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушено справу про банкрутство ОП «Лубенського виноробного заводу» (справа № 7/318) (адреса: м. Лубни Полтавської області, вул. Радянська, 76).

Ідентифікаційний код 05380881, рахунок № 26004179492067 в Лубенській філії КБ «Приватбанк» м. Лубни.

Розпорядником майна призначено Пічугіна І. В. (ліцензія № 130 від 24.10.2000 р.).

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) постановою від 25.12.2002 р. по справі № 8/406 визнано Товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро», (код 03772134, 38300, с. Широка Долина, Велико-Багачанського району, Полтавської області) банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Іваненко С. А. (ліцензія № 140425 від 26.06.2002 р.).

ДО УВАГИ АКЦІОНЕРІВ ВАТ «Страхова компанія «Універсальна»

Згідно зі ст. 43 Закону України «Про господарські товариства» на пропозицію акціонера, що володіє більш як 10 відсотками голосів, порядок денний загальних зборів акціонерів ВАТ «Страхова компанія «Універсальна», що відбудуться 24 березня 2003 року об 11 годині за адресою: м. Львів, вул. Тургенєва, 65, доповнено наступним питанням:

— Про створення відокремлених підрозділів товариства.

Телефон для довідок: (0322) 98-97-77.

Рада директорів товариства.

Постановлением Хозяйственного суда в Луганской области от 7.02.2003 г. (дело № 11/73 б) признано банкротом ОАО «Луганская станция технического обслуживания 10997», код 30450414 Украина, г. Луганск, ул. Гастелло, 37 и введена ликвидационная процедура. Ликвидатор — Бут Михаил Викторович (лицензия серия АА № 249813 от 22.12.2001 г.) Украина, г, Луганск, ул. Московская, 1/348, тел. (0642) 55-07-14, 53-40-82.

ТОВ «Укртехкомплект»

(ідентифікаційний код 31984176), зареєстроване Солом'янською районною у місті Києві державною адміністрацією від 22.04.2002 року за № 18414, повідомляє про свою ліквідацію, згідно рішення господарського суду м. Києва від 21.02.2003 року, № 24/168.

Ликвидатор завода «Запорожбиомед»

(ЕГРПОУ 00479178) реализует вне площадочный шламонакопитель, состоящий из: двух мостов, отводящего канала, верхней и нижней плотин и автодороги.

Контактный телефон: 8-061-271-44-54. Спросить Буряка Игоря Валерьевича.

К сведению акционеров!

Открытое акционерное Общество «Авдеевский коксохимический завод» уведомляет своих акционеров о внесении изменений и дополнений в **Повестку дня собрания**:

Пункт 3 читать в следующей редакции:

3. Утверждение годовых результатов деятельности, годового баланса и порядка распределения прибыли Общества.

Дополнить Повестку дня пунктами 4,5,6:

4. Об изменениях в составе органов управления и контроля Общества.
5. Об утверждении новой редакции Устава Общества.
6. О внесении изменений во внутренние документы Общества.

Правление ОАО «АКХЗ».

Открытое акционерное общество «Константиновский завод «Втормет»

сообщает, что 18 апреля 2003 года в 12.00 часов состоится Общее собрание акционеров Общества по адресу: г. Константиновка, ул. Ленина, 1, актовый зал.

Повестка дня:

1. Отчет Правления о деятельности общества за 2002 год.
2. Отчет и выводы Ревизионной комиссии общества за 2002 год.
3. Отчет Наблюдательного совета за 2002 год.
4. Утверждение основных направлений деятельности и планово-экономических показателей работы Общества на 2003 год.
5. Утверждение планового распределения прибыли Общества на 2003 год.
6. Принятие решения о выплате дивидендов за 2002 год.

Начало регистрации акционеров 18 апреля 2003 г. с 11.00 до 11.45. Для регистрации себе иметь:

- Документ, удостоверяющий личность;
- Для представителя акционера — поручение, оформленное в установленном порядке и документ, удостоверяющий личность.

Ознакомиться с документами, связанными с повесткой дня собрания, можно по месту расположения Общества: г. Константиновка, ул. Ленина, 1, планово-экономический отдел, 16-17 апреля 2003 г.

Правление.

Шановні акціонери ЗАТ «АТП 16301»

Правління ЗАТ «АТП 16301» повідомляє про проведення чергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 29 квітня 2003 р. о 14 годині в актовому залі підприємства за адресою: м. Харків, вул. Ганни, 13.

Порядок денний:

1. Звіт Голови Правління про результати фінансово-господарської діяльності ЗАТ за 2002 рік.
2. Затвердження річних результатів діяльності ЗАТ та основних напрямків діяльності в 2003 р.
3. Звіт Спостережної Ради.
4. Звіт Ревізійної комісії.
5. Обрання Спостережної Ради.
6. Про передачу ведення системи реєстру власників іменних цінних паперів незалежному реєстратору.
7. Розгляд та затвердження внутрішніх положень (Про загальні збори, Про Ревізійну комісію).

Реєстрація учасників зборів з 8.00 до 13.30 години. Для участі в зборах акціонерів мати при собі паспорт, представникам акціонерів -паспорт та доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Телефони для довідок: (0572) 21-97-33, 21-54-45, 21-72-69.

Правління ЗАТ «АТП 16301»

ДАЛІ БУДЕ

Нині — юні та затребувані. А завтра?

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Не кожний юний музикант стає зіркою світових сцен. Але кожен, хто досягнув певних висот в музичному світі, в ніжному «вундеркіндівському» віці виходив на велику сцену. У класичній музиці, як і в професійному спорті, опановувати закони майстерності доводиться з дитинства. Тим цікавіше спостерігати цей процес: талановита малеча, керована досвідченими педагогами, від концерту до концерту, від конкурсу до конкурсу дорослішає як людина, формується як артист. Спостерігати за цим формуванням можна було і на VII Всеукраїнському фестивалі «Нові імена юних зірок України». Завершився він гранд-концертом у Колонному залі Національної філармонії.

Цей фестиваль був започаткований 1997 року Міністерством культури і мистецтв та Всеукраїнським державним центром фестивалів та концертних програм. Цього разу 19 учасників віком від 7 до 17 років приїхали до столиці з Одеси, Харкова, Львова, Севастополя та інших міст України. Майже рік працівники Державного центру фестивалів та концертних програм їздили по областях, слухали талановиту юнь, відвідували різні конкурси. І програма гранд-концерту вийшла напрочуд цікава та різноманітна.

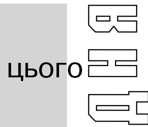
На сцену виходили не лише традиційні скрипалі та піаністи (зокрема, представники знаменитих шкіл імені П. Столярського в Одесі та імені М. Лисенка в Києві). Було чимало виконавців на духових інструментах: приміром, кларнетисти Петро Жупанов (10 років, Миколаїв) та Олександр Стернат (15 років, Харків). Але, гадаю, найбільше захоплення у глядачів викликав квартет саксофоністів із Сімферополя (Михайло Заїкін, Ольга Петухова, Дарія Потапенко, Ася Фатєєва). Концерт для арфи з оркестром Г. Вагензейля виконала 13-річна харків'янка Вероніка Лемішенко.

Родзинкою цьогорічного концерту стали виступи двох молодих співаків, які вирішили опановувати мистецтво співу високим чоловічим голосом — альтіно. 15-річний Станіслав Маслянко приїхав з Харкова, де навчається в Середній спеціальній музичній школі-інтернаті. А 17-річний Олександр Тищенко навчається в Київському вищому державному музичному училищі імені Р. Глієра. Ці хлопці обрали нелегкий шлях, бо виховування високого чоловічого голосу типу альтіно потребує сумлінного дотримання вимог техніки вокалу та старовинного репертуару, який у нас мало відомий.

Але не тільки арії Моцарта та Генделя пролунали в концерті. Маленька семирічна Тетянка Остапчук з Червонограда — солістка дитячого зразкового театру естрадної пісні «Апельсин». Її невимушене, артистичне виконання пісні «Жайворонок» підкорило всіх присутніх у залі.

Учасники концерту хоча й молоді, але справжні музиканти, віддані своїй справі. Нині вони ще не замислюються про майбутнє. Нині їм влаштовують концерти, ними захоплюються, їм аплодують. Але мине кілька років, вони отримають дипломи музичних академій і що на них чекатиме?.. Юних талантів у нас багато. Та чи не забагато їх для нашого суспільства, яке ледь цікавиться класичним мистецтвом?

Наталія КУЛЯЄВА.

13 березня

■ 1630 р. Розпочалося повстання під проводом Тараса Трясила (Федоровича) проти гніту Речі Посполитої. ■ 1853 р. Народився російський та український філолог Володимир Качановський. ■ 1888 р. Народився педагог і письменник Антон Макаренко. Здійснив масове перевиховання дітей-правопорушників у трудових колоніях під Полтавою та Харковом. ■ 1923 р. Нота уряду УРСР урядам Великобританії, Франції та Італії з протестом проти анексії Східної Галичини Польщею. ■ 1944 р. Херсон визволено від гітлерівців. ■ 1961 р. Трагедія в Києві — прорив земляної дамби в Бабиному Яру. Численні жертви.

КОНКУРСИ

Нумо, супербабусе!

Дев'ятнадцять жінок віком від 60 до 79 років брали участь у фіналі національного конкурсу «Супербабуся-2003», що проходив в одному із казино на заході Франції. Претенденток на звання най-най для змагання, організованого на кшталт конкурсу краси «Міс Франція», було відібрано під час регіональних фіналів.

«Бабусі» пройшли три відбіркові змагання: журі враховувало їхні особисті якості, художні таланти і свідчення одного з онуків. Як заявила голова організаційного комітету «Супербабуся» Фаб'єн Ольє, з кожним роком конкурс приваблює дедалі більше учасниць. За її словами, у Франції налічується сім мільйонів бабусь.

АКТУАЛЬНО

Грифи під грифом «зберегти»

На Кримському півострові залишилося лише чотири пари чорних грифів і дванадцять — білоголових сипів, твердять орнітологи. Кримські ентузіасти взялися регулярно підгодовувати й охороняти цих птахів. Кожній експедиції доводиться видиратися на найвищі скелі, змінюватися в чергуваннях у криївках, щоб вберегти недовірливих пернатих від мисливців, які досі вважають цих володарів вершин своїми конкурентами в полюванні.

Відтепер оберігання грифів та білоголових сипів стало державним заходом в рамках міжнародної програми збереження європейської популяції грифів. Здійснює його науковий центр заповідної справи Міністерства екології та природних ресурсів України.

Для реалізації проекту «Грифи на Кримському півострові» об'єдналися гірськолісові науково-дослідні станції в Карадазькому і Кримському природних заповідниках, Нікітський ботанічний сад і Таврійський національний університет. Дедалі більше з'являється добровільних помічників. Природолюби збираються опікуватися унікальними птахами і після збільшення популяції грифів та білоголових сипів, адже мета їхньої діяльності — збереження всіх видів рідкісних птахів.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Цистерни — не склади

Міністерство транспорту України запровадило тимчасову заборону на завантаження нафтопродуктами залізничних цистерн, що мали б піти від Одеси на прикордонні Рені, Ягодин і Мостиську. В результаті неузгодженостей між трейдерами, портами і власниками чи операторами суден-танкерів цистерни перетворюються на своєрідні склади на колесах, з них подовгу не вивантажують нафтопродукти. Наприкінці лютого, скажімо, біля Одеси зливання палива очікували 1250 цистерн, біля Рені — 740. А вони могли б давати прибуток, перевозячи, зокрема, транзитні нафтопродукти з Казахстану, Росії, Прибалтики.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Авто для тих, кому це необхідно

Семеро жінок Вінниччини — інваліди війни і праці — стали власниками новеньких спецавтомобілів «Таврія». Таке рішення в обласному управлінні праці і соціального захисту населення прийняли на підставі того, що в сім'ї кожної з них є ще один інвалід, який користується правом на отримання спецавтомобіля. В області вже забезпечені транспортом усі Герої Радянського Союзу і Соцпраці, повні кавалери ордена Слави. Щоправда ще 10,5 тисячі осіб з обмеженими фізичними можливостями сподіваються на отримання автомобіля.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

ФОТОФАКТ

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО (УНІАН).

Жужуна Дудучава обійшла у фіналі дев'ятьох претенденток і стала переможницею щорічного конкурсу «Мадам Одеса». Вона підкорила глядачів своїми виступами, а членів журі — фірмовими шашликами.

СПОРТ

Лише результати

Футбол. Ліга чемпіонів УЄФА. Другий груповий турнір. 5-й тур.

Група А. «Барселона» (Іспанія) — «Байєр» (Німеччина). 2:0. Барселона. «Камп Ноу». 68 000 глядачів. **Голи:** Савіола, 17, Франк де Бур, 49.

«Інтер» (Італія) — «Ньюкасл» (Англія). 2:2. Мілан. «Сан-Сіро». 53 459. Вієрі, 47, Кордоба, 61 — Ширер, 42, 49.

«Барселона» — 13 очок, «Інтер» — 8, «Ньюкасл» — 7, «Байєр» — 0.

Група В. «Арсенал» (Англія) — «Рома» (Італія). 1:1. Лондон. «Гайбері». 35 472. Вієра, 12 — Кассано, 45.

«Аякс» (Нідерланди) — «Валенсія» (Іспанія). 1:1. Амстердам. «Арена». 48 000. Пасанен, 57 — Кілі Гонсалес, 28, з пенальті.

«Аякс», «Арсенал» — по 7 очок, «Валенсія» — 6, «Рома» — 4.

Господарський суд м. Києва ухвалою від 05.03.2003 р. за № 24/348-6 припинив провадження по справі про визнання ВАТ «Авіакомпанія Авіалінії України» банкрутом (юридична адреса: 01135, м. Київ, пр. Перемоги, 14, код ЄДРПОУ 01130584, р/р 26008011882980 в КБ «Фінанси і кредит» м. Києва, МФО 300131). Оголошення про банкрутство ВАТ «Авіакомпанія Авіалінії України», що було надруковано 06 березня 2003 р. на 21 сторінці в газеті «Голос України» вважати не дійсним.

В Італію через... Росію

БУВАЄ І ТАКЕ

На одній із дач під Запоріжжям правоохоронці виявили десять громадян Індії, котрі нелегальним шляхом потрапили в Україну. Наймолодшому — 19 років, найстаршому — 52. На дачі вони провели більше тижня, а тепер перебувають у спецприймальнику-розподільнику міського управління міліції.

З'ясувалося, що «нелегали» мали намір потрапити до Італії через... Росію. Те, що опинилися в Україні, для них самих виявилося несподіванкою. Їхній «вояж» організувала якась «туристична фірма» (її встановлюють відповідні служби). Щоб потрапити до Італії, індуси, продавши вдома свої земельні ділянки та майно, заплатили цій «турфірмі» по сім тисяч доларів.

До Запоріжжя невдах привезли із Росії вантажівкою і розмістили у приміському будинку. Всі ці дні індуси і мерзли, і голодували — «перевізники» лише двічі давали їм хліб. Тепер затриманих, після встановлення їхніх осіб, очікує депортація на батьківщину.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запоріжжя.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Редколегія:
Леонід **БРОВЧЕНКО**,
Анатолій **ГОРЛОВ**,
Сергій **ДЕМСЬКИЙ**,
Віталій **ЖЕЖЕРА**,
Іван **ІЛЛЯШ**,
Світлана **ПИСАРЕНКО**,
Віталій **СУДДЯ**.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311046. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos